

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

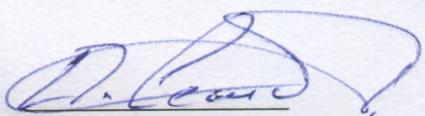
**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
професор В.І. Дуганець

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 015 «Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » березня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	9
Список рекомендованої літератури	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» кваліфікації магістр з професійної освіти.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 питань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Технічні заходи, що створюють безпечні правила виконання робіт. Порядок підготовки робочого місця. Вимикання (зняття) напруги. Вивішування плакатів безпеки. Обгородження робочого місця. Перевірка відсутності напруги. Встановлення заземлень в розподільчих установках і ПЛ. Зберігання та облік заземлень. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках загального призначення. ПЛ електропередач. Роботи на КЛ електропередач. Робота на комутаційних апаратах і на КРУ. Роботи під час обслуговування електродвигунів. Робота з вимірювальними приладами, електролічильниками. Акумуляторні батареї та зарядні пристрої. Робота з електроінструментом., трансформаторами, перетворювачами, переносними світильниками, електричними машинами та електрозварювальними установками. Роботи в електроустановках пов'язана із застосуванням механізмів вантажопідйомальних машин. Робота відряджених працівників. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках спеціального призначення.

Електроустановки у вибухонебезпечних зонах. Перша допомога потерпілим від ураження електричним струмом. Загальні положення. Звільнення від електричного струму. Заходи першої допомоги потерпілому від ураження електричним струмом. Головні правила, обов'язкові при здійсненні штучного дихання і зовнішнього масажу серця.

Технічне обслуговування тракторів, комбайнів та сільськогосподарської техніки при їх використанні. Система технічного обслуговування автомобілів. Мийно-очисні, промивальні і змашувально-дозаправні роботи при технічному обслуговуванні тракторів, автомобілів і сільськогосподарської техніки. Експлуатаційна технологічність та пристосованість машин до технічного обслуговування

Основні несправності машин і їх зовнішні ознаки. Засоби технічного обслуговування і діагностування машин. Матеріально-технічна база технічного обслуговування машин. Організація і технологія зберігання машин. Організація і зміст технічного обслуговування машин за кордоном.

Загальні відомості про гідропривод. Класифікація гідроприводів. Загальні вимоги до гідроприводів. Переваги та недоліки гідроприводів. Робота найпростішого гідроприводу.

Робочі рідини та способи їх очищення. Основні характеристики робочих рідин: в'язкість, механічна і хімічна стійкість, кавітація. Основні вимоги до робочих рідин. Способи очищення і фільтрування в магнітному полі, в електричному полі і відосередковому силовому полі. Встановлення фільтрів у гідроприводів. Індикація забрудненості.

Об'ємні гідромашини. Шестеренчасті, поршневі, роторно-поршневі насоси та

мотори. Гідроциліндри. Поворотні гідродвигуни. Вібратори. Запірна і запобіжна гідроапарата. Напірні клапани. Редукційні клапани. Запірні пристрої. Гідрозамки. Встановлення в гідросистемах. Регулювання. Розрахунок різних видів клапанів.

Машини і знаряддя для основного обробітку ґрунту. Теорія плуга. Теоретичні основи побудови лемішно-полицеової поверхні. Технологічні основи технологічного процесу оранки ґрунту лемішно-полиневим плугом. Машини і знаряддя для поверхневого обробітку ґрунту. Обґрунтування технологічних параметрів роботи машин для поверхневого обробітку ґрунту. Теорія і розрахунок активних ґрутообробних машин. Рівновага сільськогосподарських машин.

Посівні і садильні машини та машини для внесення добрив. Теорія та розрахунок посівних машин. Теорія і розрахунок машин для внесення добрив. Основи теорії і розрахунок машин для внесення органічних добрив. Основи теорії та розрахунку машин для хімічного захисту сільськогосподарських рослин

Теоретичні основи збиральних машин. Зернозбиральна техніка. Теоретичні основи роботи мотовил та підвідних пристроїв. Різальні апарати збиральних машин. Молотильно-сепаруючі пристрої збиральних машин. Збиральна техніка. Теоретичні основи роботи машин для збирання гички. Теоретичні основи роботи машин для збирання коренеплодів. Теоретичні основи роботи картоплезбиральних машин.

Машини для післязбирального обробітку урожаю. Технологічні процеси роботи машин для очищення і сортування сільськогосподарських культур. Сушіння сільськогосподарських продуктів. Випробування сільськогосподарської техніки

Електроустановки спеціального призначення. Вимоги до електротехнічного персоналу. Електрична зварка. Електричне опромінювання (освітлення). Електротермічні установки. Установки з перетворювачами. Правила техніки безпеки при експлуатації електроустановок споживачів. Основні правила техніки безпеки під час обслуговування електроустановок. Вимоги до працівників. Виконання робіт в електроустановках.

Організаційні заходи, що створюють безпечні умови праці для працівників під час роботи. Перелік основних заходів. Працівники, відповідальні за безпеку робіт. Порядок видачі та оформлення наряду. Склад бригади, що працює за нарядом. Підготовка робочого місця і допуск до виконання робіт. Нагляд під час виконання робіт за нарядом. Закінчення робіт та закриття наряду. Оформлення робіт, що виконуються за розпорядженням і в порядку поточної експлуатації. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи в електроустановках електростанцій, підстанцій і на кабельних лініях електропередач. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи на повітряних лініях. Організація безпечної виконання робіт за нарядом на ПЛ, КЛ, ЗТДУ, у ВРУ і ЗРУ підстанцій. Організація безпечної виконання

окремих робіт в електроустановках за розпорядженнями, та в порядку поточної експлуатації.

Класифікація вимірювальних приладів. Класифікація електровимірювальних приладів. Шкала електровимірювальних приладів. Класи точності засобів вимірювання. Повірка засобів вимірювання. Вимірювальні перетворювачі. Основні характеристики вимірювальних перетворювачів. Класифікація вимірювальних перетворювачів. Будова та робота основних вимірювальних перетворювачів.

Аналогові електровимірювальні прилади. Прилади магнітоелектричної системи. Прилади електромагнітної системи. Прилади електродинамічної, індукційної, електростатичної, термоелектричної систем. Прилади вібраційної системи. Вимірювальні мости Вимірювальні мости постійного струму. Вимірювальні мости змінного струму.

Цифрові вимірні прилади Загальна характеристика цифрових електровимірювальних приладів. Будова та принцип роботи основних структурних одиниць цифрових електровимірювальних приладів. Прилади для спостереження швидкозмінних процесів. Динамічні процеси в електрических колах. Електронно-променевий осцилограф. Розширення меж електровимірювальних приладів. Шунти і добавочні опори. Вимірювальні трансформатори.

Основи гідравліки. Фізичні властивості крапельних рідин. Основи гідростатики. Гідростатичний тиск та основне рівняння гідростатики. Основи гідродинаміки. Види і режими руху рідини. Рівняння Бернуллі для реальної рідини та його практичне застосування.

Насоси для сільськогосподарського водопостачання. Класифікація насосів. Будова та принцип дії динамічних насосів. Параметри і порівняльна характеристика насосів. Характеристики і режими роботи лопасних насосів та їх сумісна робота в водопроводній мережі. Характеристики водопровідних мереж. Характеристики лопасних насосів. Підбір насосів для роботи з конкретною водопровідною мережою. Параметри роботи насосів при їх послідовному та паралельному з'єднанні.

Основи теорії теплообміну. Основні способи передачі теплоти. Теплопровідність речовини. Закон Фур'є. Теплообмін на твердій поверхні. Закон Ньютона-Ріхмана. Конвективний теплообмін. Теплообмінні апарати. Рекуперативні теплообмінні апарати. Регенеративні теплообмінні апарати Сумішні теплообмінні апарати

Джерела теплової енергії. Органічне паливо і основи теорії горіння. Неорганічне паливо та перспективи його використання. Поновлюючі джерела енергії. Теплогенеруюче обладнання. Водогрійні і парові котли малої і середньої потужності. Призначення і будова теплогенераторів. Газові водолнагрівачі та газові опалювальні прилади.

Обладнання для приготування концормів. Способи приготування і

зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми дробарок і плющилок. Основи теорії подрібнення. Спрощена методика розрахунку основних параметрів дробарок і плющилок та їх вплив на енергетичні показники роботи.

Подрібнювані стеблових і соковитих кормів Способи приготування і зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми мийок і подрібнювачів. Особливості процесу різання лезом та клином. Обладнання для змішування кормів Класифікація та принципові схеми дозаторів і змішувачів. Основи теорії процесу змішування. Обладнання для роздавання кормів Зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми кормороздавачів.

Обладнання для машинного доїння корів Фізіологія процесу доїння. Принцип роботи доїльних апаратів. Зоотехнічні вимоги та правила машинного доїння. Класифікація і загальна будова доїльних установок. Обладнання для первинної обробки молока. Операції з ПОМ та зоотехнічні вимоги. Загальна будова та принцип роботи молокоочисників, охолоджувачів, холодильних машин та пастеризаційних установок.

Обладнання для видалення , транспортування та утилізації гною. Зоотехнічні вимоги до процесу. Класифікація та принципові схеми обладнання. Технології утилізації гною. Методика розрахунку деяких параметрів гноєприбиральних транспортерів.

Обладнання для нормалізації мікроклімату. Зоотехнічні вимоги до параметрів мікроклімату. Принципові схеми вентиляційно-опалювальних систем, їх загайна будова. Конструкції та принцип роботи тепло утилізаторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Л.Ю.Збаравська, С.Б. Слободян, М.В. Торчук, Ж.А. Задорожна Фізика. Навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник для студентів аграрно-технічних закладів України Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006»., 2016. – 456 с.
2. Булгаков В.М. Інженерна механіка «Нова книга». 2006.
3. Сологуб М.А., Рожнецький І.О. і ін. Технологія конструкційних матеріалів. Київ. «Вища школа». 2002.
4. Цурпал І.А. Механіка матеріалів і конструкцій. «Вища освіта». 2005
5. В.А, Дідур, О.Д. Савченко, С.І. Пастушенко, С.І. Мовчан; Гіdraulika, сільськогосподарське водопостачання та гідропневмопривод: Навчальний посібник за ред. В.А. Дідура. Запоріжжя: «Прем'єр». 2005.
6. В.А, Дідур, М.І. Стручаєв. Теплотехніка, тепlopостачання і використання теплоти в сільському господарстві К.: «Аграрна освіта». 2008.
7. Коновалюк Д. М. Деталі машин К : «Кондор», 2004.
8. Безпека життєдіяльності За ред. Цапко В.Г. К: «Знання». 2008.
9. В.С. Бучок, В.Ф, Ясюк, В.О. Ковалъчук. Трактори і автомобілі: навчальний посібник К.: «Аграрна освіта». 2008.
10. Войтюк Д.Г., Дубровін В.О., Іщенко Т.Д. та ін. Сільськогосподарські та меліоративні машини К.: «Вища школа», 2004.
11. А.В. Рудь, І.М. Бендера, Д.Г. Войтюк та ін. Механізація, електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва: підруч. У 2-х т: К.: «Агроосвіта». 2012.
12. Войтюк Д.Г., Барановський В.М., Булгаков В.М. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку К.: «Вища освіта». 2005.
13. Єрмолаєв С.О. Експлуатація енергообладнання та засоби автоматизації в системі АПК К.: «Мета». 2003.
14. Головчук А.Ф. Експлуатація та ремонт с-г техніки. У 3-х кн. К.: «Грамота», 2009.
15. І.М. Бендера, С.М. Грушецький, П.І. Роздорожнюк, Я.М. Михайлович. Технологія технічного обслуговування машин Кам'янець-Подільський : «ФОП Сисин О.В.» 2010.
16. Шабельник Б.П., Троянов М.М., Бойко І.Г. та ін. Механізації тваринницьких ферм за ред. М.М. Троянова. Харків : «ХДСТУСГ». 2002.
17. Ревенко І.І., Манько В.М., Кравчук В.І Машиновикористання у тваринництві К.: «Урожай» 2005.
18. Єрмолаєв С.О., Яковлев В.Ф., Мунтян В.О. та ін. Проектування систем електропостачання в АПК Мелітополь.: «Люкс». 2009.
19. Сірий І.С. Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання К.: «Аграрна освіта». 2009.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

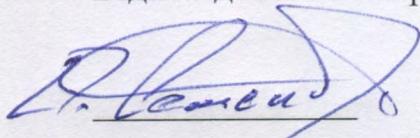
**ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
професор В.І. Дуганець

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 015 «Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «01 » вересня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» кваліфікації магістр з професійної освіти.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Загальні відомості про гідропривід. Класифікація гідроприводів. Загальні вимоги до гідроприводів. Переваги та недоліки гідроприводів. Робота найпростішого гідроприводу.

Робочі рідини та способи їх очищення. Основні характеристики робочих рідин: в'язкість, механічна і хімічна стійкість, кавітація. Основні вимоги до робочих рідин. Способи очищення і фільтрування в магнітному полі, в електричному полі і відосередковому силовому полі. Встановлення фільтрів у гідроприводів. Індикація забрудненості.

Об'ємні гідромашини. Шестеренчасті, поршневі, роторно-поршневі насоси та мотори. Гідроциліндри. Поворотні гідродвигуни. Вібратори. Запірна і запобіжна гідроапаратура. Напірні клапани. Редукційні клапани. Запірні пристрої. Гідрозамки. Встановлення в гідросистемах. Регулювання. Розрахунок різних видів клапанів.

Класифікація вимірювальних приладів. Класифікація електровимірювальних приладів. Шкала електровимірювальних приладів. Класи точності засобів вимірювання. Повірка засобів вимірювання. Вимірювальні перетворювачі. Основні характеристики вимірювальних перетворювачів. Класифікація вимірювальних перетворювачів. Будова та робота основних вимірювальних перетворювачів.

Аналогові електровимірювальні прилади. Прилади магнітоелектричної системи. Прилади електромагнітної системи. Прилади електродинамічної, індукційної, електростатичної, термоелектричної систем. Прилади вібраційної системи. Вимірювальні мости Вимірювальні мости постійного струму. Вимірювальні мости змінного струму.

Цифрові вимірні прилади Загальна характеристика цифрових електровимірювальних приладів. Будова та принцип роботи основних структурних одиниць цифрових електровимірювальних приладів. Прилади для спостереження швидкозмінних процесів. Динамічні процеси в електричних колах. Електронно-променевий осцилограф. Розширення меж електровимірювальних приладів. Шунти і добавочні опори. Вимірювальні трансформатори.

Основи гіdraulіки. Фізичні властивості крапельних рідин. Основи гідростатики. Гідростатичний тиск та основне рівняння гідростатики. Основи гідродинаміки. Види і режими руху рідини. Рівняння Бернуллі для реальної рідини та його практичне застосування.

Насоси для сільськогосподарського водопостачання. Класифікація насосів. Будова та принцип дії динамічних насосів. Параметри і порівняльна характеристика насосів. Характеристики і режими роботи лопасних насосів та іх сумісна робота в водопроводній мережі. Характеристики водопровідних мереж. Характеристики лопасних насосів. Підбір насосів для роботи з конкретною

водопровідною мережою. Параметри роботи насосів при їх послідовному та паралельному з'єднанні.

Машини і знаряддя для основного обробітку ґрунту. Теорія плуга. Теоретичні основи побудови лемішно-полицевої поверхні. Технологічні основи технологічного процесу оранки ґрунту лемішно-полиневим плугом. Машини і знаряддя для поверхневого обробітку ґрунту. Обґрунтування технологічних параметрів роботи машин для поверхневого обробітку ґрунту. Теорія і розрахунок активних ґрутообробних машин. Рівновага сільськогосподарських машин.

Посівні і садильні машини та машини для внесення добрив. Теорія та розрахунок посівних машин. Теорія і розрахунок машин для внесення добрив. Основи теорії і розрахунок машин для внесення органічних добрив. Основи теорії та розрахунку машин для хімічного захисту сільськогосподарських рослин

Теоретичні основи збиральних машин. Зернозбиральна техніка. Теоретичні основи роботи мотовил та підвідних пристрій. Різальні апарати збиральних машин. Молотильно-сепаруючі пристрої збиральних машин. Збиральна техніка. Теоретичні основи роботи машин для збирання гички. Теоретичні основи роботи машин для збирання коренеплодів. Теоретичні основи роботи картоплезбиральних машин.

Машини для післязбирального обробітку урожаю. Технологічні процеси роботи машин для очищення і сортування сільськогосподарських культур. Сушіння сільськогосподарських продуктів. Випробування сільськогосподарської техніки

Електроустановки спеціального призначення. Вимоги до електротехнічного персоналу. Електрична зварка. Електричне опромінювання (освітлення). Електротермічні установки. Установки з перетворювачами. Правила техніки безпеки при експлуатації електроустановок споживачів. Основні правила техніки безпеки під час обслуговування електроустановок. Вимоги до працівників. Виконання робіт в електроустановках.

Організаційні заходи, що створюють безпечні умови праці для працівників під час роботи. Перелік основних заходів. Працівники, відповідальні за безпеку робіт. Порядок видачі та оформлення наряду. Склад бригади, що працює за нарядом. Підготовка робочого місця і допуск до виконання робіт. Нагляд під час виконання робіт за нарядом. Закінчення робіт та закриття наряду. Оформлення робіт, що виконуються за розпорядженням і в порядку поточної експлуатації. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи в електроустановках електростанцій, підстанцій і на кабельних лініях електропередач. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи на повітряних лініях. Організація безпечної виконання робіт за нарядом на ПЛ, КЛ, ЗТДУ, у ВРУ і ЗРУ підстанцій. Організація безпечної виконання окремих робіт в електроустановках за розпорядженнями, та в порядку поточної експлуатації.

Технічні заходи, що створюють безпечні правила виконання робіт. Порядок підготовки робочого місця. Вимикання (зняття) напруги. Вивішування плакатів безпеки. Обгородження робочого місця. Перевірка відсутності напруги. Встановлення заземлень в розподільчих установках і ПЛ. Зберігання та облік заземлень. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках загального призначення. ПЛ електропередач. Роботи на КЛ електропередач. Робота на комутаційних апаратах і на КРУ. Роботи під час обслуговування електродвигунів. Робота з вимірювальними пристроями, електролічильниками. Акумуляторні батареї та зарядні пристрої. Робота з електроінструментом., трансформаторами, перетворювачами, переносними світильниками, електричними машинами та електrozварювальними установками. Роботи в електроустановках пов'язана із застосуванням механізмів вантажопідйомальних машин. Робота відряджених працівників. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках спеціального призначення.

Електроустановки у вибухонебезпечних зонах. Перша допомога потерпілим від ураження електричним струмом. Загальні положення. Звільнення від електричного струму. Заходи першої допомоги потерпілому від ураження електричним струмом. Головні правила, обов'язкові при здійсненні штучного дихання і зовнішнього масажу серця.

Основи теорії теплообміну. Основні способи передачі теплоти. Теплопровідність речовини. Закон Фур'є. Теплообмін на твердій поверхні. Закон Ньютона-Ріхмана. Конвективний теплообмін. Теплообмінні апарати. Рекуперативні теплообмінні апарати. Регенеративні теплообмінні апарати Сумішні теплообмінні апарати

Джерела теплової енергії. Органічне паливо і основи теорії горіння. Неорганічне паливо та перспективи його використання. Поновлюючі джерела енергії. Теплогенеруюче обладнання. Водогрійні і парові котли малої і середньої потужності. Призначення і будова теплогенераторів. Газові водонагрівачі та газові опалювальні прилади.

Обладнання для видалення , транспортування та утилізації гною. Зоотехнічні вимоги до процесу. Класифікація та принципові схеми обладнання. Технології утилізації гною. Методика розрахунку деяких параметрів гноєприбиральних транспортерів.

Обладнання для нормалізації мікроклімату. Зоотехнічні вимоги до параметрів мікроклімату. Принципові схеми вентиляційно-опалювальних систем, їх загайна будова. Конструкції та принцип роботи тепло утилізаторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне питання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Л.Ю. Збаравська, С.Б. Слободян, М.В. Торчук, Ж.А. Задорожна Фізика. Навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник для студентів аграрно-технічних закладів України Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006»., 2016. – 456 с.
2. Булгаков В.М. Інженерна механіка «Нова книга». 2006.
3. Сологуб М.А., Рожнецький І.О. і ін. Технологія конструкційних матеріалів. Київ. «Вища школа». 2002.
4. Цурпал І.А. Механіка матеріалів і конструкцій. «Вища освіта». 2005
5. В.А, Дідур, О.Д. Савченко, С.І. Пастушенко, С.І. Мовчан; Гідрравліка, сільськогосподарське водопостачання та гідропневмопривод: Навчальний посібник за ред. В.А. Дідура. Запоріжжя: «Прем'єр». 2005.
6. В.А, Дідур, М.І. Стручаєв. Теплотехніка, тепlopостачання і використання теплоти в сільському господарстві К.: «Аграрна освіта». 2008.
7. Коновалюк Д. М. Деталі машин К. : «Кондор», 2004.
8. Безпека життєдіяльності За ред. Іапко В.Г. К: «Знання». 2008.
9. В.С. Бучок, В.Ф, Ясюк, В.О. Ковальчук. Трактори і автомобілі: навчальний посібник К.: «Аграрна освіта». 2008.
10. Войтюк Д.Г., Дубровін В.О., Іщенко Т.Д. та ін. Сільськогосподарські та меліоративні машини К.: «Вища школа», 2004.
11. А.В. Рудь, І.М. Бендера, Д.Г. Войтюк та ін. Механізація, електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва: підруч. У 2-х т: К.: «Агроосвіта». 2012.
12. Войтюк Д.Г., Барановський В.М., Булгаков В.М. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку К.: «Вища освіта». 2005.
13. Єрмолаєв С.О. Експлуатація енергообладнання та засоби автоматизації в системі АПК К.: «Мета». 2003.
14. Головчук А.Ф. Експлуатація та ремонт с-г техніки. У 3-х кн. К.: «Грамота», 2009.
15. І.М. Бендера, С.М. Грушецький, П.І. Роздорожнюк, Я.М. Михайлович. Технологія технічного обслуговування машин Кам'янець-Подільський : «ФОП Сисин О.В.» 2010.
16. Шабельник Б.П., Троянов М.М., Бойко І.Г. та ін. Механізації тваринницьких ферм за ред. М.М. Троянова. Харків : «ХДСТУСГ». 2002.
17. Ревенко І.І., Манько В.М., Кравчук В.І. Машиновикористання у тваринництві К.: «Урожай» 2005.
18. Єрмолаєв С.О., Яковлєв В.Ф., Мунтян В.О. та ін. Проектування систем електропостачання в АПК Мелітополь.: «Люкс». 2009.
19. Сірий І.С. Взаємозамінність, стандартизація та технічні вимірювання К.: «Аграрна освіта». 2009.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор В.В. Іванишин

2019р.

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 051 «Економіка»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент М.В. Заходим М.В. Заходим

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «24 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	26
Список рекомендованої літератури	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» кваліфікації магістр з економіки.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Завдання підприємства як відкритої системи у ринкових умовах. Еволюція поняття стратегії. Визначення стратегії як економічної категорії. Етапи розвитку підприємства у межах стратегічної моделі. Класифікація стратегій.

Підходи до опрацювання стратегії. Можливості, які дозволяє реалізувати стратегія на рівні підприємства. Принципи формування стратегічної моделі. Особливості стратегічних управлінських рішень, що покладаються в основу опрацювання моделі стратегії та її практичної реалізації.

Сутність стратегічних перетворень на підприємстві. Альтернативи інтенсивного зростання підприємства. Інфраструктурне забезпечення опрацювання стратегічної моделі.

Визначення місії підприємства. Образ, кредо, їх роль у формуванні місії підприємства. Організаційна (корпоративна) культура, чинники, що на неї впливають. Ешрідська модель місії підприємства (за Е. Кемблелом).

Значення місії для підприємства. Основні аспекти, що мають відображення у місії підприємства. Чинники, що впливають на формування місії підприємства (за Ф. Котлером). Визначення цілей підприємства. Класифікація цілей підприємства. Чинники, що враховуються при формуванні цілей.

Характеристичні риси цілей підприємства. Групи цілей, передбачені місією (фінансові та стратегічні). Вимоги до цілей. Особливості відносин між цілями. Можливості розв'язання конфліктів цілей. Функції цілей.

Етапи процесу визначення цілей. Причини невідповідності цілей умовам ринку (причини субоптимізації за Д.Міллером і М.Старром). Ідентифікація та адаптація у ціле утворенні. “Дерево цілей”, вимоги до його побудови. Носії інтересів, що мають вплив на формування цілей підприємства.

Прояви можливостей стратегії. Ознаки недостатнього обґрунтованої стратегії. Ключові характеристики стратегії. Індикатори стратегічних досягнень. Напрями аналізу внутрішнього середовища економічної системи.

Характерні можливі зміни економічної системи, що можуть бути закладеними у стратегічну модель. Чинники, що впливають на зміну організаційної структури підприємства. Проблеми формування організаційної культури підприємства. Завдання управління реалізацією стратегії.

Навчання персоналу, його ключові моменти. Альтернативна вартість, критерій Каретто-ефективності. Опір змінам: сутність, причини, методи боротьби.

Поняття зовнішнього середовища. Чинники, що визначають складність зовнішнього середовища. Характеристика чинників мікросередовища. Характеристика чинників макросередовища. Найбільш поширені моделі зовнішнього середовища економічної системи. Етапи проведення аналізу зовнішнього середовища.

Схема аналізу зовнішнього середовища. Характеристика економічного механізму виникнення кризового стану. Сканування, його основні напрямки та інструментарій. Методичні матеріали для здійснення сканування. Моніторинг зовнішнього середовища.

Прогнозування зовнішнього середовища. PEST – аналіз. SWOT – аналіз. Метод “5*5”. Метод “Перелік з 4^х питань”.

Гарвардська модель аналізу стратегічного потенціалу підприємства. Класифікація внутрішньовиробничих резервів підприємства. Принципи діагностики стану підприємства у конкурентному середовищі. Алгоритм діагностики стану підприємства у конкурентному середовищі.

Оцінка маркетингової позиції підприємства. Схема оцінки конкурентних позицій підприємства. Класифікація ресурсів підприємства. Характеристика ресурсів підприємства як сукупності можливостей досягнення цілей економічної системи. Відмінності тактичного і стратегічного планування. Кроки, які необхідно здійснити при плануванні з метою досягнення стратегічних цілей підприємства.

Завдання створення стратегічної бази підприємства. Поняття стратегії бізнесу (за А.А.Томpsonом та А.Дж.Стрікландом). Чинники, що впливають на опрацювання стратегії бізнесу.

Правила вибору стратегії за умов ризику (за І.Ансоффом). Характеристика найбільш розповсюджених стратегій бізнесу.

Поняття терміну “диверсифікації”. Форми диверсифікації. Диверсифікація як інструмент використання переваг підприємства. Диверсифікація як організаційно-економічний чинник зростання ефективності виробництва. Збуджувальні мотиви здійснення диверсифікації. Мотиви для обґрунтування необхідності диверсифікації.

Наукові гіпотези диверсифікації. Джерела диверсифікації та процесів. Сутність стратегії диверсифікації. Основні чинники, що зумовлюють вибір стратегії диверсифікації.

Різновиди стратегії диверсифікації. Аналіз рівня диверсифікації підприємства, його показники (за Р. Румельтом). Вимір диверсифікації (сутнісний та просторовий), їх характеристика.

Зовнішньоекономічна діяльність як форма господарської діяльності підприємства. Стимули розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Цілі створення (з іншими державами) підприємств. Види спеціальних економічних зон. Цілі вивезення капіталу за кордон. Основні переваги іноземного інвестування. Основні чинники, що враховуються при виході підприємства на закордонний ринок. Особливості міжнародних ринків.

Аспекти, що визначають необхідність стратегій зовнішнього середовища. Етапи процесу формування стратегій зовнішнього розвитку. Типи стратегій зовнішнього розвитку.

Типи конкурентів на міжнародних ринках. Стратегічні альянси (союзи). Зміст діяльності стратегічних альянсів. Принципи, необхідні для досягнення найкращих результатів від стратегічного альянсу. Притулки прибутку. Критичні ринки.

Поняття і сутність корпоративної стратегії. Основні елементи, що формують корпоративну стратегію.

Критерії механізму створення корпоративної стратегії. Агресивність стратегії. Основні завдання, що вирішуються у процесі опрацювання моделі корпоративної стратегії. Етапи опрацювання моделі корпоративної стратегії.

Джерела інформації для опрацювання моделі корпоративної стратегії. Різновиди корпоративної стратегії. Дії, що застосовуються при опрацюванні корпоративної стратегії диверсифікованого підприємства. Підходи до опрацювання корпоративної стратегії (за М.Порттером). Теорія ігор як метод опрацювання моделі корпоративної стратегії.

Критерії вибору стратегічних рішень. Етапи вибору стратегії. Характеристика окремих матричних методів. Чинники привабливості ринку та стратегічного стану бізнесу. Характеристика стратегії підприємства на стадії впровадження та зростання життєвого циклу товару. Основні стратегії підприємства для стадії зростання і зрілості товару. Стратегії підприємства на стадії насичення ринку певним товаром. Стратегії для стадії спаду попиту на товар.

Поняття сценарію. Роль сценарію в опрацюванні моделі корпоративної стратегії. Спад сценарію. Методологічні прийоми для опрацювання сценарію. Послідовність опрацювання сценарію. Правила проектування сценаріїв.

Результати діагностики як основа визначення можливих стратегій розвитку підприємства. Сутність методичного підходу щодо формування раціональної основи визначення стратегічних альтернатив розвитку підприємства. Стратегічні альтернативи. Ранжування стратегічних проблем підприємства.

Сутність поняття “портфель”. Способи утворення портфелів. Об’єктивні причини існування портфелів. Аспекти, з якими пов’язана портфельна стратегія. Критерії оцінки обраної стратегії.

Ключові чинники аналізу проблеми реалізації стратегічних задумів. Характеристика елементів корпоративної культури.

Системний аналіз як основа декомпонування цілей економічної системи. Послідовні аспекти декомпонування стратегічної мети економічної системи. Декомпонування стратегії підприємства, проблеми, які воно вирішує. Етапи декомпонування стратегії підприємства. Типи програм декомпонування стратегії підприємства.

Основні методи здійснення декомпонування стратегії підприємства. Роль інформації у здійсненні декомпонування корпоративної стратегії підприємства. Інформаційні фільтри, їх характеристика. Модель стратегічної інформації. Інжинірінг, його сутність та значення для декомпонування корпоративної стратегії підприємства.

Основні види послуг, що надаються у ході інжинірінгу. Контролінг, його зміст і види. Тактичний контроліг, його головні завдання. Стратегічний контролінг, його головні завдання. Вибір показників для оцінки виконання стратегії, вимоги до них.

Сталий розвиток економіки у контексті. Концепції сталого розвитку суспільства (1992р., Ріо-де-Жанейро). Концепція управління, її сутність. Стратегічне управління. Характерні риси концепції стратегічного управління. Основні чинники, що впливають на формування характерних рис системи стратегічного управління. Мета стратегічного управління. Цільовий підхід та цільове управління. Провідна ідея концепції стратегічного управління у ХХІ ст.

Чинники, що зумовлюють новий зміст концепції стратегічного управління. Основні сучасні напрями стратегічного управління. Основні принципи сучасного стратегічного управління. Проблеми стратегічного управління. Переваги стратегічного управління. Функції вищого керівництва при опрацюванні моделі стратегічної поведінки підприємства на ринку.

Роль прогнозування у стратегічному управлінні, його найважливіші функції. Мета прогнозу, методи прогнозування. Основні елементи, що визначають здібності менеджерів до стратегічного управління. Якості, необхідні менеджерам у процесі опрацювання моделі стратегії. Зміст стратегічного мислення. Стратегічний рівень підприємства, стратегічно орієнтоване підприємство. Моделі мислення менеджерів, їх характеристика.

Наукова сутність поняття «потенціал», генезис його становлення та використання в економічних дослідженнях і бізнес-практиці. Видові прояви

потенціалу. Теоретичне позиціонування категорії «потенціал підприємства» у системі наукових понять. Розкриття основних відмінностей категорії «потенціал підприємства» від суміжних понять: виробнича потужність, економічні ресурси, ефективність діяльності, вартість бізнесу. Основні підходи до вивчення потенціалу підприємства: їхні переваги та недоліки за конкретних умов застосування.

Концептуальне значення й формування системного підходу до аналізу потенціалу підприємства. Системне визначення основних складових елементів потенціалу підприємства. Системні зв'язки та характерні особливості окремих складових. Основний зміст поняття «потенціал підприємства». Теоретична модель формування потенціалу підприємства.

Основні типи структуризації потенціалу підприємства. Визначення та взаємозв'язок об'єктних і суб'єктних складових потенціалу підприємства.

Сутнісно-змістовна характеристика об'єктних складових потенціалу підприємства: інноваційного, виробничого, фінансового та відтворювального. Виробничий потенціал підприємства, його елементна структура: потенціал землі та природно-кліматичні умови, потенціал основних та оборотних фондів, потенціал нематеріальних активів, технологічний потенціал підприємства. Елементи фінансового потенціалу підприємства. Просте й розширене відтворення потенціалу підприємства.

Сутнісно-змістовна характеристика суб'єктних складових потенціалу підприємства: науково-технічного, управлінського, маркетингового та потенціалу організаційної структури управління. Маркетинговий потенціал підприємства та його структура: збутовий, логістичний та інші елементи.

Агреговані прояви потенціалу підприємства та їхня характеристика: трудовий, інфраструктурний та інформаційний потенціали. Системоутворююча роль трудового, інфраструктурного та інформаційного потенціалів.

Методологічні основи використання графоаналітичної технології для дослідження потенціалу сучасних підприємств. Функціональна класифікація бізнесу як передумова побудови графоаналітичних моделей потенціалу підприємств: 1) виробництво, розподіл і збут продукції; 2) організаційна структура та менеджмент; 3) маркетинг; 4) фінанси. Критерії та показники аналізу кожного функціонального блоку бізнесу. Алгоритм графоаналітичної оцінки потенціалу підприємства. Методика інтерпретації результатів графоаналітичного дослідження.

Визначення процесів формування та розвитку потенціалу сучасних підприємств. Комплексний підхід до аналізу та системні особливості соціально-економічних систем мікрорівня. Загальнотеоретична модель формування

потенціалу підприємства. Синергічні ефекти в розвитку потенціалу підприємства (операційна, управлінська та фінансова синергії). Алгоритм оптимізації потенціалу підприємства. Основні типи закономірностей формування потенціалу підприємства: формуючі та регулюючі. Виділення та аналіз домінуючого чинника розвитку підприємства як основи управління процесами формування його потенціалу. Сучасні тенденції формування потенціалу підприємств.

Основні типи сегментування сучасних сфер бізнесу: галузевий та ресурсний розподіли. Специфіка аналізу окремих галузей національної економіки та підприємств. Особливості структури потенціалу підприємств залежно від галузевої специфіки. Особливості формування потенціалу підприємств добувної (гірничорудної, вугільної, нафтогазової), металургійної (чорної, кольорової), хімічної, легкої промисловості, машинобудівних та енергогенеруючих компаній, будівельних, сільськогосподарських та транспортних організацій. Ключові фактори ефективного формування й використання потенціалу підприємств різних сфер бізнесу.

Взаємозв'язок економічних категорій: ринок, конкуренція, конкурентоспроможність і потенціал підприємства. Системні характеристики потенціалу з функціональних та організаційних позицій, що визначають ефективність його використання та конкурентоспроможність.

Порівняльна оцінка потенціалів підприємств через ринок як передумова оцінки їх конкурентоспроможності. Рівні та особливості прояву конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Методологія оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: принципи та підходи. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Діагностика факторів, що визначають конкуренцію на різних ринках. Основні сили конкуренції за М. Порттером. Потенційні конкуренти, аналіз імовірності входження в галузь. Економічні можливості постачальників ресурсів і покупців (споживачів) продукції підприємства.

Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Оцінка конкурентного статусу фірми. Оцінка привабливості стратегічних зон господарювання. Класифікація конкурентоспроможності потенціалу залежно від рівня глобалізації цілей дослідження (світове лідерство, світовий стандарт, національне лідерство, національний стандарт, галузеве лідерство, галузевий стандарт, пороговий рівень), відповідно до рівня фокусування на функції управління.

Можливі моделі планування в різних стратегічних зонах господарювання. STEP-аналіз підприємства. SWOT-аналіз підприємства. SPACE-аналіз

підприємства. Метод аналізу GAP. Метод аналізу LOTS. Метод аналізу PIMS. Метод вивчення профілю об'єкта. Аналіз конкурентоспроможності за системою 111-555.

Прикладні методики оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства: індикаторний метод оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами, метод експертних оцінок, метод набору конкурентоспроможних елементів.

Мета і завдання вартісної оцінки потенціалу підприємства. Сутність та механізм реалізації процедури оцінки потенціалу підприємства. Концепція вартісної оцінки потенціалу підприємства: теоретичні постулати, методологічні передумови, різновиди вартості бізнесу та принципи її визначення. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства та її складових.

Сучасна методологія оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика вартості в обміні: ринкової, ліквідаційної, заставної, страхової та орендної вартості. Особливості прояву вартості потенціалу в користуванні: інвестиційна, балансова, податкова та вартість заміщення (відтворення).

Загальна класифікація принципів оцінки вартості потенціалу підприємства. Сутнісно-змістовна характеристика принципів оцінки, які базуються на уявленнях користувача: принцип корисності, принцип заміщення, принцип очікування. Розкриття принципів оцінки, пов'язаних з ринковим середовищем: принцип залежності, принцип попиту і пропонування, принцип відповідності, принцип конкуренції, принцип заміщення (відтворення). Принципи, пов'язані з земельною ділянкою, будинками та спорудами: принцип залишкової продуктивності, принципи вкладу (внеску) та віддачі, принципи збалансованості та оптимальності, принцип поділу та поєднання майнових прав. Принцип найліпшого і найефективнішого використання як єдиний базис інтегральної оцінки потенціалу підприємства.

Сутність та необхідність системного підходу до оцінки вартості потенціалу підприємства. Три основні теоретичні концепції оцінки вартості бізнесу та потенціалу підприємства: результатна (дохідна), ресурсна (витратна) та ринкова (порівняльна); їх специфічні особливості. Система чинників, які визначають вартість потенціалу підприємства. Методологія вартісної оцінки потенціалу підприємства.

Загальна характеристика витратних методів оцінки та особливостей їх використання за сучасних умов господарювання: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод кількісної діагностики, метод обліку витрат на інфраструктуру, метод вартості заміщення (відтворення), метод індексації даних проектно-кошторисної документації.

Загальна методологія порівняльних методів оцінки. Ознайомлення з методами ринкової концепції: метод парного продажу, метод статистичних коригувань, експертні методи порівняння, метод мультиплікаторів порівняння. Класифікація мультиплікаторів порівняння за різними ознаками.

Основи результатної оцінки вартості потенціалу підприємства. Функції грошової одиниці: економічна сутність, призначення та використання в розрахунках вартості потенціалу підприємства. Загальна характеристика результатних методів для оцінки потенціалу підприємства: метод дисконтування грошових потоків, метод капіталізації доходу, метод залишкового доходу.

Методи визначення ставки приведення грошових потоків: метод кумулятивної побудови, метод співставного продажу, метод капітальних активів, метод сполучених інвестицій, метод середньозваженої вартості капіталу, метод внутрішньої норми дохідності, метод ставки LIBOR.

Економічна логіка побудови та розрахунку коефіцієнта капіталізації. Різновиди коефіцієнтів капіталізації. Методи розрахунку коефіцієнта капіталізації: за ставкою дисконту, на основі співставного продажу, метод сумування, метод вирахування, метод сполучених інвестицій, метод Елвуда, метод фінансових показників схожих підприємств, метод ринкового мультиплікатора, метод внутрішньої ставки дохідності.

Порівняльна характеристика переваг і недоліків різних підходів до оцінки вартості потенціалу підприємства.

Сучасні особливості підприємницького використання забудованих і незабудованих ділянок. Основні передумови визнання земельних ділянок та об'єктів нерухомості частиною потенціалу підприємства згідно з ресурсним та організаційно-функціональним підходами. Принципи визначення вартості земельної ділянки та об'єктів нерухомості. Перелік і зміст документів, необхідних для проведення оцінки вартості нерухомих об'єктів.

Оцінка вартості земельних ділянок промислового й непромислового призначення. Різновиди експертної та нормативної оцінки земель, їх порівняльна характеристика. Передумови проведення нормативної та експертної оцінки вартості земель.

Базові методичні підходи до оцінки вартості земельних ділянок: метод залишку для землі, метод капіталізації земельної ренти, метод порівняльного продажу, метод переносу (співвідношення), метод витрат на освоєння. Види земельної ренти: диференціальна, абсолютна та монопольна ренти.

Класифікація об'єктів нерухомості у цілях оцінки. Змістова характеристика методів оцінки об'єктів нерухомості: метод порівняльної одиниці, метод поділу за компонентами, метод мультиплікаторів та ін. Особливості використання різних

методів оцінки об'єктів нерухомості за сучасних умов діяльності. Визначення зносу об'єктів нерухомості: поелементний метод, метод Брендта, на основі технічного огляду.

Ідентифікація машин та обладнання як об'єкта оцінки є складової потенціалу підприємства. Оцінка машин та обладнання відокремлено, групами й системно. Типові ситуації, що потребують вартісної оцінки машин та обладнання. Характерні особливості машин та обладнання як елементу потенціалу підприємства.

Способи групування машин та обладнання як об'єкта оцінки: за належністю до основних фондів, за роллю у виробничому процесі, за правом власності, за способом придбання та походження, за етапом життєвого циклу, за рівнем універсальності. Джерела інформації та етапи ідентифікації об'єкта оцінки.

Види зносу та його вплив на вартість машин та обладнання: фізичний знос, технологічне, функціональне та економічне старіння. Непрямі методи визначення фізичного зносу об'єкта: метод ефективного віку, метод експертизи стану, метод зниження споживчих якостей, метод зниження дохідності. Оцінка техніко-економічного старіння машин та обладнання.

Особливості використання витратних методів оцінки потенціалу машин та обладнання підприємства: метод розрахунку за ціною однорідного об'єкта, метод аналізу й індексації витрат, метод по-елементного розрахунку витрат, метод визначення собівартості за укрупненими нормативами.

Порівняльний підхід до оцінки вартості потенціалу машин та обладнання. Методика вибору об'єкта порівняння. Змістовна характеристика найбільш поширеніх методів порівняльної групи, які використовуються для оцінки машин та обладнання: метод прямого порівняння, метод статистичного моделювання ціни, метод розрахунку за питомими ціновими показниками, методи кореляційних залежностей, метод процента відновної вартості, метод рівновеликого аналога.

Методологія результатної оцінки машин та обладнання. Особливості використання методів результатної групи для оцінки вартості машин та обладнання: метод дисконтування чистих грошових потоків, метод прямої капіталізації доходів.

Понятійно-категоріальний апарат, який використовується в оціночній практиці нематеріальних активів підприємства. Специфічні риси нематеріальних активів як складової потенціалу підприємства. Класифікація нематеріальних активів за різними ознаками: за правовою ознакою, за ознакою цілісності та ін. Типові господарські ситуації, які вимагають оцінки вартості нематеріальних активів підприємства.

Функціональний підхід до менеджменту нематеріальних активів підприємства. Процес перетворення продукту інтелектуальної праці в нематеріальний актив.

Особливості господарського використання нематеріальних активів у діяльності сучасних підприємств. Принципи обліку нематеріальних активів підприємства як передумова їхньої оцінки. Оцінка та аналіз нематеріальних активів підприємства.

Методологія оцінки вартості нематеріальних активів підприємства. Основні підходи до вирішення проблеми ідентифікації нематеріального об'єкта оцінки. Види оцінок вартості нематеріальних активів: за фактичною собівартістю, за поточною відновною вартістю, за поточною ринковою вартістю, за чистою вартістю реалізації. Методи оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів (метод приведення грошових потоків, метод умовної економії, метод отриманих переваг у доходах, метод надлишкових прибутків, метод надлишкових грошових потоків, метод звільнення від роялті, метод виграшу в собівартості, метод прямої капіталізації грошового потоку) та особливості їх використання за сучасних умов господарювання.

Витратний підхід до оцінки вартості потенціалу нематеріальних активів: основні передумови та принципи. Сутнісна характеристика витратних методів оцінки нематеріальних активів: метод початкових витрат, метод відновної вартості, метод вартості заміщення.

Аналітичний огляд існуючих методик до оцінки науково-технічної продукції, об'єктів промислової власності, ліцензій, науково-технічної інформації, програмного забезпечення та інформаційних продуктів, товарного знака й фіrmового найменування.

Визначення поняття «трудовий потенціал»: рівні прояву, види, характерні риси. Одиниці виміру вартості трудового потенціалу підприємства, їх використання в прикладному аналізі. Мета, цілі та завдання оцінки трудового потенціалу в господарській практиці.

Трудовий потенціал працівника і характеристика окремих його складових. Фактори, що визначають трудовий потенціал працівника. Зв'язок та відмінності трудового потенціалу організації у співставленні з трудовим потенціалом її співробітників. Основні складові трудового потенціалу організації.

Теоретичні передумови побудови методик оцінки трудового потенціалу: сучасні підходи та моделі. Методологічні основи визначення трудового потенціалу підприємства. Загальна логіка оцінки вартості трудового потенціалу. Система чинників, які визначають розмір і вартість управлінського потенціалу. Модель оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.

Витратні методики вартісної оцінки трудового потенціалу та особливості їх практичного використання. Методика оцінки потенціалу за Н.В. Авдєєнком та В.А. Котловим: сутність, показники, переваги та недоліки. Методика оцінки трудового потенціалу на основі одиниці живої праці: показники та алгоритм розрахунку.

Методики порівняльної оцінки потенціалу підприємства: анкетування, описовий метод, порівняння парами, рейтинговий метод, метод визначеного розподілу, оцінка за вирішальною ситуацією, шкала спостереження за поведінкою, метод інтерв'ю, метод «360 градусів», тестування, моделі компетентності та ін. Коєфіцієнтна методика оцінки трудового потенціалу підприємства: групи показників та алгоритм їх розрахунку. Результатна оцінка потенціалу управлінського та технологічного персоналу.

Необхідність управління трудовим потенціалом підприємства. Управління трудовим потенціалом на основі коефіцієнтів заміщення економічних ресурсів. Алгоритм управління трудовим потенціалом підприємства на основі трифакторної моделі оцінки.

Визначення поняття «вартість бізнесу». Загальна внутрішня модель оцінки вартості бізнесу. Структурно-логічний алгоритм оцінки вартості бізнесу. Витратні, порівняльні та результатні методи оцінки вартості бізнесу: їх сутність та особливості практичного використання.

Простий балансовий метод оцінки вартості бізнесу: алгоритм розрахунку та ключовий показник. Метод регулювання балансу. Метод вартості заміщення. Метод ліквідаційної вартості. Метод чистих активів. Методики накопичення активів.

Метод прямої капіталізації: ключові особливості та алгоритм визначення. Метод дисконтування грошового потоку. Метод оцінки вартості бізнесу на основі опціонів. Метод економічного прибутку. Метод додаткових прибутків.

Метод мультиплікаторів: різновиди мультиплікаторів та їх використання в оціночній практиці. Метод галузевих співвідношень. Метод аналогового продажу (ринку капіталу). Основні методи аналізу бізнесу з метою оцінки його вартості. Особливості оцінки гудвілу (репутації) підприємства: німецький метод, швейцарський метод, англосаксонський метод, дисконтний метод, метод щорічного визначення, метод Грефа, комбінований метод оцінки.

Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія та цілі функціонування підприємства. Ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, які регламентують умови

створення та функціонування підприємства. Господарський кодекс Україні, його основні положення.

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств (асоціація, консорціум, концерн, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинг та ін.).

Характеристика основних видів діяльності підприємства (звичайна, надзвичайна, основна, операційна, фінансова, інвестиційна, інша). Особливості врахування витрат та результатів діяльності підприємства за різними напрямами діяльності.

Сутність підприємництва та його характерні риси. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Основні функції, принципи здійснення і види підприємництва. Роль підприємництва у суспільстві. Значення підприємницької діяльності для функціонування ефективної системи господарювання.

Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Франчайзинг як особлива форма організації бізнесу. Загальна типологія виробничої і посередницької підприємницької діяльності.

Формування належного підприємницького середовища. Ризик у підприємницькій діяльності. Державне регулювання підприємництва. Державна політика активізації підприємницької діяльності в Україні.

Поняття, сучасні принципи процесу управління. Раціональна та неформальна концепції управління. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємством. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління.

Поняття і параметри організаційної структури управління підприємством (організацією). Основні типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізіональні, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими і невиробничими підприємствами. Особливості вибору організаційних структур управління новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності, галузевої належності. Необхідність та принципи формування вищих органів управління підприємствами та організаціями.

Поняття персоналу аграрних підприємств, його характеристика за кваліфікаційними ознаками, в залежності від терміну найняття на роботу. Визначення економічних термінів: трудові ресурси, кадри, персонал, трудовий потенціал. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності.

Обліковий склад працівників підприємства. Поняття середньооблікової чисельності штатних працівників, облікового складу і середньооблікової чисельності всього персоналу в еквіваленті повної зайнятості. Середньоявочна чисельність. Принципи формування персоналу підприємств в умовах ринкової економіки. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Динаміка показників забезпеченості сільського господарства трудовими ресурсами. Показники використання трудового потенціалу та методика їх визначення. Вплив забезпеченості виробництва і якісного складу працівників на ефективність господарської діяльності. Календарний графік робіт підприємства і методика визначення потреби у найманих працівниках. Сезонність виробництва, показники її вимірювання, негативні наслідки і шляхи пом'якшення. Комплексна оцінка різних категорій персоналу та її методика.

Чинники, які мають враховуватися у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників аграрних підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.

Суть, види та функції капіталу. Виробничі засоби підприємства. Основні засоби як один з найважливіших факторів виробництва. Склад основних засобів підприємства у відповідності до сучасних стандартів. Функціонально-групова та елементна структура основних засобів. Розподіл основних засобів на виробничі та невиробничі, а також на активну та пасивну частини. Виробничі засоби як вартісна категорія.

Поняття "оцінка основних засобів". Первісна, переоцінена, залишкова, ліквідаційна, справедлива та балансова вартості основних засобів, Періодична індексація основних фондів. Методичні основи оцінки основних виробничих засобів.

Характеристика та необхідність процесу відтворення основних засобів. Фізичне та моральне спрацювання основних засобів. Види фізичного та морального спрацювання та техніко-економічного старіння засобів праці та

застосувані форми їх усунення. Амортизація основних фондів. її основні функції. Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення (реновацію) основних фондів. Методи амортизації та методичні основи нарахування амортизаційних відрахувань. Строки експлуатації машин та устаткування, методичні підходи до їх оптимізації Характеристика ремонту, модернізації і заміни діючих засобів праці та економічна оцінка доцільності витрат на їх періодичне здійснення.

Економічне і соціальне значення підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Системи показників руху та ефективності використання основних засобів. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи кращого використання основних фондів підприємства за нормальних умов господарювання. Розширене відтворення основних фондів (технічне переозброєння і реконструкція, розширення діючого підприємства, нове будівництво виробничих та інфраструктурних об'єктів).

Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності: винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків і знаків обслуговування. Інформація як особливий суспільний ресурс. Поняття та елементний склад нематеріальних активів (патенти на право виключного користування об'єктами промислової властивості, авторське право, право на користування іншими нематеріальними ресурсами у формі ліцензії, ноу-хау, гудвлі, тощо).

Способи придбання нематеріальних активів. Основні підходи до визначення вартості окремих об'єктів інтелектуальної власності та нематеріальних активів. Визначення ринкової вартості нематеріальних активів – об'єктів інтелектуальної власності.

Нормативна база обчислень амортизації нематеріальних активів. Оцінка і строки зношування (старіння) нематеріальних активів підприємства.

Сутнісна характеристика оборотних коштів як частини засобів виробництва. Обслуговування оборотними коштами сфер виробництва та обігу.

Функціональна та елементна структури оборотних коштів. Стадії кругообігу оборотних коштів.

Нормовані оборотні кошти. Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершенному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність; методика їх обчислення.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів на різних стадіях кругообігу. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві.

Поняття, склад і структура інвестицій. Інвестиційна діяльність. Класифікація інвестицій. Джерела фінансування інвестицій. Інвестиційний ринок і його інфраструктура. Чинники, які впливають на формування інвестиційного клімату держави. Особливості інвестиційної діяльності на підприємстві. Вибір форм реальних інвестицій та обґрунтування інвестиційних проектів. Основні типи інвестиційних портфелів.

Капіталовкладення аграрних підприємств. Класифікація капіталовкладень залежно від функціонально-цільового призначення та напрямів використання.

Загальна (абсолютна) ефективність капіталовкладень як показник загальної їх віддачі при визначення доцільності їх здійснення. Показники загальної (абсолютної) ефективності: коефіцієнт ефективності вкладень, термін окупності, будівельний лаг та лаг освоєння. Порівняльна ефективність інвестицій та її основні показники: приведені витрати, річний економічний ефект, термін окупності додаткових вкладень, коефіцієнт порівняльної ефективності, чистий дисконтований дохід, індекс доходності, рівень рентабельності, термін окупності інвестицій, норма беззбитковості.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні організаційно-економічні чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень: удосконалення проектно-кошторисної справи; поліпшення технологічно-відтворювальної структури капітальних вкладень; скорочення тривалості інвестиційного циклу; застосування гнучких економічних методів управління інвестиційними процесами.

Науково-технічний прогрес, його сутність. Основні напрями НТП в АПК: технічний, технологічний, агрехімічний, біологічний і організаційно-економічний. Новини і нововведення, їх сутність і первісні імпульси виникнення. Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів. Види інноваційних процесів (новин, нововведень): технічні, організаційні, економічні, соціальні, юридичні. Вплив новин (нововведень) на виробництво, на будь-яку господарську і підприємницьку діяльність. Класифікація інноваційних процесів залежно від технологічних параметрів, ступеня новизни інновацій, ролі у відтворювальному процесі. Основні етапи інноваційного процесу. Принципи інноваційної діяльності.

Методика визначення економічної ефективності окремих нововведень у рослинництві і тваринництві: нових способів обробітку ґрунту і протиерозійних заходів, запровадження засобів механізації і автоматизації виробництва, різних типів годівлі та заходів поліпшення племінної справи.

Поняття та характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Технічна та технологічна складові підприємства. Форми технічного розвитку. Економічне управління технічним розвитком підприємства. Цілі та пріоритети технічного розвитку.

Функціональна роль матеріально-речових елементів основних виробничих фондів. Енергетична потужність та енергетичні ресурси підприємства. Методика розрахунку показників: енергооснащеність виробництва і енергоозброєність праці, електрооснащеність виробництва і електроозброєність праці, енергомісткість сільськогосподарського виробництва і енерговіддача.

Витрати та утримання техніки та економічні підходи до обґрунтування вигідності її купівлі порівняно з орендою. Методика визначення критичного обсягу робіт, за якого досягається економічна доцільність від використання власної техніки порівняно з підрядом.

Рівень забезпечення аграрних підприємств сучасними тракторами і машинами та організація їх використання. Методика визначення потреби в тракторах та визначення показників використання тракторного парку і їх оцінки. Взаємозв'язок між показниками інтенсивності використання тракторного парку, продуктивності та економічності його використання. Шляхи підвищення використання тракторного парку підприємства.

Фактична та нормативна забезпеченість комбайнового парку окремими видами комбайнів. Методика визначення показників інтенсивності та економічності використання комбайнів. Досягнутий рівень основних показників та напрями підвищення ефективності використання комбайнового парку.

Методика визначення потреби в основних видах транспорту. Ефективність використання транспортних засобів. Раціональне співвідношення між окремими видами транспорту. Методика визначення потреби в окремих видах транспорту. Техніко-економічні показники використання транспортних засобів та їх аналіз. Шляхи підвищення використання транспорту. Методика визначення показників ефективності використання виробничих будівель та споруд.

Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. Об'єктивні закономірності управління виробництвом (процесом). Природа операційної функції. Галузеві особливості операційної функції.

Сутність і місце операційної діяльності в системі підприємства. Взаємозв'язок операційної діяльності з іншими функціями підприємства. Поняття «операції» та «виробництво», їх взаємозв'язок та розбіжність. Сутність системного підходу до операційної діяльності. Операційна система як об'єкт управління. Особливості та властивості операційної системи. Складові частини операційної системи: перероблююча підсистема, підсистема забезпечення та підсистема планування і контролю. Класифікаційні підходи до операційних систем. Одиничні (проектні) системи. Дрібносерійні системи. Системи масового виробництва. Системи з безперервним процесом.

Поняття операційної діяльності підприємства. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Поняття недостатнього, надлишкового та ресурсу обмеженої потужності. Товари (послуги) як результат операційної діяльності підприємства.

Операційні процеси організації - динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки. Організація операційного процесу у просторі й часі.

Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення тривалості операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Поняття, види та значення інфраструктури підприємства (організації). Виробнича інфраструктура як система виробничо-технічного забезпечення й обслуговування сільського господарства та інших галузей комплексу: агротехнічне, агрохімічне, зооветеринарне, технічне обслуговування, система заготівель сільськогосподарської продукції та елеваторно-складського господарства, зберігання сільськогосподарської та промислової продукції, тарне, транспортне та шляхове господарство, зв'язок й інформаційно-обчислювальне обслуговування, оптова та роздрібна торгівля продуктами комплексу, прикладні наукові дослідження для всіх сфер діяльності АПК. Структурні елементи системи технічного обслуговування підприємства. Раціоналізація та здешевлення транспортних робіт на підприємствах. Вплив інфраструктурних підрозділів на економіку підприємства. Система технічного обслуговування.

Соціальна інфраструктури підприємства: житлово-комунальне господарство, побутове та культурне обслуговування, дитячі й оздоровчі заклади, систему підготовки кадрів. Соціальна інфраструктура і соціальна діяльність підприємства. Відтворення та розвиток інфраструктури. Сучасні проблеми простого і розширеного відтворення об'єктів виробничої та соціальної інфраструктур.

Державне регулювання, його суть, мета та методи. Принципи та форми державного регулювання. Головні напрями регулювання економічних процесів і впливу держави на діяльність підприємств.

Сутність, мета, об'єкти та принципи прогнозування. Класифікація прогнозів за масштабами прогнозування, часом передбачення, характером об'єкта, функцією прогнозу. Фактографічні та евристичні методи прогнозування.

Планування, його мета та методологічні основи планування. Основні принципи планування. Перспективне планування діяльності підприємства. Місія та цілі стратегічного планування діяльності підприємств, його етапи. Види стратегічних альтернатив залежно від обраної генеральної стратегії. Тактичне планування господарсько-фінансової діяльності.

Бізнес планування, його значення і зміст. Підготовка та розробка бізнес-плану. Зміст і структура бізнес-плану.

Сутність, завдання та структура виробничої програми. Планування виробництва в натуральному виразі. Державний контракт і державне замовлення. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства на поточний і перспективний періоди діяльності. Вартісні показники виробничої програми: обсяги товарної, валової, реалізованої та чистої продукції. Виробнича потужність підприємства.

Якість продукції: сутність і значення для підвищення конкурентоспроможності продукції. Показники якості продукції та їх характеристика. Методи визначення якості продукції і вплив її рівня на результати виробництва. Методика визначення втрат (додаткового ефекту) від зниження (підвищення) якості продукції. Витрати на поліпшення якості продукції і напрями забезпечення її конкурентоспроможності за якістю. Стандартизація і сертифікація продукції (послуг). Державний нагляд за якістю і внутрішньовиробничий технічний контроль.

Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Фактори конкурентоспроможності продукції та підприємства. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Технічні, організаційні та соціальні шляхи (заходи) підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств України.

Продуктивність праці як економічна категорія. Різноманітність підходів до визначення та методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах виробничої сфери. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці. Динаміка і резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах України за сучасних умов господарювання.

Визначення економічних термінів: мотивація, система мотивації, мотив, мотиватор. Етапи процесу мотивації. Види мотивації: внутрішня, зовнішня. Методи мотивації.

Поняття оплати праці. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулювальна, регулювальна, соціальна) та їх реалізація. Державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Регулювання оплати праці на основі колективного договору. Основи організації оплати праці на підприємствах (в організаціях). Тарифно-посадова система (тарифно-кваліфікаційні довідники; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців; тарифні сітки; схеми посадових окладів або єдина тарифна сітка).

Форми заробітної плати, що базуються на тарифній системі — погодинна та відрядна. Основні системи оплати праці у межах кожної з систем. Права засновників щодо вибору форм і систем оплати праці. Сучасні тенденції у застосуванні форм заробітної плати. Основна і додаткова заробітна плата. Доплати і надбавки як самостійний елемент заробітної плати, що спрямовується на компенсацію чи винагороду за суттєві відхилення від нормальних умов роботи. їх відмінність від тарифної заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу. Організація преміювання окремих категорій персоналу (робітників, функціональних груп спеціалістів і службовців). Участь працівників у прибутках підприємства.

Вартість і собівартість продукції. Економічна сутність собівартості продукції. Собівартість та конкурентоспроможність продукції.

Характеристика витрат виробництва та обігу. Групування витрат за елементами відповідно до їх економічного змісту. Поняття і склад валових витрат. Витрати, які не відносяться на собівартість продукції, а покриваються за рахунок прибутку підприємства. Класифікаційні ознаки витрат. Витрати прямі та непрямі, поточних та минулих років, готовкові та безготівкові. Механізм розподілу витрат за об'єктами планування і обігу. Грошова оцінка витрат. Постійні та змінні витрати, їх склад та значення для аналізу ефективності виробництва.

Послідовність визначення собівартості продукції. Методи визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Методичні підходи, до визначення нормативної собівартості побічної продукції рослинництва і тваринництва. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Об'єкти визначення собівартості продукції рослинництва і тваринництва. Досягнутий рівень собівартості сільськогосподарської продукції та його динаміка. Причини зростання собівартості. Структура собівартості та методика її розрахунку. Аналіз собівартості індексним методом. Фактори зниження собівартості.

Поточні витрати, сутність, джерела виникнення. Види витрат в залежності від видів діяльності підприємства. Класифікація витрат за окремими ознаками. Критичний обсяг виробництва продукції ("точка беззбитковості"), графічний та аналітичний методи знаходження. Зміна критичного обсягу виробництва продукції під впливом окремих чинників.

Поняття, роль і функції ціни у ринковій економіці. Аналіз ціноутворюючих факторів. Види цін (тарифів) і сфери їх застосування. Конкурентна ціна та умови її формування.

Рентний принцип ціноутворення в сільському господарстві. Структура ціни на сільськогосподарську продукцію. Ціна як інтегрований показник якості. Цінова конкуренція між виробниками і характер її прояву. Цінова конкурентоспроможність товарів і методика її визначення. Фактори підвищення цінової конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Механізм формування цін на сільськогосподарську продукцію на сучасному етапі. Договірні та вільні ціни. Біржова ціна. Індикативні ціни. Внутрішньогосподарські і середньореалізаційні ціни.

Паритетність цін: поняття, методика визначення паритетних цін в умовах ринку. Функція паритетних цін.

Прибуток та дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їхня сутність, відмінність між ними. Джерела формування прибутку і доходу підприємства. Види прибутку підприємства в залежності від видів діяльності підприємства. Маржинальний дохід. Загальноприйнята практика використання прибутку (доходу) підприємства. Зростання прибутковості фірми під впливом дії окремих чинників.

Послідовність визначення фінансових результатів підприємства. Методика обчислення різних видів прибутку в залежності від виду діяльності підприємства.

Рентабельність як відносний показник ефективності роботи підприємства. Принципи формування системи показників ефективності виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємства. Система показників ефективності виробництва (узагальнююча); показники використання праці (персоналу), виробничих фондів, фінансових коштів. Методичні підходи до оцінки соціальної ефективності діяльності підприємства.

Економічний ефект та ефективність, сутність та відмінності. Економічна сутність і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності діяльності підприємства. Змістова характеристика видів ефективності: за наслідками — економічної та соціальної; за місцем отримання ефекту — локальної (госпрозрахункової) та народногосподарської за ступенем збільшення ефекту — первісної та мультиплікаційної; за метою визначення — абсолютної та порівняльної.

Класифікація чинників підвищення ефективності виробництва за певними ознаками: джерелами зростання; напрямами розвитку і вдосконалення виробництва; місцем реалізації у системі управління виробництвом. Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва.

Поняття, цілі та структурні елементи організації економічної безпеки підприємства. Загальна методологія оцінки рівня економічної безпеки. Основні напрями організації економічної безпеки за окремими функціональними складовими: фінансовою, кадровою, техніко-технологічною, політико-правовою, інформаційною, екологічною. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Принципи організації та ключові завдання служби безпеки підприємства. Функції та управління безпекою.

Поняття економічної кризи підприємства. Розробка програми виходу з економічної кризи Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства. Національна програма антикризового господарювання.

Необхідність, сутність і мета реструктуризації. Основні форми і види реструктуризації підприємств. Стратегічна реструктуризація підприємств. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання. Порядок, концепція та варіанти реструктуризації. Реалізація та оцінка ефективності проектів реструктуризації.

Сутність санації (фінансового оздоровлення) господарюючих суб'єктів. Класична модель процесу фінансового оздоровлення підприємств та організацій. Програми та проекти санації суб'єктів господарювання. Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства та його типові розділи. Структура техніко-економічного обґрунтування санації підприємства. Економічна ефективність здійснення санаційних програм розвитку підприємств та організацій.

Сутнісна багатоаспектна характеристика банкрутства підприємства. Банкрутство підприємств (організацій) як економічне явище. Виявлення та аналіз причин банкрутства суб'єктів господарювання. Етапи та процедура порушення справи про банкрутство. Методичні основи визначення ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання.

Причини та процедура ліквідації збанкрутілих суб'єктів господарювання. Наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій). Загальна характеристика процесу організації ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Черговість задоволення претензій кредиторів. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств. Загальновживані у світовій практиці господарювання методи визначення можливості банкрутства підприємства.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник / В.Г Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779. [5]с.
2. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник/ В.Н. Гавва, Е.А. Божко. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 224 с.
3. Герасимчук В. Стратегічне управління підприємством: Графічне моделювання: Навч. посіб. / Василь Герасимчук, ; М-во освіти України. Київський нац. екон. ун-т. - К. : КНЕУ, 2003. - 360 с.
4. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. - 2-ге вид. - К.: Центр учебової літератури, 2010. - 488 с.
5. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: навч. посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погріщук. - К.: Центр учебової літератури, 2010. - 304 с.
6. Добикіна О.К., Рижиков В.С., Касьянюк С.В., Кокотко М.Є., Костенко Т.Д., Герасимов А.А. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. — К.: Центр учебової літератури, 2007. — 208 с.
7. Довбенко В.І. Потенціал і розвиток підприємства / В.І. Довбенко, В.М. Мельник // Навчальний посібник. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 232 с.
8. Довбенко В.І. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / В. І. Довбенко, В. М. Мельник. - Львів : Львівська політехніка, 2010. - 232 с.
9. Економіка підприємств: підручник / Ф.В. Горбонос [и др.]. - К.: Знання, 2010. - 463 с.
10. Економіка підприємства: навч. посібн. / За ред. В.І. Мацібори. – К.: Каравела, 2008. – 312 с.
11. Клівець П. Г. Стратегія підприємства: Навч. посіб / П. Г.Клівець. – К.: Академвидав, 2007. – 320 с.
12. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип / О. І.Ковтун. – Львів: «Новий світ – 2000», 2006. – 388 с.
13. Ковтун О.І. Стратегія підприємства: підручник / О.І. Ковтун. Львів: Новий Світ-2000, 2014. – 426 с.
14. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка /Н.С. Краснокутська // Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
15. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства: Підручник / М.Г. Наєнко. – Тернопіль: “Економічна думка”. – 2006. – 390 с.
16. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади: Навчальний посібник / О.М. Сумець. – К.: ВД “Професіонал”, 2005. – 320 с.

17. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О.С. Федонін., І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк // Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
18. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О.С. Федонін., І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк // Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2005. – 261 с.
19. Хомяков В.І. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник / В.І. Хомяков, В.М. Бєлінська, О.В. Федоренко. - К.: Кондор, 2011. - 432 с.
20. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навч. посібн. / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор B.B. Ivaniшин

2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 051 «Економіка»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

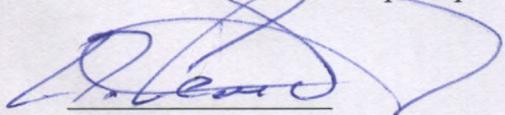
Голова фахової атестаційної комісії
доцент M. Бондар М.В. Заходим

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «21 ~~вересня~~ 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	13
Список рекомендованої літератури	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» кваліфікації магістр з економіки.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань. Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: склав – від 15 до 30 вірних відповідей; не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Зародження економічних знань. Основні етап розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки. Предмет економічної теорії. Продуктивні сили (виробничі ресурси): їх структура та ефективність використання. Економічні виробничі відносини: організаційно-економічні та соціально-економічні.

Економічні категорії та економічні закони. Класифікація економічних законів, їх пізнання та використання. Методи економічної теорії: загальнонаукові та спеціальні. Метод наукової абстракції. Аналіз і синтез. Поєднання кількісного та якісного аналізу історичного та логічного підходу. Суспільна практика. Соціально-економічний експеримент. Статистичний метод. Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних знань. Економічна теорія та економічна політика. Завдання економічної теорії в умовах переходу України до ринкової економіки.

Економічні потреби суспільства та їх структура. Закон зростання потреб. Економічні інтереси: поняття, види та їх взаємодія. Суспільне виробництво. Чинники виробництва та їх взаємодія. Класифікація чинників виробництва: робоча сила, предмети праці і засоби праці; земля, капітал, праця, підприємницька здібність; інформаційний та екологічний чинники в постіндустріальному суспільстві. Виробничий потенціал суспільства і обмеженість ресурсів. Економічна ефективність використання ресурсів та її показники. Система економічних виробничих відносин. Продукт та стадії його руху. Структура суспільного виробництва: матеріальне виробництво і соціальна сфера.

Сутність власності. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види і форми власності. Еволюція форм власності. Багатоманітність форм власності в змішаній економіці. Новітні тенденції в розвитку власності в постіндустріальному суспільстві. Роздержавлення власності як загальноекономічний процес та його особливості в умовах переходної економіки постсоціалістичних країн. Механізм роздержавлення. Приватизація об'єктів власності: поняття, принципи, методи. Особливості в Україні. Форми власності в Україні.

Генезис форм господарства. Натуральне виробництво: сутність і риси. Товарне виробництво: сутність, умови виникнення, розвиток та форми. Суперечності товарного виробництва. Товарна форма виробленого продукту та послуг. Споживна вартість і вартість товару. Мінова вартість. Теорії вартості та їх різновиди: теорія трудової вартості, теорія граничної корисності, теорія факторів виробництва, неокласична теорія вартості. Закон вартості: сутність, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості за сучасних умов.

Становлення та еволюція грошових відносин. Історія розвитку грошей. Концепції походження грошей: раціоналістична, еволюційна, функціональна. Функції грошей. Еволюція і форми грошей. Грошовий обіг і його закони. К. Маркс, І. Фішер та сучасні економісти про закони грошового обігу. Поняття інфляції. Грошова система та її елементи. Основні типи грошових систем.

Сутність ринку. Об'єктивні умови його виникнення та характерні риси. Структура ринку. Класифікація та види ринків. Механізм ринкового саморегулювання: попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Попит. Крива попиту. Закон попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Крива пропозиції. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції. Конкуренція та її роль функціонуванні ринку. Види конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство. Функції ринку. Недоліки ринкового механізму і необхідність державного регулювання. Моделі ринкової економіки. Соціально орієнтована ринкова економіка: сутність, риси, структура. Шляхи переходу до ринку. Особливості переходу України до соціально орієнтованої ринкової економіки. Суперечності перехідного періоду та шляхи їх подолання.

Ринкова ціна. Рівноважна ціна, ціна попиту ціна пропозиції. Функції ціни. Система цін.

Поняття ринкової інфраструктури та її основні елементи. Біржі та їх місце в ринковій економіці, види бірж. Товарна біржа, її функції та класифікація. Товарні біржі в Україні. Фондова біржа та її функції. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Біржові індекси. Українська фондова біржа (УФБ). Види цінних паперів в Україні. Валютна біржа. Українська міжбанківська валютна біржа (УМВБ) та її функції. Біржа праці та її функції. Служба зайнятості в Україні. Банки та банківська система. Операції банків та їх функції. Типи банків. Небанківські фінансово-кредитні установи. Банківська система України та проблеми її формування.

Мікроекономічний рівень і суб'єкти господарювання: підприємства (фірми), домогосподарства. Поняття підприємницької діяльності. Функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємницької діяльності. Суб'єкти, об'єкти та види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Підприємництво (фірма) – первинна ланка ринкової економіки. Види підприємств та їх об'єднань в Україні. Капітал (фонди) - матеріальна основа підприємницької діяльності. Кругообіг і оборот капіталу (фондів) як процес індивідуального відтворення. Оборот капіталу. Час обороту. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Маркетинг та менеджмент підприємства. Структура капіталу (фондів). Основний капітал (фонди). Фізичний і моральний знос. Амортизація. Норма амортизації.

Значення прискореної амортизації в умовах НТР. Капіталовіддача та капіталоємність. Оборотний капітал (фонди): сутність, структура та показники ефективності використання. Капітал сфери обігу. Оборотні засоби.

Сільськогосподарське виробництво як особлива сфера вкладання капіталу. Аграрні відносини, їх специфіка і місце в економічній системі. Земельні відносини. Форми власності на землю і форми землекористування. Особливості проведення аграрної реформи в Україні. Рентні відносини. Рента і орендна плата. Види ренти: диференціальна, абсолютна, монопольна. Ціна землі та її динаміка в розвинутих країнах. Агропромислова інтеграція та її форми. Агропромисловий комплекс (АПК), його функції та структура. Роль і місце агробізнесу в системі АПК розвинутих країн. Економічний механізм функціонування системи агробізнесу. Розвиток нових форм господарювання в АПК України.

Сутність суспільного відтворення та його види. Зміст і типи економічного зростання. Новий тип економічного зростання. Рушійні сили економічного зростання. Нагромадження та інвестиції. Види нагромадження. Норма нагромадження. Макроекономічні показники. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад та вартісна форма суспільного продукту. Проблема "повторного рахунку". Методи обчислення суспільного продукту: система національних рахунків (СНР) і система балансу народного господарства (БНГ). Сучасні форми суспільного продукту: валовий суспільний продукт (ВСП), кінцевий суспільний продукт (КСП), валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний доход (НД). Виробництво, розподіл і використання національного доходу (НД). Національне багатство: сутність, структура та проблеми його відтворення. Національне багатство України.

Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору, альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Предмет курсу, суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні: індивід, домогосподарство, ділова одиниця (фірма), держава. Методологія мікроекономічного аналізу, мікроекономічні моделі.

Ринок як механізм координації економічного вибору; попит і закон попиту, аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту; пропозиція і закон пропозиції, аналіз зміни пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції; взаємодія попиту і пропозиції, ринкова рівновага, вплив змін попиту та пропозиції на стан рівноваги, сталість і динамічність ринкової рівноваги.

Концепція еластичності взаємозв'язаних показників, еластичність попиту за чинниками впливу: за власною ціною блага, за ціною благ комплементів та субститутів (перехресна еластичність), за доходом; фактори впливу на еластичність попиту за ціною. Еластичність пропозиції та фактори впливу на її

рівень, еластичність пропозиції за власною ціною блага та цінами факторів виробництва. Оцінка та прогнозування наслідків змін ринкових умов з використанням найпростіших математичних функцій.

Потреби та економічні блага, поняття корисності, кардиналістська теорія корисності, сукупна та гранична корисності, функція корисності, перший та другий закони Госсена. Порядковий (ординалістський) підхід до аналізу корисності та попиту, аксіоми порядкового підходу. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу, гранична норма заміщення благ, бюджетні обмеження і можливості споживача, вплив зміни доходу та цін на розміщення бюджетної лінії. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору, рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретація; різні випадки досягнення рівноваги: внутрішня та кутова.

Поняття фірми, виробництво та його фактори, технології виробництва, фактор часу і періоди функціонування фірми, поняття і параметри виробничої функції; сукупний, середній та граничний продукт. Виробництво в короткостроковому періоді, правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Виробництво в довгостроковому періоді: виробнича функція з двома змінними факторами, ізокванта, взаємозамінність виробничих факторів, гранична норма технічного заміщення. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування ресурсів; постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу, причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Концепція витрат, бухгалтерські та економічні витрати, поняття альтернативних витрат, постійні та змінні витрати; сукупні, середні та граничні витрати. Витрати виробництва в короткостроковому періоді, типовий характер змін витрат – закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності). Витрати в довгостроковому періоді: ізокоста, вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат, еквімаржинальний принцип мінімізації витрат.

Ознаки й умови досконалої конкуренції, попит, дохід та прибуток конкурентної фірми. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи; пропозиція фірми та галузі в короткостроковому періоді; рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді. Пропозиції фірм у довгостроковому періоді, тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Ознаки “чистої монополії”, бар’єри вступу до монопольного ринку, попит та дохід фірми-монополіста. Вибір монополістом обсягу виробництва та ціни, вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту; визначення монопольної ціни та цінова дискримінація, рівновага фірми-монополіста в довгостроковому періоді. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків.

Попит на продукт та попит на фактори виробництва (похідний попит), споживання факторів виробництва, виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Похідний попит на досконало конкурентному ринку продукту: індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва, цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Монопольний похідний попит: монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва, функція монопольного похідного попиту. Похідний попит та принцип оплати факторів: порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора, вартісний граничний продукт та ціна фактора.

Праця як фактор виробництва, її мобільність; характеристика досконало конкурентного ринку праці; граничний виграв виробника від найму праці та обґрунтування рішення про найм; формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку: обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку, ринкова пропозиція послуг праці, рівновага на ринку праці. Ринок праці з недосконалою конкуренцією: попит монополії на працю та монопольна рівновага, монопсонічний та олігопсонічний ринки, двостороння монополія.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу; рух капіталу та капітальні фонди. Поняття вибору у часі, споживання та інвестиції, уподобання у часі, побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами, оптимальний вибір. Поняття дисконтованої величини, види процентних ставок, реальна та номінальна процентні ставки, рівень дохідності, показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень; рівновага на ринку капіталу, формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу. Ринок землі: особливості землі як фактора виробництва, формування пропозиції та попиту на землю, фактори впливу на попит на землю, рента, ціна землі як капіталізована рента.

Часткова та загальна рівновага ринку, ефект зворотного зв'язку, закон Вальраса. Рівновага в економіці обміну: необхідність та вигоди ринкового обміну, діаграма Еджворта, ефективність при обміні, крива контрактів, крива можливостей споживачів, загальна рівновага за Парето. Ефективність у виробничій сфері: розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта, крива виробничих контрактів, Парето – оптимальний розподіл ресурсів, ефективність на конкурентних ринках товарів. Загальна рівновага та економіка добробуту: сукупна ефективність конкурентних ринків, причини обмеженої здатності ринкового регулювання, оптимум та квазіоптимум ринкової системи, теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту, критерії оцінки добробуту.

Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст: поняття про зовнішні ефекти, суспільні та приватні витрати (вигоди), коригуючі податки та субсидії, теорема Коуза-Стіглера. Поняття громадських благ, приватні та громадські блага попит на громадські блага і ефективний їх обсяг, можливість ринку і держави щодо забезпечення громадськими благами. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов, функції держави, позитивний (описовий) аналіз поведінки уряду, застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

Агреговані показники. Головна суперечність суспільного розвитку. Домашні господарства. Екзогенні змінні. Ендогенні змінні. Економічні ресурси. Змішана економіка. Командно-адміністративна економіка. Коротко-, середньо- і довгострокові моделі. Крива виробничих можливостей. Макроекономіка. Мегаекономіка. Мікроекономіка. Закриті, відкриті, статичні, динамічні моделі. Нормативна функція макроекономіки. Переходна економіка. Позитивна функція макроекономіки. Предмет макроекономіки. Ринкова економіка. Традиційна економіка. Функції макроекономіки.

Амортизація. Валовий випуск. Валовий внутрішній продукт. Валовий національний дохід. Валовий національний продукт. Валові приватні внутрішні інвестиції. Валовий прибуток корпорацій. Виробничий метод розрахунку ВВП. Державні закупівлі. Дефлювання. Дефлятор ВВП. Додана вартість. Інституціональна одиниця СНР. Індекс людського розвитку (індекс розвитку людського потенціалу). Інфлювання. Кінцева продукція. Метод видатків (кінцевого використання). Національний дохід. Непрямі (продуктові) податки. Номінальний ВВП. Особистий дохід. Особистий дохід після оподаткування. Реальний ВВП. Розподільчий метод (метод доходів). СБНГ. СНР. Споживчі видатки. Субсидії. Трансфертні платежі. Чистий ВВП. Чистий економічний добробут (ЧЕД). Чистий експорт. Чисті приватні внутрішні інвестиції.

Безробіття. Гіперінфляція. Дефлятор ВВП.. Дефляція. Економічно активне населення. Інфляційний податок. Інфляція. Інфляція попиту. Інфляція пропозиції (витрат). Зайнятість. Закон А. Оукена. Інституціональне безробіття. Природний рівень безробіття. Прихована, галопуюча, помірна інфляція. Рівень безробіття. Рівень зайнятості. Рівень повної зайнятості. Сенъораж. Структурне безробіття. Фрикційне безробіття. Циклічне безробіття.

Довгострокова крива сукупного попиту. Довгострокова крива сукупного попиту. Ефект «храповика». Крива сукупної пропозиції (AS). Кейнсіанський (горизонтальний) відрізок кривої сукупної пропозиції. Класичний (вертикальний) відрізок кривої сукупної пропозиції. Модель макроекономічної рівноваги «сукупний попит – сукупна пропозиція». Проміжний (вихідний) відрізки кривої сукупної пропозиції. Основні компоненти сукупного попиту: С, І, G, X. Сукупна

пропозиція (AS). Сукупний попит (AD). Цінові та нецінові фактори сукупних попиту і пропозиції.

Автономне споживання. Автономні інвестиції. Амортизація. Валові інвестиції. Границя схильність до споживання. Границя схильність до заощаджень. Заощадження. Інвестиції. Інвестиції в основний капітал. Інвестиції в товарно-матеріальні запаси. Кейнсіанська функція інвестицій. Модель простого акселератора. Мультиплікатор інвестицій. Неокласична функція інвестицій. Особистий дохід. Особистий наявний дохід. Проста інвестиційна функція. Середня схильність до заощаджень. Середня схильність до споживання. Споживання. Функція заощаджень. Функція споживання. Чисті заощадження підприємств. Чисті інвестиції.

Інфляційний розрив. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги. Класична модель макроекономічної рівноваги. Метод «вилучення – ін’екції». Метод «витрати – випуск». Мультиплікатор витрат (простий). Незаплановані інвестиції у товарні запаси. Потенційно необхідні сукупні витрати. Потенційно рівноважний ВВП. Рецесійний розрив. Рівноважний ВВП. Рівновага за Вальрасом. Сукупні витрати. Фактично рівноважний ВВП. Фактичні сукупні витрати.

Джерела економічного зростання. Економічні цикли. Економічне зростання. Екстенсивне економічне зростання. Економічний розвиток. Інтенсивне економічне зростання. Модель Солоу. Модель мультиплікатора-акселератора. Золоте правило нагромадження. Залишок Солоу. Пік. Рецесія. Пожавлення. Фази економічного циклу. Теорії економічного циклу.

Державне регулювання. Інструменти державного регулювання економікою. Економічні функції держави. Кейнсіанська теорія державного регулювання. Макроекономічний кругооборот.

Автоматичний (вбудований) стабілізатор. Грошова база. Грошовий мультиплікатор. Грошові агрегати. Грошово-кредитна політика. Депозитний мультиплікатор. Державне регулювання економіки. Дисконтна ставка. Дискреційна фіscalна політика. Економічна політика. Змішана економіка. Крива Лаффера. Мультиплікатор державних витрат. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Мультиплікатор податків. Фіiscalна політика.

Грошовий мультиплікатор. Грошова база. Депозитний мультиплікатор. Номінальна процентна ставка. Монетарне правило. Облікова процентна ставка. Операції на відкритому ринку. Політика «дешевих грошей» або експансивна грошова політика (стимулююча). Політика «дорогих грошей» або рестрикційна грошова політика (стримуюча). Попит на гроші. Пропозиція грошей. Процентна ставка. Реальна процентна ставка. Ринок грошей.

Активні та пасивні методи державного регулювання зайнятості. Безробіття.

Економічно активне населення. Інструменти соціальної політики. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Попит на робочу силу. Потенційний ВВП. Пропозиція робочої сили. Ринок праці. Рівень безробіття. Рівень зайнятості. Рівень повної зайнятості. Рівновага на ринку праці. Соціальна політика.

Валютний демпінг. Валютний курс. Валютно-фінансовий механізм. Гнучкий валютний курс. Границю схильності до імпорту. Експорт. Зовнішньоекономічна діяльність. Зовнішня торгівля. Імпорт. Котирування. Крос-котирування. Мито. Міжнародні організації. Мультиплікатора витрат у відкритій економіці. Номінальний валютний курс. Платіжний баланс. Протекціонізм. Пряме котирування. Обернене котирування. Реальний валютний курс. Тариф. Торговельний баланс. Фіксований валютний курс.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політекнічна. «Знання-Прес» - Київ, 2005.
2. Базілінська О. Я. Макроекономіка : навч. посібник. – О. Я Базілінська. К.: центр навчальної літератури. 2005. – 442 с.
3. Білик В.О., Саблук П.Т. Економічна теорія. Навч. Посіб., 4-те вид. перероб та доп. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004.
4. Гронтковська Г. Е. Макроекономіка : навч. посіб. / Г. Е. Гронтковська., А. Ф. Косік – К.: Центр учебової літератури. 2010. – 672 с.
5. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навч. посіб. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2000. – 176 с.
6. Калініченко О.В. Макроекономіка. Практикум: навч. посібник / О.В. Калініченко, О.Д. Плотник – К. : Центр учебової літератури, 2010. – 656 с.
7. Калініченко О.В. Березіна Л.М. Мікроекономіка: навчально-методичний посібник – К.: Центр учебової літератури, 2008. - 472 с.
8. Кушнір В.С Мікроекономіка і макроекономіка: Навч. посіб. – К.: Вид. „Фірма ІНКОС” Центр навчальної літератури, 2006.- 256 с.
9. Макроекономіка: навч. посібник / за ред. І. І. Вініченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 172 с.
10. Макроекономіка : підручник / за ред. В.Д. Базилевича. –К. : Знання, 2008. – 743 с.
11. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н.О. Гончарова, А.І. Ігнатюк, Н.А. Малиш та ін. – К.: МАУП, 2005. – 304с.
12. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 679 с. – (Класичний університетський підручник)
13. Мочерний С.В. Економічна теорія. Видавничий центр «Академія», Київ, 2005.
14. Мочерний С.В., Довженко М.В. Економічна теорія: Підручник – К.: Видавничий центр «Академія» , 2004.- 856с.
15. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії. Видавництво «Центр навчальної літератури», Київ ЦУЛ, 2003.
16. Основи економічної теорії. Підручник. За ред. Г.Н. Климко, В.П. Нестеренко. К.: Вища шк. - Знання, 1999
17. Павленко І.М. Мікроекономіка. Навч. пос. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.- 288 с.
18. Рудий М.М., Жабка В.В. Мікроекономіка. Навч. пос. - К.: Центр учебової літератури”, 2010.- 360 с.
19. Самуельсон Пол, Нордгауз Вільям. Макроекономіка / Пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 544 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент О. В. Мельничук

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «04 вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	9
Список рекомендованої літератури	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з обліку і оподаткування.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	Відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Коротка характеристика системи національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Облік готівки та коштів на рахунку у банку. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за претензіями. Облік розрахунків за відшкодуванням завданіх збитків. Облік розрахунків з іншими дебіторами. Облік розрахунків з покупцями та замовниками. Облік грошових документів та грошових коштів в дорозі. Облік операцій за допомогою векселів. Облік дебіторської заборгованості. Облік капітальних інвестицій. Облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Облік нематеріальних активів. Облік зносу необоротних активів. Облік довгострокових фінансових інвестицій. Облік відстрочених податкових активів. Облік поточних фінансових інвестицій. Облік біологічних активів. Облік виробничих запасів. Облік готової продукції та продукції сільськогосподарського виробництва. Облік напівфабрикатів. Облік товарів. Облік браку у виробництві. Облік витрат майбутніх періодів. Облік витрат виробництва. Облік загальновиробничих витрат. Облік адміністративних витрат. Облік витрат майбутніх періодів. Облік витрат на збут. Облік інших витрат операційної діяльності. Облік фінансових витрат.

Облік зареєстрованого (пайового) капіталу. Облік капіталу у дооцінках. Облік додаткового, резервного, вилученого та неоплаченого капіталу. Облік нерозподілених прибутків (непокритих збитків). Облік забезпечення майбутніх витрат та платежів. Облік цільового фінансування і цільових надходжень. Облік страхових резервів. Облік довгострокових позик. Облік довгострокових векселів виданих. Облік операцій з облігаціями. Облік зобов'язань за фінансовою орендою. Облік інших довгострокових зобов'язань. Облік короткострокових позик. Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Облік розрахунків за податками та платежами. Облік розрахунків за виплатами працівникам. Облік нарахувань та утримань із заробітної плати та інших виплат працівникам. Облік розрахунків з учасниками та іншими операціями. Облік доходів майбутніх періодів. Облік доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг. Облік інших операційних доходів. Облік доходів від участі у капіталі. Облік інших фінансових доходів та інших доходів. Облік фінансових результатів. Облік на позабалансових рахунках. Облікова політика підприємств. Облік експортно-імпортних операцій. Інформаційні системи в обліку, звітності та оподаткуванні.

Якісні характеристики звітності. Прямий і непрямий методи розрахунку показників грошового потоку. Особливості оцінки та відображення у Балансі (Звіті про фінансовий стан) необоротних активів. Призначення і склад приміток до фінансової звітності. Концептуальні принципи бухгалтерського обліку як основа фінансової звітності. Особливості відображення в звітності

нематеріальних активів. Методика визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Призначення та структура Звіту про рух грошових коштів. Складники власного капіталу та їх відображення у фінансовій звітності. Класифікація користувачів фінансової звітності, їх цілі та інтереси. Принципи підготовки фінансової звітності. Методика визначення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Класифікація доходів та витрат у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Актив Балансу (Звіту про фінансовий стан), його суть і трактування. Прямий метод визначення руху коштів від операційної діяльності. Порядок складання звіту про власний капітал. Визначення економічних елементів операційних витрат. Відображення діяльності підприємства у звіті про рух грошових коштів. Класифікація доходів і витрат у звіті про сукупний дохід. Зміст приміток до звіту про власний капітал. Методи нарахування амортизації основних засобів. Характеристика НПСБО і класифікація доходів і витрат у звіті про сукупний дохід. Методи розрахунку показників грошового потоку на підприємствах. Визначення, визнання, оцінка і функції власного капіталу. Примітки щодо облікової політики підприємства. Актив Звіту про фінансовий стан, його суть і трактування відповідно до МСБО та НП(С)БО. Класифікація активів. Визначення руху коштів від операційної діяльності (непрямий метод). Особливості оцінки та відображення у балансі необоротних активів. Користувачі фінансової звітності, характеристика їх цілей та інтересів. Зміст Приміток до річної фінансової звітності. Склад, оцінка та відображення у балансі оборотних активів. Загальна характеристика Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Визначення грошових потоків від операційної діяльності. Відображення облікової політики підприємства у звітності. Мета та склад фінансової звітності. Склад поточних зобов'язань та їх подання у балансі. Оцінка матеріально-виробничих запасів у фінансовій звітності. Склад приміток до звіту про рух грошових коштів. Загальна характеристика складників власного капіталу, їх відображення у звітності. Особливості визначення фінансового результату від операційної діяльності. Визначення чистого руху коштів від інвестиційної діяльності. Характеристика національних стандартів обліку і звітності. Характеристика основних елементів фінансової звітності. Визначення, оцінка та класифікація зобов'язань. Показники ПНА. Розрахунок прибутку на акцію та його відображення в обліку. Суть консолідований звітності, об'єктивні причини її виникнення. Об'єднання підприємств: порядок відображення в обліку та звітності. Метод відображення придбання пакета акцій при консолідації. Методика консолідування фінансової звітності згідно П(С)БО. Порядок складання і подання Податкової декларації з екологічного податку. Порядок складання та подання Звіту про обсяги реалізованих послуг. Економічно-соціальна сутність та передумови виникнення оподаткування. Функції податків. Особливості механізму оподаткування прибутку підприємства. Податкова політика та її суть. Основні напрямки

реформування податкової політики. Механізм оподаткування, порядок обчислення та сплати ПДВ до бюджету. Категорії платників податку на доходи фізичних осіб. Економічно-соціальна обґрунтованість доходів, які не включаються до об'єкта оподаткування при обчисленні податку з доходів громадян. Механізм оподаткування, порядок обчислення і сплати до бюджету місцевих податків. Платники єдиного податку 4 групи: визначення об'єкта оподаткування та порядок обчислення єдиного податку. Рентна плата за спеціальне використання води: об'єкт оподаткування та порядок обчислення і сплати. Платники податку з прибутку підприємств та порядок визначення об'єкта оподаткування. Особливості сплати єдиного податку юридичними особами з групи. Витрати підприємства, їх суть та порядок формування з метою оподаткування прибутку підприємств. Порядок утримання і сплати податку з доходів фізичних осіб до бюджету: відповідальність платників. Дохід підприємства, його зміст та формування з метою оподаткування прибутку підприємств. Особливості обчислення та сплати єдиного податку для фізичних осіб. Категорії платників єдиного податку та визначення об'єктів оподаткування. Обов'язки і відповідальність посадових осіб державної фіскальної служби України. Фінансові санкції за порушення податкового законодавства та їх види. Економічно-соціальна обґрунтованість пільг по платі за землю. Сутність акцизного оподаткування та його вплив на попит і пропозицію підакцизного товару. Особливості обчислення та сплати транспортного податку. Передумови виникнення та економічний зміст єдиного податку. Особливості податкового обліку ПДВ. Економічний зміст амортизаційних відрахувань. Вплив амортизації на об'єкт оподаткування. Об'єкт оподаткування та ставки ПДВ. Особливості застосування ставок податку щодо окремих об'єктів оподаткування. Економічний зміст, соціальне значення та види місцевих податків і зборів. Соціально-економічний зміст екологічного податку. Механізм його обчислення та сплати. Принципи оподаткування, визначені Податковим кодексом України. Особливості обчислення і перерахування до бюджету плати за землю підприємствами України. Податок на прибуток підприємства, його роль та місце в податковій системі України. Економічний зміст та призначення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Обов'язки та права платників податків. Механізм оподаткування, порядок обчислення і сплати земельного податку. Механізм оподаткування, порядок обчислення і сплати орендної плати за землю. Економічний зміст рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин: порядок обчислення і сплати. Економічний зміст плати за землю та її необхідність. Земельний кадастр та моніторинг землі. Механізм оподаткування, порядок обчислення акцизного податку з підакцизних товарів. Повернення з бюджету надмірно сплачених сум податків та платежів. Бюджетне відшкодування і його зміст. Механізм оподаткування, порядок обчислення і сплати до бюджету місцевих зборів. Елементи системи оподаткування. Критерій

визначення платників єдиного податку 4 групи. Економічна обґрунтованість грошової оцінки землі та об'єкта оподаткування. Камеральні і документальні перевірки, їх завдання та порядок проведення. Механізм зарахування податків і платежів до бюджету за наслідками проведених перевірок. Механізм оподаткування, порядок обчислення та сплати до бюджету рентної плати за використання лісових ресурсів. Види прямого оподаткування. Його роль в системі фінансового регулювання. Визначення об'єкта та бази оподаткування при обчисленні ПДВ. Структура, завдання та функції державної фіscalальної служби України. Землі несільськогосподарського призначення. Механізм оподаткування земель населених пунктів. Суть і проблеми обліку платників податків в Україні та напрямок його удосконалення. Податкові реформи, їх суть та значення. Особливості визначення платників ПДВ та порядок їх реєстрації. Види непрямих податків, їх переваги та недоліки. Землі сільськогосподарського призначення. механізм оподаткування сільськогосподарських угідь. Класифікація податків: зміст та необхідність. Зміст податкових ухилень та їх види. Основні напрямки удосконалення податкових відносин в аграрному секторі економіки. Податкова система України, її суть та принципи. Економічна та соціальна обґрунтованість пільг з ПДВ та окремих операцій, які не включаються до об'єктів оподаткування. Податкові принципи А. Сміта, їх актуальність для податкової системи України. Порядок оформлення документів податкового обліку при виникненні податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ. Економічний та соціальний зміст податкових пільг. Значення податкових пільг в стимулюванні виробництва та регулюванні доходів громадян. Механізм оподаткування, порядок обчислення та сплати до бюджету місцевих податків. Поняття юридичної та фізичної особи з метою оподаткування. Види подвійного оподаткування фізичних і юридичних осіб. Основні терміни оподаткування, їх зміст, призначення та застосування в податковому законодавстві України.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практичний посібник./ Голов С.Ф., Костюченко В.М. – К.: Лібра, 2010. – 840 с.
2. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов./ М.Ф. Огійчук, В.Я Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін.; За ред. М.Ф. Огійчука. – К.: Вища освіта, 2003. – 800с.
3. Бухгалтерський облік: Навч. посібник./ Сопко В.В. – К.: КНЕУ, 2010. – 578 с.
4. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / Ф.Ф. Бутинець. – 8-ме видання. – Житомир: Рута, 2010. – 912 с.
5. Завгородній В.П. Бухгалтерский учет в Украине (с использованием национальных стандартов): Учеб. пособие для студентов вузов. – К.: А.С.К., 2011. – 848 с.
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затв. ВРУ від 16.07.99р. № 996 – XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
7. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учебное пособие / А. И. Алексеева, и др. – М. : Финансы и статистика, 2010. – 672 с.
8. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту. Навчальний посібник / М.П. Войнаренко, Н.А. Понаморьова, О.В. Замазій. – К.: Центр учебової літератури, 2010. – 488 с.
9. Методичні рекомендації по організації та веденню бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах України/ Ю.Я. Лузан, М.Г. Михайлова, В.М. Жук, Облік і фінанси АПК. – 2005. - № 2. –с. 106-187
10. Облік і звітність в оподаткуванні [текст]: навч. посіб. / Л.М. Котенко, Г. М. Фадеєва. – Х.: НТУ «ХПІ», 2014. – 486 с.
11. Облік і звітність в оподаткуванні [текст]: навч. посіб. / О. О. Бідюк, Є. Ю. Шара, К.: Центр учебової літератури, 2012. – 496 с.
12. Організація бухгалтерського обліку: Підручник / Ф.Ф. Бутинець – Ж.: ПП «Рута», 2002. -592 с.
13. Облік у бюджетних установах: 3-е вид. / П.Й. Атамас. –К. : центр навчальної літератури, 2011.
14. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – www.rada.gov.ua.
15. Теорія бухгалтерського обліку. Навчальний посібник / В.С. Білоусько, М.І. Беленкова, Ф.Ф. Бутинець. – 5-те видання. – Житомир: Рута, 2008. – 404 с.
16. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник./ Грабова Н. М. – К.:А.С.К., 2010. – 272 с.
17. Управлінський облік / П.Й. Атамас. – 2-ге видання. – К.: Центр навчальної літератури, 2011.

18. Фінансовий аналіз: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Київ : Центр учебової літератури, 2008 – 392 с.
19. Фінансовий аналіз. підручник / Ю. С. Цал- Цалко. – Київ : Центр учебової літератури, 2008. – 566 с.
20. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – Київ : «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
20. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навчальний посібник / I.B. Жолнер. – К.: Центр учебової літератури, 2012. – 368 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор

В.В. Іванишин
2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент *О.В. Мельничук*

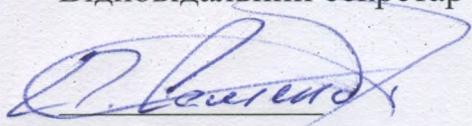
м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	6
Список рекомендованої літератури	7

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з облік і оподаткування.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Яка школа економічної теорії відносилася до продуктивної праці лише діяльність у сфері зовнішньої торгівлі. Яка школа економічної теорії обмежувала сферу продуктивної праці аграрним сектором. Хто вперше ототожнив виробничу сферу зі сферою матеріального виробництва. Що таке суб'єкт власності. Що виступає об'єктом економічних інтересів. Що є елементом економічної системи. Яке визначення відображає суть товару як економічної категорії. Які властивості має товар. Що таке гроші. Що таке грошова система. Що вивчає мікроекономіка, як частина економічної теорії. Що мають на увазі, стверджуючи, що кожна економічна система стикається з фактом обмеженості ресурсів. Що може бути наслідком зниження попиту на товар. Що таке Закон попиту. Чим може бути зумовлене зниження попиту на товар. Яке явище характеризує нееластичний попит. Яку ситуацію розуміють під рівновагою споживача. Основні завдання макроекономіки. Що виступає об'єктом макроекономіки. На що спрямована позитивна функція макроекономіки. Що таке нормативна функція макроекономіки. Що входить до складу валового національного продукту. Що є найбільш суттєвим фактором економічного зростання розвинутих країн. Що вважається головним в неокласичних моделях економічного зростання. Чому дорівнюють заощадження за умови відсутності рівноваги в економіці. Що таке ринок. Як на ціну товару впливає його вартість. Яка інфляція найпоширеніша у розвинутих країнах. Які операції банків належать до активних. Які фактори нашого часу викликають необхідність державного втручання в економіку. Які пасивні операції здійснюють комерційні банки. Що розуміють під рівновагою споживача. Що розуміють під функцією корисності. За допомогою чого відображується зв'язок між усіма можливими варіантами поєднання факторів виробництва та обсягом продукції. Що означає закон спадної граничної корисності. Що відіграє вирішальну роль в оптимізації розвитку аграрного виробництва. Як впливає на ціну землі величина отриманої з неї ренти. Що таке грошова оцінка землі (з позицій теорії додаткової вартості). Відносини власності стосовно якого об'єкта зумовлюють ренту. Що є вищим органом управління акціонерного товариства. Що відіграє вирішальну роль в оптимізації розвитку аграрного виробництва. Що таке фінанси. Яка з функцій грошей найуразливіша для інфляції. Конкуренція в економіці.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрне виробництво в умовах глобалізації : монографія / Білецький О.Ю. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 478 с.
2. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М.В. Присяжнюк, М.В. Зубець, П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк, М.М . Федоров. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. / Збарський В.К., Мацібора В.І., Мацібора Т.В.. – К. : Каравелла, 2012. – 272 с.
4. Економіка продуктового підкомплексу : навч. посіб. / [Збарський В.К., Мацібора В.І., Рогач С.М. та ін.] ; за ред. В.К.Збарського. – К. : НУБіП України, 2012. – 367 с.
5. Економіка сільського господарства : навч. посіб. В.К. Збарський, В.І. Мацібора. – К. : Каравела, 2011. – 421с.
6. Економічна теорія (Політекономія, Мікроекономіка, Макроекономіка): Навч. посіб.: РМОіНУ / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І.Савич – К.: ЦУЛ, 2009, - 688 с.
7. Економічна теорія. Міжнародна економіка: підручник / В.М. Таракевич.- Київ: Знання, 2012.-143 с .
8. Економічна теорія: навч. посібник / В. П. Решетило, Г. В. Стадник, Н. В. Можайкіна та ін.; за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова . – Харків : ХНУМГ, 2014. – 290 с.
9. Конкурентоспроможність національної економіки.Навч. посібник./ Лагутін В. Д. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 296 с.
10. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. Москва : ИНФРА-М, 2006.
11. Макроекономіка: навч.-метод. посіб. / І.С. Біла, Н.М. Салатюк, –К.: НУХТ, 2013. – 174 с
12. Макроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., випр. – Київ : Знання, 2005. – 851 с.
13. Основи економічної теорії: навч. посіб. / В.Г. Федоренко, М.М. Руженський, С.В. Палиця, Ю.Б. Пінчук – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.:Алетра, 2012, – 312 с.
14. Оцінка конкуренто спроможності сучасного промислового підприємства. Навчально-практичний посібник./ Сумець О.М., Сомова О.Є., Пеліхов Є.Ф. – 2-е вид., перероб. та доповн. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 280с.
15. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник./ Клименко С.М. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 584 с.
16. Управління міжнародною конкурентоспроможністю 3-те видання. Навч. посібник./ Козак Ю.Г. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 312 с.
17. Фінанси : підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с.

18. Фінанси у рисунках, схемах і таблицях : навч. посіб. / В. В. Глущенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 344 с.
19. Фінанси: Курс для фінансистів: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.
20. Формування перспективної моделі сільського господарства України / Ю.О. Лупенко // Економіка АПК. – 2012. – 11. – С.10-14.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ

професор

В.В. Іванишин

21.03.2019р.

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент О.В. Мельничук

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «04 »березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з фінансів, банківської справи та страхування.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств. Розрахункові й касові операції. Formи безготівкових розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу. Формування прибутку підприємства. Розподіл і використання прибутку.

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Оподаткування прибутку підприємств. Платежі за ресурси. Непрямі податки, які сплачують підприємства. Збори і цільові відрахування, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Сутність і основи організації оборотних коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Джерела формування оборотних коштів. Показники стану і використання оборотних коштів. Необхідність та сутність кредитування підприємств. Банківське кредитування підприємств. Небанківське кредитування підприємств. Сутність основних засобів та їх відтворення. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Фінансові джерела санації підприємств. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств.

Страхування підприємства від втрат прибутку. Сутність страхування технічних ризиків та їх класифікація. Страхова сума, франшиза, види і типи договорів страхування відповідальності власників транспортних засобів. Канали реалізації страхових послуг. Страхові посередники і їх функції. Медичне страхування громадян виїжджаючих за кордон. Страхування фінансових гарантій. Страхування відповідальності виробників за якість продукції. Страхування тварин і майна сільськогосподарських підприємств. Моторне транспортне страхове бюро України і система «Зелена карта». Сутність та необхідність авіаційного страхування. Основні ризики, які виникають під час авіаційних перевезень.

Загальні умови страхування будівель, що належать громадянам. Основні ризики при страхуванні автотранспортних засобів, рівень страхових тарифів і франшизи. Страхування туристів. Страхування інвестицій. Змішане страхування життя. Розрахунок суми належного відшкодування збитків у разі страхування посівів сільськогосподарських культур. Сутність страхування відповідальності позичальників за погашення кредитів. Андерайтинг та його завдання. Поясніть значення термінів «страхова медицина» і «медичне страхування». Страхування наземного транспорту. Страхування заставного майна, значення, види ризиків, тарифи. Суть страхування від нещасних випадків і в яких формах і видах воно проводиться. Значення, сутність та основні види страхування екологічних ризиків. Страхування орендованого майна. Страхування підприємств від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна: сутність, основні види та умови. Страхування продукції рослинництва. Страхові агенти і специфіка їх роботи. Страхування майна підприємств від вогню та інших небезпек. Механізм надання послуг із страхування відповідальності працедавця.

Походження, розвиток та функції комерційних банків. Види та класифікація банків. Банківські об'єднання. Створення та державна реєстрація банківських установ. Поняття і завдання реструктуризації та реорганізації банківських установ. Організаційна структура та управління банком. Економічна характеристика та джерела формування банківських ресурсів, їх класифікація. Власний капітал банку, його структура, джерела формування, функції та значення. Економічний зміст депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика. Система страхування (гарантування) вкладів населення в банках. Особливості одержання міжбанківських кредитів від НБУ та від інших комерційних банків. Загальна характеристика форм та способів безготівкових розрахунків. Поняття, види та характеристика банківських платіжних карток. Сутність, класифікація, принципи та функції кредиту, його роль в економіці. Організація кредитної діяльності банку. Процес банківського кредитування. Ціна банківського кредиту та фактори, що її визначають. Кредитний ризик та методи управління ним. Система оцінки кредитоспроможності позичальника банку. Форми забезпечення повернення банківських кредитів, їх поняття та загальна характеристика. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та способи її забезпечення.

Загальні принципи фінансового планування на підприємстві, його етапи. Організація управління бюджетами. Умови ефективного фінансового планування та його основні технологічні принципи. Суть, призначення та функції бюджетування. Вигоди та очікувані результати від запровадження бюджетування. Види бюджетів, їх характеристика. Цілі підприємства та їх взаємозв'язок з бюджетуванням. Принципи та завдання бюджетування. Методологія складання бюджетів на підприємстві. Процедура складання, узгодження та затвердження бюджетів. Бюджетування фінансових потоків. Індивідуальна та універсальна

бюджетна модель. Бюджетування окремих галузей господарської діяльності. Облікова політика підприємства та її основні елементи в системі обліку витрат. Методи калькулювання собівартості продукції та ціноутворення в бюджетуванні. Принципи розподілу накладних витрат в бюджетуванні. Технологія побудови фінансової структури підприємства. Значення, завдання та методика складання бюджету доходів і витрат. Значення, завдання та методика складання бюджету руху грошових коштів. Методика побудови розрахункового балансу. Методи контролю, його елементи та основні принципи.

Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю. Особливості фінансової діяльності акціонерних товариств. Особливості фінансової діяльності командитних і повних товариств. Фінансова діяльність кооперативів. Особливості фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями. Фінансова діяльність державних і казенних підприємств. Фінансування спільної діяльності підприємств на основі договорів кооперації. Власний капітал, його функції та складові. Статутний капітал і корпоративні права підприємства. Класифікація внутрішніх джерел фінансування підприємства. Чистий грошовий потік (Cash-flow). Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики. Позичковий капітал підприємства, його ознаки та складові. Реорганізація як специфічний напрям фінансової діяльності підприємства. Сутність і класифікація фінансових інвестицій підприємства. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Сутність, необхідність та основні завдання фінансового контролінгу.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Фінанси: Підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.
2. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник. - К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
3. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учебової літератури, 2012. – 412 с
4. Фінанси. Підручник / За ред..С.І.Юрія і проф.В.М.Федосова.-2008.- 611 с.
5. Худолій Л.М. Теорія фінансів.К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003-252 с.
6. Фінанси:курс для фінансистів.Навч.посібник / За ред. В.І. Оспіщева,К.: Знання, 2008,-562 с.
7. Фінанси: курс для фінансистів.підручник/ За ред. Буряка П.Ю, Жихор О.Б. К.: Знання, 2010,-528 с.
8. Давиденко Н.М., Данилевська –Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компрінт, 2014р. - 544с.
9. Данілов О.Д.,Серебрянський Д.М.Фінанси у запитаннях і відповідях, К.: 2008.- 528с.
10. Александрова М.М. Страхування: Навч.-метод, посіб. — К.: ЦУЛ, 2000,280 с.
11. Залетов О.М. Страхування: Навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук О.О. Слюсаренко. — К.: Міжнар. агенція "Бізон", 2003. — 320 с.
12. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2004. — 460с.
13. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Г.О. Паргин, А.Г. Загородній. — 2-ге вид., перероб. і доопр. — К.: Знання, 2006. — 379 с.
14. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда.— 3-те вид. — К.: Знання, 2006. — 423 с.
15. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. колективу і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 4-тевид., перероб. тадоп. — К.: КНЕУ, 2002. — 571 с.
16. Фінансове право України: Підручник/Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, В.Є. Криницький; За ред. М.П. Кучерявенка. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 320 с.
17. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учебової літератури, 2016. – 310 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ

професор

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА

вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент О.В. Мельничук

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «24 » серпня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	9
Список рекомендованої літератури	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з фінансів, банківської справи та страхування.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Предмет науки про фінанси. Суб'єкти і об'єкти фінансових відносин. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима. Видима і прихована сторона фінансових відносин. Функції фінансів, їх зв'язок. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за організаційною структурою. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою. Органи управління і фінансові інститути фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи. Поняття і завдання фінансової політики, її зв'язок з економічною політикою. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика сучасної фінансової політики України за її окремими напрямами. Поняття фінансового механізму і його складових елементів. Зв'язок фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи. Роль фінансового планування при переході до ринку. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти. Функції суб'єктів фінансового контролю. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації. Характеристика загальних напрямів використання фінансових ресурсів підприємств. Класифікація фінансових ресурсів. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств (принципи, мета, зміст і роль кожного методу). Особливості організації і функціонування фінансів суб'єктів господарювання різних форм власності та видів діяльності.

Сутність державних фінансів, їх призначення і роль. Становлення і розвиток державних фінансів України. Фінансові ресурси держави, їх склад і джерела формування. Фінансові методи державного регулювання економіки. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика податків, виділених в ході їх класифікації. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови. Становлення податкової системи України, її сучасний стан. Функції бюджету як економічної категорії. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави. Бюджетна система: поняття, склад, основи побудови. Поняття бюджетного устрою, його принципи та їх реалізація на практиці. Поняття бюджетного процесу і його етапи (zmіст кожного, задіяні органи і їх функції). Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх вияву і матеріального втілення. Бюджетне фінансування: сутність, поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.

Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення. Складові елементи фінансів місцевих органів влади. Об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.

Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Відмінність державного кредиту від банківського. Функції державного кредиту. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика. Поняття державного боргу. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави. Поняття страхування, його функції і ознаки. Formи і методи страхування. Характеристика системи страхових фондів. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності і фінансових ризиків. Поняття страхового ринку, його організаційна структура. Поняття фінансового ринку і його сегментів. Класифікація фондового ринку (за характером руху інструментів і за формою його організації). Суб'єкти фінансового ринку (емітенти, інвестори, посередники, інфраструктура); склад і роль кожної групи суб'єктів. Поняття та характеристика цінних паперів згідно чинного законодавства. Характеристика і призначення державних цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Походження грошей. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Гроші як гроші та гроші як капітал. Formи грошей та їх еволюція. Функції грошей. Сутність та економічна основа грошового обороту. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати та грошова база. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор. Інституційна модель грошового ринку.

Структура грошового ринку. Попит на гроші. Чинники впливу на попит на гроші. Пропозиція грошей. Чинники формування пропозиції грошей. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Сутність, призначення та структура грошової системи. Види грошових систем та їх еволюція. Створення та розвиток грошової системи України. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фіiscalно-бюджетної та грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика: сутність та цілі.

Інструменти грошово-кредитної політики. Основні напрямки стабілізації національної грошової одиниці. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти. Валютний ринок. Операції на валютному ринку. Валютний курс: сутність та фактори, які впливають на нього. Економічні основи та режими валютних курсів. Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютою системи України. Золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання. Світова та міжнародна валютні системи.

Міжнародні ринки грошей та капіталів.

Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту. Сутність та структура кредиту. Теоретичні концепції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування. Formи види та функції

кредиту. Характеристика основних видів кредиту. Економічні межі кредиту. Позичковий процент. Роль кредиту в розвитку економіки. Сутність, призначення та види фінансових посередників. Функції банків. Особливості побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Походження та роль центральних банків. Основні напрями діяльності центрального банку. Необхідність страхового захисту і його форми.

Суть страхування як економічної категорії та його характерні ознаки. Функції страхування та його роль в розвитку підприємництва та життєдіяльності людей. Основні підходи до класифікації страхування. Класифікація страхування: галузі, підгалузі, види і форми страхування. Системи страхування та франшизи. Основні поняття і терміни, що використовуються в страхуванні. Принципи обов'язкового і добровільного страхування, спільні ознаки і відмінності. Поняття страхових ризиків та їх класифікація. Поняття страхового ринку і його структура. Організація страхової справи в Україні. Діючі системи страхування. Українська національна акціонерна страхова компанія "Оранта", її завдання і місце на страховому ринку. Страхові компанії і їх місце та діяльність на страховому ринку. Об'єднання страховиків, їх завдання, функції та місце страховому ринку. Державне регулювання страхової діяльності в Україні. Поняття страхового маркетингу, його функції та основні елементи. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Дослідження ринку страхових послуг. Методи вивчення страхового поля.

Страхові продукти і порядок їх розробки. Система продажу страхових полісів і укладання договорів страхування. Посередники страховика і аквізиція. Економічний зміст, необхідність і значення майнового страхування. Страхування майна юридичних осіб: об'єкти, види, основні умови і порядок укладення договорів страхування. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств. Страхування наземного транспорту юридичних і фізичних осіб. Порядок і умови страхування вантажів і багажу.

Страхування майна фізичних осіб: принципи страхового захисту особистої власності громадян, об'єкти, види страхових договорів та основні умови страхування. Економічний зміст особистого страхування, його основні види і форми. Порівняльна характеристика нагромаджуваних і ризикових видів особистого страхування. Страхування життя: види, умови та порядок укладання договорів. Страхування від нещасних випадків, його необхідність, значення та види. Характеристика обов'язкових видів страхування від нещасних випадків. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування і його види в Україні. Необхідність, суть і особливості страхування відповідальності. Основні види і форми страхування цивільної відповідальності. Порядок і умови страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Міжнародна система страхування "Зелена картка". Порядок і умови страхування кредитних ризиків: відповідальності

позичальника за непогашення кредиту і ризику непогашення кредиту. Страхування підприємницьких ризиків: види, форми і основні умови страхування. Поняття актуальних розрахунків, їх суть та завдання. Основи побудови страхових тарифів з майнового страхування. Склад і структура тарифної ставки та методика розрахунку. Види страхових внесків (премій) та їх призначення. Особливості побудови тарифів і резерву внесків зі страхування життя і від нещасних випадків. Розрахунок доходу при довгострокових фінансових операціях в страхуванні і їх вплив на тарифні ставки.

Особливості фінансово-господарської діяльності страховика. Доходи страховика, їх склад, структура і джерела формування. Витрати страховика та їх класифікація за економічним змістом. Собівартість страхових послуг. Фінансові результати страховика та особливості їх формування. Система оподаткування страхових компаній. Показники актуальних розрахунків, що характеризують стійкість страхових операцій. Умови забезпечення платоспроможності страховика. Страхові резерви, їх призначення, порядок формування та роль в забезпеченні фінансової стійкості страхових операцій. Основні напрями фінансової стратегії та планування в страхуванні. Інвестиційна діяльність страхових компаній та формування інвестиційного портфеля. Основи планування діяльності страховика. Бізнес-план, його структура, зміст основних розділів. Поняття фінансового стану страховика. Система показників для оцінки фінансового стану. Поняття фінансової надійності страховика та познаки. Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості страховика.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Фінанси: курс для фінансистів.підручник/ За ред. Буряка П.Ю, Жихор О.Б. К.: Знання, 2010,-528 с.
2. Давиденко Н.М., Данилевська –Жугунісова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компринт, 2014р. - 544с.
3. Данілов О.Д.,Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях, К.: 2008.-528с.
4. Александрова М.М. Страхування: Навч.-метод, посіб. — К.: ЦУЛ, 2000,280 с.
5. Залєтов О.М. Страхування: Навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук О.О. Слюсаренко. — К.: Міжнар. агенція "Бізон", 2003. — 320 с.
6. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2004. — 460с.
7. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Г.О. Паргин, А.Г. Загородній. — 2-ге вид., перероб. і доопр. — К.: Знання, 2006. — 379 с.
8. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда.— 3-те вид. — К.: Знання, 2006. — 423 с.
9. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. колективу і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 4-тевид., перероб. тадоп. — К.: КНЕУ, 2002. — 571 с.
10. Фінансове право України: Підручник/Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, В.Є. Криницький; За ред. М.П. Кучерявенка. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 320 с.
11. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учебової літератури, 2016. – 310 с.
12. Фінанси: Підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.
13. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник.- К.: «Хай – Тек Прес», 2010. – 329с.
14. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учебової літератури, 2012. – 412 с
15. Фінанси. Підручник / За ред..С.І.Юрія і проф.В.М.Федосова.-2008.- 611 с.
16. Худолій Л.М. Теорія фінансів.К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003-252 с.
17. Фінанси:курс для фінансистів.Навч.посібник / За ред. В.І. Оспіщева,К.: Знання, 2008,-562 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

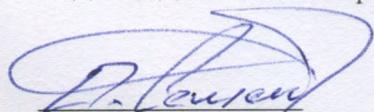
ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
професор А.Д. Чикуркова

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 073 «Менеджмент» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з менеджменту.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Сутність та роль менеджменту. Принципи менеджменту. Функції менеджменту.

Методи менеджменту. Процес управління. Планування як загальна функція менеджменту. Організування як загальна функція менеджменту. Мотивування як загальна функція менеджменту. Контролювання як загальна функція менеджменту. Регулювання як загальна функція менеджменту. Інформація і комунікації в менеджменті. Керівництво та лідерство. Ефективність менеджменту. Методологічні підходи до самоменеджменту. Планування особистої роботи менеджера. Організовування діяльності менеджера. Самомотивування та самоконтроль менеджера. Формування якостей ефективного менеджера. Розвиток менеджерського потенціалу.

Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи. Операційна система організації: поняття, склад та види. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати. Управління процесом проектування операційної системи. Управління поточним функціонуванням операційної системи. Основи управління проектами. Управління результативністю операційної діяльності.

Управління персоналом у системі менеджменту організацій. Управління персоналом як соціальна система. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації. Кадрове планування в організаціях. Організація набору та відбору персоналу. Організування діяльності та функції служб персоналу. Формування колективу організації. Згуртованість та соціальний розвиток колективу. Оцінювання персоналу в організації. Управління розвитком і рухом персоналу організації. Управління процесом вивільнення персоналу. Соціальне партнерство в організації. Ефективність управління персоналом.

Державна підтримка інноваційних процесів. Організаційні форми інноваційної діяльності. Управління інноваційним розвитком організації. Управління інноваційним проектом. Інноваційне підприємництво. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності організації.

Концептуальні засади теорії стратегічного управління. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства. Стратегічне планування. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг. Види стратегічного управління. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства. Генерування стратегій та умови їх реалізації. Стратегічний контроль у процесі стратегічних перетворень на підприємстві.

Теорія адміністративного менеджменту. Система адміністративного

менеджменту та апарат управління. Планування в адміністративному менеджменті. Організування праці підлеглих та проектування робіт. Мотивування працівників апарату управління. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті. Адміністративні методи управління. Адміністрування управлінських рішень. Сучасні технології адміністративного менеджменту.

Сутність маркетингу та розвиток його концепцій. Маркетинг як відкрита мобільна система. Формування маркетингової інформаційної системи на основі проведення маркетингових досліджень. Вивчення потреб і поведінки споживачів та вибір цільових сегментів. Товар у комплексі маркетингу. Ціна у комплексі маркетингу. Розповсюдження у комплексі маркетингу. Комуникації у комплексі маркетингу. Управління маркетинговою діяльністю.

Логістика як інструмент ринкової економіки. Концепція і методологічний апарат інтегрованої логістики. Об'єкти логістичного управління та логістичні операції. Логістична діяльність та логістичні функції. Логістичний менеджмент у системі загального менеджменту. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками у сфері виробництва. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками у сфері обігу. Логістичний підхід до обслуговування; споживачів. Склад і транспорт у логістиці. Економічне забезпечення логістики.

Сутність та функції грошей. Грошовий оборот і грошові потоки, грошовий ринок. Грошові системи. Інфляція та грошові реформи. Сутність та функції фінансів. Фінансова система та фінансовий механізм. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій. Фінанси населення. Кредит у ринковій економіці. Кредитні системи. Валютні системи та міжнародні розрахунки. Фондовий ринок та фінансові інструменти. Державний кредит. Центральний банк та його роль в економіці. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.

Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці. Планування діяльності підприємства. Економічні характеристики продукції підприємства. Виробнича програма підприємства. Виробнича потужність підприємства. Ресурсний потенціал підприємства. Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства. Фінансові ресурси (капітал) підприємства. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції. Доходи та цінова політика підприємства. Фінансові результати діяльності підприємства. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність.

Світове господарство та особливості його розвитку. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин. Середовище міжнародних

економічних відносин. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародний науково-технічний обмін. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародні кредитні відносини. Міжнародна економічна інтеграція. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки. Основні напрями і показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Торговельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку. Компенсаційна торгівля у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств на території вільних економічний зон.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень [текст]: К.: ЦУЛ, 2013. 420 с.
2. Виноградський М.Д. Організація праці менеджера К.: Кондор, 2003. 414с.
3. Гаєва О.В., Ковальська Н.І., Лозинська Л.О. Основи менеджменту. К.: Центр учебової літератури, 2007. 524 с.
4. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. 336 с.
5. Гроші та кредит: Навчальний посібник / О.Д. Вовкач. – К.: Центр учебової літератури, 2012. – 424 с.
6. Дикань Н.В. Менеджмент. К.: Знання, 2008. 364 с.
7. Дяченко Т.О. Основи менеджменту. К.: Кондор, 2010. 176 с.
8. Завадський Й.С. Менеджмент. К.: ЄУФІМБ, 2000. Т.1.543 с.
9. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. – 2-е вид., випр. та допов. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
10. Кальченко А. Г. Логістика: Підручник. К.: КНЕУ, 2003. 284 с.
11. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник. К.: Атіка, 2007. 564 с.
12. Мартыненко Н.М. Основы менеджмента: Учебник. К.: Каравелла, 2003. 496 с.
13. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гогуля та ін. / За ред. С.І. Михайлова. К.: НУБіП України, 2013. 536 с.
14. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. А.А. Мазаракі. - К. : КНТЕУ, 2012. - 824 с.
15. Михайлова Л.І. Управління персоналом. К.: Центр учебової літ, 2007. 248с.
16. Мурашко М.І. Менеджмент персоналу: Навч. практ. пос. К.:Знання. 311с.
17. Петюх В.М. Управління персоналом: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2000.
18. Стеценко І.Т. Основи менеджменту. Хто такий менеджер: Навч. пос. К.: А.С.К.,2005. 224с.
19. Сухарський В.С. Менеджмент: Навч. пос. Тернопіль.:Астон, 2004. 352с
20. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій: Навч. пос. Львів.: Магнолія Плюс, 2004. 333с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Примальної комісії ПДАТУ

професор

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

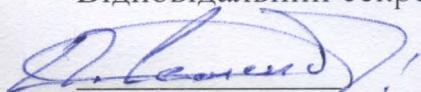
Голова фахової атестаційної комісії

професор А.Д. Чикуркова

Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 073 «Менеджмент» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст».

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «16 березня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з менеджменту.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як:

склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Загальна характеристика функцій менеджменту, їх структура і внутрішня класифікація. Особливості і пріоритети функціональної специфіки менеджменту.

Принципи функціональної організації менеджменту. Пріоритети функціональної спеціалізації. Поняття основних і допоміжних функцій менеджменту.

Основні процеси побудови сучасної організації. Структурна логіка організації. Поняття організаційно-функціональних повноважень. Механізм ефективної організації менеджменту.

Формування структури цілей господарської організації. Поняття пріоритетних цілей. Цілі як контур бізнес-плану організації.

Суть і завдання стратегічного планування. Характер взаємодії функцій прогнозування і планування в розробці стратегічного плану. Модель і основні компоненти стратегічного планування.

Вміст і класифікація адміністративних функцій менеджменту. Характер спеціалізації діяльності лінійного управлінського персоналу. Співвідношення лінійних і функціональних повноважень управлінського персоналу.

Основні види адміністрування управлінської діяльності. Процеси централізації і децентралізації. Особливості формування управлінської команди.

Характеристика системно-аналітичної функції менеджменту. Особливості організації роботи аналітичних служб. Критерії професійної компетенції фахівців-аналітиків в менеджменті.

Поняття і основні завдання інформаційного забезпечення і зв'язку в менеджменті. Інформаційні технології менеджменту. Розвиток систем зв'язку. Інформаційна підготовка управлінських кадрів.

Мотивація як функція менеджменту. Характеристика основних підходів мотивації персоналу. Поняття економічної основи системи мотивації персоналу.

Інноваційна функція менеджменту. Поняття інноваційного розвитку системи менеджменту. Трансформаційна динаміка базових елементів системи менеджменту.

Поняття і особливості концепції інноваційного менеджменту. Структурний людський капітал як комплексний об'єкт інноваційного менеджменту. Розвиток принципів інноваційного менеджменту.

Загальна характеристика структури методів менеджменту. Поняття методів як інструментарію управлінської діяльності. Критерії ефективності методів менеджменту.

Товарне виробництво. Історія товарного господарства. Причини виникнення і основні риси. Просте і капіталістичне товарне виробництво, загальні риси і відмінності.

Ринок і його функції. Умови формування та розвитку ринку. Суб'єкти й об'єкти ринкових відносин. Негативні і позитивні елементи ринкових зв'язків. Границі ринкових відносин. Види ринків і їхня класифікація.

Робоча сила як товар. Умови перетворення робочої сили на товар. Споживча вартість і вартість товару робоча сила. Процес створення і зростання вартості у процесі виробництва.

Заробітна плата, її сутність. Основні форми заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата. Фактори, що впливають на рівень реальної заробітної плати. Сучасні системи заробітної плати.

Кругообіг капіталу підприємства. Сутність процесу обігу капіталу. Основний і оборотний капітал. Амортизація. Фізичне і моральне зношення основного капіталу. Швидкість обороту капіталу. Фактори, що впливають на швидкість обороту капіталу.

Внутрігалузева та міжгалузева конкуренція. Утворення середньої норми прибутку та перетворення вартості товару в ціну виробництва. Закон тенденції норми прибутку до зниження та протидіючі фактори. Норма прибутку як показник ефективності діяльності підприємства.

Відокремлення торгового капіталу. Сутність та особливості торгового капіталу. Витрати обігу: чисті і додаткові. Механізм утворення торгового прибутку. Сучасні форми торгівлі. Зовнішня торгівля та види зовнішньоторгової політики.

Сутність національного доходу та фактори його зміни. Виробництво, розподіл і перерозподіл національного доходу. Споживання, заощадження і нагромадження. Національний доход і розвиток нематеріального виробництва.

Моделі взаємовідносин економіки і держави. Об'єктивна необхідність та об'єкти державного регулювання. Економічні функції сучасної держави. Методи й основні інструменти державного регулювання. Границі державного втручання в економіку.

Міграція капіталу, її сутність, необхідність і наслідки. Вивіз капіталу й утворення транснаціональних корпорацій. Напрямки міграції капіталу в сучасних умовах.

Суть і функції податків. Коротка класифікація податків. Повна класифікація і види податків. Податкова система і податкова політика. Принципи оподаткування. Загальнодержавні і місцеві податки і збори.

Бюджет як економічна і юридична категорія. Функції бюджету. Бюджетна система і бюджетний устрій. Бюджетний процес і його етапи. Виконання бюджету. Касове виконання бюджету. Бюджетний дефіцит.

Походження і сутність грошей. Функції грошей. Основні теорії грошей. Форми сучасних грошей. Роль грошей в ринковій економіці. Історичний розвиток і вживання грошей.

Поняття грошового обігу. Суб'єкти грошового обігу. Структура грошового обігу. Готівковий і безготівковий сектори грошового обігу. Маса грошей, яка обслуговує грошовий обіг. Закон кількості грошей, необхідних для обігу.

Суть грошової системи. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.

Функції і роль кредиту в ринковій економіці. Функціональна характеристика і типи кредитних відношень. Теорії кредиту. Formи кредиту. Види кредиту. Стадії руху кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки.

Економічна сутність державного кредиту. Характеристика державного кредиту. Державний борг. Управління державним боргом.

Поняття кредитної і банківської систем. Специфіка банку як кредитної організації. Становлення і розвиток банківських систем.

Центральні банки. Їх походження, призначення, функції та операції. Грошово-кредитна політика держави: суть, цілі, методи та інструменти. Банки другого рівня (комерційні банки), їх походження, види, операції. Небанківські фінансово-кредитні установи.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластирик Л.О. Макроекономіка: Підручник. К.: Знання, 2007. 851 с.
2. Гроші та кредит: Навчальний посібник / О.Д. Вовкач. – К.: Центр учебової літератури, 2012. – 424 с.
3. Економіка підприємства. Теорія: Навч. посібн. / Захарченко В.И., Меркулов М.М., Балахонова О.В. Львов: Магнолія, 2011. 323 с.
4. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання-Прес, 2006. 615 с.
5. Задоя А.О. Основи економічної теорії. Вправи для студентів: Навч. Пос. К.:Знання, 1998. 117с.
6. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень [текст]: К.: ЦУЛ, 2013. 420 с.
7. Гаєва О.В., Ковальська Н.І., Лозинська Л.О. Основи менеджменту. К.: Центр учебової літератури, 2007. 524 с.
8. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. 336 с.
9. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. 2-е вид., випр. та допов. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
10. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник. К.: Атіка, 2007. 564 с.
11. Мартыненко Н.М. Основы менеджмента: Учебник. К.: Каравелла, 2003. 496 с.
12. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за ред. А.А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2012. 824 с.
13. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гогуля та ін. / За ред. С.І. Михайлова. К.: НУБіП України, 2013. 536 с.
14. Опарін В.М. Фінанси : Навч. пос. К.:КНЕУ, 2002. 164 с .
15. Примак Т.О. Економіка підприємства : навчальний посібник. 5-те вид.. К."Вікар",2008. 219с.
16. Стеценко І.Т. Основи менеджменту. Хто такий менеджер: Навч. пос. К.: А.С.К.,2005. 224с.
17. Сухарський В.С. Менеджмент: Навч. пос. Тернопіль.:Астон, 2004. 352с.
18. Хміль Ф.І. Практикум з менеджменту організацій: Навч. пос. Львів.: Магнолія Плюс, 2004. 333с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Примальної комісії ПДАТУ
професор

В.В. Іванишин

2019р.

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент М.В. Заходим

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «22 березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	16
Список рекомендованої літератури	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III–IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 питань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Основні економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі як сфери обігу. Функції торгівлі. Принципи торговельної діяльності. Об'єкти торгівлі. Торговельне підприємство в системі ринкових відносин.

Зміст роздрібної торгівлі. Поняття про торговельне підприємство. Види і класифікація торговельних підприємств. Типи роздрібної торговельної мережі. Класифікація магазинів. Типізація та спеціалізація магазинів. Принципи розміщення роздрібної торговельної мережі. Організація торговельної мережі в зарубіжних країнах. Показники розвитку роздрібної торгівлі. Вимоги до організації діяльності підприємств роздрібної торгівлі. Ліцензування та патентування торговельної діяльності.

Поняття оптового ринку як місця і сфери здійснення оптової торговельної діяльності. Суть і завдання оптової торгівлі – основного складового елементу оптового ринку. Структура та інфраструктура оптової торгівлі. Поняття оптового торговельного підприємства. Структура і побудова апарату оптового підприємства.

Зовнішня торгівля. Експорт/імпорт сировинних товарів. Експорт/імпорт послуг.

Товарні ринки як економічна категорія. Поняття ринку споживчих товарів і послуг, характеристика його елементів. Види ринків. Показники оцінки стану і розвитку ринку. Порядок формування асортименту товарів. Структура товарного асортименту. Поточне планування та стратегічне регулювання асортиментної структури роздрібного товарообороту.

Сутність товарообороту підприємств торгівлі як економічної категорії та показника діяльності. Класифікація товарообороту підприємств торгівлі та характеристика його окремих видів. Фактори, що визначають товарооборот підприємства торгівлі. Обсяг та структура товарообороту. Планування та порядок розробки стратегії управління товарооборотом підприємства торговельного підприємства.

Суть та склад товарних запасів торговельного підприємства. Показники, що характеризують стан товарних запасів торговельного підприємства. Фактори, що визначають розмір та швидкість обороту товарних запасів. Методика аналіз товарних запасів. Регулювання та контроль за товарними запасами. Нормування та планування товарних запасів. Стратегія управління товарними запасами підприємства: цілі, вихідні передумови та порядок розробки.

Основні категорії працівників магазину та їх класифікація. Розподіл і кооперація праці в торгівлі. Організація та обслуговування робочих місць.

Сутність і особливості організації праці працівників у торгівлі. Наукова організація праці і її основні напрямки. Особливості організації та оплати праці працівників у торгівлі.

Сутність та склад активів торговельного підприємства та їх місце у системі ресурсного забезпечення діяльності. Основні фонди торговельного підприємства та підвищення ефективності їх використання. Показники оцінки руху та ефективності використання основного капіталу і основних фондів підприємства.

Капітал підприємства. Структура власного капіталу підприємства. Фінансові відносини підприємств торгівлі. Поняття фінансових ресурсів та їх види. Роль фінансових ресурсів у розвитку підприємства. Фінансові ресурси, джерела їх формування і використання. Склад джерел формування фінансових ресурсів.

Економічна характеристика витрат підприємстві тенденції їх зміни. Поточні витрати торговельного підприємства. Валові витрати торговельного підприємства. Витрати обігу торговельного підприємства. Регулювання витрат торгового підприємства з допомогою номенклатури статей. Аналіз, прогнозування і планування витрат підприємства.

Поняття та характеристика доходів торговельного підприємства. Склад та джерела утворення доходів торговельного підприємства. Чинники, що визначають розмір доходу торговельного підприємства, резерви їх збільшення. Аналіз, прогнозування і планування доходів торговельного підприємства.

Поняття і класифікація фінансових результатів діяльності торговельного підприємства. Формування фінансових результатів діяльності торговельного підприємства. Управління фінансовими результатами діяльності торговельного підприємства.

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження. Методичні підходи до оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Експрес-метод діагностики фінансово-майнового стану підприємства. Комплексне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття ефективності господарювання. Економічний зміст прибутку торгового підприємства та джерела його утворення. Розподіл та використання прибутку. Рентабельність торговельного підприємства та її види. Фактори формування прибутку і рентабельності. Методика аналізу прибутку торговельного підприємства.

Конкурентне середовище як системна категорія та його складові. Оцінка стану конкурентного середовища. Показники конкурентоспроможності. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Особливості формування конкурентної політики в умовах глобалізації.

Сутність і види інновацій. Напрямки інноваційної діяльності торговельного підприємства. Інноваційний потенціал торговельного підприємства.

Сутність інвестиційної діяльності торговельного підприємства, форми здійснення та джерела фінансування. Інвестиційна політика торговельного підприємства. Бізнес план проект реальних інвестицій

Мета і завдання функціонування підприємства на ринку. Стратегія діяльності

підприємства: її сутність, види та етапи розробки. Стратегічний потенціал торговельного підприємства та його конкурентний статус. Механізм управління сталоим розвитком торгівлі.

Потреба в стратегії для раціонального господарювання на фірмі; проблеми з розробкою стратегій вітчизняного бізнесу; походження і зміст категорії «стратегія»; стратегія в економічній науці; широке і вузьке трактування стратегії; стратегія в менеджменті підприємницьких організацій; стратегія бізнесу в контексті його економічної політики; стратегія і економічна політика бізнесу; економічна політика при розробці і реалізації стратегії бізнесу, її процедури; трактування стратегії бізнесу в економічній науці; філософська і організаційно-управлінська сутність стратегії бізнесу; стратегія як результат; стратегія процес; стратегія як засіб; аспекти стратегії підприємства; комплексність стратегії; загальні концепції трактування стратегії бізнесу; еволюція концепції стратегії бізнесу; сучасна концепція стратегії бізнесу; відмінності між концепціями стратегії бізнесу. Стратегічне бачення і стратегія бізнесу. Поняття категорії «стратегія». Стратегія фірми в контексті її економічної політики. Трактування «стратегії фірми». Еволюція концепції стратегії бізнесу.

Бізнес в стратегічному контексті; стратегічність діяльності та розвитку бізнесу; аспекти стратегічного контексту бізнесу; фактори оточення і розвитку бізнесу; суть стратегічної реакції бізнесу; проблема забезпечення конкурентоспроможності бізнесу в зовнішньому середовищі ринкової економіки; діяльність і розвиток бізнесу в стратегічному контексті; стратегічний контекст управління бізнесом; стратегічні рішення; процедури формування стратегії; стратегічний план; стратегічна вказівка; зміст та структура (склад) стратегії бізнесу; стратегічний набір бізнесу; стратегічна прогалина; класифікація стратегій підприємства; система стратегій бізнесу; алгоритм створення стратегії бізнесу; рівні розробки стратегій; елементи стратегічного набору бізнесу; корпоративні, загальні, конкурентні, бізнес-забезпечуючі функціональні та ресурсні, операційні стратегії; взаємозв'язок елементів стратегічного набору бізнесу; відображення стратегічного аспекту діяльності фірми; принципи формування стратегії фірми.

Місія підприємницької організації; місія і стратегічне бачення; зміст стратегічного бачення; зміст місії бізнесу; місія як мета; основні елементи місії; фактори розробки місії: принципи формульовання місії бізнесу; визначення ринкової бізнес-ніші, як процедурний елемент формування стратегічної місії бізнесу; цілі функціонування бізнесу; аспекти мети; встановлення загальної (головної) мети організації; деталізація мети; склад мети; система цілей бізнесу; класифікація цілей бізнесу; стратегічні цілі бізнесу: правила (принципи) визначення стратегічних цілей бізнесу; глобальні і локальні цілі; основні етапи процесу визначення цілей; вимоги, яким повинні відповідати правильно сформульовані цілі; декомпозиція головної мети бізнесу; побудова ієрархії цілей («дерева цілей»); встановлення індивідуальних цілей та завдань.

Основні питання стратегії бізнесу; необхідність аналізу та оцінки середовища підприємства; оточення функціонування підприємства; види оточення; макросередовище, безпосереднє оточення і внутрішнє середовище; конкретні фактори середовища; методологія аналізу зовнішнього оточення підприємства; мета зовнішнього аналізу підприємства; проблематика, етапи і процедури зовнішнього аналізу; позиції зовнішнього аналізу; стратегічне позиціонування фірми в зовнішньому середовищі; поняття стратегічної зони господарювання (СЗГ) бізнесу; проблема виділення сегменту оточення (вибору СЗГ) бізнесу; сегментація зовнішнього оточення; параметри виділення СЗГ бізнесу; алгоритм виділення СЗГ; аналіз привабливості СЗГ бізнесу; стратегічні зони ресурсів (СЗР) бізнесу; алгоритм виділення СЗР; методика оцінки зовнішнього середовища бізнесу; фактори зовнішнього середовища як можливості та загрози зовнішнього оточення для бізнесу; оцінювання важливості (і відбір факторів можливостей і загроз) в рамках методу SWOT; типові позиції (характеристики) історії, стану, оточення і перспектив бізнесу фірми з точки зору формування ними потенційних зовнішніх можливостей і загроз для бізнесу фірми в майбутньому; матриця можливостей; матриця загроз; типові можливості та загрози зовнішнього оточення бізнесу; визначення (оцінювання) важливості факторів зовнішнього середовища за методом складання профілю середовища; привабливість галузі; методи і показники оцінки привабливості галузі; однофакторне оцінювання зовнішнього середовища; багатокритеріальний підхід до оцінки привабливості зовнішнього середовища; комплексні показники привабливості сектора економіки (СЗГ-галузі, ринку) на якому діє підприємство; підходи до розрахунку комплексних показників привабливості СЗГ; фактори формування розрахунку комплексних показників) можливостей і загроз, зростання попиту і зміни рентабельності в СЗГ фірми.

Внутрішнє середовище бізнесу в стратегічному контексті; структуризація внутрішнього середовища бізнесу; стратегічний потенціал бізнесу; склад потенціалу бізнесу; підходи до аналізу потенціалу бізнесу; призначення, зміст і аспекти аналізу потенціалу бізнесу; об'єкти і предмет внутрішнього аналізу; позиції аналізу; використання даних внутрішнього аналізу; визначення сильних та слабких сторін бізнесу; фактори формування сильних і слабких сторін бізнесу; типові сильні та слабкі сторони бізнесу; оцінка стратегічного потенціалу бізнесу; методика і рівні оцінки стратегічного потенціалу бізнесу; конкурентний статус бізнесу; підходи до визначення (оцінки) конкурентного статусу бізнесу; методика оцінки конкурентного статусу бізнесу за спрощеною (загальною) схемою; методика оцінки конкурентного статусу бізнесу за диференційованою системою факторів; комплексний показник конкурентного статусу бізнесу; визначення відносних інвестиційних позицій (відносного рівня стратегічних інвестицій) фірми в обраних СЗГ; оцінка майбутньої ефективності діючої стратегії фірми в СЗГ; оцінка комплексного показника відносного рівня потенціалу (мобілізаційних

можливостей) бізнесу щодо СЗГ; оцінка середовища бізнесу за методом SWOT-аналізу; методологія побудови та використання матриці SWOT; типові позиції (характеристики) історії, стану, оточення і перспектив бізнесу фірми з точки зору формування ними потенційних внутрішніх сильних сторін (внутрішніх можливостей, потенціалу) і слабких сторін фірми в майбутньому.

Поняття стратегії бізнесу; підходи до формування стратегії окремої бізнес-одиниці; специфіка бізнес-стратегії; стратегічна зона господарювання (СЗГ) і стратегічний господарський центр (СГЦ), як об'єкти і суб'єкти розробки бізнес-стратегії; стратегічний господарський підрозділ (СГП) як рівень розробки стратегії бізнесу; алгоритм розробки бізнес-стратегії; класифікації стратегій бізнесу; конкурентні бізнес-стратегії: стратегія мінімізації витрат, стратегія диференціації, стратегія фокусування; характеристика конкурентних бізнес-стратегій за Томпсоном-Стрікландом; стратегія створення інноваційної цінності; стратегії виділені за рівнем глобалізації (диференціації) бізнесу: вузької спеціалізації, диверсифікації в межах окремих видів бізнесу; стратегії виділені за конкурентною позицією в бізнесі: лідера, претендента, наслідування, новачка в галузі; стратегії, виділені за напрямком розвитку окремого бізнесу: стабілізації, зростання (позитивного розвитку), скорочення, ліквідації; типові стратегії бізнесу, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Диверсифікація діяльності бізнесу; аспекти (напрямки) диверсифікації; цілі диверсифікації; доцільність і можливість диверсифікації діяльності бізнесу; сценарії диверсифікації; концентрична диверсифікація; горизонтальна диверсифікація; конгломеративна диверсифікація; вертикальна диверсифікація; стратегії диверсифікації бізнесу; фактори, що обумовлюють вибір стратегії диверсифікації; стратегії концентричної диверсифікації; стратегії конгломеративної диверсифікації; стратегії горизонтальної диверсифікації; стратегії вертикальної диверсифікації; типові стратегії диверсифікації, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Типи розвитку; зовнішній розвиток бізнесу; цілі зовнішнього розвитку; інтеграція бізнесу; сценарії зовнішнього розвитку бізнесу; зворотна і пряма вертикальна інтеграція; горизонтальна інтеграція; діагональна інтеграція; стратегія горизонтальної інтеграції; стратегії вертикальної інтеграції; стратегія діагональної інтеграції; порядок (алгоритм) формування стратегії зовнішнього розвитку бізнесу; типові стратегії зовнішнього розвитку бізнесу, їх цільове призначення і типові ситуації застосування.

Корпоративна стратегія; стратегічний набір бізнесу; стратегічна прогалина; складові корпоративної стратегії; складові стратегічного набору; загальні стратегії; загальні конкурентні стратегії; продуктovo-ринкові стратегії (стратегії бізнес-напрямків); функціональні стратегії; ресурсні стратегії; типи корпоративних стратегій; стратегії стабілізації; стратегії виживання; стратегії зростання; стратегії скорочення; стратегії ліквідації; комбіновані стратегії.

Алгоритм методики вироблення стратегії; методи діагностики і стратегічного аналізу окремого бізнесу (бізнес-рівень) або вузькоспеціалізованої фірми; модель накопиченого досвіду; модель життєвого циклу продукту; модель життєвого циклу технологій; модель (матриця) продукт-ринок; модель М. Портера («матриця конкурентної переваги»); діагностика і стратегічний аналіз агрегованих та диверсифікованих фірм; матричні («портфельні») методи побудови стратегії; загальний алгоритм «портфельної» діагностики фірми; методи перспективного фінансового аналізу; побудова і використання матриці BCG; побудова і використання матриці МакКінсі; побудова і використання матриці Шелл; побудова і використання матриці ADL; метод SWOT-аналізу; метод PESTi SPACE.

Поняття стратегічних альтернатив; базові стратегічні альтернативи; конкурентні стратегічні альтернативи; стратегічні альтернативи розвитку бізнесу; стратегії інтенсивного, концентрованого (обмеженого) зростання (розвитку); стратегії інтегрованого зростання (розвитку); стратегії диверсифікованого зростання (розвитку); стратегії скорочення; стратегії стабілізації; стратегії реструктуризації; стратегічні альтернативи залежно від ролі та місця фірми та її конкурентів на ринку; стратегічні альтернативи залежно від умов діяльності (середовища) та ресурсних можливостей бізнесу; вибір стратегічного напряму діяльності (розвитку) бізнесу; оцінка стратегічних альтернатив; вибір загальної стратегії (загального стратегічного спрямування розвитку) фірми; перегляд стратегічних альтернатив (СА) в межах обраної загальної стратегії і вибір конкретної стратегії розвитку бізнесу; матриця вибору стратегій Томпсона і Стрікленда; аналіз конкурентних переваг фірми і її положення на ринку на основі тест-таблиці Х. Вільдемана; вибір стратегії для малих фірм за матрицею «продукт - форма існування фірми»; вибір стратегії для середніх фірм за матрицею «темп зростання фірми - темп розширення ніші»; вибір стратегії для мікро-, малих, середніх і великих підприємницьких структур.

Декомпозиція і синтез корпоративної стратегії; підходи декомпозиції корпоративної стратегії; функціональна декомпозиція корпоративної стратегії; декомпозиція за підходом виділення провідної ключової стратегії-підсистеми; декомпозиція корпоративної стратегії з застосуванням «дерева структури та стратегічних альтернатив»; дерево структури і варіантів (альтернатив) товарно-рінкової стратегії; дерево структури і альтернативних рішень ресурсної стратегії; дерево структури і варіантів (альтернативних) рішень щодо технологічної стратегії; дерево структури і варіантів фінансово-інвестиційної стратегії; дерево варіантів соціальної (кадрової) стратегії; структура рішень (стратегічних альтернатив) інтеграційної стратегії; дерево типів і варіантів управлінської стратегії; декомпозиція корпоративної стратегії підприємства за принципом виділення окремих бізнес-аспектів; поєднання підходів до декомпозиції КС.

Основні закони функціонування і розвитку бізнесу; особливості законів

організації і законів для організації; вплив законів на вирішальну роль у теорії організації; ознаки досягнення синергії в організації; реалізуючи закон синергії, керівник повинен створити у своїй організації систему; закон розвитку прагне досягти найбільшого сумарного потенціалу при проходженні всіх етапів життєвого циклу; процес зміни потенціалу системи йде безупинно по принципу безперервності; включення нової продукції є принцип стабілізації; закон інформованості й упорядкованості (дані, управлінська інформація, обсяг інформації, субмінімальний рівень інформації, вірогідність інформації, цінність інформації, насиченість інформації, відкритість інформації, особливості закону інформованості-впорядкованості); закон єдності аналізу і синтезу; закон і закономірності як фактор стабільності роботи бізнесу.

Загальні поняття про закони. Закон синергії. Закон розвитку. Закон інформованості й упорядкованості. Закон єдності аналізу і синтезу. Закони і закономірності.

Види впливів на об'єкт управління і являють собою функції менеджменту, науково обґрунтована характеристика яких необхідна для ефективної організації управління для будь-якої організації; технологія менеджменту; техніка управління, інформаційні технології, системи автоматизованої обробки інформації; функціональні (стабільні) завдання; зовнішні і внутрішні обмеження.

Сучасний стан національної економіки та менеджменту; розповсюдження практики стратегічного менеджменту в Україні; відношення керівництва підприємств до запровадження стратегічного менеджменту; вплив стратегічного менеджменту на діяльність вітчизняних підприємств; причини низького рівня запровадження стратегічного управління на вітчизняних підприємствах; засади і підходи до стратегічного управління на вітчизняних підприємствах; досвід і спрямування стратегічного менеджменту підприємств в зарубіжних країнах; особливості стратегічної проблематики українського бізнесу; доцільність формування стратегії та запровадження стратегічного управління в практику вітчизняного бізнесу; проблеми запровадження системи стратегічного менеджменту в практику вітчизняного бізнесу; рекомендовані еталонні напрямки (стратегії) розвитку вітчизняного бізнесу в умовах стабілізації національної економіки; інноваційної стратегії.

Актуальні питання створення біржового ринку в період формування ринкової економіки. Взаємозв'язок виробництва з торговлею. Основні види оптової торгівлі та їх класифікація. Поняття організованого ринку. Історія розвитку бірж. Роль та функціональне призначення біржового ринку в сучасній економічній системі.

Основні тенденції та напрями розвитку світового біржового ринку в умовах глобалізації. Структура світової біржової торгівлі за видами біржових контрактів та номенклатурою біржових товарів.

Характеристика біржової мережі США. Особливості біржового ринку Європи. Сучасні тенденції біржового ринку країн Азії. Розвиток бірж у Росії.

Історія розвитку національного біржового ринку. Умови виникнення та особливості функціонування Одесської, Київської, Харківської та Миколаївської бірж.

Організація і регулювання діяльності перших українських бірж. Біржова торгівля в період планової економіки.

Відродження біржової діяльності в Україні в період становлення ринкових відносин. Сучасний стан та шляхи розвитку вітчизняного біржового ринку.

Загальні тенденції регулювання біржового товарного ринку.

Сутність та значення державного регулювання біржової торгівлі. Регулювання діяльності товарних бірж в Україні.

Законодавче регулювання оподаткування біржової торгівлі. державне регулювання біржової торгівлі в країнах з ринковою економікою.

Товарна біржа як елемент інфраструктури організованого ринку. Сутність біржі та її економічна природа. Види бірж, їх характеристика та основні функції.

Принципи діяльності та організаційна структура біржі. Члени товарної біржі. Органи управління товарною біржею: загальні збори членів товарної біржі, біржовий комітет, ревізійна комісія. Компетенція та основні функції виконавчої дирекції.

Робочі комісії товарної біржі: котирувальна комісія, арбітражна комісія, комісія з прийому нових членів біржі, комісія з торгового етикету, їх функції та компетенція.

Функції підрозділів товарної біржі (експертне бюро, розрахункова (реєстраційна) палата), які обслуговують укладання контрактів: біржових та між біржових операцій, ярмарків та аукціонів, інформаційно-довідкових, технічних засобів, програмного забезпечення тощо.

Поняття та характерні риси біржових товарів. Вимоги до сучасних біржових товарів та їх класифікація.

Речові біржові товари та їх види. Якісна, кількісна та цінова стандартизація біржових товарів. Вимоги та характеристика біржових складів. Особливості зберігання та транспортування біржових товарів.

Фінансові інструменти - різновид біржових товарів. Класифікація біржових фінансових інструментів. Види фінансових інструментів на вітчизняному біржовому ринку.

Сутність біржової угоди з юридичної, організаційної, економічної та етичної сторін. Характерні ознаки та складові біржових угод.

Характеристика біржових угод залежно від біржового активу. Види біржових угод на ринку реального товару. Види угод з правами на товар. Спотові та види форвардних угод.

Види угод на ф'ючерсному ринку. Поняття та види біржових та позабіржових діревативів. Ф'ючерсні контракти. Товарні, фінансові, валютні ф'ючерси. Ф'ючерси з конкретною та абстрактною базою. Короткострокові та

довгострокові ф'ючерси.

Засновники та члени бірж, їх права і обов'язки. Учасники біржових сесій. Біржові посередники: брокери та дилери.

місце і роль брокерських фірм і незалежних брокерів на біржах. Організаційна структура, принципи діяльності брокерських фірм. Ліцензування брокерської та дилерської діяльності. Брокерські функції, права та обов'язки. Дилерська діяльність. Принципи. Сутність.

Економіка брокерської діяльності. Ефективність брокерської діяльності. Оцінювання фінансового стану брокерської контори. Організація брокерських послуг під час здійснення строкових угод. Система оплати брокерських послуг.

Особливості організації посередницької діяльності на міжнародних ф'ючерсних біржах. Види брокерських угод.

Система положень, яка регулює і регламентує біржову торгівлю. Організація біржових торгов. Види та форми біржових аукціонів.

Технологія біржової торгівлі на вітчизняних товарних біржах. Порядок і послідовність операцій на вітчизняних товарних біржах. Типові правила біржової торгівлі. Особливості формування та подання заявок на біржові торги. Функції маклера в бірковому залі. Умови оформлення біржових контрактів на вітчизняних біржах.

Організація біржової торгівлі на ф'ючерсних біржах. Прогресивні технології біржової торгівлі на сучасних світових біржах. Типова структура операційної зали і види секцій на ф'ючерсних біржах. Поняття біржової та позабіржової сесій. Види жестів у бірковій торгівлі. Типові види заявок на товарних біржах.

Сутність фундаментального аналізу. Фундаментальний аналіз на сировинних ф'ючерсних ринках. Особливості здійснення фундаментального аналізу на фондових ринках. Фундаментальний аналіз на ф'ючерсних ринках. Інструменти фундаментального аналізу.

Сутність технічного аналізу. Засоби технічного аналізу. Побудова біржових графіків. Види графіків. Сутність і види трендів. Аналіз трендів. Основні фігури технічного аналізу. Методи дотримання тренда. Осцилятори. Аналіз показників обсягів торгов. теорія протилежної думки. Структурні теорії.

Організаційні основи функціонування організованого аграрного ринку в Україні.

Особливості виникнення аграрних бірж, їх статус. Основні учасники біржової торгівлі. Технологія проведення біржових торгов сільськогосподарськими продуктами та продовольством. Аукціони з продажу сільськогосподарської продукції та продовольства. Економічне оцінювання діяльності аграрних бірж.

Історія розвитку та основні завдання міжрегіональних і районних торгових домів. Регіональні товарні біржі, які обслуговують ринок сільськогосподарської продукції та продовольства.

Сучасний стан біржового ринку сільськогосподарської продукції. Організаційні форми взаємодії сільськогосподарських товаровиробників з біржами. Використання переваг біржового ринку, забезпечення сільськогосподарських товаровиробників матеріально-технічними ресурсами.

Напрями розвитку біржової діяльності. Концепція перспективного розвитку Аграрної біржі на організованому аграрному ринку. Фондовий ринок і фондова біржа. Державне регулювання на фондовому ринку. Фінансові деривативи.

Первинний фондовий ринок. Вторинний фондовий ринок. Учасники біржового фондового ринку. Види професійної діяльності на фондовому ринку України. Сутність біржових угод та їх види на фондій біржі. Процедура лістингу. Котирування цінних паперів. Оформлення і виконання угод на фондових біржах.

Виникнення та розвиток міжнародного валютного ринку. Основні учасники міжнародного валютного ринку. Значення валютних бірж на грошовому ринку. Особливості створення та функціонування валютних бірж. Валюта як товар. Валютні курси. Котирування валют. Види валютних операцій та технологія торгівлі. Спот-курс, форвард-курс, ф'ючерсні угоди. Валютні опціони, валютний своп. Зміст валютного арбітражу. Міжнародні валютні ринки.

Стан біржового валютного ринку в Україні. Види цін на біржовому ринку. Основні принципи ціноутворення під час укладання строкових угод. Сутність і правила котирування цін. Принципи формування цін на біржові товари. Види котирувальних цін на строкових біржах. Види цінових стратегій під час здійснення біржових операцій.

Сутність та функції клірингу і розрахунків. Роль і основні засади створення та функціонування клірингової палати.

Загальна характеристика клірингу та розрахунків. Особливості розрахунків на біржах реального товару та функції клірингу. Кліринг і розрахунки на ринку ф'ючерсних і опціонних контрактів. Кліринг і розрахунки на ринку цінних паперів.

Історія, передумови виникнення та сутність ф'ючерсної торгівлі. Роль і місце ф'ючерсних бірж у ринковій економіці.

Технологія біржової ф'ючерсної торгівлі. Порядок укладання та виконання угод на купівлю-продаж ф'ючерсних контрактів. Поняття маржі. Початкова, варіаційна і підтримувальна маржа. Механізм взаєморозрахунків на ф'ючерсній біржі. Процедура поставок за ф'ючерсними контрактами товару, фінансових інструментів. Перспективи розвитку ф'ючерсної торгівлі в Україні.

Сутність біржових опціонів. Опціон на купівлю, продаж, подвійний опціон. Товарі, фондові, валютні та ф'ючерсні опціони. Вертикальні, горизонтальні, зворотні, конверсійні та дельта-нейтральні торговельні угоди. Варанти. Ціноутворювальні фактори опціону. Стратегія використання опціонів.

Визначення та мета хеджування. Хедери. Види і техніка хеджування.

Хеджування за допомогою ф'ючерсів. Хеджування під час торгівлі опціонами. Хеджування виробництва та запасів сільськогосподарської продукції та продовольства. Стратегія Хеджування. Оцінювання результатів хеджування. Управління хеджуванням. Переваги та недоліки хеджування.

Економічна суть і види біржової спекуляції. Біржові спекулянти. Функції та техніка спекулятивних операцій. Стратегія і тактика спекулятивних операцій.

Передумови виникнення електронної технології біржової торгівлі. Історія утворення комп'ютерних технологій біржової торгівлі. Переваги та недоліки електронної біржової торгівлі. Сучасні системи розвитку електронної біржової торгівлі. Технологічні характеристики організації біржової торгівлі в залі із застосуванням комп'ютерного забезпечення. Функціональне призначення торгової системи з використанням електронного забезпечення. Характеристика та види електронних торгових систем та електронних бірж на світовому біржовому ринку.

Стан та шляхи розвитку електронної біржової торгівлі в Україні. Організація і технологія електронної біржової торгівлі на вітчизняних фондових біржах. Поняття та особливості застосування біржового Інтернет-трейдингу.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горелов Д.О. Стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] Харків: Вид-во ХНАДУ, 2010. 133 с.
2. Дмитрук Б.П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі: Навч. посібник. / Дмитрук Б.П. — К.: Либідь, 2001.-337 с.
3. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник/ Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – 360 с.
4. Економіка підприємства: навчальний посібник для вищої школи. – Львів: Новий Світ – 2000, 2012. – 439 с.
5. Козловський В.О. Підприємницька діяльність / В.О. Козловський: Посібник - Вінниця: 1997.
6. Клівець П.Г. Стратегія підприємства: Навч. Посіб. К.: Академвидав, 2007. 320 с.
7. Порохня В.М., Безземельна Т.О., Кравченко Т.А. Стратегічне управління. Навчальний посібник.К.: ЦУЛ, 2012. 224 с.
8. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства: Підручник. Тернопіль: «Економічна думка». 2006. 390 с
9. Стратегія підприємства: підручник / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, Т.М. Чечетова-Терашвілі та ін. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2009. 560 с.
10. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2005. 320 с.
11. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М та ін. Організація торгівлі: Підручник; 2-ге вид., перероб. та доп./ за редакцією В.В.Апопія. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 616 с.
12. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л., Вахович І.М. Організація та технологія торгівлі: Навчальний посібник. Луцьк: Надстиря, 2005. – 324 с.
13. Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. 2-ге вид. Випр. і доповн. К.: Знання, 2008. – 603 с.
14. Семикіна М.В., Збаржевецька Л.Д., Матієнко С.С. Економіка та організація торговельних підприємств: практикум. Навчальний посібник. Кіровоград: КНТУ. 2013. 221 с.
15. Чорна М.В., Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі: навчально-методичний посібник. Х.: ХДУХТ, 2015. – 221с.
16. Крамаренко В.І. Біржова діяльність: Навчальний посібник / Під ред. д.е.н. В.І. Крамаренко, д.е.н. Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – 264 с.
17. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. посібник/ Кушнір Т.Б.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – 216 с.
18. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч.посібник/ Кушнір Т.Б. – Харків:ХДУХТ, Консул, 2003.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор *V.B. Ivaniшин*

2019р.

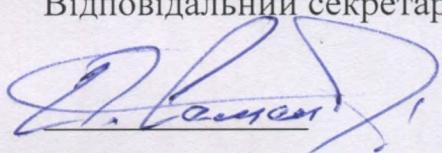
**ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент *M.B. Заходим* М.В. Заходим

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 076 „Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «06 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	11
Список рекомендованої літератури	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III–IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань. Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей; *не склав* – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Комерційна діяльність, суб'єкти комерційної діяльності та їх класифікація, фізичні та юридичні особи, склад та структура комерційних служб промислового підприємства; формування організаційної структури комерційних служб; технічні та економічні чинники, організація виробництва; структура виробництва: індивідуальне, дрібносерійне, серійне, великосерійне, масове; рівень спеціалізації, територіальне розміщення виробництва й складів; відділи збуту, маркетингу і матеріально-технічного забезпечення; організація придбання матеріально-технічних ресурсів.

Контракт, умови контракту, посередництво, як один з видів економічної, господарської діяльності; стартовий грошовий капітал, інформаційно-комерційні послуги, банки даних, формування засобів міжрегіональної комерційної інформації комісійні послуги, дилерські компанії і фірми, дистрибутори, консигнатори, комісіонери, комівояжери, товарні брокери.

встановлення потреби в матеріальних ресурсах, бюджет постачання підприємства сировиною та матеріалами, основні завдання матеріально-технічного забезпечення виробничих підрозділів, ліміт відпустки матеріальних ресурсів виробничим підрозділам, договори постачання й купівлі-продажу, умови постачання матеріальних ресурсів.

Аналіз кон'юнктури ринку, сегментація ринку та дослідження діяльності конкурентів, планування асортименту продукції, життєвий цикл виробу, стадії впровадження товару, зростання та спаду; розробка збутової програми (плану збуту) в умовах ринку, рівневе прогнозування, планування збуту продукції.

Патент, ліцензія, товарна марка, патентна система захисту прав, комерційно реалізувати патентовану продукцію, патентне маркування виробів, «європейський патент», додатковий патент, залежний патент, увізні патенти, підтверджені патенти, патентне право, термін володіння патентом, Основні форми передачі технології, патентні угоди, ліцензійні угоди, «ноу-хау», інжиніринг, франчайзинг.

Торги, біржа, аукціон, міжнародні торги, відкриті, торги, закриті торги, покупці, державні організації, одиничні, або неприлюдні торги, методика проведення торгів, підготовчий етап, етап подання пропозицій, етап конкурсного вибору переможця торгів, етап проведення переговорів та підписання контракту на поставку товару, міжнародні біржі, товарна біржа, публічні біржі, приватні біржі, біржові комітети, брокерські контори, купівля та продаж реального товару, ф'ючерсні угоди, ф'ючерсні біржі, страхування реального товару, аукціони, міжнародні товарні аукціони, сортування та підбір товару, проведення аукціонних торгів, три основних способи проведення аукціону, виконання аукціонних угод.

Походження (виникнення) бізнесу. Бізнес як діяльність, що історично виникла у процесі розвитку суспільства. Процес формування відносин бізнесу та

етапи його розвитку. Бізнес як основа розвитку економіки. Сучасне визначення підприємництва. Підприємництво як особливий вид діяльності, стиль і тип господарської поведінки. Функції підприємницької діяльності. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. Принципи здійснення підприємництва. Індивідуальна і колективна форми підприємництва. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Підприємництво як важіль зміни структури економіки, «живильне середовище» для конкуренції, кatalізатор економічного розвитку, чинник економії і раціонального використання ресурсів, сильний стимул до високоефективної праці. Визначальна роль підприємництва в досягненні економічного успіху.

Зв'язок підприємництва з основними фазами відтворювального циклу: виробництвом продукції; виконанням робіт і наданням послуг; обміном і розподілом товарів та їх споживанням. Основні типи та відповідні сфери підприємницької діяльності. Форми виробничої підприємницької діяльності. Можливі способи для підприємця щодо економічних відносин підприємець – споживач. Інтерес споживача, спровокований підприємцем. Виявлений інтерес споживача. Загальна типологія виробничої підприємницької діяльності. Поняття і значення посередницької підприємницької діяльності. Схема посередницького підприємництва. Структурні елементи (форми, види, суб'єкти) посередницької підприємницької діяльності. Фінансове посередництво як невід'ємна частина посередницької діяльності і надання послуг. Схема підприємницької діяльності у сфері фінансів. Суб'єкти підприємництва фінансового спрямування. Функціональна структура інтегрованого ринку фінансових ресурсів. Сутність, основні параметри і проблеми формування сучасного підприємницького середовища. Характеристика зовнішніх і внутрішніх чинників, що формують підприємницьке середовище. Інституційні елементи інфраструктури ринку (ринку капіталів, ринку робочої сили, ринку засобів виробництва і предметів споживання). Передумови активізації підприємництва на сучасному етапі господарювання.

Поняття категорій «мале підприємництво», «малий бізнес», «мале підприємство», «громадянин-підприємець». Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії «мале підприємництво» і «мале підприємство». Мале підприємництво як основа соціальної реструктуризації суспільства в ринковій економіці. Особливості малого підприємництва, його переваги й недоліки. Мале підприємництво як: основна вихідна соціально-економічна база відтворення на розширеній основі ефективних виробничих відносин; провідний сектор та найменш бюджетомісткий засіб ринкової економіки, стабільне та вагоме джерело податкових надходжень; основа дрібнотоварного виробництва; джерело формування «середнього класу»; основа соціально-економічних реформ. Вплив малого підприємництва на темпи економічного розвитку; здійснення структурної перебудови економіки; забезпечення насичення ринку товарами та послугами;

реалізацію інновацій; розвиток конкуренції. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку малого підприємництва в Україні. Результати діяльності малих підприємств. Особливості розвитку вітчизняного малого бізнесу. Основні причини гальмування становлення малого підприємництва. Нагальні проблеми, що стимулюють розвиток і функціонування суб'єктів малого підприємництва.

Об'єктивна необхідність і сутність пошуку підприємницької ідеї. Джерела підприємницьких ідей. Фактори, що впливають на вибір підприємницької ідеї. Групи методів творчого пошуку підприємницької ідеї (методи індивідуального творчого пошуку, методи колективного пошуку, методи активізації пошуку). Можливі типи підприємницьких структур (самокеруючі та підприємницькі фірми). Процедура вибору організаційно-правової форми підприємства. Формування цілей підприємницької діяльності з урахуванням особистої мети підприємця та особливостей сфери його діяльності. Сучасні вимоги до цілей підприємництва. Особливості створення нових підприємств (суб'єктів підприємницької діяльності). Технологія організації нових фірм на прикладі малих підприємств різних форм власності. Способи створення малих підприємств. Засновники малих підприємств, їх функції. Типова схема державної реєстрації новоствореного підприємства. Загальна схема процедури реєстрації підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Основні види підприємницької діяльності в Україні, що потребують обов'язкового ліцензування. Процедура отримання ліцензії. Термін дії ліцензії та порядок його пролонгації.

Стартовий капітал як обов'язкова умова здійснення підприємництва. Сутність капіталу, його матеріалізована та ментальна форми. Економічна й елементна структура підприємницького капіталу. Основний та оборотний капітал, особливості кругообігу і відшкодування. Поняття початкового підприємницького капіталу. Загальний порядок формування підприємницького капіталу. Можливі варіанти формування окремих елементів капіталу. Схема й алгоритм розрахунків необхідного розміру підприємницького капіталу. Особливості формування капіталу в перехідний період. Формування підприємницького капіталу з урахуванням концепції механізму «прихованіх партнерських зв'язків». Джерела підприємницького капіталу: кошти накопичені у процесі попередньої діяльності (власні або успадковані); особисті заощадження як у грошовій, так і речовій (товарній) формах; позичкові кошти. Вибір і обґрунтування прийнятних та найбільш ефективних способів формування початкового статутного капіталу. Позика і кредит. Групування і загальна характеристика кредитних операцій за ознаками.

Категоріальний апарат щодо інвестиційної діяльності (інвестиції, інвестори, інвестиційні проекти тощо). Сутність і значення активної інвестиційної діяльності фірми. Правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Основні форми державного регулювання інвестиційної діяльності:

регулювання об'єктів і сфер інвестування; податкове регулювання; надання фінансової допомоги та пільгових кредитів; амортизаційна політика; регулювання участі інвесторів у приватизації; регулювання фінансових інвестицій; експертиза інвестиційних проектів; забезпечення захисту інвестицій; регулювання умов здійснення інвестицій за межами держави. Завдання й функції інвестиційного менеджменту на підприємстві. Чинники, що впливають на передбачуваний обсяг інвестицій фірми. Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності за окремими ознаками: об'єктами вкладення коштів, характером участі в інвестуванні, періодом інвестування, формою власності інвестиційних ресурсів, регіональною ознакою. Реальні (виробничі) й фінансові інвестиції. Власні, позичкові й залучені джерела інвестиційних ресурсів фірми. Методи фінансування окремих інвестиційних програм та проектів: повне самофінансування; аукціонне самофінансування; кредитне фінансування; лізинг або селенг; мішане фінансування. Сутність і значення оцінки і прогнозування інвестиційної привабливості окремих інтегрованих та первинних ланок господарювання. Інвестиційна привабливість галузей економіки та промисловості (етапи, система показників для оцінювання, ступінь привабливості в Україні). Оцінювання і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів (система узагальнюючих та аналітичних показників, методика їх розрахунків). Оцінювання інвестиційної привабливості фірми, двохаспектний підхід щодо її здійснення: виявлення стадії життєвого циклу; аналіз фінансової діяльності. Методика визначення стадії життєвого циклу, на якій перебуває фірма на момент оцінювання. Показники фінансового аналізу для оцінювання інвестиційної привабливості фірми.

Загальна характеристика підприємницьких договорів (контрактів, угод) як єдиної правової норми партнерських взаємозв'язків у бізнесі. Класифікація підприємницьких договорів за сферами діяльності. Сутнісна характеристика договорів стосовно сфери діяльності. Типова змістова структура договору. Офера як особлива форма укладання договору. Тверда і вільна оферта. Типовий зміст, специфічні й загальні умови договору. Формування можливих конкретних умов договору: предмет договору; якість продукції; ціна товару; форма платежу; термін поставлення товару; упаковка і маркування товару; здавання приймання товару; штрафні санкції; форс-мажор; арбітраж; інші умови. Схема підприємницьких дій щодо реалізації проектів як основа для встановлення необхідних партнерських зв'язків. Сутність і значення партнерських зв'язків, регулювання правовідносин юридичних та фізичних осіб у сфері підприємницької діяльності. Основні напрямки співпраці партнерів: виробництво, товарообмін, торгівля, фінансові відносини. Форми співробітництва у сфері виробництва (спільне підприємство, виробнича кооперація, лізинг, проектне фінансування, ліцензування, підрядне виробництво). Бартер, зустрічна торгівля і комерційна тріангуляція як форми товарообмінних операцій. Formи угод у сфері торгівлі.

Форми співпраці у сфері фінансових відносин (факторинг і комерційний трансфер).

Сутність і складники підприємницького успіху. Підприємець як визначальна особистість у бізнесі. Ділові якості особистості підприємця. Комерційна інформація в концепції підприємницького успіху. Характеристика професійної культури бізнесу. Етичні норми бізнесу. Передумови формування високої культури підприємництва. Сучасні заповіти підприємця з високим рівнем культури діяльності. Ділові документи і діловодство, їх сутнісна характеристика і значення для успішного підприємництва. Класифікація (систематизація) ділової документації за ознаками. Сучасні вимоги до складання документів стосовно стилю ділового листування, елементів і правил написання тексту. Стандартизоване оформлення реквізитів організаційно-розпорядчих документів. Етика спілкування шляхом телефонних розмов і службового листування. Етикет привітання, представлення, прийомів та переговорів. Технологія ведення переговорів: сучасні вимоги, підготовча робота, тактика, психологічні аспекти. Етичні норми реклами. Створення позитивного іміджу фірми.

Принципові положення методики визначення ефективності підприємницької діяльності. Основні етапи проведення комплексного економічного аналізу результатів діяльності підприємства. Методи комплексного оцінювання ефективності підприємницької діяльності. Методологічні принципи побудови системи показників ефективності підприємництва. Джерела інформації для розрахунку показників ефективності підприємницької діяльності. Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності на основі обчислень та аналізу двох груп показників: цілеоцінних (рівня задоволення потреб ринку, валового та чистого прибутку, рентабельності виробництва і виробів); використання ресурсів (продуктивності праці, фондовіддачі, матеріаломісткості, зарплатомісткості продукції, витрат на одиницю товарної продукції). Технологія оцінки бізнесово-фінансової діяльності фірми. Групи розрахункових показників: прибутковість (власного капіталу, активів, обсягу продажу); ліквідність (загальна й термінова) та платоспроможність; стійкість (коєфіцієнти фінансової незалежності, залучення позичкових коштів, покриття платежів із фіксованими термінами виплат); стан акціонерного капіталу (прибутковість акцій, співвідношення ціни і доходності акцій, ринкова і балансова ціна акцій). Оцінка ефективності діяльності позавиробничих підприємницьких структур. Змістовна характеристика техніко-економічного обґрунтування створення спільного виробничого підприємства. Загальна методика оцінки ефективності діяльності спільного виробничого підприємства. Розрахунки прибутку та інтегрального економічного ефекту. Валютна самоокупність спільних підприємств, її сутність і обчислення очікуваного рівня.

Основні методи і форми активізації підприємництва. Прискорення процесів приватизації підприємств (організацій). Вдосконалення системи управління

підприємствами й корпораціями. Створення консорціумів із розробки та реалізації проектів технічного розвитку. Формування мережі спеціалізованих магазинів із продажу власних товарів. Розвиток спеціальних центрів із наданням послуг виробничого характеру. Започаткування централізованого фонду фінансової взаємодопомоги. Комп'ютеризація, створення сучасних комунікацій та комерційно-інформаційного поля. Підготовка і підвищення кваліфікації управлінських кадрів для підприємництва. Адаптація систем управління до вимог ринку. Сутність і значення інноваційної та інвестиційної діяльності фірми виробничого спрямування. Основні типові блоки і напрямки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Менеджмент науково-технічного та організаційного прогресу, його зміст і сучасні напрямки, вплив на ефективність підприємства. Механізм фінансування інноваційних проектів прикладної спрямованості. Конкурентоспроможність продукції та шляхи її забезпечення. Поняття оптимальних поточних витрат фірми. Взаємозв'язок прибутку, витрат виробництва та обсягів випуску продукції. Коефіцієнти оптимальності витрат. Визначення мінімальних витрат, загальний методичний підхід до їх оптимізації. Обґрунтування оптимальних розмірів підприємства з mono-нomenkлатурним виробництвом за показниками чисельності працюючих, обсягом виробництва товарної продукції, поточними витратами на грошову одиницю останньої. Графічний метод визначення оптимальних параметрів mono-nomenkлатурних підприємств.

Поняття «тіньової економіки». Причини її виникнення. Структура тіньової економіки. Вплив тіньового сектору на економічну діяльність, політичне й громадське життя країни. Типові механізми функціонування тіньової підприємницької діяльності: неформальна економіка, нелегальне виробництво товарів і надання послуг, ухилення від сплати податків та обов'язкових платежів, нелегальний експорт капіталів. Методичні основи аналітичного оцінювання тіньової економічної діяльності. Методи оцінювання розмірів тіньової економіки: соціологічні, статистичні, монетарні, структурні, спеціальні методи. Об'єктивна необхідність створення умов для легалізації тіньового капіталу. Основні напрямки протидії тінізації бізнесу: створення відповідної законодавчої бази, вирішення питань організаційно-нормативного забезпечення, урахування соціально-психологічних факторів.

Цілі, завдання і функції бізнес-планування. Визначення бізнесу і бізнес-плану. Цілі і задачі бізнес-плану. Класифікація бізнес-проектів. Відображення у бізнес-плані зовнішнього та внутрішнього середовища. Інформаційне забезпечення при бізнес-плануванні. Вимоги до стилю оформлення бізнес-плану.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апопій В.В. Комерційна діяльність: Підруч. / За ред. проф. В.В. Апопія. – Вид. 2- ге, перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 558 с.
2. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицікий В.М. та ін. Організація торгівлі: підручник; 2-ге вид., перероб. та доп. / за редакцією В.В. Апопія. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 616 с.
3. Божкова В.В. Мерчандайзинг: Навчальний посібник. / В. Божкова, Т. Башук. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 125 с.
4. Бутенко Н.В. Основи маркетингу: Навчальний посібник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 140 с.
5. Варналій З.С. Тінізація малого підприємництва (економічні та правові аспекти). – К.: Ін-т приват. права і підприємництва АПрН України, 1998.
6. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібник. – 3-те вид., випр.і доп. – К. : Знання-Прес, 2006. – 305 с.
7. Виноградська А.М. Технологія комерційного підприємництва: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 780 с.
8. Голошубова Н.О. Організація торгівлі: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Н.О. Голошубова. - К.: Книга, 2004. - 560 с.
9. Єрмошенко М. М. Комерційна діяльність посередницьких організацій: Навч. посібник. – 2-е вид. – К.: Національна академія управління, 2006. – 348 с.
10. Іванюта С.М., Іванюта В.Ф. Підприємництво і бізнес-культура: навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 288 с.
11. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2003. - 250 с.
12. Кардаш В. Я., Павленко І. А., Шафалюк О. К. Товарна інноваційна політика: Підручник. - К.: КНЕУ, 2002. - 266 с.
13. Комова М. Діловодство: Навч. посібн. для студентів вищих нав-чальних закладів - Львів: Тріада плюс, 2006. -217 с.
14. Литвиненко Я. В. Маркетингова цінова політика: навчальний посібник / Я.В. Литвиненко. Міжрегіональна академія управління персоналом. - К.: Персонал, 2008. - 244 с.
15. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи підприємницької діяльності: навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 280 с.
16. Орлова Н.Я. Теоретичні основи товарознавства. Опорний конспект лекцій. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 184 с.
17. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998.
18. Полторак В.А. Маркетингові дослідження: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. - 387 с.
19. Шваб Л.І. Основи підприємництва: навч. посібник. – К.: Каравела, 2006. – 344 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ

професор

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА

**вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 101 «Екологія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії

доцент

Д.П. Плахтій

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 101 «Екологія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «26 серпня 2019» року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор _____ **В.В. Іванишин**
_____ 2019р.

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 101 «Екологія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент _____ **Д.П. Плахтій**

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 101 «Екологія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № ____ від « ____ » 20 ____ року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	13
Список рекомендованої літератури.....	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з екології, викладач вищих навчальних закладів.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Загальні відомості про нормування антропогенного навантаження на природне середовище. Основні поняття та означення. Місце і роль нормування в системі заходів підвищення якості та рівнів екологічної безпеки навколошнього середовища. Принципи нормування якості оточуючого середовища. Антропоцентризм. Шкідливі речовини та їх концентрації. Біологічний відгук на шкідливість. Границя шкідливої дії. Токсичність. Ступінь токсичності. Показник летальної дози (ЛД). Обмежуючі нормативи, гранично допустимі концентрації. Санітарно-гігієнічне та науково-технічне нормування.

Основні положення в галузі стандартизації та нормування якості довкілля. Мета, завдання та об'єкти стандартизації в галузі охорони довкілля. Закон України “Про стандартизацію”. Необхідність стандартизації і нормування якості довкілля. Організація робіт зі стандартизації. Категорії нормативних документів та види стандартів. Вимоги до побудови, викладу та затвердження стандартів. Міжнародна та європейська діяльність зі стандартизації. Зв'язок екологічної стандартизації з народногосподарською діяльністю. Екологічна стандартизація і нормування.

Нормування якості повітря. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість повітря. Терміни та означення контролю якості повітря, його основні регламентні показники. ГДК робочої зони, його зміст. ГДК максимальне разове, його зміст. ГДК середньодобове, його зміст. Комплексний комбінаторний індекс забруднення атмосфери (ІЗА). Класи небезпечності забруднювачів атмосфери. Ефект сумації забруднювачів.

Нормування якості води. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість води та водних об'єктів. Терміни та означення контролю якості води, його основні регламентні показники. ГДК у воді водойми господарсько-питного та культурно-побутового призначення. ГДК у воді водойми рибогосподарського призначення. Методи інтегральної оцінки якості води та оцінки її якості за окремими інградієнтами забруднення. Комбінаторний комплексний індекс забруднення води (ІЗВ). Класи небезпечності забруднювачів води. Ефект сумації забруднювачів.

Нормування якості ґрунтів. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість ґрунтів. Терміни та означення контролю якості ґрунтів, його основні регламентні показники. ГДК ґрунту. Коефіцієнти концентрації хімічних елементів у ґрунті. Ефект сумації забруднювачів. Сумарний показник забрудненості ґрунту. Оціночна шкала небезпечності забруднення ґрунтів за сумарним показником.

Нормування якості продуктів харчування. Принципи санітарно-гігієнічного нормування продуктів харчування. ГДК (допустима залишкова кількість) шкідливої речовини в продуктах харчування. Ефект сумації шкідливих речовин в продуктах харчування. Токсичність. Приховані наслідки отруєння продуктами

харчування.

Небезпечність хімічних сполук. Токсичність хімічних сполук та їх концентрації. Класи небезпечності хімічних сполук в залежності від їх токсичності. Урахування класу небезпечності хімічних сполук при визначенні профілактичних заходів захисту населення та виробничого персоналу. Попередня оцінка небезпеки впливу хімічних речовин на організм людини.

Нормування впливів. Гранично допустимий викид (ГДВ) та гранично допустимий скид (ГДС), загальні принципи їх встановлення та використання, як науково-технічних нормативів, що регламентують вплив технологічних об'єктів на навколошнє середовище. Види ГДВ та ГДС, використовувані в практиці регламентування джерел забруднення. Тимчасово узгоджені викиди і скиди. Терміни їх дії та розробка планів, щодо планів поетапного зниження показників тимчасово узгоджених викидів і скидів шкідливих речовин до значень, які забезпечували б дотримання ГДВ та ГДС. Тверді відходи та джерела їх надходження. Правила лімітування підприємств щодо розташування твердих відходів.

Нормування в галузі радіаційної безпеки. Система стандартів та нормативних документів в галузі радіаційної безпеки. Нормування опромінення. Основні поняття та означення щодо радіаційної безпеки населення та територій. Дози опромінення. Норми радіаційної безпеки за дозовими границями. Методи захисту населення та виробничого персоналу від радіаційного опромінення.

Нормування надійності функціонування технологічних систем. Екологічні наслідки аварій та катастроф. Елементи теорії надійності технічних та технологічних систем. Складові надійності. Відмови та безвідмовність роботи. Довговічність. Технічний ресурс. Ремонтопридатність. Зберігаємість. Регламентування показників надійності технологічних систем. Статистичні показники надійності: ймовірність безвідмовної роботи, щільність розподілення відмов, середня нарібка технологічної системи на відмову, інтенсивність відмов та зміна цієї інтенсивності в часі. Основне рівняння теорії надійності. Нормування екологічної надійності роботи технологічних систем.

Узагальнюючі багатопараметричні показники оцінки якості екологічних систем. Система статистичних показників оцінки екологічної безпеки та форми статистичної звітності. Застосування інтегральних узагальнюючих показників для оцінки якості оточуючого середовища. Узагальнена багато параметрична оцінка екологічних систем із застосуванням “шкали бажаності” екологічної якості.

Моніторинг як система спостережень і контролю, оцінювання та прогнозу стану навколошнього середовища. Основні завдання та схеми моніторингу. Сучасна методологія контролю забруднення і організація спостережень за станом природного середовища.

Класифікації систем моніторингу та характеристика їх складових. Класифікація станів навколошнього середовища. Фактори впливів, які охоплюються системою моніторингу. Локальний, регіональний, глобальний

моніторинг. Об'єкти спостережень. Класифікації моніторингу та його завдання. Фоновий моніторинг. Державний моніторинг навколошнього природного середовища в межах України.

Моніторинг атмосферного повітря. Передумови та організація моніторингу атмосферного повітря. Методи оцінки та прогнозу забруднення атмосферного повітря.

Моніторинг поверхневих вод. Передумови та організація системи моніторингу поверхневих вод. Програма спостереження за станом поверхневих вод. Правила та системи контролю забруднення водного середовища.

Моніторинг стану ґрунтів. Наукові та організаційні засади створення ґрутового моніторингу. Види ґрутового моніторингу, критерії оцінки в ґрутово-екологічному моніторингу. Організація спостережень і контролю за рівнем забрудненості ґрунтів. Моніторинг меліорованих земель.

Біологічний моніторинг. Теоретичні основи біологічного моніторингу. Методи біологічного моніторингу. Система біомоніторингу в Україні.

Моніторинг радіоактивного забруднення. Радіоекологічний моніторинг, його основні складові та завдання. Системи і методи радіаційного контролю. Методи оцінювання і прогнозу забруднення сільськогосподарської продукції.

Основи агроекологічного моніторингу. Поняття агроекологічного моніторингу, його мета і завдання. Компоненти агроекологічного моніторингу. Об'єкти, території і методи агроекологічного моніторингу. Підсистеми агроекологічного моніторингу: наукова і виробнича.

Соціально-екологічний моніторинг. Соціально-екологічний моніторинг: визначення зміст і значення для екологічних досліджень. Моніторинг демографічних проблем. Моніторинг стану здоров'я населення. Моніторинг екологічної освіти. Моніторинг соціальної забезпеченості. Методологічні основи соціально-екологічного моніторингу. Значення соціально-екологічного моніторингу в послабленні антропогенного тиску на довкілля.

Вплив галузей народного господарства на екологічний стан навколошнього середовища. Загальні аспекти впливу галузей народного господарства на стан навколошнього середовища: промислово-транспортний комплекс, аграрне виробництво, енергетика, гірничо-добувна, металургійна, хімічна та нафтопереробна, лісова, деревообробна, целюлозно-паперова, харчова тощо промисловість.

Напрямки екологізації виробництва і створення маловідходних технологічних процесів. Теоретичні основи та шляхи екологізації виробництва. Біологічні аспекти екологізації виробництва. Технічні та технологічні аспекти екологізації виробництва. Економічні аспекти екологізації виробництва. Моделювання процесів створення екологізованих технологій. Методи економічної оцінки заходів з охорони та раціонального використання природних ресурсів.

Природоохоронні технології спрямовані на поліпшення якості атмосферного

повітря. Забруднення атмосфери. Очистка промислових газів. Очистка промислових газів від механічних домішок. Сепарація пилу в механічних знепилюючих пристроях. Сепарація пилу в мокрих знепилюючих пристроях. Сепарація пилу за допомогою фільтруючих пристрій. Сепарація пилу в електрофільтрах. Вловлювання крапельних рідин. Загальні методи очистки промислових газів від газоподібних сполук. Використання методу абсорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання методу адсорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання методу хімічних реакцій хемосорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання каталітичних методів перетворення газоподібних сполук. Термічні методи знешкодження газоподібних сполук. Методи очистки промислових газів від діоксиду сульфуру. Методи очистки промислових газів від оксидів нітрогену. Очистка промислових газів від оксиду карбону. Очистка промислових газів від діоксиду карбону. Очистка промислових газів від сірководню. Методи зниження забруднення атмосфери викидами від двигунів внутрішнього згорання.

Природоохоронні технології в гідросфері. Основні проблеми охорони гідросфери. Забруднення гідросфери та його наслідки. Методи очистки стічних вод. Механічна очистка стічних вод. Фізико-хімічні методи очистки стічних вод. Очистка стічних вод методом флотації. Використання методу адсорбції для очистки стічних вод. Використання методу іонного обміну для очистки стічних вод. Використання методу екстракції для очистки стічних вод. Використання методів зворотного осмосу і ультрафільтрації для очистки стічних вод. Хімічні методи очистки стічних вод. Методи нейтралізації стічних вод. Очистка стічних вод методом коагуляції. Очистка стічних вод методом флокуляції. Очистка стічних вод методами окислення і відновлення. Електрохімічні методи очистки стічних вод. Біохімічні методи очистки стічних вод. Проведення очистки стічних вод в аеробних умовах. Проведення очистки стічних вод в анаеробних умовах. Термічні методи очистки стічних вод. Термічне знешкодження мінералізованих стічних вод. Термічне знешкодження стічних вод, які забруднені органічними речовинами.

Природоохоронні технології спрямовані на поліпшення якості земель. Значення ґрунту, як компоненту навколошнього природного середовища. Основні фактори втрати ґрунтів. Проблема розташування твердих промислових та побутових відходів. Технології з рекультивації порушених земель. Технології раціонального використання земельних ресурсів.

Захист навколошнього середовища від виробничих випромінювань. Шум. Джерела шуму. Захист об'єктів довкілля від шуму. Основні методи зниження шумового навантаження на природне середовище. Захист об'єктів довкілля від електромагнітних випромінювань (полів). Захист об'єктів довкілля від постійних і змінних електромагнітних полів. Захист від електромагнітних полів радіочастотного діапазону. Захист об'єктів довкілля від іонізуючих випромінювань. Проблема радіоактивних відходів. Захист населення і

навколошнього середовища від іонізуючого випромінювання в Україні.

Основні відомості про техносферу. Структура техносфери та її складові. Причини виникнення техносфери. Історія розвитку техносфери та її сучасний стан. Об'єкти техносфери, їх функції та структурні зв'язки. Етапи створення, виготовлення та експлуатації технічних (технологічних) об'єктів. Екологічне обґрунтування параметрів робочого процесу та конструкції технічної системи. Реалізація екологічних вимог на стадіях розробки та проектування технічних систем: технічне завдання, технічна пропозиція, ескізний проект, технічний проект, робоча документація. Екологічна якість проектів. Стадії експлуатації технічних систем: період приробки, основний період експлуатації, період виведення з експлуатації. Вплив технічної системи на довкілля в процесі її експлуатації. Ресурс технічної системи та її надійність. Складові надійності технічних систем. Основні показники надійності: відмова, безвідмовність, довговічність, технічний ресурс, ремонтоздатність, зберігаємість, щільність розподілення відмов, інтенсивність відмов. Основне рівняння теорії надійності. Підтримання технічних систем в робочому стані. Надзвичайні ситуації та аварії технічних систем, іх наслідки. Техногенні катастрофи та їх вплив на довкілля. Запобігання аварійних ситуацій в технічних системах. Виведення технічних систем з експлуатації, утилізація технічних систем.

Структура сучасного виробництва. Виробничі та технологічні процеси. Структура сучасного виробництва. Типи виробництва: одиничне, серійне масове. Техніко-екологічні характеристики виробництва. Виробничий процес та його складові. Технологічні процеси та їх класифікація. Технологічний регламент. Екологічна оптимізація технологічних процесів.

Екологічні принципи та фізичні основи функціонування технічних систем. Енергетичні потоки в технічних (технологічних) системах. Енергетичний баланс виробництва. Джерела енергії, передача і трансформація енергії. Робота, потужність, корисна робота, коефіцієнт корисної дії та коефіцієнт втрат технічної системи. Вплив енергетичних потоків в технічних системах на довкілля. Енергетичне забруднення оточуючого середовища. Матеріальний баланс виробництва. Сировина, витратні матеріали, конструкційні матеріали, продукція виробництва, відходи, ділові відходи. Матеріальні потоки в технічних системах. Маловідходні та безвідходні технології. Рекуперація та утилізація відходів виробництва. Вплив матеріальних потоків в технічних системах на довкілля. Матеріальне забруднення оточуючого середовища.

Екологічні принципи територіально-ландшафтної організації об'єктів господарської діяльності. Вибір і обґрунтування параметрів територіально-ландшафтного розташування об'єктів господарської діяльності. Промислові зони, побутові зони, санітарно-захисні зони, селітебні зони, рекреаційні зони. Робоча зона, зона робочого місця. Джерела шкідливих викидів. Генеральний план підприємства, плани структурних підрозділів. План розташування обладнання, організація робочих місць. Транспортні та комунікаційні зв'язки поміж об'єктами

виробництва.

Техногенне забруднення оточуючого середовища. Техногенні емісії та їх вплив на оточуюче середовище. Джерела техногенних емісій. Фізичне забруднення: вібрації та шуми, електромагнітні поля, теплове випромінювання, ультрафіолетове випромінювання, лазерне випромінювання, іонізуюче випромінювання. Хімічне забруднення: екотоксики та суперекотоксики. Біологічне забруднення: мікробіологічне отруєння, зміна структури біоценозів. Радіаційне забруднення. Аерополютанти. Гідрополютанти. Терополютанти. Техногенні забруднення атмосфери. Техногенні забруднення гідросфери. Техногенні забруднення літосфери. Розповсюдження забруднень в оточуючому середовищі. Транспортуючі та депонуючі середовища. Вплив техногенних забруднювачів на складові біосфери. Кількісна оцінка забруднень. Інтегральний показник збереженості екосистем.

Запобігання негативному впливу техносфери на оточуюче середовище. Методи оцінки рівнів екологічного ризику. Процеси самовідновлення природного середовища. Фізичні, хімічні, біологічні методи захисту навколишнього середовища. Інженерний захист оточуючого середовища. Природозахисні технології. Управління екологічною якістю технічних систем на стадіях їх розробки, виготовлення та експлуатації. Методи і заходи щодо запобігання негативному впливу техносфери на природне середовище.

Принципи екологічної раціоналізації технічних систем. Фактори, які визначають екологічну доцільність функціонування технічних систем. Умови екологічної раціональності технічних (технологічних) систем. Показники екологічної раціональності технічних систем та їх корегування у відповідності до конкретних умов виробництва. Основні принципи раціонального природокористування.

Основні поняття моделі та моделювання. Поняття моделі. Історія виникнення поняття – модель. Модель, як система. Модель і оригінал. Тотожність, подібність. Дві групи моделей: першопричина (оригінал) і наслідок (копія). Моделі в природничих науках. Дослідницькі, або виробничі (інженерні) моделі. Класифікація моделей. Моделювання, як дослідження реальних об'єктів. Якості об'єкту моделювання. Принцип тотожності. Ізоморфізм. Гомоморфізм. Гомоморфний образ. Моделювання і прогнозування. Моделювання систем із неповністю визначеними зв'язками та відкритих до впливу ззовні. Ймовірносні моделі. Моделі що здатні самі налагоджуватися.

Критерії подібності. Відповідність моделі задачам що вирішуються Елементи теорії подібності. Критерії подібності. Сукупність критеріїв подібності. Етапи процесу моделювання. Вирішення прямої задачі моделювання. Перевірка моделі критеріями практики. Зворотна задача моделювання. Аналіз моделі. Принципи самодостатності. Границі області застосування розрахункових моделей.

Види і принципи моделювання. Предметне моделювання. Фізичне моделювання. Геометрична подібність. Фізична подібність. Аналіз розмірності.

Предметно-математичне моделювання. Картографічне моделювання. Використання електромагнітних явищ в моделюванні: електростатичне і електродинамічне моделювання. Знакове моделювання. Математичне (логіко-математичне) моделювання. Теоретичне (ідеальне) моделювання. Моделі в біології (моделювання біологічне, фізико-хімічне і математичне).

Комп'ютерні графічні моделі. Растрові і векторні графічні моделі. Графічні моделі в форматі Word, Excel, Photoshop, Illustrator, QuarkXpress. Шкали понтонів. Інструменти редагування зображень. Виділення фрагментів зображень, переміщення, редагування, забарвлення, робота з прошарками.

Комплексні текстові, графічні та розрахункові моделі в програмних продуктах сучасних ГІС.

Еколо-економічне моделювання. Еколо-економічні моделі (лінійні, нелінійні, статичні, детерміновані, стохастичні, неперервні, дискретні статистичні). Фактори еколо-економічних моделей. Аутекологічні моделі.

Глобальні екологічні моделі. Глобальні екологічні моделі Всесвіту. Історія Всесвіту. Математична модель стратиграфічної шкали України (планети). Етапи (фанерозой, криптозой), ери (архей, протерозой, палеозой, мезозой, кайнозой), періоди (нижній архей, верхній архей, нижній рифей, середній рифей, рифейський, вендський, кембрійський, ордовицький, силурійський, девонський, карбоновий, пермський, тріасовий, юрський, палеогеновий, неогеновий, четвертинний). Цикл зміни ер. Цикл зміни систем (періодів).

Екологічні моделі, що пов'язані з Сонячною системою. Цикл зодіакального року. Прецесія рівнодення. Модель впливу галактичного віtru та Сонячного віtru. Зодіак, як система. Цикли сонячної активності. Модель процесу обертання Землі навколо Сонця. Характеристика планет Сонячної системи і їх вплив на процеси, що відбуваються на Землі. Місячний цикл. Планетарні екологічні цикли. Цикл дня і ночі. Світловий та затемнений цикл фотосинтезу тощо.

Моделювання та прогнозування зміни ер, зміни систем, зміни положень материків планети, зміни положення магнітних осей планети.

Локальні екологічні моделі. Моделювання екзогенних процесів. Зсуви, кастори, підтоплення, ерозія берегів. Лабораторне і польове моделювання. Моделювання геотектонічних процесів. Тектонічна рухи. Трансрегіональні мегазони активації. Рухомі пояси. Плитні комплекси. Надвигові структури. Шовні зони. Моделі геотермальних процесів. Застосування моделей літосфери, атмосфери, гідросфери. Моделі для дослідження біологічних процесів.

Екологічний аудит та природоохоронне інспектування. Природоохоронне інспектування в Україні. Історія розвитку. Екологічний аудит, предмет та завдання. Законодавчі принципи охорони навколошнього природного середовища. Екологічні права громадян. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки.

Державна екологічна інспекція. Її повноваження. Основні завдання Державної екологічної інспекції. Права Державної екологічної інспекції.

Обов'язки Головного державного інспектора України.

Екологічна експертиза в Україні. Мета, завдання, основні принципи та об'єкти екологічної експертизи. Форми екологічної експертизи. Висновки екологічної експертизи.

Порядок проведення інспекторських перевірок. Головна мета інспекторських перевірок. Планування перевірок та їх види. Підготовка інспектора до перевірки промислового об'єкту.

Охорона атмосферного повітря. Основні положення Закону України «Про охорону атмосферного повітря». Інспекційна перевірка стаціонарних та пересувних джерел забруднення атмосферного повітря. Нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами в атмосферне повітря і фізичних та біологічних факторів шкідливого впливу на нього. Заходи щодо охорони атмосферного повітря. Порядок обчислення суми збору за викиди стаціонарними та пересувними джерелами забруднення.

Водоохоронна діяльність. Водний фонд України. Принципи державного обліку вод. Водний кадастр. Водокористувачі природними водами. Збори за спеціальне водокористування.

Порядок здійснення контролю за охороною, захистом, використанням і відтворенням лісів та інших рослинних ресурсів. Поняття про ліс. Функції і значення лісів України. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення лісів. Права та обов'язки лісокористувачів. Заходи щодо поліпшення використання, відновлення і охорони лісових ресурсів та рослинного світу.

Контроль за дотриманням заповідного режиму на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України. Завдання законодавства про природно-заповідний фонд України. Природно-заповідний фонд України. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Інспекційна перевірка територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Застосування заходів впливу щодо порушення законодавства «Про природно-заповідний фонд». Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Контроль за дотриманням екологічної безпеки при використанні засобів хімізації сільського господарства. Сучасні тенденції використання мінеральних добрив в Україні. Інспекційна перевірка зберігання та транспортування мінеральних добрив та пестицидів. Особливості екологічної експертизи засобів хімізації сільського господарства. Знешкодження непридатних пестицидів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне питання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологія. Базовий підручник для студентів ВНЗ. – Харків.: Фоліо, 2014. – 667 с.
2. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.– К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 394 с.
3. Кучерявий В.П. Екологія. – Львів: Світ, 2001. – 386с.
4. Израэль Ю.А. Экология и контроль состояния природной среды. - М.: Гидрометеоиздат, 1984. - 560с.
5. Крайнюков О.М. Моніторинг навколошнього середовища: Підручник. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. – 176с.
6. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: Основи теорії і практикум, Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий світ - 2000”, „Магнолія плюс”, 2003. – 296с.
7. Злобін Ю.А., Кочубей Н.В. Загальна екологія: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2003. – 416с.
8. Дерій С.І., Ілюха В.О. Екологія. – К.: Видавництво Українського фітосоціального центру, 1998. – 196 с
9. Реймерс Н.Ф. Природопользование. - М.: 1990- 638с.
10. Реймерс Н.Ф. Экология (теории, законы, правила, принципы и гипотезы).- М.: Россия Молодая, 1994. – 367 с.
11. Баб'як О.С., Біленчук П.Д.. Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка,2000.
12. Барановський В.А. Екологічний Атлас України. – К.: „Географіка”,2000.
13. Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. – К.: Либідь, 2004. – 368с.
14. Білявський Г.О., Пазун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології.–К.: „Либідь”, 1995. – 368 с.
15. Бродский А.К. Краткий курс общей экологии. – СПб: ДЕАН, 1999. –224с.
16. Водне господарство в Україні / ред. А.В. Яцик, В.М. Хорева. – К.:1999.
17. Гідролого-екологічний тлумачний словник / за ред. проф. А.В. Яцика. – К.: Урожай, 1995. – 156с.
18. Городній М.М., Шикула М.К., Гудков І.М. Агроекологія,-К.: Вища школа, 1993. - 416с.
19. Джигирей В.С. та ін. Основи екології та охорона навколошнього середовища. – Львів: „Афіша”, 2000. – 272с.
20. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології: Підручник / За ред. К.М. Ситника. – К.: Вища школа, 2003. – 358 с.
21. Клименко М.О., Прищепа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля: підручник.-К.: Видавничий центр „Академія ”, 2006.-360с.
22. Комарницький В.М., Шевченко В.І., Єлькін С.В. Еколоічне право: навчальний посібник.-3-е вид..- К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.

23. Назарук М.М., Сенчина Б.В. Практикум із основ екології та соціоекології. Навчальний посібник. – Вид. 2-е, доповнене. – Львів: Афіша, 2000. – 116с.
24. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: Основи теорії і практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий світ - 2000”, „Магнолія плюс”, 2003. – 296 с.
25. Примак А.В. Экологическая ситуация в Украине и её мониторинг: анализ и перспективы. – К.: 1990. – 44 с.
26. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Львів: „ Новий світ-2000”, 2003. – 248с.

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 101 «Екологія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії

доцент Д.П. Плахтій

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 101 «Екологія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «24 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників.....	5
Критерії оцінювання	12
Список рекомендованої літератури.....	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр еколог, викладач вищих навчальних закладів.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Загальні відомості про нормування антропогенного навантаження на природне середовище. Основні поняття та означення. Місце і роль нормування в системі заходів підвищення якості та рівнів екологічної безпеки навколошнього середовища. Принципи нормування якості оточуючого середовища. Антропоцентризм. Шкідливі речовини та їх концентрації. Біологічний відгук на шкідливість. Границя шкідливої дії. Токсичність. Ступінь токсичності. Показник летальної дози (ЛД). Обмежуючі нормативи, гранично допустимі концентрації. Санітарно-гігієнічне та науково-технічне нормування.

Основні положення в галузі стандартизації та нормування якості довкілля. Мета, завдання та об'єкти стандартизації в галузі охорони довкілля. Закон України “Про стандартизацію”. Необхідність стандартизації і нормування якості довкілля. Організація робіт зі стандартизації. Категорії нормативних документів та види стандартів. Вимоги до побудови, викладу та затвердження стандартів. Міжнародна та європейська діяльність зі стандартизації. Зв’язок екологічної стандартизації з народногосподарською діяльністю. Екологічна стандартизація і нормування.

Нормування якості повітря. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість повітря. Терміни та означення контролю якості повітря, його основні регламентні показники. ГДК робочої зони, його зміст. ГДК максимальне разове, його зміст. ГДК середньодобове, його зміст. Комплексний комбінаторний індекс забруднення атмосфери (ІЗА). Класи небезпечності забруднювачів атмосфери. Ефект сумації забруднювачів.

Нормування якості води. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість води та водних об'єктів. Терміни та означення контролю якості води, його основні регламентні показники. ГДК у воді водойми господарсько-питного та культурно-побутового призначення. ГДК у воді водойми рибогосподарського призначення. Методи інтегральної оцінки якості води та оцінки її якості за окремими інградієнтами забруднення. Комбінаторний комплексний індекс забруднення води (ІЗВ). Класи небезпечності забруднювачів води. Ефект сумації забруднювачів.

Нормування якості ґрунтів. Система стандартів та нормативних документів, які регламентують якість ґрунтів. Терміни та означення контролю якості ґрунтів, його основні регламентні показники. ГДК ґрунту. Коефіцієнти концентрації хімічних елементів у ґрунті. Ефект сумації забруднювачів. Сумарний показник забрудненості ґрунту. Оціночна шкала небезпечності забруднення ґрунтів за сумарним показником.

Нормування якості продуктів харчування. Принципи санітарно-гігієнічного нормування продуктів харчування. ГДК (допустима залишкова кількість) шкідливої речовини в продуктах харчування. Ефект сумації шкідливих речовин в продуктах харчування. Токсичність. Приховані наслідки отруєння продуктами харчування.

Небезпечності хімічних сполук. Токсичність хімічних сполук та їх концентрації. Класи небезпечності хімічних сполук в залежності від їх токсичності. Урахування класу небезпечності хімічних сполук при визначенні профілактичних заходів захисту населення та виробничого персоналу. Попередня оцінка небезпеки впливу хімічних речовин на організм людини.

Нормування впливів. Гранично допустимий викид (ГДВ) та гранично допустимий скид (ГДС), загальні принципи їх встановлення та використання, як науково-технічних нормативів, що регламентують вплив технологічних об'єктів на навколошнє середовище. Види ГДВ та ГДС, використовувані в практиці регламентування джерел забруднення. Тимчасово узгоджені викиди і скиди. Терміни їх дії та розробка планів, щодо планів поетапного зниження показників тимчасово узгоджених викидів і скидів шкідливих речовин до значень, які забезпечували б дотримання ГДВ та ГДС. Тверді відходи та джерела їх надходження. Правила лімітування підприємств щодо розташування твердих відходів.

Нормування в галузі радіаційної безпеки. Система стандартів та нормативних документів в галузі радіаційної безпеки. Нормування опромінення. Основні поняття та означення щодо радіаційної безпеки населення та територій. Дози опромінення. Норми радіаційної безпеки за дозовими границями. Методи захисту населення та виробничого персоналу від радіаційного опромінення.

Нормування надійності функціонування технологічних систем. Екологічні наслідки аварій та катастроф. Елементи теорії надійності технічних та технологічних систем. Складові надійності. Відмови та безвідмовність роботи. Довговічність. Технічний ресурс. Ремонтопридатність. Зберігаємість. Регламентування показників надійності технологічних систем. Статистичні показники надійності: ймовірність безвідмовної роботи, щільність розподілення відмов, середня наробка технологічної системи на відмову, інтенсивність відмов та зміна цієї інтенсивності в часі. Основне рівняння теорії надійності. Нормування екологічної надійності роботи технологічних систем.

Узагальнюючі багатопараметричні показники оцінки якості екологічних систем. Система статистичних показників оцінки екологічної безпеки та форми статистичної звітності. Застосування інтегральних узагальнюючих показників для оцінки якості оточуючого середовища. Узагальнена багато параметрична оцінка екологічних систем із застосуванням “шкали бажаності” екологічної якості.

Моніторинг як система спостережень і контролю, оцінювання та прогнозу стану навколошнього середовища. Основні завдання та схеми моніторингу. Сучасна методологія контролю забруднення і організація спостережень за станом природного середовища.

Класифікації систем моніторингу та характеристика їх складових. Класифікація станів навколошнього середовища. Фактори впливів, які охоплюються системою моніторингу. Локальний, регіональний, глобальний моніторинг. Об'єкти спостережень. Класифікації моніторингу та його завдання. Фоновий моніторинг. Державний моніторинг навколошнього природного середовища в межах України.

Моніторинг атмосферного повітря. Передумови та організація моніторингу атмосферного повітря. Методи оцінки та прогнозу забруднення атмосферного повітря.

Моніторинг поверхневих вод. Передумови та організація системи моніторингу поверхневих вод. Програма спостереження за станом поверхневих вод. Правила та системи контролю забруднення водного середовища.

Моніторинг стану ґрунтів. Наукові та організаційні засади створення ґрунтового моніторингу. Види ґрунтового моніторингу, критерії оцінки в ґрунтово-екологічному моніторингу. Організація спостережень і контролю за

рівнем забрудненості ґрунтів. Моніторинг меліорованих земель.

Біологічний моніторинг. Теоретичні основи біологічного моніторингу. Методи біологічного моніторингу. Система біомоніторингу в Україні.

Моніторинг радіоактивного забруднення. Радіоекологічний моніторинг, його основні складові та завдання. Системи і методи радіаційного контролю. Методи оцінювання і прогнозу забруднення сільськогосподарської продукції.

Основи агроекологічного моніторингу. Поняття агроекологічного моніторингу, його мета і завдання. Компоненти агроекологічного моніторингу. Об'єкти, території і методи агроекологічного моніторингу. Підсистеми агроекологічного моніторингу: наукова і виробнича.

Соціально-екологічний моніторинг. Соціально-екологічний моніторинг: визначення зміст і значення для екологічних досліджень. Моніторинг демографічних проблем. Моніторинг стану здоров'я населення. Моніторинг екологічної освіти. Моніторинг соціальної забезпеченості. Методологічні основи соціально-екологічного моніторингу. Значення соціально-екологічного моніторингу в послабленні антропогенного тиску на довкілля.

Вплив галузей народного господарства на екологічний стан навколошнього середовища. Загальні аспекти впливу галузей народного господарства на стан навколошнього середовища: промислово-транспортний комплекс, аграрне виробництво, енергетика, гірничо-добувна, металургійна, хімічна та нафтопереробна, лісова, деревообробна, целюлозно-паперова, харчова тощо промисловість.

Напрямки екологізації виробництва і створення маловідходних технологічних процесів. Теоретичні основи та шляхи екологізації виробництва. Біологічні аспекти екологізації виробництва. Технічні та технологічні аспекти екологізації виробництва. Економічні аспекти екологізації виробництва. Моделювання процесів створення екологізованих технологій. Методи економічної оцінки заходів з охорони та раціонального використання природних ресурсів.

Природоохоронні технології спрямовані на поліпшення якості атмосферного повітря. Забруднення атмосфери. Очистка промислових газів. Очистка промислових газів від механічних домішок. Сепарація пилу в механічних знепилюючих пристроях. Сепарація пилу в мокрих знепилюючих пристроях. Сепарація пилу за допомогою фільтруючих пристройів. Сепарація пилу в електрофільтрах. Вловлювання крапельних рідин. Загальні методи очистки промислових газів від газоподібних сполук. Використання методу абсорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання методу адсорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання методу хімічних реакцій хемосорбції для вловлювання газоподібних сполук. Використання каталітичних методів перетворення газоподібних сполук. Термічні методи знешкодження газоподібних сполук. Методи очистки промислових газів від діоксиду сульфуру. Методи очистки промислових газів від оксидів нітрогену. Очистка промислових газів від оксиду карбону. Очистка промислових газів від діоксиду карбону. Очистка промислових газів від сірководню. Методи зниження забруднення атмосфери викидами від двигунів внутрішнього згорання.

Природоохоронні технології в гідросфері. Основні проблеми охорони гідросфери. Забруднення гідросфери та його наслідки. Методи очистки стічних вод. Механічна очистка стічних вод. Фізико-хімічні методи очистки стічних вод.

Очистка стічних вод методом флотації. Використання методу адсорбції для очистки стічних вод. Використання методу іонного обміну для очистки стічних вод. Використання методу екстракції для очистки стічних вод. Використання методів зворотного осмосу і ультрафільтрації для очистки стічних вод. Хімічні методи очистки стічних вод. Методи нейтралізації стічних вод. Очистка стічних вод методом коагуляції. Очистка стічних вод методом флокуляції. Очистка стічних вод методами окислення і відновлення. Електрохімічні методи очистки стічних вод. Біохімічні методи очистки стічних вод. Проведення очистки стічних вод в аеробних умовах. Проведення очистки стічних вод в анаеробних умовах. Термічні методи очистки стічних вод. Термічне знешкодження мінералізованих стічних вод. Термічне знешкодження стічних вод, які забруднені органічними речовинами.

Природоохоронні технології спрямовані на поліпшення якості земель. Значення ґрунту, як компоненту навколошнього природного середовища. Основні фактори втрати ґрунтів. Проблема розташування твердих промислових та побутових відходів. Технології з рекультивації порушених земель. Технології раціонального використання земельних ресурсів.

Захист навколошнього середовища від виробничих випромінювань. Шум. Джерела шуму. Захист об'єктів довкілля від шуму. Основні методи зниження шумового навантаження на природне середовище. Захист об'єктів довкілля від електромагнітних випромінювань (полів). Захист об'єктів довкілля від постійних і змінних електромагнітних полів. Захист від електромагнітних полів радіочастотного діапазону. Захист об'єктів довкілля від іонізуючих випромінювань. Проблема радіоактивних відходів. Захист населення і навколошнього середовища від іонізуючого випромінювання в Україні.

Основні відомості про техносферу. Структура техносфери та її складові. Причини виникнення техносфери. Історія розвитку техносфери та її сучасний стан. Об'єкти техносфери, їх функції та структурні зв'язки. Етапи створення, виготовлення та експлуатації технічних (техногенічних) об'єктів. Екологічне обґрунтування параметрів робочого процесу та конструкції технічної системи. Реалізація екологічних вимог на стадіях розробки та проектування технічних систем: технічне завдання, технічна пропозиція, ескізний проект, технічний проект, робоча документація. Екологічна якість проектів. Стадії експлуатації технічних систем: період приробки, основний період експлуатації, період виведення з експлуатації. Вплив технічної системи на довкілля в процесі її експлуатації. Ресурс технічної системи та її надійність. Складові надійності технічних систем. Основні показники надійності: відмова, безвідмовність, довговічність, технічний ресурс, ремонтоздатність, зберігаємість, щільність розподілення відмов, інтенсивність відмов. Основне рівняння теорії надійності. Підтримання технічних систем в робочому стані. Надзвичайні ситуації та аварії технічних систем, іх наслідки. Техногенні катастрофи та їх вплив на довкілля. Запобігання аварійних ситуацій в технічних системах. Виведення технічних систем з експлуатації, утилізація технічних систем.

Структура сучасного виробництва. Виробничі та технологічні процеси. Структура сучасного виробництва. Типи виробництва: одиничне, серійне масове. Техніко-екологічні характеристики виробництва. Виробничий процес та його складові. Технологічні процеси та їх класифікація. Технологічний регламент. Екологічна оптимізація технологічних процесів.

Екологічні принципи та фізичні основи функціонування технічних систем. Енергетичні потоки в технічних (технологічних) системах. Енергетичний баланс виробництва. Джерела енергії, передача і трансформація енергії. Робота, потужність, корисна робота, коефіцієнт корисної дії та коефіцієнт втрат технічної системи. Вплив енергетичних потоків в технічних системах на довкілля. Енергетичне забруднення оточуючого середовища. Матеріальний баланс виробництва. Сировина, витратні матеріали, конструкційні матеріали, продукція виробництва, відходи, ділові відходи. Матеріальні потоки в технічних системах. Маловідходні та безвідходні технології. Рекуперація та утилізація відходів виробництва. Вплив матеріальних потоків в технічних системах на довкілля. Матеріальне забруднення оточуючого середовища.

Екологічні принципи територіально-ландшафтної організації об'єктів господарської діяльності. Вибір і обґрунтування параметрів територіально-ландшафтного розташування об'єктів господарської діяльності. Промислові зони, побутові зони, санітарно-захисні зони, селітебні зони, рекреаційні зони. Робоча зона, зона робочого місця. Джерела шкідливих викидів. Генеральний план підприємства, плани структурних підрозділів. План розташування обладнання, організація робочих місць. Транспортні та комунікаційні зв'язки поміж об'єктами виробництва.

Техногенне забруднення оточуючого середовища. Техногенні емісії та їх вплив на оточуюче середовище. Джерела техногенних емісій. Фізичне забруднення: вібрації та шуми, електромагнітні поля, теплове випромінювання, ультрафіолетове випромінювання, лазерне випромінювання, іонізуюче випромінювання. Хімічне забруднення: екотоксики та суперекотоксики. Біологічне забруднення: мікробіологічне отруєння, зміна структури біоценозів. Радіаційне забруднення. Аерополютанти. Гідрополютанти. Терополютанти. Техногенні забруднення атмосфери. Техногенні забруднення гідросфери. Техногенні забруднення літосфери. Розповсюдження забруднень в оточуючому середовищі. Транспортуючі та депонуючі середовища. Вплив техногенних забруднювачів на складові біосфери. Кількісна оцінка забруднень. Інтегральний показник збереженості екосистем.

Запобігання негативному впливу техносфери на оточуюче середовище. Методи оцінки рівнів екологічного ризику. Процеси самовідновлення природного середовища. Фізичні, хімічні, біологічні методи захисту навколишнього середовища. Інженерний захист оточуючого середовища. Природозахисні технології. Управління екологічною якістю технічних систем на стадіях їх розробки, виготовлення та експлуатації. Методи і заходи щодо запобігання негативному впливу техносфери на природне середовище.

Принципи екологічної раціоналізації технічних систем. Фактори, які визначають екологічну доцільність функціонування технічних систем. Умови екологічної раціональності технічних (технологічних) систем. Показники екологічної раціональності технічних систем та їх корегування у відповідності до конкретних умов виробництва. Основні принципи раціонального природокористування.

Основні поняття моделі та моделювання. Поняття моделі. Історія виникнення поняття – модель. Модель, як система. Модель і оригінал. Тотожність, подібність. Дві групи моделей: першопричина (оригінал) і наслідок (копія). Моделі в природничих науках. Дослідницькі, або виробничі (інженерні) моделі.

Класифікація моделей. Моделювання, як дослідження реальних об'єктів. Якості об'єкту моделювання. Принцип тотожності. Ізоморфізм. Гомоморфізм. Гомоморфний образ. Моделювання і прогнозування. Моделювання систем із неповністю визначеними зв'язками та відкритих до впливу ззовні. Ймовірносні моделі. Моделі що здатні самі налагоджуватися.

Критерії подібності. Відповідність моделі задачам що вирішуються Елементи теорії подібності. Критерії подібності. Сукупність критеріїв подібності. Етапи процесу моделювання. Вирішення прямої задачі моделювання. Перевірка моделі критеріями практики. Зворотна задача моделювання. Аналіз моделі. Принципи самодостатності. Границі області застосування розрахункових моделей.

Види і принципи моделювання. Предметне моделювання. Фізичне моделювання. Геометрична подібність. Фізична подібність. Аналіз розмірності. Предметно-математичне моделювання. Картографічне моделювання. Використання електромагнітних явищ в моделюванні: електростатичне і електродинамічне моделювання. Знакове моделювання. Математичне (логіко-математичне) моделювання. Теоретичне (ідеальне) моделювання. Моделі в біології (моделювання біологічне, фізико-хімічне і математичне).

Комп'ютерні графічні моделі. Растрої і векторні графічні моделі. Графічні моделі в форматі Word, Excel, Photoshop, Illustrator, QuarkXpress. Шкали понтонів. Інструменти редагування зображень. Видлення фрагментів зображень, переміщення, редагування, забарвлення, робота з прошарками.

Комплексні текстові, графічні та розрахункові моделі в програмних продуктах сучасних ГІС.

Еколо-економічне моделювання. Еколо-економічні моделі (лінійні, нелінійні, статичні, детерміновані, стохастичні, неперервні, дискретні статистичні). Фактори еколо-економічних моделей. Аутекологічні моделі.

Глобальні еколо-економічні моделі. Глобальні еколо-економічні моделі Всесвіту. Історія Всесвіту. Математична модель стратиграфічної шкали України (планети). Етапи (фанерозой, криптозой), ери (архей, протерозой, палеозой, мезозой, кайнозой), періоди (нижній архей, верхній архей, нижній рифей, середній рифей, рифейський, вендський, кембрійський, ордовицький, силурійський, девонський, карбоновий, пермський, тріасовий, юрський, палеогеновий, неогеновий, четвертинний). Цикл зміни ер. Цикл зміни систем (періодів).

Еколо-економічні моделі, що пов'язані з Сонячною системою. Цикл зодіакального року. Пресесія рівнодення. Модель впливу галактичного вітру та Сонячного вітру. Зодіак, як система. Цикли сонячної активності. Модель процесу обертання Землі навколо Сонця. Характеристика планет Сонячної системи і їх вплив на процеси, що відбуваються на Землі. Місячний цикл. Планетарні еколо-економічні цикли. Цикл дня і ночі. Світловий та затемнений цикл фотосинтезу тощо.

Моделювання та прогнозування зміни ер, зміни систем, зміни положень материків планети, зміни положення магнітних осей планети.

Локальні еколо-економічні моделі. Моделювання екзогенних процесів. Зсуви, кастрохи, підтоплення, ерозія берегів. Лабораторне і польове моделювання. Моделювання геотектонічних процесів. Тектонічна рухи. Трансрегіональні мегазони активзації. Рухомі пояси. Плитні комплекси. Надвигові структури. Шовні зони. Моделі геотермальних процесів. Застосування моделей літосфери, атмосфери, гідросфери. Моделі для дослідження біологічних процесів.

Еколо-економічний аудит та природоохоронне інспектування. Природоохоронне

інспектування в Україні. Історія розвитку. Екологічний аудит, предмет та завдання. Законодавчі принципи охорони навколошнього природного середовища. Екологічні права громадян. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки.

Державна екологічна інспекція. Її повноваження. Основні завдання Державної екологічної інспекції. Права Державної екологічної інспекції. Обов'язки Головного державного інспектора України.

Екологічна експертиза в Україні. Мета, завдання, основні принципи та об'єкти екологічної експертизи. Форми екологічної експертизи. Висновки екологічної експертизи.

Порядок проведення інспекторських перевірок. Головна мета інспекторських перевірок. Планування перевірок та їх види. Підготовка інспектора до перевірки промислового об'єкту.

Охорона атмосферного повітря. Основні положення Закону України «Про охорону атмосферного повітря».Інспекційна перевірка стаціонарних та пересувних джерел забруднення атмосферного повітря. Нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами в атмосферне повітря і фізичних та біологічних факторів шкідливого впливу на нього. Заходи щодо охорони атмосферного повітря. Порядок обчислення суми збору за викиди стаціонарними та пересувними джерелами забруднення.

Водоохоронна діяльність. Водний фонд України. Принципи державного обліку вод. Водний кадастр. Водокористувачі природними водами. Збори за спеціальне водокористування.

Порядок здійснення контролю за охороною, захистом, використанням і відтворенням лісів та інших рослинних ресурсів. Поняття про ліс. Функції і значення лісів України. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення лісів. Права та обов'язки лісокористувачів. Заходи щодо поліпшення використання, відновлення і охорони лісових ресурсів та рослинного світу.

Контроль за дотриманням заповідного режиму на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України. Завдання законодавства про природно-заповідний фонд України. Природно-заповідний фонд України. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Інспекційна перевірка територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Застосування заходів впливу щодо порушення законодавства «Про природно-заповідний фонд». Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Контроль за дотриманням екологічної безпеки при використанні засобів хімізації сільського господарства. Сучасні тенденції використання мінеральних добрив в Україні. Інспекційна перевірка зберігання та транспортування мінеральних добрив та пестицидів. Особливості екологічної експертизи засобів хімізації сільського господарства. Знешкодження непридатних пестицидів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологія. Базовий підручник для студентів ВНЗ. – Харків.: Фоліо, 2014. – 667 с.
2. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Основи екології та охорони довкілля. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.– К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 394 с.
3. Кучерявий В.П. Екологія. – Львів: Світ, 2001. – 386с.
4. Израэль Ю.А. Экология и контроль состояния природной среды. - М.: Гидрометеоиздат, 1984. - 560с.
5. Крайнюков О.М. Моніторинг навколошнього середовища: Підручник. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. – 176с.
6. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: Основи теорії і практикум, Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий світ - 2000”, „Магнолія плюс”, 2003. – 296с.
7. Злобін Ю.А., Кочубей Н.В. Загальна екологія: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2003. – 416с.
8. Дерій С.І., Ілюха В.О. Екологія. – К.: Видавництво Українського фітосоціального центру, 1998. – 196 с
9. Реймерс Н.Ф. Природопользование. - М.: 1990- 638с.
10. Реймерс Н.Ф. Экология (теории, законы, правила, принципы и гипотезы).- М.: Россия Молодая, 1994. – 367 с.
11. Баб'як О.С., Біленчук П.Д.. Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка,2000.
12. Барановський В.А. Екологічний Атлас України. – К.: „Географіка”,2000.
13. Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. – К.: Либідь, 2004. – 368с.
14. Білявський Г.О., Пазун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології.–К.: „Либідь”, 1995. – 368 с.
15. Бродский А.К. Краткий курс общей экологии. – СПб: ДЕАН, 1999. –224с.
16. Водне господарство в Україні / ред. А.В. Яцик, В.М. Хорева. – К.:1999.
17. Гідролого-екологічний тлумачний словник / за ред. проф. А.В. Яцика. – К.: Урожай, 1995. – 156с.
18. Городній М.М., Шикула М.К., Гудков І.М. Агроекологія,-К.: Вища школа, 1993. - 416с.
19. Джигирей В.С. та ін. Основи екології та охорона навколошнього середовища. – Львів: „Афіша”, 2000. – 272с.
20. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології: Підручник / За ред. К.М. Ситника. – К.: Вища школа, 2003. – 358 с.
21. Клименко М.О., Прищепа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля: підручник.-К.: Видавничий центр „Академія”, 2006.-360с.
22. Комарницький В.М., Шевченко В.І., Єлькін С.В. Еколоічне право: навчальний посібник.-3-е вид..- К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.
23. Назарук М.М., Сенчина Б.В. Практикум із основ екології та соціоекології. Навчальний посібник. – Вид. 2-е, доповнене. – Львів: Афіша, 2000. – 116с.
24. Потіш А.Ф., Медвідь В.Г., Гвоздецький О.Г., Козак З.Я. Екологія: Основи теорії і практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий світ - 2000”, „Магнолія плюс”, 2003. – 296 с.

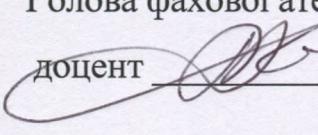

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор В.В. Іванишин
07.03.2019р.

ПРОГРАМА

вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю

141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
на основі
освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент I.D. Гарасимчук

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «24 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» галузі знань 14 «Електрична інженерія» кваліфікації магістра з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – VI рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Лінійні електричні кола постійного струму. Нелінійні електричні кола постійного струму. Магнітні кола. Електромагнітна індукція і механічні сили в магнітному полі. Електричні кола однофазного синусоїдного струму. Чотириполюсники. Трифазні кола. Періодичні несинусоїдні струми в лінійних електрических колах. Нелінійні електричні кола змінного струму. Переходні процеси в лінійних електрических колах. Усталені процеси в електрических і магнітних колах, що містять лінії з розподіленими параметрами. Основи теорії електрических фільтрів. Переходні процеси в електрических колах, що містять лінії із розподіленими параметрами. Теорія електромагнітного поля. Електростатичне поле. Електричне поле постійного струму у провідному середовищі. Магнітне поле постійного струму. Основні рівняння змінного електромагнітного поля. Змінне електромагнітне поле в однорідному та ізотропному провідному середовищі. Розповсюдження електромагнітних хвиль в однорідному та ізотропному діелектриках та у напівпровідному середовищі. Запізнюючі потенціали змінного електромагнітного поля і випромінення електромагнітної енергії.

Основні закони електричного струму. Електричне коло постійного струму. Електромагнетизм і магнітні кола. Електричне коло змінного струму. Трифазні електрическі системи. Переходні процеси в лінійних електрических колах. Електричні вимірювання і прилади. Електричні машини. Трансформатори. Машини постійного струму. Асинхронні електродвигуни. Синхронні машини. Електронні прилади та пристрой. Електропривід, апаратура керування та захисту. Виробництво і розподіл електричної енергії.

Природа оптичного випромінювання. Основні поняття і визначення. Штучні джерела оптичного випромінювання. Газорозрядні лампи низького тиску. Газорозрядні лампи високого і надвисокого тиску. Призначення освітлювальних електроустановок та вимоги до них. Методи розрахунку освітлювальних установок. Класифікація і компонування освітлювальних та опромінювальних мереж із газорозрядними джерелами випромінювання.

Електротермія. Електронагрів опором. Прямий нагрів. Електронагрів опором. Непрямий нагрів. Електродуговий нагрів. Індукційний нагрів. Діелектричний нагрів. Електричні водонагрівачі. Електронагрівні установки для створення та регулювання мікроклімату. Електронагрівні установки в спорудах захищеного ґрунту. Електронагрівні установки для сушіння, теплової обробки та зберігання сільськогосподарської продукції. Електротермічне обладнання ремонтних підприємств. Електрофізична, електрохімічна та електробіологічна обробка матеріалів. Електроімпульсна техніка та технологія. Ультразвукова техніка та технологія. Особливості проектування електротехнологічних процесів та обладнання.

Загальні відомості про автоматичні системи. Вимірювальні органи, задавальні пристрої. Підсилювачі і виконавчі пристрої систем автоматики. Командні та виконавчі органи АСК – контактні та безконтактні. Елементи теорії релейних схем автоматики. Принципи захисту автоматизованих і автоматичних систем. Основи теорії регулювання. Об'єкти автоматичного регулювання. Типові ланки систем автоматичного регулювання. Умови стійкості систем автоматичного регулювання. Механіка електроприводу. Електропривід і автоматизація кормоприготувальних машин. Електропривід і автоматизація кормороздавальних машин.

Електропровідність напівпровідників. Класифікація напівпровідникових приладів. Напівпровідникові діоди. Випрямлячі змінного струму. Біполярні транзистори. Транзистори в каскадах підсилення. Режими роботи транзисторів. Польові транзистори. Оптоелектронніка. Мікроелектроніка. Інтегральні мікросхеми. Операційні підсилювачі. Числа та коди. Логічні функції. Тригери. Лічильники імпульсів. Регістри. Системи керування. З цифровими автоматами.

Виробництво, передача та розподіл електричної енергії. Надійність електропостачання. Резервні джерела електроенергії. Електричні мережі напругою 0,38–110кВ. Електрообладнання трансформаторних підстанцій. Втрати електроенергії в елементах електромереж. Релейний захист і автоматизація систем електропостачання

Характеристика джерел і споживачів теплоти. Опалення виробничих і комунально-побутових приміщень. Системи вентиляції і кондиціювання. Теоретичні основи технічної термодинаміки. Теорія тепло масообміну. Теплоенергетичні установки. Використання тепла в с.-г. виробництві. Нетрадиційні та поновлювальні джерела енергії.

Фізичні властивості рідин. Основні закони гідростатики та гідродинаміки. Гіdraulічні машини Сільськогосподарське водопостачання. Водовідведення та гідропневмотранспорт. Добування і покращання якості води. Транспортування і розподіл води. Техніко-економічні показники с.-г. водопостачання.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Паначевний В.І., Свергун Ю.Ф. Загальна електротехніка: теорія і практикум: Підручник. – К.: Каравела, 2004. – 440 с.
2. Мурзін В.К. Загальна електротехніка. – Полтава – Кременчук, 2001. – 323 с.
3. Гончар В.Ф., Тищенко Л.П. Електрообладнання і автоматизація сільськогосподарських агрегатів і установок. – К.: Вища шк. 1989. – 343 с.
4. Колонтаєвський Ю.П., Сосков А.Г.Промислова електроніка та мікросхемотехніка.-Каравела 2004.-432с

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

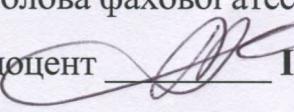

Голова Приймальної комісії ІДАТУ
професор
В.В. Іванишин
22.03.2019р.

ПРОГРАМА

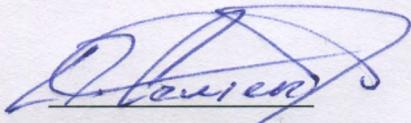
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю

141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
на основі
освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент I.D. Гарасимчук

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «24 » вересня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» галузі знань 14 «Електрична інженерія» кваліфікації магістра з електроенергетики, електротехніки та електромеханіки.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – VI рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Лінійні електричні кола постійного струму. Нелінійні електричні кола постійного струму. Магнітні кола. Електромагнітна індукція і механічні сили в магнітному полі. Електричні кола однофазного синусоїдного струму. Чотириполюсники. Трифазні кола. Періодичні несинусоїдні струми в лінійних електрических колах. Нелінійні електричні кола змінного струму. Переходні процеси в лінійних електрических колах. Усталені процеси в електрических і магнітних колах, що містять лінії з розподіленими параметрами. Основи теорії електрических фільтрів. Переходні процеси в електрических колах, що містять лінії із розподіленими параметрами. Теорія електромагнітного поля. Електростатичне поле. Електричне поле постійного струму у провідному середовищі. Магнітне поле постійного струму. Основні рівняння змінного електромагнітного поля. Змінне електромагнітне поле в однорідному та ізотропному провідному середовищі. Розповсюдження електромагнітних хвиль в однорідному та ізотропному діелектриках та у напівпровідному середовищі. Запізнюючі потенціали змінного електромагнітного поля і випромінення електромагнітної енергії.

Основні закони електричного струму. Електричне коло постійного струму. Електромагнетизм і магнітні кола. Електричне коло змінного струму. Трифазні електрическі системи. Переходні процеси в лінійних електрических колах. Електричні вимірювання і прилади. Електричні машини. Трансформатори. Машини постійного струму. Асинхронні електродвигуни. Синхронні машини. Електронні прилади та пристрой. Електропривід, апаратура керування та захисту. Виробництво і розподіл електричної енергії.

Природа оптичного випромінювання. Основні поняття і визначення. Штучні джерела оптичного випромінювання. Газорозрядні лампи низького тиску. Газорозрядні лампи високого і надвисокого тиску. Призначення освітлювальних електроустановок та вимоги до них. Методи розрахунку освітлювальних установок. Класифікація і компонування освітлювальних та опромінювальних мереж із газорозрядними джерелами випромінювання.

Електротермія. Електронагрів опором. Прямий нагрів. Електронагрів опором. Непрямий нагрів. Електродуговий нагрів. Індукційний нагрів. Діелектричний нагрів. Електричні водонагрівачі. Електронагрівні установки для створення та регулювання мікроклімату. Електронагрівні установки в спорудах захищеного ґрунту. Електронагрівні установки для сушіння, теплової обробки та зберігання сільськогосподарської продукції. Електротермічне обладнання ремонтних підприємств. Електрофізична, електрохімічна та електробіологічна обробка матеріалів. Електроімпульсна техніка та технологія. Ультразвукова техніка та технологія. Особливості проектування електротехнологічних процесів та обладнання.

Загальні відомості про автоматичні системи. Вимірювальні органи, задавальні пристрої. Підсилювачі і виконавчі пристрої систем автоматики. Командні та виконавчі органи АСК – контактні та безконтактні. Елементи теорії релейних схем автоматики. Принципи захисту автоматизованих і автоматичних систем. Основи теорії регулювання. Об'єкти автоматичного регулювання. Типові ланки систем автоматичного регулювання. Умови стійкості систем автоматичного регулювання. Механіка електроприводу. Електропривід і автоматизація кормоприготувальних машин. Електропривід і автоматизація кормороздавальних машин.

Електропровідність напівпровідників. Класифікація напівпровідникових приладів. Напівпровідникові діоди. Випрямлячі змінного струму. Біполярні транзистори. Транзистори в каскадах підсилення. Режими роботи транзисторів. Польові транзистори. Оптоелектронніка. Мікроелектроніка. Інтегральні мікросхеми. Операційні підсилювачі. Числа та коди. Логічні функції. Тригери. Лічильники імпульсів. Регістри. Системи керування. З цифровими автоматами.

Виробництво, передача та розподіл електричної енергії. Надійність електропостачання. Резервні джерела електроенергії. Електричні мережі напругою 0,38–110кВ. Електрообладнання трансформаторних підстанцій. Втрати електроенергії в елементах електромереж. Релейний захист і автоматизація систем електропостачання

Характеристика джерел і споживачів теплоти. Опалення виробничих і комунально-побутових приміщень. Системи вентиляції і кондиціювання. Теоретичні основи технічної термодинаміки. Теорія тепло масообміну. Теплоенергетичні уста-новки. Використання тепла в с.-г. виробництві. Нетрадиційні та поновлювані джерела енергії

Фізичні властивості рідин. Основні закони гідростатики та гідродинаміки. Гіdraulічні машини Сільськогосподарське водопостачання. Водовідведення та гідропневмотранспорт. Добування і покращання якості води. Транспортування і розподіл води. Техніко-економічні показники с.-г. водопостачання.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

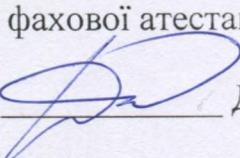
1. Паначевний В.І., Свергун Ю.Ф. Загальна електротехніка: теорія і практикум: Підручник. – К.: Каравела, 2004. – 440 с.
2. Мурзін В.К. Загальна електротехніка. – Полтава – Кременчук, 2001. – 323 с.
3. Живописцев Е. Н., Косицьин О. А. Электротехнология и электрическое освещение.-М.:Агропромиздат, 1990.-303 с.;
4. Басов А. М, Быков В. Г., Лаптев А. В., Файн В. Б. Электротехнология.-М.:Агропромиздат, 1985.-256 с.
5. Гончар В.Ф., Тищенко Л.П. Електрообладнання і автоматизація сільськогосподарських агрегатів і установок. – К.: Вища шк. 1989. – 343 с.
6. Колонтаєвський Ю.П., Сосков А.Г.Промислова електронніка та мікро схемотехніка.-Каравела 2004.-432с
7. Будзко И.А., Гессен В.Ю., Левин М.С. Электроснабжение сельскохозяйственных предприятий и населённых пунктов. –М.: Колос, 1986.-206с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

2019р.

ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент Д.П. Плахтій

Програму фахового вступного випробування розроблено фаховою атестаційною комісією для проведення вступних випробувань для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «26 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» кваліфікації магістр з геодезії та землеустрою, землеустрій і кадастру.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Загальні відомості про геодезію. Орієнтування ліній. Координати точок. Теодолітне знімання. Визначення площ на планах і картах. Нівелювання. Топографічні знімання.

Статистична обробка результатів геодезичних вимірювань. Проекція та прямокутні координати Гаусса-Крюгера. Математична обробка мереж згущення.

Визначення додаткових пунктів засічками. Вирівнювання системи ходів знімальної мережі. Лінійні вимірювання в геодезичних мережах.

Предмет та задачі теорії похибок вимірювань. Критерії точності рівноточних вимірювань. Нерівноточні вимірювання. Вирівнювальні обчислення в геодезичних мережах. Параметричний спосіб вирівнювання. Вирівнювання мережі тріангуляції. Корелатний спосіб вирівнювання геодезичних мереж (спосіб умов). Вирівнювання мережі полігонометрії.

Растрові моделі просторових даних. Векторні моделі просторових даних. Основи систем керування баз даних. Зберігання та оброблення великих об'ємів даних.

Використання реляційної моделі для зберігання непросторових даних ГІС. Сучасні методології проектування БД. Нормалізація як спосіб перевірки структури бази даних. Реляційна алгебра.

Загальні відомості про фотограмметрію. Фізичні та геометричні властивості знімка. Технічні засоби аерознімання. Геометричні властивості одиночного знімка. Геометричні властивості пари знімків. Фотограмметрична обробка знімків. Сучасні прилади та програмні продукти, які використовують при фотограмметричній обробці знімка. Основи дистанційного зондування

Сфераїчна геодезія. Зображення поверхні еліпсоїда на площині. Фізична геодезія.

Системи координат і вимірювання часу. Методи спостережень ШСЗ. Теорія незбуреного та збуреного руху ШСЗ. Геометричні та динамічні задачі супутникової геодезії.

Вихідні поняття і загальні відомості про земельний кадастр. Земельні ресурси як об'єкт державного земельного кадастру. Інформаційне забезпечення земельно-кадастрових даних. Облік кількості і якості земель. Кадастрове зонування. Склад земельно-кадастрових відомостей і документів. Оцінка земель. Районування території при земле-оціночних роботах. Методичні положення бонітування ґрунтів. Економічна оцінка земель. Показники економічної оцінки земель. Грошова оцінка земельних ділянок. Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення. Земельна рента. Сфери застосування грошової оцінки земель. Оцінка світових кадастрово-реєстраційних систем. Земельно-кадастрова сутність реєстрації прав на земельні ділянки. Кадастрове забезпечення договорів оренди землі. Організація ведення державного земельного

кадастру. Тенденції розвитку сучасного кадастру.

Право власності на землю. Правові засади набуття права власності на земельні ділянки. Право землекористування. Обмеження та обтяження прав на землю. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель. Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них. Правове регулювання плати за землю. Правова охорона земель.

Карта, її властивості. Картографія, її місце в системі наук. Геодезична і математична основа карт. Мова карти. Картографічні способи зображення. Написи на географічних картах. Картографічна генералізація. Класифікація карт та інших картографічних творів. Проектування, складання та видання карт. Картографічний дизайн. Дані для створення карт та атласів. Аерокосмічне картографування. Картографія і геоінформатика. Геоінформаційне картографування. Картографія і телекомунікації. Картографічний метод дослідження. Методи використання карт. Історія розвитку та перспективи картографії.

Земельна ділянка як об'єкт оцінки. Земельна рента та її складові. Розвиток грошової оцінки земель в Україні. Нормативно-правові та методологічні основи грошової оцінки земель в Україні. Основні джерела інформації для грошової оцінки. Державний земельний кадстр як інформаційна база грошової оцінки. Застосування інформаційних технологій при здійсненні грошової оцінки земель. Загальні характеристики земель сільськогосподарського призначення. Рентний доход на землях сільськогосподарського призначення. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення. Населений пункт, як категорія та об'єкт грошової оцінки земель. Особливості визначення базової вартості земель населеного пункту. Економіко-планувальне зонування території та розрахунок зонального коефіцієнту. Особливості грошової оцінки окремої земельної ділянки. Оформлення звіту про грошову оцінку земель населеного пункту. Грошова оцінка земель промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення. Грошова оцінка земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Грошова оцінка земель водного фонду. Грошова оцінка земель запасу. Грошова оцінка земель лісового фонду. Сфери застосування грошової оцінки земель. Методичний підхід, що ґрунтуються на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок. Оподаткування земель. Орендна плата. Індексація грошової оцінки. Методичний підхід, що ґрунтуються на капіталізації чистого доходу. Особливість визначення річного чистого доходу від використання земельної ділянки. Підходи до визначення ставки капіталізації чистого доходу. Методичний підхід, що ґрунтуються на врахуванні витрат на спорудження об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці. Процедура визначення очікуваної ціни продажу земельної ділянки з об'єктами нерухомого майна, що на ній розташовані. Визначення витрат на спорудження об'єктів нерухомого майна, що розташовані на земельній ділянці.

Метод співвіднесення. Метод розподілення доходу.

Поняття нерухомої власності як об'єкту правовідносин та об'єкту оцінки. Правові засади оцінювальної діяльності в Україні. Види вартості: ринкова, інвестиційна, балансова залишкова, відбудовна, ліквідаційна, страхова, орендна. Класифікація майна, бази оцінки та особливості їх застосування. Загальна процедура оцінки нерухомості та вимоги до викладення її результатів. Загальні принципи оцінки нерухомості. Принцип найкращого і найбільш ефективного використання. Оцінка майна витратним методом, сфера застосування методу та його обмеження. Послідовність процедур експертної оцінки нерухомого майна витратним методом. Методи визначення відновної вартості та вартості заміщення. Визначення сумарного зносу будівель та споруд. Оцінка майна порівняльним методом, сфера застосування методу та його обмеження. Послідовність дій при оцінки порівняльним методом. Одиниці та елементи порівняння. Техніка виконання і послідовність корегувань при визначені вартості. Оцінка майна дохідним методом, сфера застосування методу та його обмеження. Послідовність дій при оцінці дохідним методом. Визначення ставки капіталізації, норми віддачі і норми повернення. Поняття строку економічного життя нерухомості. Поняття реверсії. Оціночні процедури, що дають змогу визначити вартість реверсії. Методи дохідного підходу. Поєднання методів оцінки нерухомості. Прикінцеві положення представлення результатів експертної оцінки. Узгодження результатів оцінки.

Підприємство як суб'єкт господарювання. Державний геодезичний нагляд. Підрахунок обсягів вишукувальних робіт. Складання календарного графіка. Основні положення технічного проектування. Методика нормування виробничих процесів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боровий В.О., Літнарович Р.М., Мардієва Л.П. Особливості зрівноваження лінійно- кутової мережі з недостатньою кількістю вимірювань. Інженерна геодезія. Випуск 45, - К.: КНУБА, 2001.
2. Войтенко С.П. Математична обробка геодезичних вимірювань. Метод найменших квадратів. – К.: КНУБА, 2005.
3. Жук О.П., Ковальов М.В., Кривов'яз Є.В. Методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт з дисципліни студентами факультету землевпорядкування. – НУБіП України. – 2013. – 46 с.
4. Жук О.П., Ковальов М.В., Кривов'яз Є.В. Конспект лекцій з дисципліни «Математична обробка геодезичних вимірювань». – НУБіП України. – 2013. – 56с.
5. Зазуляк П. М. Гавриш В.І., Євсєєва Є. М., Йосипчук М. Д. Основи математичного опрацювання геодезичних вимірювань. – Львів: 2007.
6. Метешкін К.О., Шаульський Д.В. Математична обробка геодезичних вимірювань: навч. Посібник - Х.: ХНАМГ, 2012.
7. Білокриницький С.М. Фотограмметрія і дистанційне зондування Землі: Навчальний посібник. / Сергій Миколайович Білокриницький. – Чернівці: Рута, 2007. – 320 с.
8. Дорожинський О.Л. Фотограмметрія: Підручник / О.Л. Дорожинський, Р. Тукая. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. – 332 с.
9. Дорожинський О.Л. Основи фотограмметрія: Підручник / О.Л. Дорожинський. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. – 214 с.
10. Печенюк О.О. Аерокосмічні методи географічних досліджень: Методичні вказівки до лабораторних робіт з АКМД. / Олег Печенюк. – Чернівці: Рута, 2002. – 28 с.
11. Бойко Е.Г. Сфериодическая геодезия. – М.: Картгоцентр-Геодезиздат, 2003.
12. Двулат П.Д. Гравіметрія. – Львів: Державний університет «Львівська політехніка», 1998.
13. Савчук С.Г. Вища геодезія. Видання друге, доповнене. - Житомир: ЖДТУ, 2005.
14. Старовєров В.С. Вища геодезія. – К.: КДТУБА, 1996.
15. Старовєров В.С., Ковальов М.В. Вища геодезія. Системи координат. Системи висот. – К.: Компрінт, 2015.
16. Марков В.І. “Основи космічної геодезії”. Навчальний підручник. – Кіровоград: ДЛАУ, 2002.
17. Старовєров В.С., Ковальов М.В. “Супутникова геодезія”. Конспект лекцій. – НУБіП України, 2010.
18. Черняга П.Г. “Супутникова геодезія. Частина 1. Теоретичні відомості”. Монографія. – Рівне, 2012.

19. Шумаков Ф.Т. “Супутникова геодезія”. Конспект лекцій. – Харків: ХНАМГ, 2009.
20. Seeber G. “Satellite Geodesy”. – Berlin, New York: “WdeG”, 2003.
21. Дехтяренко Ю.Ф. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні / Ю.Ф. Дехтяренко, М.Г. Лихогруд, Ю.М. Манцевич, Ю.М.Палеха – К.: Профі, 2007. – 246 с.
22. Ступень М.Г. Теоретичні основи державного земельного кадастру: навчальний посібник / М.Г.Ступень, Р.Й.Гулько, О.Я.Микула та ін.; За заг. ред. М.Г.Ступеня. – 2-ге видання. - Львів: «Новий світ – 2000», 2007. -336с.
23. Володін М.О. Основи земельного кадастру: навчальний посібник / М.О.Володін. – Київ, 2000. -320с.
24. Мартин А.Г., Тихенко О.В., Паламарчук Л.В. Земельний кадастр: навчальний посібник / А.Г. Мартин, О.В. Тихенко, Л.В. Паламарчук. – К.: Медінформ, 2015. – 550 с.
25. Земельне право: підручник / М.В. Шульга, Н.О. Багай, В.І. Гордєєв та ін.; за ред. М.В. Шульги. – Х.: Право, 2013. – 520 с.
26. Мірошниченко А.М. Земельне право України: Підручник. – К.: Алерта; Центр учебової літератури, 2011. – 680 с.
27. Земельне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: Істина, 2009. – 600 с.
28. Земельне право України: Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В.І. Семчик, П.Ф. Кулинич, М.В. Шульга та ін. ; за ред. В.І. Семчика. – К.: Ін ЮрЕ, 2008. – 600 с.
29. Земельне право України: підруч. / Г.І. Балюк, Т.О. Коваленко, В.В. Носік та ін. за ред. В.В. Носіка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 511 с.
30. Божок А.П. Картографія: підручник / А.П.Божок, А.М.Молочко, В.І. Остроух; за ред. А.П.Божок. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 271 с.
31. Ляшенко Д.О. Картографія з основами топографії: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. – К.: Наук. думка, 2008. – 184 с.
32. Сосса Р. І. Історія картографування території України: Підручник. – К.: Либідь, 2007. – 336 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 201 «Агрономія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

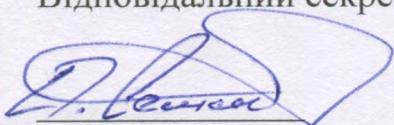
Голова фахової атестаційної комісії
доцент
B.A. Зеленський

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 201 «Агрономія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з агрономії.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	Варіант відповіді			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ

ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Проблеми та сучасний стан хімізації землеробства України. Баланс головних елементів живлення рослин. Можливі причини відсутності або недостатньої ефективності дії добрив. Принципи агрохімічного обстеження полів, використання агрохімічних картограм.

Азотні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування.

Фосфорні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування.

Калійні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування. Строки та способи внесення азотних, фосфорних та калійних добрив.

Комплексні добрива, їх характеристика, економічне та агротехнічне значення, особливості застосування.

Органічні добрива, агрохімічна характеристика, способи отримання та зберігання, особливості застосування в сівозмінах.

Методи хімічної меліорації кислих та засолених ґрунтів. Розрахунок доз хімічних меліорантів.

Методи розрахунку норм і доз добрив під прогнозований врожай с.-г. культур.

Явище органічного фактору та його значення в системі застосування добрив.

Принципи розподілу добрив (за їх нестачі) між культурами в польовій сівозміні.

Принципи зберігання та змішування мінеральних добрив.

Роль органічної речовини ґрунту. Баланс гумусу в ґрунті. Можливі шляхи вирішення проблеми дегуміфікації ґрунтів.

Роль та завдання системи застосування добрив, принципи її складання, показники ефективності.

Особливості застосування добрив в умовах зрошення.

Роль добрив у формуванні якості урожаю. Наслідки застосування недостатніх та надлишкових кількостей добрив.

Хімічний склад рослин. Методи діагностики живлення с.-г. культур.

Вміст поживних речовин в ґрунтах: валові та рухомі форми. Значення їх для живлення рослин та застосування добрив

Характеристика понять: токсичність, токсична, порогова, летальна і сублетальна дози, концентрація та норма витрати пестицидів.

Класифікація пестицидів за об'єктами застосування і механізмом дії. Вимоги до сучасних засобів захисту рослин.

Основні препаративні форми і способи застосування пестицидів в сучасних технологіях вирощування сільськогосподарських культур та їх характеристика.

Фізико-хімічні властивості пестицидів, механізм їх дії на шкідливі об'єкти і агробіоценози.

Регламенти застосування пестицидів. Сучасний стан і перспектива розвитку хімічного методу захисту рослин. Сучасний асортимент пестицидів та вимоги до них. Основи агрономічної токсикології. Санітарно-гігієнічні правила застосування пестицидів.

Вплив пестицидів на рослини, ґрунт і агробіоценози. Визначення технічної, господарської та економічної ефективності застосування пестицидів. Методика розрахунків норм внесення пестицидів технічними засобами.

Закони землеробства та їх використання в сільському господарстві.

Будова ґрунту і заходи її регулювання. Структура ґрунту і заходи її регулювання. Водні властивості ґрунту і їх регулювання в землеробстві.

Наукові основи сівозмін (фізичні, хімічні, біологічні і економічні причини необхідності чергування культур). Місце озимих зернових культур в сівозмінах. Місце льону, цукрових буряків і соняшнику в сівозмінах. Проміжні культури в сівозмінах.

Класифікація і біологія бур'янів. Захист сільськогосподарських культур від багаторічних коренепаросткових бур'янів. Захист сільськогосподарських культур від багаторічних кореневищних бур'янів.

Система обробітку ґрунту. Обробіток ґрунту в чистих парах. Мінімізація механічного обробітку ґрунту. Система зяблевого обробітку ґрунту. Обробіток ґрунту під озимі культури. Система передпосівного обробітку ґрунту.

Основні види і фактори ерозії ґрунтів. Захист ґрунтів від водної еrozії. Захист ґрунтів від вітрової еrozії.

Історія розвитку систем землеробства. Інтенсивні системи землеробства. Зональні системи землеробства.

Шляхи розвитку галузі кормовиробництва в Україні (стосовно до регіону, де знаходитьться ВНЗ). Основні показники визначення якості кормів та їх характеристика.

Роль і місце зелених кормів в системі кормо виробництва. Визначення поняття зелений конвеєр. Типи зелених конвеєрів та їх характеристика. Принципи організації зеленою конвеєра.

Зернові кормові культури (ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Силосні кормові культури (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Кормові коренеплоди (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Кормові бульбоплоди (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні

особливості). Особливості їх вирощування та використання.

Багаторічні злакові кормові трави (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Багаторічні бобові кормові трави (ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Однорічні бобові і злакові кормові трави (систематика, ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Сумісні посіви кормових культур, їх господарська і кормова характеристики. Особливості технологій вирощування та використання.

Проміжні посіви кормових культур в інтенсивному кормовиробництві: класифікація, добір культур, особливості технологій вирощування.

Нові кормові культури, можливість їх використання в системі кормовиробництва. Особливості вирощування та раціонального використання однорічних і багаторічних нових перспективних кормових культур.

Природні кормові угіддя, їх роль в кормовиробництві регіону. Шляхи підвищення продуктивності природних кормових угідь та їх раціонального використання.

Культурні пасовища. Принципи створення культурних пасовищ. Підбір компонентів для травосумішок. Пасовищезміна. Догляд за пасовищами, шляхи підвищення їх продуктивності. Організація раціонального використання культурних пасовищ.

Консервування кормів. Значення сіна в системі кормовиробництва. Технології заготівлі та зберігання високоякісного сіна.

Значення сінажу в системі кормовиробництва. Технологія заготівлі та зберігання сінажу.

Значення силосу в системі кормовиробництва. Технологія заготівлі та зберігання високоякісного силосу.

Технології заготівлі та зберігання кормів штучного сушіння. Заходи зниження енергоємності їх виробництва.

Еколо-біологічні основи рослинництва. Біологічна і агротехнічна суть технологій.

Причини загибелі озимих хлібів та їх характеристика. Методи визначення стану зимівлі озимих та їх характеристика.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування озимих зернових хлібів.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування ярих зернових культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія

вирощування круп'яних культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування зернобобових культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування технічних культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування олійних культур. .

Біологічні особливості, і енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування прядивних культур. .

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технології вирощування ефіроолійних культур.

Норми висіву сільськогосподарських культур, способи визначення, теоретичне обґрунтування, практичне значення.

Строки сівби озимих і ярих зернових культур та їх теоретичне обґрунтування.

Способи сівби польових культур, теоретичне обґрунтування та порівняльна характеристика, практичне значення.

Правила, методика відбору проб для визначення посівних якостей насіння, документація на середні проби та на посівні якості насіння.

Програмування урожайності, принципи програмування та їх практичне значення.

Рівні урожайності сільськогосподарських культур, їх характеристики. Визначення дійсно можливої врожайності (ДМУ) за вологозабезпеченістю (довідковий матеріал додаватиметься) озимої пшениці, кукурудзи, кормових буряків (вибір) для конкретної зони (Полісся, Лісостеп, Степ - вибір).

Поняття про сорт. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва. Класифікація сортів за походженням та способом виведення.

Внутрішньовидова гібридизація і використання її в селекції рослин. Принципи підбору батьківських пар. Типи схрещувань.

Віддалена гібридизація: несхрещуваність видів та безплідність віддалених гібридів, причини і шляхи подолання.

Мутагенез, методи отримання індукованих мутацій, значення для селекції та еволюції.

Поліплоїдія, відмінності, типи поліплоїдів, прийоми використання в селекції.

Гетерозис та його використання в селекції. Методи отримання інцукт-ліній. Значення цитоплазматичної чоловічої стерильності в селекції на гетерозис.

Насінництво та його значення. Первинне насінництво. Вимоги до елітного насіння. Насінництво гібридів (простих, подвійних), приклади. Сортовий та насінний контроль в рослинництві. Технологія вирощування насіння польових культур в насіннєвих господарствах.

Схема індивідуального добору. Його застосування в селекційному процесі та

в насінництві. Схема масового добору, позитивні та негативні відмінності. Місце в селекційній та насіннєвій роботі. Негативний добір. Аналітична та синтетична селекція. Сорти і гібриди створені цими методами.

Схема вирощування елітного насіння зернових культур при індивідуальному доборі.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальне землеробство: Підручник / За ред. В.О. Єщенка. – К.: Вища освіта, 2004. – 336 с.: іл.
2. Зінченко О.І. Кормовиробництво: Навчальне видання. / О.І.Зінченко. – [2-е вид., доп. і перероб.]. –К.: Вища освіта, 2005. –448 с.
3. Зозуля О.Л. Селекція і насінництво польових культур / О.Л. Зозуля, В.С. Мамалига. – К.: Урожай, 1993. – 416 с.
4. Куян В.Г. Плодівництво / В.Г. Куян. – К.: Аграрна наука, 1998. – 472 с., іл..
5. Лихацький В.І. Овочівництво: Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур / В.І. Лихацький, Ю.Є. Бургарт, В.Д. Васянович. – К. Урожай, 1996. – Ч. 2. – 359 с
6. Лихочвор В.В. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових кільтур / В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 730 с.
7. Практикум з ґрунтознавства: навч. посібник / За ред. проф. Д.Г. Тихоненка. – 6-е вид., перероб. і доп. – Х.: Майдан, 2009. – 448 с.
8. Практикум із загального і меліоративного землеробства / Ю. В. Будьонний, С. І. Попов, Н. І. Бухало [та ін.]; за ред. Ю. В. Будьонного. – Х.: ХНАУ, 2005. – 286 с.
9. Пузік Л.М., Гордієнко І.М. Технологія зберігання плодів, овочів та винограду: навч. посібник / Л.М. Пузік, І.М. Гордієнко / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків: Майдан, 2011. – 336 с.
10. Рослинництво з основами кормовиробництва: навчальний посібник / О.М. Царенко та ін.; за ред..О.Г. Жатова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. –384 с.
11. Рослинництво: Підручник /С.М. Каленська та ін.; За ред. О.Я. Шевчука. –К.: НАУУ, 2005, –502 с.
12. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: підручник / М.Я. Молоцький, С.П. Васильківський, В.І. Князюк, В.А. Власенко. – К.: Вища освіта, 2006. – 463 с.
13. Сільськогосподарська ентомологія [Текст] : підручник / [М.Б. Рубан, Я.М. Гадзalo, І.М. Бобось та ін.]; за ред. М.Б. Рубана. – 2-ге вид. – Київ : Арістей, 2008. – 520 с.
14. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку. Підручник / Д. Г. Войтюк, В. М. Барановський, В. М. Булгаков та ін.; за ред. Д. Г. Войтюка. — К.: Вища освіта, 2005. — 464 с.: іл.
15. Фурсова Г.К. Рослинництво: лабораторно–практичні заняття. Ч.І. Зернові культури. Навчальний посібник / Г.К. Фурсова, Д.І. Фурсов, В.В. Сергєєв В.В.: За ред. Г.К. Фурсової. – Х.: ТО Ексклюзив, 2004. – 380 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

2019р.

ПРОГРАМА

**вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 201 «Агрономія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент **В.А. Зеленський**

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 201 «Агрономія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «24 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з агрономії.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	Варіант відповіді			
	A	B	C	D
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Проблеми та сучасний стан хімізації землеробства України. Баланс головних елементів живлення рослин. Можливі причини відсутності або недостатньої ефективності дії добрив. Принципи агрохімічного обстеження полів, використання агрохімічних картограм.

Азотні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування.

Фосфорні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування.

Калійні добрива, їх форми, перетворення в ґрунтах та особливості застосування. Строки та способи внесення азотних, фосфорних та калійних добрив.

Комплексні добрива, їх характеристика, економічне та агротехнічне значення, особливості застосування.

Органічні добрива, агрохімічна характеристика, способи отримання та зберігання, особливості застосування в сівозмінах.

Методи хімічної меліорації кислих та засолених ґрунтів. Розрахунок доз хімічних меліорантів.

Методи розрахунку норм і доз добрив під прогнозований врожай с.-г. культур.

Явище органічного фактору та його значення в системі застосування добрив.

Принципи розподілу добрив (за їх нестачі) між культурами в польовій сівозміні.

Принципи зберігання та змішування мінеральних добрив.

Роль органічної речовини ґрунту. Баланс гумусу в ґрунті. Можливі шляхи вирішення проблеми дегуміфікації ґрунтів.

Роль та завдання системи застосування добрив, принципи її складання, показники ефективності.

Особливості застосування добрив в умовах зрошення.

Роль добрив у формуванні якості урожаю. Наслідки застосування недостатніх та надлишкових кількостей добрив.

Хімічний склад рослин. Методи діагностики живлення с.-г. культур.

Вміст поживних речовин в ґрунтах: валові та рухомі форми. Значення їх для живлення рослин та застосування добрив

Характеристика понять: токсичність, токсична, порогова, летальна і сублетальна дози, концентрація та норма витрати пестицидів.

Класифікація пестицидів за об'єктами застосування і механізмом дії. Вимоги до сучасних засобів захисту рослин.

Основні препаративні форми і способи застосування пестицидів в сучасних технологіях вирощування сільськогосподарських культур та їх характеристика.

Фізико-хімічні властивості пестицидів, механізм їх дії на шкідливі об'єкти і агробіоценози.

Регламенти застосування пестицидів. Сучасний стан і перспектива розвитку хімічного методу захисту рослин. Сучасний асортимент пестицидів та вимоги до них. Основи агрономічної токсикології. Санітарно-гігієнічні правила застосування пестицидів.

Вплив пестицидів на рослини, ґрунт і агробіоценози. Визначення технічної, господарської та економічної ефективності застосування пестицидів. Методика розрахунків норм внесення пестицидів технічними засобами.

Закони землеробства та їх використання в сільському господарстві.

Будова ґрунту і заходи її регулювання. Структура ґрунту і заходи її регулювання. Водні властивості ґрунту і їх регулювання в землеробстві.

Наукові основи сівозмін (фізичні, хімічні, біологічні і економічні причини необхідності чергування культур). Місце озимих зернових культур в сівозмінах. Місце льону, цукрових буряків і соняшнику в сівозмінах. Проміжні культури в сівозмінах.

Класифікація і біологія бур'янів. Захист сільськогосподарських культур від багаторічних коренепаросткових бур'янів. Захист сільськогосподарських культур від багаторічних кореневищних бур'янів.

Система обробітку ґрунту. Обробіток ґрунту в чистих парах. Мінімізація механічного обробітку ґрунту. Система зяблевого обробітку ґрунту. Обробіток ґрунту під озимі культури. Система передпосівного обробітку ґрунту.

Основні види і фактори ерозії ґрунтів. Захист ґрунтів від водної еrozії. Захист ґрунтів від вітрової еrozії.

Історія розвитку систем землеробства. Інтенсивні системи землеробства. Зональні системи землеробства.

Шляхи розвитку галузі кормовиробництва в Україні (стосовно до регіону, де знаходитьться ЗВО). Основні показники визначення якості кормів та їх характеристика.

Роль і місце зелених кормів в системі кормо виробництва. Визначення поняття зелений конвеєр. Типи зелених конвеєрів та їх характеристика. Принципи організації зеленою конвеєра.

Зернові кормові культури (ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Силосні кормові культури (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Кормові коренеплоди (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Доцільність їх вирощування та ефективні способи використання.

Кормові бульбоплоди (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні

особливості). Особливості їх вирощування та використання.

Багаторічні злакові кормові трави (ботанічна та морфологічна характеристики, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Багаторічні бобові кормові трави (ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Однорічні бобові і злакові кормові трави (систематика, ботанічна та морфологічна характеристика, біологічні особливості). Особливості вирощування та раціонального використання.

Сумісні посіви кормових культур, їх господарська і кормова характеристики. Особливості технологій вирощування та використання.

Проміжні посіви кормових культур в інтенсивному кормовиробництві: класифікація, добір культур, особливості технологій вирощування.

Нові кормові культури, можливість їх використання в системі кормовиробництва. Особливості вирощування та раціонального використання однорічних і багаторічних нових перспективних кормових культур.

Природні кормові угіддя, їх роль в кормовиробництві регіону. Шляхи підвищення продуктивності природних кормових угідь та їх раціонального використання.

Культурні пасовища. Принципи створення культурних пасовищ. Підбір компонентів для травосумішок. Пасовищезміна. Догляд за пасовищами, шляхи підвищення їх продуктивності. Організація раціонального використання культурних пасовищ.

Консервування кормів. Значення сіна в системі кормовиробництва. Технології заготівлі та зберігання високоякісного сіна.

Значення сінажу в системі кормовиробництва. Технологія заготівлі та зберігання сінажу.

Значення силосу в системі кормовиробництва. Технологія заготівлі та зберігання високоякісного силосу.

Технології заготівлі та зберігання кормів штучного сушіння. Заходи зниження енергоємності їх виробництва.

Еколо-біологічні основи рослинництва. Біологічна і агротехнічна суть технологій.

Причини загибелі озимих хлібів та їх характеристика. Методи визначення стану зимівлі озимих та їх характеристика.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування озимих зернових хлібів.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування ярих зернових культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія

вирощування круп'яних культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування зернобобових культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування технічних культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування олійних культур.

Біологічні особливості, і енерго- та ресурсозберігаюча технологія вирощування прядивних культур.

Біологічні особливості, енерго- та ресурсозберігаюча технології вирощування ефіроолійних культур.

Норми висіву сільськогосподарських культур, способи визначення, теоретичне обґрунтування, практичне значення.

Строки сівби озимих і ярих зернових культур та їх теоретичне обґрунтування.

Способи сівби польових культур, теоретичне обґрунтування та порівняльна характеристика, практичне значення.

Правила, методика відбору проб для визначення посівних якостей насіння, документація на середні проби та на посівні якості насіння.

Програмування урожайності, принципи програмування та їх практичне значення.

Рівні урожайності сільськогосподарських культур, їх характеристики. Визначення дійсно можливої врожайності (ДМУ) за вологозабезпеченістю (довідковий матеріал додаватиметься) озимої пшениці, кукурудзи, кормових буряків (вибір) для конкретної зони (Полісся, Лісостеп, Степ - вибір).

Поняття про сорт. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва. Класифікація сортів за походженням та способом виведення.

Внутрішньовидова гібридизація і використання її в селекції рослин. Принципи підбору батьківських пар. Типи схрещувань.

Віддалена гібридизація: несхрещуваність видів та безплідність віддалених гібридів, причини і шляхи подолання.

Мутагенез, методи отримання індукованих мутацій, значення для селекції та еволюції.

Поліплоїдія, відмінності, типи поліплоїдів, прийоми використання в селекції.

Гетерозис та його використання в селекції. Методи отримання інцукт-ліній. Значення цитоплазматичної чоловічої стерильності в селекції на гетерозис.

Насінництво та його значення. Первинне насінництво. Вимоги до елітного насіння. Насінництво гібридів (простих, подвійних), приклади. Сортовий та насінний контроль в рослинництві. Технологія вирощування насіння польових культур в насіннєвих господарствах.

Схема індивідуального добору. Його застосування в селекційному процесі та

в насінництві. Схема масового добору, позитивні та негативні відмінності. Місце в селекційній та насіннєвій роботі. Негативний добір. Аналітична та синтетична селекція. Сорти і гібриди створені цими методами.

Схема вирощування елітного насіння зернових культур при індивідуальному доборі.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освітимагістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірнавідповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальне землеробство: Підручник / За ред. В.О. Єщенка. – К.: Вища освіта, 2004. – 336 с.: іл.
2. Зінченко О.І. Кормовиробництво: Навчальне видання. / О.І.Зінченко. – [2-е вид., доп. і перероб.]. –К.: Вища освіта, 2005. –448 с.
3. Зозуля О.Л. Селекція і насінництво польових культур / О.Л. Зозуля, В.С. Мамалига. – К.: Урожай, 1993. – 416 с.
4. Куян В.Г. Плодівництво / В.Г. Куян. – К.: Аграрна наука, 1998. – 472 с., іл..
5. Лихацький В.І. Овочівництво: Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур / В.І. Лихацький, Ю.Є. Бургарт, В.Д. Васянович. – К. Урожай, 1996. – Ч. 2. – 359 с
6. Лихочвор В.В. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових кільтур / В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 730 с.
7. Практикум з ґрунтознавства: навч. посібник / За ред. проф. Д.Г. Тихоненка. – 6-е вид., перероб. і доп. – Х.: Майдан, 2009. – 448 с.
8. Практикум із загального і меліоративного землеробства / Ю. В. Будьонний, С. І. Попов, Н. І. Бухало [та ін.]; за ред. Ю. В. Будьонного. – Х.: ХНАУ, 2005. – 286 с.
9. Пузік Л.М., Гордієнко І.М. Технологія зберігання плодів, овочів та винограду: навч. посібник / Л.М. Пузік, І.М. Гордієнко / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків: Майдан, 2011. – 336 с.
10. Рослинництво з основами кормовиробництва: навчальний посібник / О.М. Царенко та ін.; за ред..О.Г. Жатова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. –384 с.
11. Рослинництво: Підручник /С.М. Каленська та ін.; За ред. О.Я. Шевчука. –К.: НАУУ, 2005, –502 с.
12. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: підручник / М.Я. Молоцький, С.П. Васильківський, В.І. Князюк, В.А. Власенко. – К.: Вища освіта, 2006. – 463 с.
13. Сільськогосподарська ентомологія [Текст] : підручник / [М.Б. Рубан, Я.М. Гадзalo, І.М. Бобось та ін.]; за ред. М.Б. Рубана. – 2-ге вид. – Київ : Арістей, 2008. – 520 с.
14. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку. Підручник / Д. Г. Войтюк, В. М. Барановський, В. М. Булгаков та ін.; за ред. Д. Г. Войтюка. — К.: Вища освіта, 2005. — 464 с.: іл.
15. Фурсова Г.К. Рослинництво: лабораторно–практичні заняття. Ч.І. Зернові культури. Навчальний посібник / Г.К. Фурсова, Д.І. Фурсов, В.В. Сергєєв В.В.: За ред. Г.К. Фурсової. – Х.: ТО Ексклюзив, 2004. – 380 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор С.І. Іванишин В.В. Іванишин
04.02. 2019р.

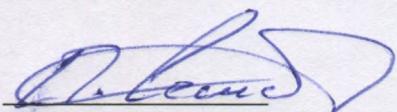
ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент В.А. Зеленський

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст».

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	15
Список рекомендованої літератури	16

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації дослідник з садівництва та виноградарства.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	А	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Основні завдання плодівництва як галузі сільського господарства. Плодівництво як наука, її зв'язок з іншими дисциплінами. Цінність плодів і ягід як продукту харчування і сировини для промислової переробки. Науково обґрунтовані норми споживання плодів. Енергетична цінність. Історія вітчизняного плодівництва. Внесок вітчизняних вчених в розвиток плодівництва країни. Становище і перспективи розвитку плодівництва на Україні.

Закономірність росту і розвитку надземної частини і кореневої системи плодових рослин. Вікові періоди росту і плодоношення по П.Г. Шитту і задачі агротехніки по періодах. Сезонні явища у рослин. Фенофази вегетації і прийоми управління ними. Стан спокою у рослин і його особливості.

Фактори життєзабезпечення плодових рослин: кліматичні, ґрунтові, біологічні і антропогенні. Оптимізація зовнішніх умов для посадки плодових рослин.

Температурний режим. Значення тепла в житті плодових рослин. Зимостійкість, морозо- жаростійкість. Пошкодження низькими температурами і шляхи підвищення морозо- і зимостійкості плодових рослин. Водний режим. Значення води в житті плодових рослин. Ставлення різних порід до вологості ґрунту і повітря. Потреба плодових рослин у воді в зв'язку з умовами вирощування, віковим станом і фазами вегетації. Посухостійкість плодових рослин. Регулювання водного режиму в насадженнях.

Світловий режим. Реакція різних порід на інтенсивність світла і довжину світлового дня. Способи регулювання освітлення в саду. Повітряно-газовий режим. Вміст кисню та вуглецю в ґрунті і повітрі та їх вплив на ріст і продуктивність плодових рослин. Реакція різних порід на забруднення атмосфери шкідливими газами. Способи регулювання повітряно-газового режиму повітря і ґрунту.

Поживний режим. Взаємодія плодового дерева з ґрунтом. Вплив типу ґрунту на ріст, довговічність і продуктивність плодових дерев. Вимоги плодових та ягідних рослин до елементів ґрунтового живлення і реакції ґрунтового середовища. Способи підвищення родючості ґрунту в саду.

Рельєф. Вплив рельєфу на температурний, поживний, водний, світловий і повітряний режим ґрунту. Ріст і плодоношення плодових рослин на різних рельєфах місцевості.

Роль плодових розсадників в розвитку плодівництва країни. Підщепи для основних плодових порід. Поняття про сорт. Дільниця сіянців. Вибір місця і особливості вирощування підщеп з насіння. Вирощування клонових підщеп яблуні. Відділ формування. Перше поле розсадника - організація території. Висадка підщеп. Догляд за рослинами. Окулірування підщеп. Зимове утеплення.

Друге поле - однорічки. Формування крони. Догляд за ґрунтом, підживлення, полив, строки і техніка викопування саджанців. Зберігання, пакування, транспортування і реалізація саджанців.

Вибір місця для закладання плодового саду в різних ґрунтово-кліматичних зонах України. Організація території саду. Підбір і розміщення порід і сортів. Передпосадкові меліоративні заходи. Способи, строки і техніка посадки плодових дерев і ягідних кущів.

Системи утримання ґрунту в молодих і плодоносних садах: парова, паро-сідеральна, дерново-перегнійна, дернова. Міжрядні культури і вимоги до них. Обробка ґрунту в пристовбурних смугах і міжряддях саду. Мульчування ґрунту, застосування гербіцидів.

Удобрення плодових дерев. Норми, строки, способи і глибина їх внесення. Кореневі і позакореневі підживлення. Механізація внесення добрив.

Завдання формування і обрізки крон. Теоретичне обґрунтування. Способи і строки обрізки. Основні типи покращено-природних і штучних крон, принципи їх формування. Формування плодових дерев в залежності від порід підщеп і природних умов.

Обрізування плодових дерев по віковим періодам. Проріджування зарослих крон, омолоджуюча обрізка, зниження і бокове обмеження крон, механізація обрізки. Особливості обрізки і формування дерев на слаборослих підщепах і спуртових сортів.

Вибір місця під ягідні плантації і організація території. Передпосадкова підготовка ґрунту. Системи розміщення рослин на плантації і їх виробнича оцінка. Посадка і догляд за ягідниками. Формування і обрізка ягідних чагарників. Строки і техніка збирання ягід.

Овочівництво – наукова дисципліна і галузь сільського господарства. Характеристика овочівництва як наукової дисципліни, її завдання, методи дослідів (польовий, вегетаційний, лабораторний, виробничий). Продуктові органи овочів. Підгалузі овочівництва: баштанництво, картоплярство, овочеве насінництво і рибництво. Група овочевих і кормових рослин. Польові та овочеві рослини. Зеленні й ефіроолійні, лікарські рослини. Способи виробництва овочів. Основні напрямки в овочівництві. Зрошувальне овочівництво. Городництво, фермерське та присадибне овочівництво.

Форми спеціалізації і концентрації виробництва, акціонерні та селянські спеціалізовані господарства з овочівництва. Збільшення виробництва і закупівлі у ринкових відносин. Створення спеціалізованих господарств і агропромислових підприємств для виробництва і переробки овочів на основі міжгосподарської кооперації. Спеціалізація господарств з урахуванням природно-кліматичних зон виробництва овочів. Особливості технології вирощування овочевих рослин для переробної промисловості та тривалого зберігання продукції.

Різноманітні способи вирощування (розсадна і безрозсадна культура, консервування, шпалерна культура, вигонка, дорощування, ущільнені і змішані посіви та ін.). Хімічний склад і харчова цінність овочів. Науково обґрунтоване раціональне харчування. Норми споживання овочів на душу населення. Вміст поживних речовин і енергетична цінність (калорійність) овочів. Способи споживання овочів в їжі.

Історія розвитку овочівництва в Україні. Історія овочівництва України. Площі посіву овочевих рослин у відкритому і захищенному ґрунті в динаміці та їх урожайність. Великі спеціалізовані господарства по виробництву овочів.

Розробка і впровадження інтенсивних і енергозберігаючих технологій виробництва овочів у відкритому та захищенному ґрунті. Виведення і впровадження нових високопродуктивних і високоякісних сортів та гібридів, стійких проти хвороб і шкідників, придатних для механізованого збирання врожаю. Застосування високоефективного захисту рослин від хвороб, шкідників і бур'янів. Біологічний захист овочевих рослин від хвороб та шкідників.

Завдання овочівництва і шляхи їх вирішення. Забезпечення населення і переробної промисловості овочами. Підвищення урожаю овочевих рослин і якості їх продукції. Усунення сезонності в споживанні овочевих продуктів. Розширення асортименту овочів. Шляхи рішення цих задач. Стимулюючі фактори в розвитку овочівництва в Україні.

Походження і класифікація овочевих рослин. Центри походження овочевих рослин за М.І. Вавіловим. Класифікація овочевих рослин за ботанічними ознаками, господарськими особливостями (продуктовими органами і спільністю технології вирощування), а також за тривалістю життя.

Ріст і розвиток овочевих рослин. Насіннєвий, вегетативний і репродуктивний період росту і розвитку. Фенологічні фази кожного періоду і їх значення в життєвому циклу. Періодичність росту. Глибокий та вимушений спокій. Стадії розвитку рослин. Екологічні і життєві форми рослин.

Відношення овочевих рослин до умов екологічного середовища. Кліматичні, ґрутові (едафічні), біологічні (біотичні) і антропогенні (вплив людини) фактори екологічного (навколошнього) середовища. Показники, які характеризують відношення до них рослин (стійкість, вимогливість, чутливість). Способи оптимізації факторів екологічного середовища в процесі формування врожаю. Технологічні прийоми і селекційні методи підвищення стійкості рослин проти несприятливих умов. Найбільший вплив на формування врожаю має температура повітря і ґрунту, світловий, повітряно-газовий режим, вологість ґрунту і повітря, та ґрутові умови (живлення рослин).

Температура повітря і ґрунту. Класифікація овочевих рослин за вимогливістю до температури повітря і стійкості до заморозків. Тепловимогливість, зміна її протягом онтогенезу та показники, що її характеризують,

теплоперіодизм. Вплив температури на особливість проходження диференціації бруньок, одно-, дво- і багаторічних рослин.

Оптимальна і мінімальна температура проростання насіння у вегетаційний період для росту і розвитку рослин. Оптимальна температура повітря для ясної погоди в день і нічні години. Рекомендовані параметри повітря для овочевих рослин, вирощуваних у відкритому і захищенному ґрунті. Технологічні прийоми, покращені температурні умови росту і розвитку рослин (способи вирощування, строки сівби та садіння, напрям схилу, профілювання поверхні ґрунту, мульчування, кулісні посіви, протизаморозкове дощування, тимчасові і постійні плівкові укриття, парники, теплиці).

Освітленість. Фотосинтез рослин. Вплив інтенсивності і спектрального складу світла на ріст, розвиток і продуктивність рослин. Фотосинтетична активна радіація (ФАР). Значення для рослин тривалості освітлення. Фотoperіодизм рослин. Реакція рослин на інтенсивність освітлення і довжину дня, роль і способи затінення продуктових органів з метою покращення їх якості.

Способи створення сприятливого світлового режиму у відкритому і захищенному ґрунті (строки сівби і садіння, використання схилів, площин живлення і конфігурація розміщення рослин, кулісні посіви, орієнтації напряму посіву, додаткове електроопромінювання розсади і світлокультура, притінення та очистка покрівлі теплиць і парників, скорочення тривалості дня та ін.).

Повітряно-газове середовище. Вміст кисню і диоксиду вуглецю у ґрунті і повітрі та вплив його на ріст і продуктивність рослин. Способи оптимізації вмісту СО у відкритому і захищенному ґрунті. Вплив етилену, ацетилену та інших газів на ріст рослин та досягнення плодів. Границя допустима концентрація шкідливих газів в атмосфері для людини і рослин. Способи підвищення вмісту диоксиду вуглецю у повітрі і кисню в ґрунті.

Вологість ґрунту і повітря. Вимогливість рослин до вологи ґрунту і повітря на різних етапах онтогенезу. Оптимальна вологість ґрунту перед поливами по періодам росту і розвитку рослин.

Оптимальна вологість повітря для росту і розвитку рослин. Транспіраційний коефіцієнт і коефіцієнт водоспоживання рослин, їх критичні періоди росту і розвитку при нестачі вологи. Способи поливу: крапельне, дощування, по борознах, внутрішньогрунтовий та ін. Техніка поливу. Види поливів: вологозарядковий, провокаційний, передпосівний (передпосадковий), припосадковий, післяпосівний (післяпосадковий), протизаморозковий, вегетаційний, підживлюючий (фертигація), освіжаючий, промивочний. Поливний режим: кількість поливів по зонах, поливні і зрошуvalльні норми, їх розрахунок.

Живлення рослин. Вимогливість рослин до родючості ґрунту. Оптимальна реакція ґрунтового розчину при вирощуванні овочевих рослин. Реакція рослин на засолення ґрунту. Вимогливість рослин до умов мінерального живлення. Винос

елементів мінерального живлення з урожаєм овочевих рослин. Роль окремих елементів в живленні рослин, рівні параметрів вмісту макро- і мікроелементів. Забруднення овочової продукції нітратами, важкими металами, пестицидами, нуклідами стронцію і цезію і шляхи його усунення. Діагностика мінерального живлення. Система добрив в овочевих сівозмінах. Способи, строки і дози внесення добрив (основне, передпосівне, припосівне, підживлення кореневе і некореневе). Методи визначення доз органічних і мінеральних добрив залежно від запланованого врожаю у відкритому і захищенному ґрунті. Безгрунтове вирощування рослин (гідропоніка та ін.). Виробництво екологічно безпечної овочової продукції.

Статеве розмноження. Біологічні, технологічні і екологічні переваги і недоліки статевого і вегетативного розмноження. Характеристика насіння за масою, вмістом поживних речовин, морфологічною будовою. Умови проростання і строки зберігання схожості. Визначення посівних якостей насіння. Сортова і посівна якість насіння. Визначення посівної придатності та норми висіву насіння. Державні стандарти на насіння. Передпосівна підготовка і обробка насіння. Обов'язкові прийоми підготовки і обробки насіння: перетирання і шліфування, сортування і калібрування, обеззаражування (протруювання), повітряно-тепловий обігрів, стратифікація (піскування). Бажані прийоми підготовки і обробки насіння: замочування і пророщування, барботування, закалювання, яровизація (прохолоджування), дражування, збагачування поживними і біологічно активними речовинами, обробка бактеріальними добривами, інкрустування, фізичний вплив. Комплексна підготовка насіння.

Вегетативне розмноження рослин. Розмноження поділом кореневищ (коренеплодів), пагонами, щепленням, бульбами, бруньками, повітряними цибулинами, живцями коріння і черешками листків. Відбір маточних рослин та підготовка їх до висаджування. Використання культури тканини.

Розсадний спосіб вирощування. Суть способу і його значення для одержання ранніх і високих урожаїв, вирощування тепловимогливих рослин в північних районах, більш інтенсивного використання землі, захисту рослин від шкідників і хвороб. Забіг в рості і розвитку рослин. Переваги і недоліки розсадної культури в порівнянні з безрозсадною.

Шкілка сіянців та умови їх вирощування. Пересаджування (пікірування) сіянців, її значення і умови ефективного використання. Вирощування розсади без пересаджування сіянців. Площа живлення для розсади різних видів та віку.

Підбирання субстратів, склад сумішей. Забезпечення оптимальних умов вирощування розсади для відкритого і захищеного ґрунту (тепло, світло, волога, повітряно-газовий режим, живлення).

Гартування розсади для відкритого ґрунту. Захист розсади від шкідників і хвороб.

Горщечкова розсада. Види горщечків. Матеріали для виготовлення горщечків та засипання пустих ґрунтосумішю у спорудах захищеного ґрунту. Склад і фізико-хімічні властивості ґрунтосумішей. Сучасна технологія вирощування розсади. Вимоги для якості розсади. Вік і фаза розвитку стандартної розсади. Використання способу консервації розсади.

Основні положення інтенсивної технології вирощування овочевих рослин. Розробка технологічних схем і операційних карт з урахуванням ґрунтово-кліматичних і техніко-економічних особливостей господарств. Поняття технологічного процесу і операції. Технологічні елементи при вирощуванні овочевих рослин.

Сівозміни з овочевими рослинами. Поняття про сівозміни, їх значення. Реалізація завдання щодо виробництва овочів при освоєнні сівозміни. Структура посівних площ. Наукові основи чергування рослин в сівозміні. Розміщення овочевих рослин у сівозмінах залежно від природно-кліматичних умов. Залежність типу сівозмін від спеціалізації господарства. Особливості будови сівозміни у фермерських вузькоспеціалізованих господарствах. Умови, що забезпечують беззмінне вирощування одного і того ж виду рослини протягом кількох років. Типи і схеми сівозмін, порядок їх складання. Система заходів по підвищенню родючості ґрунтів.

Система обробки ґрунту. Основні задачі обробки ґрунту. Основний (осінній), передпосівний (передпосадковий), післяпосівний і міжрядний обробіток ґрунту. Напівпаровий обробіток ґрунту під овочеві рослини: лущення стерні, внесення мінеральних і органічних добрив, строки і глибина оранки, осіннє вирівнювання поверхні ґрунту, в тому числі експлуатаційне, чизелювання.

Особливості обробки ґрунту після багаторічних трав та на схилах. Обробіток ґрунту на осушених торфовищах та заплавних річок. Мінімалізація основної обробки ґрунту. Створення профільованої поверхні при обробці ґрунту (гряди, агромеліоративні гряди і гребні).

Передпосівна обробка ґрунту під овочеві рослини ранньовесняних, весняних і пізньовесняний строків вирощування. Післяпосівна і міжрядна обробка ґрунту. Обробка ґрунту в міжряддях із застосуванням робочих органів ППР-5,4. Особливості обробітку ґрунту під повторні, осінні і під зимові посіви. Удобрення овочевих рослин. Органічні та мінеральні добрива, способи, строки і дози їх внесення. Особливості удобрення ґрунту під ущільнені і повторні посіви. Вапнування кислих та гіпсування солонцевих ґрунтів. Розрахунки внесення добрив під заплановану врожайність.

Способи вирощування овочевих рослин. Дорошування і вигонка рослин. Спосіб вирощування рослин на шпалері.

Площа живлення овочевих рослин. Вклад В.І. Едельштейна в учення про площи живлення овочевих рослин. Створення оптимальних умов для підвищення

врожайності рослин. Конфігурація площі живлення рослин. Оптимальна густота рослин.

Сівба і садіння овочевих рослин. Строки сівби і садіння рослин. Ранньовесняні, весняні, пізньовесняні, літні, повторні, осінні (озимі), підзимні і зимові посіви. Конвеєрні посіви. Показники суми ефективних температур повітря при плануванні посівів. Способи сівби (садіння): розкидний (суцільний і мостовий), рядковий (вузькорядний, широкорядний, стрічковий) і гніздовий.

Різноманітність способів сівби: стрічковий 2-9 рядний, пунктирний, вузькосмужковий, квадратно-гніздовий та ін. Схеми розміщення в залежності від виду рослин, способів вирощування і технічних засобів (колія трактора 140 і 180 см). Норма висіву насіння. Глибина загортання насіння, розсади та вегетативних органів рослин. Підготовка розсади до висаджування. Рівень застосування засобів механізації при різних способах і схемах розміщення рослин. Овочеві сівалки і садильні машини.

Повторні, ущільнені та кулісні посіви і посадки овочевих рослин. Значення повторних і ущільнених (zmішаних) посівів та посадок. Сумісне вирощування рослин, які розрізняються за тривалістю вегетаційного періоду і темпами росту та розвитку. Особливості застосування механізації при ущільнених посівах. Взаємний вплив рослин в ущільнених (zmішаних) посівах. Поєднаність і непоєднаність рослин в посівах. Відлякуюча дія овочевих рослин на комах. Застосування куліс, тобто вирощування тепло вимогливих рослин між холодостійкими, більш високорослими. Створення сприятливого мікроклімату для рослин. Типи куліс, кулісні рослини і розміщення їх з урахуванням механізації посівів, догляду за рослинами і збору урожаю.

Загальні прийоми догляду за посівами і посадками овочевих рослин. Боротьба з ґрунтовою кіркою, мульчування. Формування оптимальної густоти рослин. Проріджування рослин, прополки, підгортання і підживлювання. Міжрядні обробки ґрунту. Поливи рослин (способи, поливний режим, поливні і зрошуvalні норми, сумарне водоспоживання). Особливості крапельного зрошення.

Хірургічні способи впливу на рослини (прищипування, пасинкування, формування). Гербіциди і особливості їх застосування в боротьбі з бур'янами. Створення сприятливих умов для плодоутворення: бджоло-джмілезапилення, застосування регуляторів росту. Система захисту рослин від шкідників і хвороб.

Збирання урожаю і післязбиральна обробка продукції. Строки збору урожаю. Фази стигlosti: технічна і фізіологічна (біологічна). Збір урожаю одно- і багаторазових рослин. Технічні засоби часткового і повного механізованого збору урожаю. Транспортування зібраного урожаю.

Післязбиральна обробка урожаю. Стандарти на овочеву продукцію. Боротьба з втратами врожаю. Шляхи покращення якості продукції.

Сільськогосподарські продукти, як об'єкти зберігання. Вплив абіотичних і біотичних факторів на збереженість об'єктів. Принцип біозу та його використання в сільському господарстві (еубіоз, гемібіоз).

Принцип анабіозу, як основний спосіб приведення сільськогосподарських продуктів в стійкий стан під час зберігання та переробки: ацидоанабіоз, аноксианабіоз.

Принци ценоанабіозу та застосування його в сільськогосподарському виробництві для консервування соковитої сировини.

Принцип абіозу та використання його в сільському господарстві. Застосування термічної, хімічної та механічної стерилізації для консервування сільськогосподарської продукції.

Вплив умов вирощування на якість овочів, фруктів та картоплі на якість плодів та їх зберігання. Вплив ґрунтово-кліматичних умов, утримання ґрунту, зрошення, добрив. Роль підщепів і віку дерев.

Картопля, овочі, фрукти, як об'єкти зберігання. Харчова цінність плodoовочевої продукції та їх хімічний склад. Фізичні властивості, які враховуються під час збирання, транспортування та зберігання (сипкість, шпаруватість, механічна міцність, випаровування, відпотівання, теплофізичні характеристики). Товарна характеристика плodoовочевої продукції згідно вимог стандарту.

Теоретичні основи зберігання. Класифікація рослинних об'єктів і біологічні основи лежкості. Фізіологічні та біохімічні процеси, які відбуваються у картоплі, овочах, фруктах під час зберігання.

Газообмін під час дихання. Взаємозв'язок дихання та ранових реакцій, які відбуваються у післязбиральний період. Фізіологічна та біохімічна, які відбуваються у післязбиральний період. Фізіологічна та біохімічна суть дозрівання, старіння овочів, фруктів під час зберігання. Шляхи регулювання цих процесів. Ступінь стигlosti (технічна, споживна, біологічна). Способи подовження періоду спокою картоплі та інших овочів, попередження їх проростання під час зберігання. Фізіологічні розлади.

Мікробіологічні процеси, які відбуваються у картоплі, овочах та фруктах під час зберігання.

Втрати, обумовлені розвитком нематод, кліщів та шкідників під час зберігання, а також мікробіологічними процесами. Шляхи, які попереджують ці втрати. Вплив сортових особливостей, імунітету, прийомів агротехніки, строків та технології збирання на збереженість партії картоплі, овочів, фруктів та ягід. Підготовка картоплі, овочів, фруктів до зберігання. Анатомо-морфологічні процеси.

Фактори, які впливають на якість і тривалість зберігання овочів, фруктів, картоплі. Вплив температури на дозрівання овочів та фруктів. Вологість

середовища. Склад повітря. Рух повітря. Очищення повітря. Освітлення. Інші фактори, які впливають на зберігання овочів, фруктів, картоплі. Матеріально-технічна база зберігання фруктів та овочів.

Загальна характеристика режимів зберігання картоплі, овочів, фруктів.

Основи режиму зберігання плодоовочевої продукції в охолодженному стані.

Особливості зберігання окремих видів картоплі, овочів, фруктів, ягід.

Способи зберігання та розміщення картоплі, овочів та фруктів (стационарний та польовий). Зберігання овочів, фруктів, ягід у стационарних сховищах. Способи зберігання та розміщення продукції в них. Вимоги до картопле, овочеплодосховищ сучасного типу. Типові проекти сховищ. Підготовка сховищ до приймання нового урожаю.

Поточна технологія обробки плодоовочевої продукції та завантаження її на зберігання. Активне вентилювання, як технологічний прийом, який забезпечує обсушування продукції, прискорення ранових реакцій, створення та підтримка оптимального режиму в осіньо-зимово-весняний період зберігання.

Система спостереження за продукцією під час зберігання. Обробка та підготовка продукції до реалізації. Особливості зберігання насіннєвої картоплі та насінників овочевих культур.

Основи та техніка зберігання картоплі та овочів у буртах та траншеях. Міжнародні стандарти на польові способи зберігання. Вибір ділянки під бурти та траншеї. Розбивка буртового майданчика. Облаштування вентиляції. Техніка завантаження та укриття продукції в буртах та траншеях. Технологія зберігання картоплі, овочів у крупногабаритних буртах з активною вентиляцією. Розрахунок потужності вентилятора. Питома подача повітря під час активного вентилювання картоплі, капусти, цибулі, коренеплодів. Стационарні буртові майданчики з активною вентиляцією. Система спостереження за картоплею, овочами протягом зберігання у буртах та траншеях.

Зберігання ягід, фруктів та овочів у регульованому газовому середовищі. Характеристика цих середовищ. Техніка та технологія зберігання ягід, фруктів, овочів у холодильниках з регульованим газовим середовищем.

Зберігання ягід, фруктів, картоплі, овочів у поліетиленових пакетах, у ящиках, у контейнерах з поліетиленовими вкладнями. Ефективність прогресивних способів зберігання соковитої продукції.

Стандарти по зберіганню картоплі, овочів, фруктів під час зберігання та правила списання по ним при проведенні кількісно-якісного обліку.

Вимоги до якості сировини переробної промисловості. Економічне та соціальне значення прийомів соління, квашення, маринування овочів, фруктів та ягід у сільськогосподарських підприємствах. Зберігання солено-квашеної продукції.

Способи сушіння картоплі, овочів фруктів та ягід (повітряно-сонячне

сушіння, теплова, вакуумна та сублімаційна сушка). Технологічна схема виробництва сушених продуктів на механізованих поточних лініях. Нормування якості сушених продуктів державними стандартами. Фасування, пакування та зберігання сушених продуктів.

Заморожування овочів, фруктів та ягід. Технологічні схеми виробництва замороженої плодоовочевої продукції на поточних лініях у сільськогосподарських підприємствах. Зберігання замороженої продукції. Виробництво овочевих натуральних і закусочних консервів. Виробництво томатного соку і концентрованих томат-продуктів на поточних механізованих лініях. Консервування фруктів та ягід цукром. Варення, джеми, повидло, конфітюр.

Виробництво освітлених та неосвітлених фруктових та ягідних соків. Первинна переробка винограду. Консервування фруктів та ягід цукром. Інші способи консервування сільськогосподарських продуктів (сульфітація, використовування Собінової кислоти). Безвідходна технологія переробки фруктів та ягід (одержання фруктових порошків із яблучних вичавок, олії з виноградних кісточок).

Мікробіологічні методи консервування. Принцип методу. Соління огірків, томатів, мочіння яблук, квашення капусти.

Застосування хімічних консервантів. Сульфітація. Консервування Собіновою та бензойною кислотами.

Нормування якості консервованої продукції державними стандартами.

Продукти переробки картоплі. Основи виробництва крохмалю у сільськогосподарських підприємствах. Механізована поточна лінія по виробництву сирого крохмалю з картоплі. Нормування якості сирого крохмалю. Зберігання крохмалю.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барабаш О.Ю. Овочівництво: підручник/О.Ю. Барабаш. – К.: Вища шк., 1994. – 374 с.
2. Барабаш О.Ю. Овочівництво і плодівництво: підручник/ О.Ю. Барабаш, О.М. Цизь, О.П. Леонтьєв, В.Г. Гонтар. – Вища шк., 2000. – 503 с.
3. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту. Закритий ґрунт: підручник/ Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Суліма. – Вінниця: Нова книга, 2008. – Ч. 1. – 368 с.
4. Гринник, І.В., Омельченко І.К., Литовченко О.М. Вітчизняні технології виробництва, зберігання та переробки плодів і ягід в Україні. К.: Преса України, Інститут садівництва НАН України, 2012. – 120 с.
5. Грицаєнко А.О. Плодівництво: підручник/А.О. Грицаєнко. – К.: Урожай, 2000. – 430 с.
6. Жук О.Я. Насінництво овочевих культур: Навч. посібник/О.Я. Жук, З.Д. Сич. – Вінниця: Глобус-ПРЕС, 2011. – 450 с.
7. Корнієнко С.І. Удобрення овочевих та баштанних культур: Монографія/ С.І. Корнієнко, В.Ю. Гончаренко, Л.П. Ходєєва, Р.П. Гладкіх, Т.В. Парамонова, О.В. Куц, Т.К. Горова, С.М. Кормош, І.М. Гордієнко, В.А. Котунов, В.Ф. Пащенко, Г.Я. Ілюшенко:[за ред.. докторів с.-г. наук В.Ю. Гончаренка і С.І. Корнієнка]. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 370 с.
8. Куян В.Г. Плодівництво: підручник/ В.Г. Куян.К.: Аграрна наука, 1998. – 467 с.
9. Куян В.Г. Спеціальне плодівництво: підручник/ В.Г. Куян. –К.: Світ, 2004. - 462 с.
10. Лихацький В.І. Овочівництво: практикум/ В.І. Лихацький, Ю.Є. Бургарт. – К.: Вища шк., 1994. – 366 с.
11. Подпрятов Г.І., Скалецька Л.Ф., Сеньков А.М. Зберігання і переробка продукції рослинництва: навчальний посібник. К.: Мета, 2002. – 495 с.
12. Подпрятов Г.І., Рожко В.І., Скалецька Л.Ф. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва: підручник. – К.: Аграрна освіта, 2014. – 393 с.
13. Помология. Т.1. Яблуня / Под ред. М.В. Андриенка. К.: Урожай, 1994. –458с.
14. Помология. Т.2. Груша и айва / Под ред. М.В. Андриенка. К.: Урожай, 1994. – 223 с.
15. Помология. Т.3 Абрикос, персик, алыча / Под ред. М.В. Андриенка. К.: Урожай, 1997. – 280 с.
16. Помология. Т.4. Слива, вишня, черешня / [Н.И. Туровцев, Л.И. Тараненко, В.В. Павлюк и др.]; под ред. В.В. Павлюка. К.: Урожай, 2004. – 272 с.
17. Пузік Л.М. Технологія зберігання плодів, овочів і винограду. Навчальний посібник /Л.М. Пузік, І.М. Гордієнко.- Харків, Майдан, 2011. – 336 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

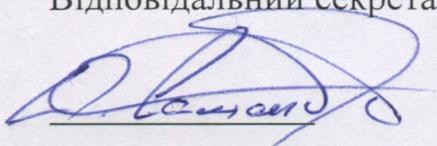
ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент B.A. Зеленський

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст».

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації дослідник з садівництва та виноградарства.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як:

склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ

ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Цінність плодів і ягід як продукту харчування і сировини для промислової переробки. Науково обґрунтовані норми споживання плодів. Становище і перспективи розвитку плодівництва на Україні.

Закономірність росту і розвитку надземної частини і кореневої системи плодових рослин. Стан спокою у рослин і його особливості.

Фактори життєзабезпечення плодових рослин: кліматичні, ґрутові, біологічні і антропогенні. Оптимізація зовнішніх умов для посадки плодових рослин.

Температурний режим. Значення тепла в житті плодових рослин. Зимостійкість, морозо- жаростійкість. Пошкодження низькими температурами і шляхи підвищення морозо- і зимостійкості плодових рослин. Водний режим. Значення води в житті плодових рослин. Посухостійкість плодових рослин. Регулювання водного режиму в насадженнях.

Світловий режим. Способи регулювання освітлення в саду. Повітряно-газовий режим. Вміст кисню та вуглецю в ґрунті і повітрі та їх вплив на ріст і продуктивність плодових рослин. Способи регулювання повітряно-газового режиму повітря і ґрунту.

Поживний режим. Вимоги плодових та ягідних рослин до елементів ґрутового живлення і реакції ґрутового середовища. Способи підвищення родючості ґрунту в саду.

Рельєф. Вплив рельєфу на температурний, поживний, водний, світловий і повітряний режим ґрунту. Ріст і плодоношення плодових рослин на різних рельєфах місцевості.

Поняття про сорт. Вибір місця і особливості вирощування підщеп з насіння. Висадка підщеп. Догляд за рослинами. Догляд за ґрунтом, підживлення, полив, строки і техніка викопування саджанців.

Вибір місця для закладання плодового саду в різних ґрутово-кліматичних зонах України. Організація території саду. Способи, строки і техніка посадки плодових дерев і ягідних кущів.

Системи утримання ґрунту в молодих і плодоносних садах. Обробка ґрунту в пристовбурних смугах і міжряддях саду. Мульчування ґрунту, застосування гербіцидів.

Удобрення плодових дерев. Кореневі і позакореневі підживлення. Механізація внесення добрив.

Завдання формування і обрізки крон. Способи і строки обрізки. Формування плодових дерев в залежності від порід підщеп і природних умов.

Обрізування плодових дерев по віковим періодам. Особливості обрізки і

формування дерев на слаборослих підщепах і спуртових сортів.

Вибір місця під ягідні плантації і організація території. Передпосадкова підготовка ґрунту. Посадка і догляд за ягідниками. Строки і техніка збирання ягід.

Овочівництво – наукова дисципліна і галузь сільського господарства. Продуктові органи овочів. Група овочевих і кормових рослин. Способи виробництва овочів. Основні напрямки в овочівництві.

Хімічний склад і харчова цінність овочів. Науково обґрунтоване раціональне харчування. Вміст поживних речовин і енергетична цінність (калорійність) овочів. Способи споживання овочів в їжі.

Розробка і впровадження інтенсивних і енергозберігаючих технологій виробництва овочів у відкритому та захищенному ґрунті. Виведення і впровадження нових високопродуктивних і високоякісних сортів та гібридів, стійких проти хвороб і шкідників, придатних для механізованого збирання врожаю.

Походження і класифікація овочевих рослин. Класифікація овочевих рослин за ботанічними ознаками, господарськими особливостями (продуктовими органами і спільністю технології вирощування), а також за тривалістю життя.

Ріст і розвиток овочевих рослин. Стадії розвитку рослин. Екологічні і життєві форми рослин.

Відношення овочевих рослин до умов екологічного середовища. Кліматичні, ґрутові (едафічні), біологічні (біотичні) і антропогенні (вплив людини) фактори екологічного (навколошнього) середовища. Показники, які характеризують відношення до них рослин (стійкість, вимогливість, чутливість). Способи оптимізації факторів екологічного середовища в процесі формування врожаю.

Температура повітря і ґрунту. Класифікація овочевих рослин за вимогливістю до температури повітря і стійкості до заморозків.

Технологічні прийоми, покращені температурні умови росту і розвитку рослин (способи вирощування, строки сівби та садіння, напрям схилу, профілювання поверхні ґрунту, мульчування, кулісні посіви, протизаморозкове дошування, тимчасові і постійні плівкові укриття, парники, теплиці).

Освітленість. Фотосинтез рослин. Вплив інтенсивності і спектрального складу світла на ріст, розвиток і продуктивність рослин.

Способи створення сприятливого світлового режиму у відкритому і захищенному ґрунті (строки сівби і садіння, використання схилів, площин живлення і конфігурація розміщення рослин, кулісні посіви, орієнтації напряму посіву, додаткове електроопромінювання розсади і світлокультура, притінення та очистка покрівлі теплиць і парників, скорочення тривалості дня та ін.).

Вологість ґрунту і повітря. Вимогливість рослин до вологи ґрунту і повітря на різних етапах онтогенезу. Оптимальна вологість ґрунту перед поливами по періодам росту і розвитку рослин.

Оптимальна вологість повітря для росту і розвитку рослин. Транспіраційний коефіцієнт і коефіцієнт водоспоживання рослин, їх критичні періоди росту і розвитку при нестачі вологи. Способи поливу: крапельне, дощування, по борознах, внутрішньогрунтовий та ін. Техніка поливу.

Живлення рослин. Вимогливість рослин до родючості ґрунту. Забруднення овочевої продукції нітратами, важкими металами, пестицидами, нуклідами стронцію і цезію і шляхи його усунення. Діагностика мінерального живлення. Система добрив в овочевих сівозмінах. Виробництво екологічно безпечної овочевої продукції.

Статеве розмноження. Біологічні, технологічні і екологічні переваги і недоліки статевого і вегетативного розмноження. Прийоми підготовки і обробки насіння: замочування і пророщування, барботування, закалювання, яровизація (прохолоджування), дражування, збагачування поживними і біологічно активними речовинами, обробка бактеріальними добривами, інкрустування, фізичний вплив.

Вегетативне розмноження рослин. Розмноження поділом кореневищ (коренеплодів), пагонами, щепленням, бульбами, бруньками, повітряними цибулинами, живцями коріння і черешками листків.

Розсадний спосіб вирощування. Суть способу і його значення для одержання ранніх і високих урожаїв, вирощування тепловимогливих рослин в північних районах, більш інтенсивного використання землі, захисту рослин від

Горщечкова розсада. Види горщечків. Матеріали для виготовлення горщечків та засипання пустих ґрунтосумішю у спорудах захищеного ґрунту. Склад і фізико-хімічні властивості ґрунтосуміші. Сучасна технологія вирощування розсади.

Основні положення інтенсивної технології вирощування овочевих рослин. Поняття технологічного процесу і операції. Технологічні елементи при вирощуванні овочевих рослин.

Сівозміни з овочевими рослинами. Поняття про сівозміни, їх значення. Реалізація завдання щодо виробництва овочів при освоєнні сівозміни.

Система обробки ґрунту. Основні задачі обробки ґрунту. Основний (осінній), передпосівний (передпосадковий), післяпосівний і міжрядний обробіток ґрунту.

Способи вирощування овочевих рослин. Дорошування і вигонка рослин. Спосіб вирощування рослин на шпалері.

Площа живлення овочевих рослин. Створення оптимальних умов для підвищення врожайності рослин. Конфігурація площин живлення рослин. Оптимальна густота рослин.

Сівба і садіння овочевих рослин. Строки сівби і садіння рослин. Ранньовесняні, весняні, пізньовесняні, літні, повторні, осінні (озимі), підзимні і зимові посіви. Конвеєрні посіви.

Повторні, ущільнені та кулісні посіви і посадки овочевих рослин. Значення повторних і ущільнених (змішаних) посівів та посадок. Сумісне вирощування рослин, які розрізняються за тривалістю вегетаційного періоду і темпами росту та розвитку.

Загальні прийоми догляду за посівами і посадками овочевих рослин. Боротьба з ґрунтовою кіркою, мульчування. Формування оптимальної густоти рослин. Проріджування рослин, прополки, підгортання і підживлювання. Міжрядні обробки ґрунту. Поливи рослин (способи, поливний режим, поливні і зрошуvalні норми, сумарне водоспоживання). Особливості крапельного зрошенння.

Створення сприятливих умов для плodoутворення: бджоло-джмілезапилення, застосування регуляторів росту. Система захисту рослин від шкідників і хвороб.

Збирання урожаю і післязбиральна обробка продукції. Сроки збору урожаю. Транспортування зібраного урожаю.

Післязбиральна обробка урожаю. Стандарти на овочеву продукцію. Боротьба з втратами врожаю. Шляхи покращення якості продукції.

Сільськогосподарські продукти, як об'єкти зберігання. Вплив абіотичних і біотичних факторів на збереженість об'єктів.

Картопля, овочі, фрукти, як об'єкти зберігання. Харчова цінність плodoовочевої продукції та їх хімічний склад. Фізичні властивості, які враховуються під час збирання, транспортування та зберігання (сипкість, шпаруватість, механічна міцність, випаровування, відпотівання, теплофізичні характеристики). Товарна характеристика плodoовочевої продукції згідно вимог стандарту.

Мікробіологічні процеси, які відбуваються у картоплі, овочах та фруктах під час зберігання.

Втрати, обумовлені розвитком нематод, кліщів та шкідників під час зберігання, а також мікробіологічними процесами. Вплив сортових особливостей, імунітету, прийомів агротехніки, строків та технології збирання на збереженість партії картоплі, овочів, фруктів та ягід. Підготовка картоплі, овочів, фруктів до зберігання. Анатомо-морфологічні процеси.

Основи режиму зберігання плodoовочевої продукції в охолодженому стані.

Особливості зберігання окремих видів картоплі, овочів, фруктів, ягід.

Способи зберігання та розміщення картоплі, овочів та фруктів (стационарний та польовий). Зберігання овочів, фруктів, ягід у стационарних сховищах. Способи зберігання та розміщення продукції в них.

Система спостереження за продукцією під час зберігання. Обробка та підготовка продукції до реалізації. Особливості зберігання насіннєвої картоплі та насінників овочевих культур.

Зберігання ягід, фруктів та овочів у регульованому газовому середовищі.

Характеристика цих середовищ. Техніка та технологія зберігання ягід, фруктів, овочів у холодильниках з регульованим газовим середовищем.

Зберігання ягід, фруктів, картоплі, овочів у поліетиленових пакетах, у ящиках, у контейнерах з поліетиленовими вкладнями. Ефективність прогресивних способів зберігання соковитої продукції.

Мікробіологічні методи консервування. Принцип методу. Соління огірків, томатів, мочіння яблук, квашення капусти.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Барабаш О.Ю. Овочівництво і плодівництво: підручник/ О.Ю. Барабаш, О.М. Цизь, О.П. Леонтьєв, В.Г. Гонтар. – Вища шк., 2000. – 503 с.
2. Грицаєнко А.О. Плодівництво: підручник/А.О. Грицаєнко. – К.: Урожай, 2000. – 430 с.
3. Куян В.Г. Плодівництво: підручник/ В.Г. Куян.К.: Аграрна наука, 1998. – 467 с.
4. Куян В.Г. Спеціальне плодівництво: підручник/ В.Г. Куян. –К.: Світ, 2004. - 462 с.
5. Лихацький В.І. Овочівництво: практикум/ В.І. Лихацький, Ю.Є. Бургарт. – К.: Вища шк., 1994. – 366 с.
6. Подпрятов Г.І., Скалецька Л.Ф., Сеньков А.М. Зберігання і переробка продукції рослинництва: навчальний посібник. К.: Мета, 2002. – 495 с.
7. Подпрятов Г.І., Рожко В.І., Скалецька Л.Ф. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва: підручник. – К. : Аграрна освіта, 2014. – 393 с.
8. Пузік Л.М. Технологія зберігання плодів, овочів і винограду. Навчальний посібник /Л.М. Пузік, І.М. Гордієнко.- Харків, Майдан, 2011. – 336 с.
9. Сіленко, В.О. Сучасні технології садівництва. Практикум / Навчальний посібник. В.О. Сіленко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. –182 с.
10. Сич З.Д. Сортовивчення овочевих культур: Навчальний посібник/ З.Д. Сич, І.М. Бобось. – К.: Нілан-ЛТД, 2012. – 578 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю
204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
на основі
освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент Марія А.В. Димчук

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістр за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «24 » березня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації: магістр з технології виробництва і переробки продукції тваринництва; магістр з кінології.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	B	C	D
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Біологічні особливості худоби. Особливості екстер'єру, конституції, інтер'єру. Хімічний склад молока та його харчова цінність. Фактори, що впливають на надій і склад молока. Мінливість та успадкування молочності і основних компонентів молока. Формування м'ясної продуктивності худоби. Склад м'яса і його харчова цінність. Мінливість і спадковість м'ясної продуктивності. Глобальні та локальні молочні породи та їх структура. Організація, форми та методи штучного осіменіння худоби. Причини перегулів та їх запобігання. Підготовка корів і нетелів до отелу та його проведення. Контроль за проходженням післяродового періоду.

Теоретичні основи вирощування молодняку великої рогатої худоби. Роздій, оцінка і відбір первісток. Значення бугайв-плідників у поліпшенні продуктивних якостей худоби. Організація замовних спаровувань для одержання ремонтних бугайців. Технологія вирощування, оцінка та використання бугайв-плідників. Прив'язне утримання корів, безприв'язне утримання корів: на глибокій підстилці, літнє утримання корів. Групування корів за фізіологічно-технологічними періодами. Режим годівлі корів, кратність та черговість роздавання кормів.

Функції молочної залози (секреція та нагромадження молока у вим'ї, молоковіддача). Первина обробка молока та його реалізація. Типи відгодівельних господарств та порядок комплектування їх молодняком. Видалення гною в умовах прив'язного і безприв'язного утримання, з кормово-вигульних майданчиків.

Будова та функції організму собаки. Фізіологія м'язів та рухів собаки. Система органів внутрішньої секреції у собак. Фізіологія травлення та метаболізму речовин і енергії. Система органів розмноження собак. Система органів дихання у собак. Система органів травлення у собак. Система органів шкірного покриву собак. Фізіологія вищої нервової діяльності собак і формування поведінки. Мускулатура собаки. Нервова система собак. Органи почуттів собак. Екстер'єр собаки: тулуб, голова, морда, кінцівки. Етологія собак. Утримання та годівля собак. Племінне розведення собак.

Поняття про вовну. Будова шкіри, ріст, утворення вовни та фактори, що їх обумовлюють. Групи вовни. Руно і його елементи. Фізико – механічні властивості вовни (довжина, тонина, звивистість, міцність, розтяжимість, пружність, еластичність, колір, блиск) та фактори, що їх обумовлюють. Жиропіт, його значення. Види жиропоту. Вади вовни, причини їх появи та заходи боротьби з ними. Поняття про смушки, утворення смушковості. Особливості волосяного покриву смушків. Фактори, що впливають на якість смушків. Заготівельні стандарти на смушки. Види овчин, їх характеристика. Фактори, що впливають на якість овчин.

Формування м'ясності, хімічний склад баранини. Показники м'ясної продуктивності овець (прижиттєві і після забійні). Фактори, що впливають на

формування м'ясності (спадкові, годівля тощо). Молоко, його цінність та хімічний склад. Строки, тривалість і системи доїння вівцематок. Використання овечого молока для виготовлення сиру. Вплив різних факторів на молочну продуктивність.

Походження овець. Доместикаційні зміни овець. Зоологічна та виробнича класифікація порід овець. Тонкорунні, напівтонкорунні, напівгрубововнові, грубововнові породи овець. Вимоги при відборі овець різного напрямку продуктивності. Відбір за продуктивністю. Види бонітування. Відбір за походженням та якості нашадків. Особливості організації племінної роботи в різних типах господарств.

Структура та оборот стада. Формування отар. Організація та проведення парування. Види парування. Види окотів. Організація та проведення окоту. Відлучення ягнят та вирощування ремонтного молодняку. Особливості годівлі овець залежно від їх напрямку продуктивності, фізіологічного стану та ін. Організація стриження овець: обґрунтування вибору строків і кратності стриження, підготовка стригального пункту, підготовка овець до стриження. Способи та прийоми стриження овець. Підготовка вовни до здачі: організація та проведення класування вовни, заготівельні стандарти на вовну, вихід митої вовни, пакування, маркіровка та транспортування вовни. Організація доїння овець і переробка молока. Забій ягнят для одержання смушків. Консервування шкурок. Консервування, зберігання, оцінка і використання овчин. Промислова технологія виробництва продукції вівчарства. Принципи промислової технології. Поточне виробництво вовни та баранини. Циклічне осіменіння, групове ягніння. Система вівчарства фермерського господарства.

Яєчна продуктивність сільськогосподарської птиці різних видів. Компоненти несучості. Методи обліку несучості. Шляхи підвищення несучості та покращення якості яєць. Показники м'ясної продуктивності. Контроль за ростом і розвитком молодняку с.-г. птиці. Шляхи підвищення м'ясної продуктивності та покращення якості м'яса.

Класифікація порід птахів. Характеристика основних порід курей, качок, гусей, індиків та інших видів птиці. Характеристика сучасних кросів курей, качок, гусей та індиків. Завдання і організація племінної роботи з птахівництва в Україні. Основні селекційні ознаки при відборі яєчної і м'ясної птиці. Спадковість та мінливість селекційних ознак. Значення природної і штучної інкубації. Технологія інкубації, біологічний контроль в процесі інкубації. Оцінка якості добового молодняку і визначення статі. Обробка, пакування та транспортування добового молодняку.

Нормативні показники якісного добового молодняку сільськогосподарської птиці різних видів. Технологія вирощування ремонтного молодняку сільськогосподарської птиці різних видів. Утримання, годівля, мікроклімат (температурний режим, вологість повітря, світловий режим, щільність посадки).

Контроль за ростом і розвитком ремонтного молодняку. Критичні періоди розвитку молодняку.

Системи і методи утримання дорослої птиці і молодняку. Комплектування промислового стада курей-несучок. Особливості утримання курей промислового стада: вимоги до пташників, обладнання, мікроклімат. Годівля промислового стада курей-несучок. Збір, сортuvання, зберігання, транспортування і реалізація яєць. Виробництво харчових яєць у фермерських і приватних господарствах. Племінні ресурси м'ясної галузі птахівництва. Сучасні технології виробництва м'яса птиці різних видів. Основи технології виробництва м'яса курчат-бройлерів. Особливості технологій забою і переробки бройлерів. Технології виробництва м'яса індиків, качок, цесарок, перепелів, страусів та м'яса і печінки гусей.

Особливості будови статевої системи кнурів і маток; відтворний цикл, його тривалість, стадії і фактори, що впливають на його проходження. Особливості екстер'єру і конституції свиней сального, м'ясо-сального і беконного напрямку продуктивності. Ознаки здорової тілобудови свиней. Породотвірний процес; класифікація порід і породне районування. Велика біла порода свиней і її роль породотвірному процесі. Породи, виведені в Україні (українська степова біла, українська степова ряба, миргородська, полтавська м'ясна, українська м'ясна).

Відбір і підбір в свинарстві; головні задачі відбору і підбору; фактори, що впливають на відбір і підбір. Контрольне вирощування і контрольна відгодівля. Організація племінної роботи в різних категоріях господарств: племзаводах, племфермах і товарних господарствах. Зональні системи розведення свиней; генетичні основи селекції свиней; спадковість, мінливість, повторюваність головних господарсько-корисних ознак свиней. Використання основних, перевірюваних свиноматок і ремонтних свинок. Відтворні якості кнурів та маток. Основні методи інтенсифікації використання маточного поголів'я, стимуляція і синхронізація охоти і опоросів. Осіменіння свиноматок та ремонтних свинок, особливості осіменіння в підсисний період. Фактори, що впливають на статеву активність та довголіття кнурів. Режим статевого використання кнурів. Якість сперми та її оцінка. Використання кнурів-пробників.

Годівля кнурів-плідників в залежності від віку та інтенсивності використання. Утримання кнурів-плідників(типи станків для кнурів, мікроклімат приміщені). Годівля свиноматок в залежності від віку та їх фізіологічного стану. Технологія вирощування поросят-сисунів в залежності від строків їх відлучення від свиноматок. Біологічні особливості поросят-сисунів, потреба поросят-сисунів в поживних речовинах і значення ранньої підгодівлі поросят-сисунів. Оптимальні технологічні параметри мікроклімату при вирощуванні поросят-сисунів; Технологічні параметри при дорощуванні поросят відлучених від свиноматок в різні строки. Гніздове, клітково-батарейне та інші прогресивні технології вирощування поросят. Літньо-табірне утримання поросят. Контроль за ростом та розвитком ремонтного молодняку.

Теоретичні основи відгодівлі свиней. Фактори, що визначають виробництво м'ясої і жирної свинини. Вплив типів годівлі і видів кормів на якість свинини. Виробництво свинини на великих промислових комплексах. Принципи технології: потоковість виробничих процесів, роздільно-цехова організація праці, послідовність формування технологічних груп тварин. Організаційні форми і принципи роботи спеціалізованих господарських ферм і комплексів. Організація і технологія робіт в цехах відтворення на ділянках утримання холостих, поросних і підсисних свиноматок. Особливості годівлі холостих, поросних і підсисних свиноматок на комплексах. Відтворення стада на промислових комплексах. Технологія вирощування молодняку на комплексах, поросят-сисунів і поросят відлучених від свиноматок. Технологія вирощування молодняку на комплексах, поросят-сисунів і поросят відлучених від свиноматок. Організація племінної роботи на племфермах, промислових комплексах. Вирощування племінного молодняку на племрепродукторах. Особливості виробництва свинини в фермерських господарствах.

Структура м'ясного балансу країни та раціональне використання продуктів забою тварин. Сучасний стан споживання м'яса в Україні та розвинених країнах світу. Значення м'ясопродуктів у харчуванні людей. Класифікація ковбас. Сировина та допоміжні матеріали для виробництва ковбасних виробів. Підготовка м'ясої сировини та допоміжних матеріалів для ковбасного виробництва. Характеристика технологічних процесів виготовлення ковбасних виробів різного асортименту. Вимоги до якості ковбасних виробів. Пакування, перевезення і зберігання ковбасних виробів. Класифікація і асортимент натуральних м'ясних виробів. Сировина, допоміжні матеріали та їх підготовка. Характеристика технологічних процесів виробництва натуральних м'ясних виробів. Вимоги до якості, пакування, перевезення і зберігання натуральних м'ясних виробів.

Класифікація і асортимент м'ясних напівфабрикатів. Характеристика технологічних процесів виробництва різних видів м'ясних напівфабрикатів. Вимоги до якості і зберігання м'ясних напівфабрикатів. Класифікація консервів за видом сировини, складом, температурою термічної обробки та призначенням. Характеристика технологічних процесів виготовлення банкових консервів. Пакування, маркування і зберігання м'ясних консервів. Класифікація харчових тваринних жирів. Сировина, вимоги до сировини і готової продукції. Методи виділення жиру та характеристика технологічних процесів. Упакування і зберігання харчового жиру.

Види сировини для виробництва кормового борошна, його характеристика та використання. Підготовка сировини та способи її переробки. Технологія виготовлення кормового борошна та параметри термічної обробки сировини. Способи консервування риби. Характеристика технологічних процесів переробки риби під час виготовлення рибних продуктів. Умови і термін зберігання готової продукції. Правила маркування і пакування харчових яєць. Умови і термін

зберігання дієтичних і столових яєць. Вимоги до яєць для промислової переробки. Технологія виробництва меланжу. Технологія виробництва яечного порошку. Упакування, зберігання меланжу та яечного порошку.

Первинна обробка та вимоги до зберігання відкачаного меду. Купажування, розпускання, як спосіб поліпшення товарної якості меду. Первинна переробка воскової сировини на пасіках, зберігання воску. Технологічні вимоги до первинної обробки і зберігання квіткового обніжжя, перги, маточного молочка та апітоксину. Біохімічний, фізико-хімічний склад та мікрофлора молока. Фактори, що впливають на склад і властивості молока. Очищення, охолодження, зберігання, транспортування молока. Органолептична оцінка якості молока. Санітарно-гігієнічна оцінка якості молока.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біологія собаки [Текст] : навчальний посібник / О.В. Іванова, М.І. Гиль, Т.В. Литвиненко та ін. / під редакцією О.А. Трофименка. – Миколаїв, 2010. – с. 351.
2. Вівчарство [Текст] : навчальний посібник / В'ячеслав Олексійович Сухарльов, О.П. Дерев'янко. - Харків : Еспада, 2003. - 256 с.
3. Годівля сільськогосподарських тварин [Текст] : підручник для студентів вищ. навч. закладах III-IV рівнів акредитації / І.І. Ібатуллін, Д.О. Мельничук, Г.О. Богданов та ін.; За ред.: І.І. Ібатулліна. - Вінниця : Нова книга, 2007. - 616 с.
4. Кінологія: утримання та годівля собак: Навчальний посібник / В.А. Бурлака, Н.В. Павлюк, В.М. Степаненко та ін. / під редакцією В.А. Бурлаки – Житомир: Видавництво «Волинь», 2004 – 412 с.
5. Конярство [Текст] : підручник для підготовки фахівців аграр. вузів I-IV рівнів акред. з напряму "Зооінженерія" / Борис Максимович Гопка, М.П. Хоменко, П.М. Павленко. - К. : Вища освіта, 2004. - 320 с.
6. Кролівництво [Текст] : монографія / М. І. Бащенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко ; Черкаський інститут агропромислового виробництва. - Черкаси : Черкаський ін-т АПВ, 2010. - 302 с.
7. Практикум з вівчарства і технології виробництва вовни і баранини [Текст] : навчальний посібник для студ. вузів / В.О. Сухарльов, О.П. Дерев'янко. - Харків : Еспада, 2003. - 144 с.
8. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, які навчаються за напрямами підготовки "Ветеринарна медицина" та "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / І. І. Ібатуллін [та ін.]. - Житомир : Полісся, 2013. - 442 с.
9. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин [Текст] : практикум для підготовки фахівців з напряму 7.130201 - "Зооінженерія, технологія зберігання та переробки продукції тваринництва" для аграрних вузів III-IV рівнів акредитації / Ю. Ф. Мельник [та ін.]. - К. : Слово, 2007. - 240 с.
10. Свинарство і технологія виробництва свинини [Текст] : підручник для аграрних вузів III-IV рівнів акред. із спец. "Зооінженерія". - Вид. 2-е, доп. і перероб. - Харків : Еспада, 2003. - 448 с.
11. Селекція сільськогосподарських тварин [Текст] : Підручник для підготовки фахівців аграрних вузів I-IV рівнів акредитації з напряму "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / Ю. Ф. Мельник [та ін.] ; За ред.: Ю. Ф. Мельника, В. П. Коваленка, А. М. Угнівенка. - К. : Інтас, 2008. - 446 с.
12. Технологія виробництва молока і яловичини [Текст] : підручник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, які навчаються за напрямом підготовки "Технологія виробництва і переробки продукції

- тваринництва" / Ю. Д. Рубан, С. Ю. Рубан. - 3-те вид., перероб. й доп. - Харків : Еспада, 2011. - 800 с.
13. Технологія виробництва молока і яловичини. Практикум [Текст] : навчальний посібник для підготовки фахівців ОКР "Бакалавр" напряму 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / В. І. Костенко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Агроосвіта, 2013. - 454 с.
14. Технологія виробництва продукції бджільництва [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / В. Д. Іванова, С. І. Таран ; Миколаївський державний аграрний університет. - Миколаїв : МДАУ, 2010. - 315 с.
15. Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва [Текст] : підручник для студентів аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації та навчальний посібник для III-IV рівнів акредитації зі спеціальностей напряму 6.090102 "Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва" / В. І. Бала [та ін.]. - Вінниця : Нова книга, 2009. -272 с.
16. Технологія виробництва продукції птахівництва [Текст] : підручник для підготовки фахівців в аграрних вищих навч. закладах I-II рівнів акред. та навч. посіб. для III-IV рівнів акред. напряму 1302 "Зооінженерія" / В.П. Бородай, М.І. Сахацький, А.І. Вертайчук та ін. - Вінниця : Нова книга, 2006. - 360 с.
17. Технологія виробництва продукції птахівництва [Текст] : практикум до виконання лабораторних занять студентами аграрних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації за напрямом 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / В. П. Бородай [та ін.]. - К. : Агроосвіта, 2013. - 272 с.
18. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації / О. Т. Бусенко [та ін.] ; За ред. О. Т. Бусенка. - К. : Агроосвіта, 2014. - 493 с.
19. Технологія продуктів забою тварин [Текст] : підручник для підготовки фахівців ОКР "Бакалавр" напряму 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" у ВНЗ II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / А. Я. Маньковський, Т. А. Антонюк. - К. : Агроосвіта, 2014. - 336 с.
20. Хвороби бджіл та основи бджільництва [Текст] : наукове видання / О.Є. Галатюк. - Житомир : Полісся, 2006. - 288 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

**ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю
204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
на основі
освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент *А.В. Димчук* А.В. Димчук

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «14 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	10
Список рекомендованої літератури	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікацій магістра з технології виробництва і переробки продукції тваринництва та магістра з кінології.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	B	C	D
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Біологічні особливості худоби. Особливості екстер'єру, конституції, інтер'єру. Хімічний склад молока та його харчова цінність. Фактори, що впливають на надій і склад молока. Мінливість та успадкування молочності і основних компонентів молока. Формування м'ясної продуктивності худоби. Склад м'яса і його харчова цінність. Мінливість і спадковість м'ясної продуктивності. Глобальні та локальні молочні породи та їх структура. Організація, форми та методи штучного осіменіння худоби. Причини перегулів та їх запобігання. Підготовка корів і нетелів до отелу та його проведення. Контроль за проходженням післяродового періоду.

Теоретичні основи вирощування молодняку великої рогатої худоби. Роздій, оцінка і відбір первісток. Значення бугайв-плідників у поліпшенні продуктивних якостей худоби. Організація замовних спаровувань для одержання ремонтних бугайців. Технологія вирощування, оцінка та використання бугайв-плідників. Прив'язне утримання корів, безприв'язне утримання корів: на глибокій підстилці, літнє утримання корів. Групування корів за фізіологічно-технологічними періодами. Режим годівлі корів, кратність та черговість роздавання кормів.

Функції молочної залози (секреція та нагромадження молока у вим'ї, молоковіддача). Первинна обробка молока та його реалізація. Типи відгодівельних господарств та порядок комплектування їх молодняком. Видалення гною в умовах прив'язного і безприв'язного утримання, з кормово-вигульних майданчиків.

Будова та функції організму собаки. Фізіологія м'язів та рухів собаки. Система органів внутрішньої секреції у собак. Фізіологія травлення та метаболізму речовин і енергії. Система органів розмноження собак. Система органів дихання у собак. Система органів травлення у собак. Система органів шкірного покриву собак. Фізіологія вищої нервової діяльності собак і формування поведінки. Мускулатура собаки. Нервова система собак. Органи почуттів собак. Екстер'єр собаки: тулуб, голова, морда, кінцівки. Етологія собак. Утримання та годівля собак. Племінне розведення собак.

Поняття про вовну. Будова шкіри, ріст, утворення вовни та фактори, що їх обумовлюють. Групи вовни. Руно і його елементи. Фізико – механічні властивості вовни (довжина, тонина, звивистість, міцність, розтяжимість, пружність, еластичність, колір, блиск) та фактори, що їх обумовлюють. Жиропіт, його значення. Види жиропоту. Вади вовни, причини їх появи та заходи боротьби з ними. Поняття про смушки, утворення смушковості. Особливості волосяного покриву смушків. Фактори, що впливають на якість смушків. Заготівельні стандарти на смушки. Види овчин, їх характеристика. Фактори, що впливають на якість овчин.

Формування м'ясності, хімічний склад баранини. Показники м'ясної продуктивності овець (прижиттєві і після забійні). Фактори, що впливають на

формування м'ясності (спадкові, годівля тощо). Молоко, його цінність та хімічний склад. Строки, тривалість і системи доїння вівцематок. Використання овечого молока для виготовлення сиру. Вплив різних факторів на молочну продуктивність.

Походження овець. Доместикаційні зміни овець. Зоологічна та виробнича класифікація порід овець. Тонкорунні, напівтонкорунні, напівгрубововнові, грубововнові породи овець. Вимоги при відборі овець різного напрямку продуктивності. Відбір за продуктивністю. Види бонітування. Відбір за походженням та якості нашадків. Особливості організації племінної роботи в різних типах господарств.

Структура та оборот стада. Формування отар. Організація та проведення парування. Види парування. Види окотів. Організація та проведення окоту. Відлучення ягнят та вирощування ремонтного молодняку. Особливості годівлі овець залежно від їх напрямку продуктивності, фізіологічного стану та ін. Організація стриження овець: обґрунтування вибору строків і кратності стриження, підготовка стригального пункту, підготовка овець до стриження. Способи та прийоми стриження овець. Підготовка вовни до здачі: організація та проведення класування вовни, заготівельні стандарти на вовну, вихід митої вовни, пакування, маркіровка та транспортування вовни. Організація доїння овець і переробка молока. Забій ягнят для одержання смушків. Консервування шкурок. Консервування, зберігання, оцінка і використання овчин. Промислова технологія виробництва продукції вівчарства. Принципи промислової технології. Поточне виробництво вовни та баранини. Циклічне осіменіння, групове ягніння. Система вівчарства фермерського господарства.

Яєчна продуктивність сільськогосподарської птиці різних видів. Компоненти несучості. Методи обліку несучості. Шляхи підвищення несучості та покращення якості яєць. Показники м'ясної продуктивності. Контроль за ростом і розвитком молодняку с.-г. птиці. Шляхи підвищення м'ясної продуктивності та покращення якості м'яса.

Класифікація порід птахів. Характеристика основних порід курей, качок, гусей, індиків та інших видів птиці. Характеристика сучасних кросів курей, качок, гусей та індиків. Завдання і організація племінної роботи з птахівництва в Україні. Основні селекційні ознаки при відборі яєчної і м'ясної птиці. Спадковість та мінливість селекційних ознак. Значення природної і штучної інкубації. Технологія інкубації, біологічний контроль в процесі інкубації. Оцінка якості добового молодняку і визначення статі. Обробка, пакування та транспортування добового молодняку.

Нормативні показники якісного добового молодняку сільськогосподарської птиці різних видів. Технологія вирощування ремонтного молодняку сільськогосподарської птиці різних видів. Утримання, годівля, мікроклімат (температурний режим, вологість повітря, світловий режим, щільність посадки).

Контроль за ростом і розвитком ремонтного молодняку. Критичні періоди розвитку молодняку.

Системи і методи утримання дорослої птиці і молодняку. Комплектування промислового стада курей-несучок. Особливості утримання курей промислового стада: вимоги до пташників, обладнання, мікроклімат. Годівля промислового стада курей-несучок. Збір, сортuvання, зберігання, транспортування і реалізація яєць. Виробництво харчових яєць у фермерських і приватних господарствах. Племінні ресурси м'ясної галузі птахівництва. Сучасні технології виробництва м'яса птиці різних видів. Основи технології виробництва м'яса курчат-бройлерів. Особливості технологій забою і переробки бройлерів. Технології виробництва м'яса індиків, качок, цесарок, перепелів, страусів та м'яса і печінки гусей.

Особливості будови статевої системи кнурів і маток; відтворний цикл, його тривалість, стадії і фактори, що впливають на його проходження. Особливості екстер'єру і конституції свиней сального, м'ясо-сального і беконного напрямку продуктивності. Ознаки здорової тілобудови свиней. Породотвірний процес; класифікація порід і породне районування. Велика біла порода свиней і її роль породотвірному процесі. Породи, виведені в Україні (українська степова біла, українська степова ряба, миргородська, полтавська м'ясна, українська м'ясна).

Відбір і підбір в свинарстві; головні задачі відбору і підбору; фактори, що впливають на відбір і підбір. Контрольне вирощування і контрольна відгодівля. Організація племінної роботи в різних категоріях господарств: племзаводах, племфермах і товарних господарствах. Зональні системи розведення свиней; генетичні основи селекції свиней; спадковість, мінливість, повторюваність головних господарсько-корисних ознак свиней. Використання основних, перевірюваних свиноматок і ремонтних свинок. Відтворні якості кнурів та маток. Основні методи інтенсифікації використання маточного поголів'я, стимуляція і синхронізація охоти і опоросів. Осіменіння свиноматок та ремонтних свинок, особливості осіменіння в підсисний період. Фактори, що впливають на статеву активність та довголіття кнурів. Режим статевого використання кнурів. Якість сперми та її оцінка. Використання кнурів-пробників.

Годівля кнурів-плідників в залежності від віку та інтенсивності використання. Утримання кнурів-плідників(типи станків для кнурів, мікроклімат приміщені). Годівля свиноматок в залежності від віку та їх фізіологічного стану. Технологія вирощування поросят-сисунів в залежності від строків їх відлучення від свиноматок Біологічні особливості поросят-сисунів, потреба поросят-сисунів в поживних речовинах і значення ранньої підгодівлі поросят-сисунів. Оптимальні технологічні параметри мікроклімату при вирощуванні поросят-сисунів; Технологічні параметри при дорощуванні поросят відлучених від свиноматок в різні строки. Гніздове, клітково-батарейне та інші прогресивні технології вирощування поросят. Літньо-табірне утримання поросят. Контроль за ростом та розвитком ремонтного молодняку.

Теоретичні основи відгодівлі свиней. Фактори, що визначають виробництво м'ясої і жирної свинини. Вплив типів годівлі і видів кормів на якість свинини. Виробництво свинини на великих промислових комплексах. Принципи технології: потоковість виробничих процесів, роздільно-цехова організація праці, послідовність формування технологічних груп тварин. Організаційні форми і принципи роботи спеціалізованих господарських ферм і комплексів. Організація і технологія робіт в цехах відтворення на ділянках утримання холостих, поросних і підсисних свиноматок. Особливості годівлі холостих, поросних і підсисних свиноматок на комплексах. Відтворення стада на промислових комплексах. Технологія вирощування молодняку на комплексах, поросят-сисунів і поросят відлучених від свиноматок. Технологія вирощування молодняку на комплексах, поросят-сисунів і поросят відлучених від свиноматок. Організація племінної роботи на племфермах, промислових комплексах. Вирощування племінного молодняку на племрепродукторах. Особливості виробництва свинини в фермерських господарствах.

Структура м'ясного балансу країни та раціональне використання продуктів забою тварин. Сучасний стан споживання м'яса в Україні та розвинених країнах світу. Значення м'ясопродуктів у харчуванні людей. Класифікація ковбас. Сировина та допоміжні матеріали для виробництва ковбасних виробів. Підготовка м'ясої сировини та допоміжних матеріалів для ковбасного виробництва. Характеристика технологічних процесів виготовлення ковбасних виробів різного асортименту. Вимоги до якості ковбасних виробів. Пакування, перевезення і зберігання ковбасних виробів. Класифікація і асортимент натуральних м'ясних виробів. Сировина, допоміжні матеріали та їх підготовка. Характеристика технологічних процесів виробництва натуральних м'ясних виробів. Вимоги до якості, пакування, перевезення і зберігання натуральних м'ясних виробів.

Класифікація і асортимент м'ясних напівфабрикатів. Характеристика технологічних процесів виробництва різних видів м'ясних напівфабрикатів. Вимоги до якості і зберігання м'ясних напівфабрикатів. Класифікація консервів за видом сировини, складом, температурою термічної обробки та призначенням. Характеристика технологічних процесів виготовлення банкових консервів. Пакування, маркування і зберігання м'ясних консервів. Класифікація харчових тваринних жирів. Сировина, вимоги до сировини і готової продукції. Методи виділення жиру та характеристика технологічних процесів. Упакування і зберігання харчового жиру.

Види сировини для виробництва кормового борошна, його характеристика та використання. Підготовка сировини та способи її переробки. Технологія виготовлення кормового борошна та параметри термічної обробки сировини. Способи консервування риби. Характеристика технологічних процесів переробки риби під час виготовлення рибних продуктів. Умови і термін зберігання готової продукції. Правила маркування і пакування харчових яєць. Умови і термін

зберігання дієтичних і столових яєць. Вимоги до яєць для промислової переробки. Технологія виробництва меланжу. Технологія виробництва яечного порошку. Упакування, зберігання меланжу та яечного порошку.

Первинна обробка та вимоги до зберігання відкачаного меду. Купажування, розпускання, як спосіб поліпшення товарної якості меду. Первинна переробка воскової сировини на пасіках, зберігання воску. Технологічні вимоги до первинної обробки і зберігання квіткового обніжжя, перги, маточного молочка та апітоксину. Біохімічний, фізико-хімічний склад та мікрофлора молока. Фактори, що впливають на склад і властивості молока. Очищення, охолодження, зберігання, транспортування молока. Органолептична оцінка якості молока. Санітарно-гігієнічна оцінка якості молока.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біологія собаки [Текст] : навчальний посібник / О.В. Іванова, М.І. Гиль, Т.В. Литвиненко та ін. / під редакцією О.А. Трофименка. – Миколаїв, 2010. – с. 351.
2. Вівчарство [Текст] : навчальний посібник / В'ячеслав Олексійович Сухарльов, О.П. Дерев'янко. - Харків : Еспада, 2003. - 256 с.
3. Годівля сільськогосподарських тварин [Текст] : підручник для студентів вищ. навч. закладах III-IV рівнів акредитації / І.І. Ібатуллін, Д.О. Мельничук, Г.О. Богданов та ін.; За ред.: І.І. Ібатулліна. - Вінниця : Нова книга, 2007. - 616 с.
4. Кінологія: утримання та годівля собак: Навчальний посібник / В.А. Бурлака, Н.В. Павлюк, В.М. Степаненко та ін. / під редакцією В.А. Бурлаки – Житомир: Видавництво «Волинь», 2004 – 412 с.
5. Конярство [Текст] : підручник для підготовки фахівців аграр. вузів I-IIU рівнів акред. з напряму "Зооінженерія" / Борис Максимович Гопка, М.П. Хоменко, П.М. Павленко. - К. : Вища освіта, 2004. - 320 с.
6. Кролівництво [Текст] : монографія / М. І. Бащенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко ; Черкаський інститут агропромислового виробництва. - Черкаси : Черкаський ін-т АПВ, 2010. - 302 с.
7. Практикум з вівчарства і технології виробництва вовни і баранини [Текст] : навчальний посібник для студ. вузів / В.О. Сухарльов, О.П. Дерев'янко. - Харків : Еспада, 2003. - 144 с.
8. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, які навчаються за напрямами підготовки "Ветеринарна медицина" та "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / І. І. Ібатуллін [та ін.]. - Житомир : Полісся, 2013. - 442 с.
9. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин [Текст] : практикум для підготовки фахівців з напряму 7.130201 - "Зооінженерія, технологія зберігання та переробки продукції тваринництва" для аграрних вузів III-IV рівнів акредитації / Ю. Ф. Мельник [та ін.]. - К. : Слово, 2007. - 240 с.
10. Свинарство і технологія виробництва свинини [Текст] : підручник для аграрних вузів III-IV рівнів акред. із спец. "Зооінженерія". - Вид. 2-е, доп. і перероб. - Харків : Еспада, 2003. - 448 с.
11. Селекція сільськогосподарських тварин [Текст] : Підручник для підготовки фахівців аграрних вузів I-IV рівнів акредитації з напряму "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / Ю. Ф. Мельник [та ін.]; За ред.: Ю. Ф. Мельника, В. П. Коваленка, А. М. Угнівенка. - К. : Інтас, 2008. - 446 с.
12. Технологія виробництва молока і яловичини [Текст] : підручник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації, які навчаються за напрямом підготовки "Технологія виробництва і переробки продукції

- тваринництва" / Ю. Д. Рубан, С. Ю. Рубан. - 3-те вид., перероб. й доп. - Харків : Еспада, 2011. - 800 с.
13. Технологія виробництва молока і яловичини. Практикум [Текст] : навчальний посібник для підготовки фахівців ОКР "Бакалавр" напряму 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / В. І. Костенко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Агроосвіта, 2013. - 454 с.
14. Технологія виробництва продукції бджільництва [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / В. Д. Іванова, С. І. Таран ; Миколаївський державний аграрний університет. - Миколаїв : МДАУ, 2010. - 315 с.
15. Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва [Текст] : підручник для студентів аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації та навчальний посібник для III-IV рівнів акредитації зі спеціальностей напряму 6.090102 "Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва" / В. І. Бала [та ін.]. - Вінниця : Нова книга, 2009. -272 с.
16. Технологія виробництва продукції птахівництва [Текст] : підручник для підготовки фахівців в аграрних вищих навч. закладах I-II рівнів акред. та навч. посіб. для III-IV рівнів акред. напряму 1302 "Зооінженерія" / В.П. Бородай, М.І. Сахацький, А.І. Вертайчук та ін. - Вінниця : Нова книга, 2006. - 360 с.
17. Технологія виробництва продукції птахівництва [Текст] : практикум до виконання лабораторних занять студентами аграрних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації за напрямом 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" / В. П. Бородай [та ін.]. - К. : Агроосвіта, 2013. - 272 с.
18. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації / О. Т. Бусенко [та ін.] ; За ред. О. Т. Бусенка. - К. : Агроосвіта, 2014. - 493 с.
19. Технологія продуктів забою тварин [Текст] : підручник для підготовки фахівців ОКР "Бакалавр" напряму 6.090102 "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва" у ВНЗ II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики та продовольства України / А. Я. Маньковський, Т. А. Антонюк. - К. : Агроосвіта, 2014. - 336 с.
20. Хвороби бджіл та основи бджільництва [Текст] : наукове видання / О.Є. Галатюк. - Житомир : Полісся, 2006. - 288 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор *Олець* В.В. Іванишин
06.03.2019р.

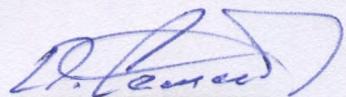
**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент *Р.Р. Зеленський* В.А. Зеленський

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «26 » серпня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	12
Список рекомендованої літератури	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з садово-паркового господарства.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Предмет та методи декоративної дендрології. Основні етапи розвитку дендрології. Значення декоративної дендрології. Зв'язок дендрології з іншими науками.

Поняття про екологію рослин. Класифікація екологічних факторів. Особливості дії екологічних факторів. Вплив людини на рослини і рослинність. Поняття про умови місцевості розташування, Умови існування та екологічну пластичність рослин. Вплив рослин на рослини. Вплив тварин на рослини. Вплив мікроорганізмів на рослини. Рельєф як екологічний фактор. Значення експозиції схилів у розповсюджені рослинності. Значення крутизни схилів у розповсюджені і житті рослин. Вертикальна поясність рослинності в Карпатах. Вертикальні пояси гірського Криму. Повітря як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до забруднення повітря. Забруднення повітря шкідливими домішками. Тепло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до тепла. Світло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до світла. Вітер як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до негативної дії вітру. Класифікація едафічних факторів. Групи порід по відношенню до ґрунтових умов.

Поняття про вид. Внутрішньовидова мінливість рослин. Внутрішньовидові систематичні одиниці. Життєві форми деревних рослин. Життєвий цикл деревних рослин. Річний цикл деревних рослин

Питання лекції: Поняття про ареал. Типи ареалів.

Значення тривалості цвітіння. Значення строків цвітіння. Значення досягнення плодів. Особливості мікроклімату та ґрунтових умов в населених пунктах. Режими ґрунту. Роль рослин у поліпшенню мікроклімату.

Історія систематики рослин. Філогенетична система деревних рослин. Методи філогенетичної систематики деревних рослин.

Поняття про дендрофлору. Дендрофлора України. Поняття про інтродукцію. Інтродукція рослин. Адаптація рослин. Акліматизація рослин.

Природні зони і рослинність України. Рослинність Полісся. Рослинність Лісостепу. Рослинність Степу. Рослинність Карпат. Рослинність Криму.

Основні поняття лісової геоботаніки. Поняття про рослини. Поняття про ліс. Ріст дерев у лісі та на відкритому просторі. Фітоценологія та геоботаніка. Взаємодія деревних порід у насадженні. Зміна деревних порід.

Види генеративних органів. Жіночі генеративні органи. Чоловічі генеративні органи.

Поняття про класифікацію фітоценозів. Асоціація, як найменша систематична одиниця. Формація, як одиниця геоботаніки. Поняття про тип рослинності.

Величина декоративних рослин і декоративні властивості їх крон.

Декоративні якості листків. Декоративні якості квітів. Внутрішньовидова мінливість хвойних та листяних деревних рослин. Декоративні форми листяних порід. Декоративні форми хвойних порід.

Історія виникнення топіарного мистецтва. Штучна зміна форми. Типи формувань. Системи композицій.

Декоративне значення форми стовбура, крони, текстури кори. Інтенсивність росту рослин. Довговічність рослин.

Сади “безперервного цвітіння”. Вічнозелені та листопадні рослини. Асортимент деревних рослин для садово-паркового будівництва. Асортимент деревних рослин Лісостепу. Асортимент деревних рослин Полісся. Асортимент деревних рослин Степу.

Поняття про лісівництво. Предмет і методологія лісівництва. Коротка історія лісівництва

Компоненти лісостану. Елементи лісу і деревостанів. Лісівничо-таксаційні ознаки деревостану. Морфологія лісового масиву

Загальні поняття. Фактори місцеоселення. Класифікація екологічних факторів. Ліс – явище географічне. Ліс і сонячне випромінювання. Ліс і тропосфера. Ліс і термічні умови. Ліс і волога. Взаємодія лісу і ґрунтів. Вплив світла на лісові рослини. Світло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до світла. Ліс і повітряні маси. Вплив вітру на ліс. Вплив лісу на вітер. Відношення деревних порід до тепла. Вплив температурних відхилень на деревні породи. Вплив лісу на температурний режим під його пологом. Відношення деревних порід до вологості місцеоселення. Місце оселення з різним ступенем зволоження ґрунту. Ґрунт і кореневі системи деревних рослин. Відношення деревних рослин до багатства ґрунту. Вплив лісу на водний баланс ґрунту. Вплив лісу на родючість ґрунту.

Хвойні ліси холодної зони. Мішані ліси помірного поясу. Ліси теплого помірного поясу. Тропічні вологі листяні ліси.

Види поновлення лісу. Плодоношення дерев в умовах лісових насаджень. Поява та збереженість самосіву і підросту. Вегетативне поновлення лісу. Ріст та розвиток деревних рослин у лісі. Екологія росту деревних рослин. Взаємодія деревних порід у насадженнях.

Лісова типологія. Витоки лісової типології. Вчення Г.Ф.Морозова про типи насаджень. Лісівничо-екологічна типологія Алексєєва-Погребняка

Загальні поняття. Поділ лісів на групи. Види користування лісом та види рубок.

Загальні положення. Класифікація способів рубок головного користування. Теорії вибіркових рубок. Способи вибіркових рубок. Оцінка вибіркових рубок. Поява та особливості суцільних рубок. Суцільнолісосічні рубки. Основні організаційно-технічні показники суцільнолісосічних рубок. Застосування суцільнолісосічних рубок та їх оцінка. Поява, розвиток та характер

концентрованих рубок. Основні організаційно-технічні показники концентрованих рубок. Процес природного поновлення лісу. Умовно-суцільні рубки. Особливості та класифікація поступових рубок. Рівномірні поступові рубки. Спрощені рівномірно поступові рубки. Оцінка рівномірно поступових рубок. Групово-вибіркові рубки. Групово-поступові рубки. Застосування та оцінка групово-вибіркових рубок і групово-поступових рубок. Інші способи головних рубок.

Технологія головних рубок і поновлення в рівнинних лісах. Технологія головних рубок в гірських лісах. Заходи сприяння природному поновленню. Лісівницьке значення очистки місць рубок. Способи та технологія очистки місць рубок. Очистка лісосік у країнах Північної Америки та Європи.

Загальні відомості про догляд за лісом. Обґрунтування рубок догляду за лісом. Загальна характеристика рубок догляду за лісом. Види рубок догляду їх мета. Методи рубок догляду. Організаційно-технічні показники рубок догляду.

Традиційні технології та способи рубок догляду. Проблема рубок догляду та шляхи подолання. Пошук нових способів рубок догляду на базі механізації виробничих процесів. Основні технології рубок догляду і їх оцінка. Особливості технологій рубок догляду в гірських умовах. Планування та організація рубок догляду за лісом. Рубки догляду в лісах різного складу. Рубки догляду в хвойних лісах. Рубки догляду в листяних лісах.

Хімічний догляд за лісом. Санітарні рубки. Рубки догляду в лісосмугах. Інші види догляду.

Поняття про продуктивність лісу та її види. Суть продуктивності лісів. Продуктивність та біологічна стійкість лісових насаджень. Шляхи підвищення деревної продуктивності лісів. Заходи щодо підвищення продуктивності лісів. Рубки догляду як захід підвищення продуктивності і якості. Заходи які впливають на лісо рослинні умови.

Визначення предмета його зміст, зв'язок з іншими предметами. Об'єкти лісокультурних та лісомеліоративних культур. Коротка історія лісокультурних робіт та полезахисного лісорозведення в нашій країні.

Сучасний стан та перспективи розвитку лісонасіннєвої справи на Україні.

Стан, завдання та перспективи розвитку лісо насіннєвої справи. Організація селекційно-насіннєвих комплексів. Значення географічного походження насіння. Географічні культури.

Лісонасіннєве районування та його наукове обґрунтування. Лісівнича цінність насаджень. Селекційно-насіннєва інвентаризація дерев та насіння. Виділення високих дерев. Організація сортового насінництва його наукове обґрунтування.

Лісонасіннєві ділянки. Архівно-маточні та насіннєві плантації їхнє створення та вирощування. Час і способи щеплення живців, число клонів та їхнє розміщення на плантаціях. Заходи активного впливу на плодоношення деревних

рослин.

Репродуктивна здатність дерев і чагарників. Періодичність насіннєношення та чинники які впливають на нього. Способи обліку та прогнозування урожаю насіння.

Достигання та збір шишок, плодів та насіння. Попереднє обстеження лісо насіннєвих об'єктів та внутрішньо-господарська оцінка посівних якостей насіння. Способи та техніка заготівлі лісо насіннєвої сировини. Приймання, облік та особливості зберігання лісо насіннєвої сировини.

Одержання насіння з шишок шпилькових порід. Одержання насіння з сухих та соковитих порід. Обезкрилювання, очистка та сортuvання лісового насіння. Вихід насіння із лісо насіннєвої сировини.

Лісонасіннєвий контроль за посівними якостями насіння. Формування партій, паспортизація та облік заготовленої лісо насіннєвої сировини. Відбір середніх зразків.

Показники посівної якості та методи їх визначення. Прилади та препарати для визначення схожості лісового насіння. Документація про якість лісового насіння.

Значення зберігання насіння. Умови необхідні для зберігання та підтримування життєздатності. Способи її підтримування та контролю. Упаковка та транспортування насіння. Особливості зберігання. Зберігання насіння хвойних порід. Зберігання насіння листяних порід. Зберігання жолудів дуба.

Теоретичні основи проростання насіння. Обґрунтування прийомів стимулювання проростання насіння. Способи підготовки насіння до проростання. Особливості передпосівної підготовки насіння.

Типи розсадників та їх спеціалізація. Структура лісовых розсадників. Організація постійного лісового розсадника. Сівозміни в постійних лісовых розсадниках. Роль і значення сівозміни. Сівозміни в розсадниках окремих ґрунтово-кліматичних зонах.

Теоретичні основи обробітку ґрунту. Первінне освоєння площ. Обробіток ґрунту в полях сівозмін. Агрехімічні основи застосування добрив. Види добрив та їх характеристика. Норми і способи внесення добрив.

Передпосівний обробіток ґрунту. Способи, види і схеми посіву. Строки посіву, норми висіву і глибина загортання насіння. Догляд за посівами. Вирощування сіянців в закритому ґрунті. Особливості вирощування сіянців деревних рослин. Вирощування сіянців шпилькових порід. Вирощування сіянців листяних порід.

Способи вегетативного розмноження. Розмноження невідділеними від рослини частинами. Розмноження відділеними від рослини частинами. Розмноження щепленням. Клональне мікророзмноження. Маточні плантації.

Вирощування сіянців для лісонасаджень. Види декоративних саджанців для озеленення. Вирощування саджанців плодових рослин. Вирощування саджанців із

закритою кореневою системою.

Інвентаризація садивного матеріалу. Викопування та зберігання садивного матеріалу. Транспортування садивного матеріалу.

Квітникарство в минулому і сучасному. Зв'язок квітникарства з іншими науками. Задачі квітникарства.

Тепловий режим. Водний режим. Повітряно-газовий режим. Світловий режим. Режим живлення.

Насіннєве розмноження. Вегетативна розмноження. Садіння і пересадка рослин.

Догляд за квітковими рослинами (рихлення, прополювання, полив, обприскування, пініціровка, пасинкування, підв'язування). Боротьба з шкідниками і хворобами. Регулятори росту.

Оформлення квітників. Квітково-декоративні елементи квітників та їх композицій. Оформлення декоративними рослинами будівель.

Вибір ділянки. Типи оранжерей. Влаштування парників і розсадників.

Класифікація квітково-декоративних рослин. Літники. Дворічники. Багаторічники.

Класифікація рослин закритого ґрунту. Промислові культури на зріз. Вигонка квітково-декоративних рослин. Горшкові квітково-декоративні рослини.

Значення букета. Зрізання квітів, та способи продовження їх життя. Теорія складання букетів. Оформлення інтер'єрів.

Визначення газонів та їх значення. Газонна дернина та її характеристика. Якість газоноутворюючих трав та травосуміші. Визначення якості газонних травосуміші. Еколо-біоморфологічні особливості рослин декоративних лук. Еколо-біоморфологічна класифікація лучних трав та їх життєві форми. Характеристика газонних трав за життєвими формами.

Партерний газон. Нетрав'яний газон. Луговий газон. Мавританський газон. Спортивний або ігровий газон.

Динаміка культурфітоценозів. Одновидові газони та травосуміші. Характеристика основних рослин декоративних лук: родина злаки - Poacea Borch; родина осокові - Сурагеа Juss; родина бобові - Fabacea Lindl. Різнотрав"я. Рослини паразити на газонах. Отруйні рослини на газонах.

Визначення якості газону, видового складу та стадії розвитку травостою. Методи влаштування газонів. Посів. Гідропосів. Посадка. Розкладка дернини. Рулонні килими та пластини. Складання оптимальних газонних травосуміші для газонів різного типу. Посів. Розрахунок норм висіву. Розрахунок об'єму земляних робіт і складання оптимальних ґрутових суміші для газонів різного типу.

Зимове утримання. Прибирання газонів. Використання гербицидів. Підживлення. Скошування. Утримання газонів. Використання гербицидів. Поверхневе удобрення. Скошування. Полив. Прополка. Удобрення та підживлення. Біжучий та поточний ремонт. Прибирання. Використання

ретандантів. Аерація дернини та інші прийоми механічного обробітку. Захист від хвороб та шкідників.

Підготовка території під газони. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка. Влаштування та експлуатація партерних газонів. Влаштування та експлуатація звичайних садово-паркових газонів. Влаштування та експлуатація лучних газонів. Влаштування та експлуатація мавританських газонів. Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Розрахунок і складання агротехнічної карти на роботи по створенню газонної дернини. Розрахунок і складання агротехнічної карти на роботи по догляду за газонною дерниною.

Компоненти та елементи ландшафту. Природні та антропогенні ландшафти. Первісний, натуральний та культурний ландшафти. Генезис садово-паркового ландшафту.

Ландшафтна основа урбанізованих територій.

Міський ландшафт. Генезис міського ландшафту. Динаміка міського ландшафту. Історико-стильові особливості розвитку ландшафтної архітектури. Функціональні міські ландшафти. Техногенні ландшафти. Агроландшафти.

Роль рельєфу у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єктів ландшафтної архітектури. Водойми та їх класифікація. Ґрунт і клімат як важливі екологічні фактори у формуванні садово-паркового ландшафту. Рослинність та її використання для формування пейзажів. Типи паркових насаджень. Принципи підбору рослинності для створення деревно-чагарникових насаджень та паркових фітоценозів.

Об'ємно-просторова структура об'єктів ландшафтного мистецтва і її зв'язок з компонентами природного ландшафту. Типи просторової структури. Співвідношення типів просторової структури. Композиція відкритих просторів (галявин і партерів). Відкриті, напіввідкриті та закриті ландшафти. Естетична оцінка ландшафтів, фітоценозів і рослин.

Основні принципи композиції: пропорція, контраст, нюанс, тотожність симетрія, асиметрія, колір, світло і тінь, перспектива, масштаб тощо. Планувальні і композиційні центри. Композиційні вісі. Взаємодія частин і цілого. Взаємозв'язок і взаємопроникнення окремих частин.

Поняття пейзажної картини і її композиції у ландшафтній архітектурі. Особливості сприйняття паркових пейзажів: фокус сприйняття, куліси, плани, фон. Вертикальний і горизонтальний кути зору. Класифікація пейзажних картин А. Кищука. Побудова пейзажів на рівнинній ділянці і на крутосхилі.

Міські багатофункціональні парки. Спеціалізовані парки і сади. Заміські зони масового відпочинку. Лісопарки, лугопарки, гідропарки, неаціональні парки та заповідні ландшафти.

Використання і реконструкція природних та девастованих ландшафтів для різних форм відпочинку. Методи проектування. Склад вихідних матеріалів.

Проектування крупних паркових масивів в умовах міського ландшафту. Паркові насадження в системі населеного пункту. Вихідні дані для проектування. Зонування парку. Проектування окремих елементів парку: доріжки, алеї, майданчики, формування паркової рослинності, інженерна підготовка і обладнання.

Сади при громадських спорудах. Сади в житловій забудові. Сквери, бульвари, пішохідні зони, набережні. Сади на дахах. Зимові сади. Розсадники, кладовища, меліоративно-захисні насадження.

Співвідношення споруд з ландшафтом. Природні компоненти в структурі споруд. Площинні споруди в ландшафті.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоус В. І. Декоративне садівництво: підр. / В. І. Білоус. – Умань, 2005. – 296 с.
2. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво / В. І. Білоус. – К. : Наук. світ, 2001. – 299 с.
3. Гордієнко М.І. Лісові культури : підруч. / М.І. Гордієнко, Г.С. Корецький, В.М. Маурер – К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 328 с.
4. Декоративне садівництво і квітникарство: Навчально-методичний посібник / С.В. Роговський, Л.А. Козак, І.В. Тімонов та ін. – Білоцерківський НАУ, 2009. – 153 с.
5. Дерева, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі / [Кучерявий В. П., Дудин Р. Б., Ковальчук Н. П., Пилат О. С.].— Львів: вид-во “Кварт”, 2004. — 138 с.
6. Жирнов А. Д. Рослинні композиції садів і парків : навч.-метод. посіб. / А. Д. Жирнов, Я. В. Мельничук. – Львів : УкрДЛТУ, 1998. – 42 с.
7. Жирнов А . Д. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів: Навч. посібник . – Львів, 1999.
8. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник / В.Я. Заячук – Львів: ТзОВ Фірма Камула, 2005.
9. Заячук В.Я. Дендрологія. Покритонасінні: Навчальний посібник. / В.Я. Заячук – Львів: ТзОВ Фірма Камула, 2004.
10. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навч. Посіб. - К.: Вища шк., 2003. – 199 с.
11. Клюєва І. В. Ландшафтний дизайн / І. В. Клюєва. – Харків : Веста, 2010. – 160 с.
12. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : [підручн. для студентів вищих навч. закл.] / В. П. Кучерявий. – Вид. 2-е. – Львів : Світ, 2008. – 456 с.
13. Кучерявий В. П. Ландшафтна архітектура / В. П. Кучерявий – Львів : Новий світ-2000, 2017. – 521 с.
14. Кучерявий В. П. Історія ландшафтної архітектури / В. П. Кучерявий – Львів : Новий світ-2000, 2018. – 702 с.
15. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну : підручник / Н. Я. Крижанівська. – К. : Ліра-К, 2009. – 218 с.
16. Лісові культури: підруч. / М.І. Гордієнко, М.М. Гузь, Ю.М. Дебринюк, В.М. Маурер. – Львів: Камула, 2005. – 608 с.
17. Маурер В.М. Декоративне розсадництво. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 264с., іл.
18. Пушкар В.В., Жирнов А.Д., Вільгельм-Швадчак О.К. Дизайн квітників: Навчальний посібник. – К.: ДАКККіМ, 2003. – 92 с.
19. Пушкар В.В. Квітникарство відкритого ґрунту: Навчальний посібник. Частина 1- К.: ДАКККіМ, 2006. – 172 с.

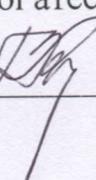
Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

В.В. Іванишин

2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

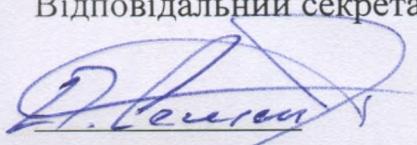
Голова фахової атестаційної комісії
доцент В.А. Зеленський

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «26 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	12
Список рекомендованої літератури	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з садово-паркового господарства.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	B	C	D
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: *склав* – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Предмет та методи декоративної дендрології. Основні етапи розвитку дендрології. Значення декоративної дендрології. Зв'язок дендрології з іншими науками.

Поняття про екологію рослин. Класифікація екологічних факторів. Особливості дії екологічних факторів. Вплив людини на рослини і рослинність. Поняття про умови місцевростання, Умови існування та екологічну пластичність рослин. Вплив рослин на рослини. Вплив тварин на рослини. Вплив мікроорганізмів на рослини. Рельєф як екологічний фактор. Значення експозиції схилів у розповсюдженні рослинності. Значення крутизни схилів у розповсюдженні і житті рослин. Вертикальна поясність рослинності в Карпатах. Вертикальні пояси гірського Криму. Повітря як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до забруднення повітря. Забруднення повітря шкідливими домішками. Тепло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до тепла. Світло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до світла. Вітер як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до негативної дії вітру. Класифікація едафічних факторів. Групи порід по відношенню до ґрунтових умов.

Поняття про вид. Внутрішньовидова мінливість рослин. Внутрішньовидові систематичні одиниці. Життєві форми деревних рослин. Життєвий цикл деревних рослин. Річний цикл деревних рослин

Поняття про ареал. Типи ареалів.

Значення тривалості цвітіння. Значення строків цвітіння. Значення досягнення плодів. Особливості мікроклімату та ґрунтових умов в населених пунктах. Режими ґрунту. Роль рослин у поліпшенню мікроклімату.

Історія систематики рослин. Філогенетична система деревних рослин. Методи філогенетичної систематики деревних рослин.

Поняття про дендрофлору. Дендрофлора України. Поняття про інтродукцію. Інтродукція рослин. Адаптація рослин. Акліматизація рослин.

Природні зони і рослинність України. Рослинність Полісся. Рослинність Лісостепу. Рослинність Степу. Рослинність Карпат. Рослинність Криму.

Основні поняття лісової геоботаніки. Поняття про рослини. Поняття про ліс. Ріст дерев у лісі та на відкритому просторі. Фітоценологія та геоботаніка. Взаємодія деревних порід у насадженні. Зміна деревних порід.

Види генеративних органів. Жіночі генеративні органи. Чоловічі генеративні органи.

Поняття про класифікацію фітоценозів. Асоціація, як найменша систематична одиниця. Формація, як одиниця геоботаніки. Поняття про тип рослинності.

Величина декоративних рослин і декоративні властивості їх крон. Декоративні якості листків. Декоративні якості квітів. Внутрішньовидова

мінливість хвойних та листяних деревних рослин. Декоративні форми листяних порід. Декоративні форми хвойних порід.

Історія виникнення топіарного мистецтва. Штучна зміна форми. Типи формувань. Системи композицій.

Декоративне значення форми стовбура, крони, текстури кори. Інтенсивність росту рослин. Довговічність рослин.

Сади “безперервного цвітіння”. Вічнозелені та листопадні рослини. Асортимент деревних рослин для садово-паркового будівництва. Асортимент деревних рослин Лісостепу. Асортимент деревних рослин Полісся. Асортимент деревних рослин Степу.

Поняття про лісівництво. Предмет і методологія лісівництва. Коротка історія лісівництва

Компоненти лісостану. Елементи лісу і деревостанів. Лісівничо-таксаційні ознаки деревостану. Морфологія лісового масиву

Загальні поняття. Фактори місцеоселення. Класифікація екологічних факторів. Ліс – явище географічне. Ліс і сонячне випромінювання. Ліс і тропосфера. Ліс і термічні умови. Ліс і волога. Взаємодія лісу і ґрунтів. Вплив світла на лісові рослини. Світло як екологічний фактор. Групи порід по відношенню до світла. Ліс і повітряні маси. Вплив вітру на ліс. Вплив лісу на вітер. Відношення деревних порід до тепла. Вплив температурних відхилень на деревні породи. Вплив лісу на температурний режим під його пологом. Відношення деревних порід до вологості місцеоселення. Місце оселення з різним ступенем зволоження ґрунту. Ґрунт і кореневі системи деревних рослин. Відношення деревних рослин до багатства ґрунту. Вплив лісу на водний баланс ґрунту. Вплив лісу на родючість ґрунту.

Хвойні ліси холодної зони. Мішані ліси помірного поясу. Ліси теплого помірного поясу. Тропічні вологі листяні ліси.

Види поновлення лісу. Плодоношення дерев в умовах лісових насаджень. Поява та збереженість самосіву і підросту. Вегетативне поновлення лісу. Ріст та розвиток деревних рослин у лісі. Екологія росту деревних рослин. Взаємодія деревних порід у насадженнях.

Лісова типологія. Витоки лісової типології. Вчення Г.Ф.Морозова про типи насаджень. Лісівничо-екологічна типологія Алексєєва-Погребняка

Загальні поняття. Поділ лісів на групи. Види користування лісом та види рубок.

Загальні положення. Класифікація способів рубок головного користування. Теорії вибіркових рубок. Способи вибіркових рубок. Оцінка вибіркових рубок. Поява та особливості суцільних рубок. Суцільнолісосічні рубки. Основні організаційно-технічні показники суцільнолісосічних рубок. Застосування суцільнолісосічних рубок та їх оцінка. Поява, розвиток та характер концентрованих рубок. Основні організаційно-технічні показники

концентрованих рубок. Процес природного поновлення лісу. Умовно-суцільні рубки. Особливості та класифікація поступових рубок. Рівномірні поступові рубки. Спрощені рівномірно поступові рубки. Оцінка рівномірно поступових рубок. Групово-вибіркові рубки. Групово-поступові рубки. Застосування та оцінка групово-вибіркових рубок і групово-поступових рубок. Інші способи головних рубок.

Технологія головних рубок і поновлення в рівнинних лісах. Технологія головних рубок в гірських лісах. Заходи сприяння природному поновленню. Лісівницьке значення очистки місць рубок. Способи та технологія очистки місць рубок. Очистка лісосік у країнах Північної Америки та Європи.

Загальні відомості про догляд за лісом. Обґрутування рубок догляду за лісом. Загальна характеристика рубок догляду за лісом. Види рубок догляду їх мета. Методи рубок догляду. Організаційно-технічні показники рубок догляду.

Традиційні технології та способи рубок догляду. Проблема рубок догляду та шляхи подолання. Пошук нових способів рубок догляду на базі механізації виробничих процесів. Основні технології рубок догляду і їх оцінка. Особливості технологій рубок догляду в гірських умовах. Планування та організація рубок догляду за лісом. Рубки догляду в лісах різного складу. Рубки догляду в хвойних лісах. Рубки догляду в листяних лісах.

Хімічний догляд за лісом. Санітарні рубки. Рубки догляду в лісосмугах. Інші види догляду.

Поняття про продуктивність лісу та її види. Суть продуктивності лісів. Продуктивність та біологічна стійкість лісових насаджень. Шляхи підвищення деревної продуктивності лісів. Заходи щодо підвищення продуктивності лісів. Рубки догляду як захід підвищення продуктивності і якості. Заходи які впливають на лісо рослинні умови.

Визначення предмета його зміст, зв'язок з іншими предметами. Об'єкти лісокультурних та лісомеліоративних культур. Коротка історія лісокультурних робіт та полезахисного лісорозведення в нашій країні.

Сучасний стан та перспективи розвитку лісонасіннєвої справи на Україні.

Стан, завдання та перспективи розвитку лісо насіннєвої справи. Організація селекційно-насіннєвих комплексів. Значення географічного походження насіння. Географічні культури.

Лісонасіннєве районування та його наукове обґрутування. Лісівнича цінність насаджень. Селекційно-насіннєва інвентаризація дерев та насіння. Виділення високих дерев. Організація сортового насінництва його наукове обґрутування.

Лісонасіннєві ділянки. Архівно-маточні та насіннєві плантації їхнє створення та вирощування. Час і способи щеплення живців, число клонів та їхнє розміщення на плантаціях. Заходи активного впливу на плодоношення деревних рослин.

Репродуктивна здатність дерев і чагарників. Періодичність насіннєношення та чинники які впливають на нього. Способи обліку та прогнозування урожаю насіння.

Достигання та збір шишок, плодів та насіння. Попереднє обстеження лісо насіннєвих об'єктів та внутрішньо-господарська оцінка посівних якостей насіння. Способи та техніка заготівлі лісо насіннєвої сировини. Приймання, облік та особливості зберігання лісо насіннєвої сировини.

Одержання насіння з шишок шпилькових порід. Одержання насіння з сухих та соковитих порід. Обезкрилювання, очистка та сортування лісового насіння. Вихід насіння із лісо насіннєвої сировини.

Лісонасіннєвий контроль за посівними якостями насіння. Формування партій, паспортизація та облік заготовленої лісо насіннєвої сировини. Відбір середніх зразків.

Показники посівної якості та методи їх визначення. Прилади та препарати для визначення схожості лісового насіння. Документація про якість лісового насіння.

Значення зберігання насіння. Умови необхідні для зберігання та підтримування життєздатності. Способи її підтримування та контролю. Упаковка та транспортування насіння. Особливості зберігання. Зберігання насіння хвойних порід. Зберігання насіння листяних порід. Зберігання жолудів дуба.

Теоретичні основи проростання насіння. Обґрунтування прийомів стимулювання проростання насіння. Способи підготовки насіння до проростання. Особливості передпосівної підготовки насіння.

Типи розсадників та їх спеціалізація. Структура лісових розсадників. Організація постійного лісового розсадника. Сівозміни в постійних лісових розсадниках. Роль і значення сівозміни. Сівозміни в розсадниках окремих ґрунтово-кліматичних зонах.

Теоретичні основи обробітку ґрунту. Первінне освоєння площ. Обробіток ґрунту в полях сівозмін. Агрехімічні основи застосування добрив. Види добрив та їх характеристика. Норми і способи внесення добрив.

Передпосівний обробіток ґрунту. Способи, види і схеми посіву. Строки посіву, норми висіву і глибина загортання насіння. Догляд за посівами. Вирощування сіянців в закритому ґрунті. Особливості вирощування сіянців деревних рослин. Вирощування сіянців шпилькових порід. Вирощування сіянців листяних порід.

Способи вегетативного розмноження. Розмноження невідділеними від рослини частинами. Розмноження відділеними від рослини частинами. Розмноження щепленням. Клональне мікророзмноження. Маточні плантації.

Вирощування сіянців для лісонасаджень. Види декоративних саджанців для озеленення. Вирощування саджанців плодових рослин. Вирощування саджанців із закритою кореневою системою.

Інвентаризація садивного матеріалу. Викопування та зберігання садивного матеріалу. Транспортування садивного матеріалу.

Квітникарство в минулому і сучасному. Зв'язок квітникарства з іншими науками. Задачі квітникарства.

Тепловий режим. Водний режим. Повітряно-газовий режим. Світловий режим. Режим живлення.

Насіннєве розмноження. Вегетативна розмноження. Садіння і пересадка рослин.

Догляд за квітковими рослинами (рихлення, прополювання, полив, обприскування, пініціровка, пасинкування, підв'язування). Боротьба з шкідниками і хворобами. Регулятори росту.

Оформлення квітників. Квітково-декоративні елементи квітників та їх композицій. Оформлення декоративними рослинами будівель.

Вибір ділянки. Типи оранжерей. Влаштування парників і розсадників.

Класифікація квітково-декоративних рослин. Літники. Дворічники. Багаторічники.

Класифікація рослин закритого ґрунту. Промислові культури на зріз. Вигонка квітково-декоративних рослин. Горшкові квітково-декоративні рослини.

Значення букета. Зрізання квітів, та способи продовження їх життя. Теорія складання букетів. Оформлення інтер'єрів.

Визначення газонів та їх значення. Газонна дернина та її характеристика. Якість газоноутворюючих трав та травосуміші. Визначення якості газонних травосуміші. Еколо-біоморфологічні особливості рослин декоративних лук. Еколо-біоморфологічна класифікація лучних трав та їх життєві форми. Характеристика газонних трав за життєвими формами.

Партерний газон. Нетрав'яний газон. Луговий газон. Мавританський газон. Спортивний або ігровий газон.

Динаміка культурфітоценозів. Одновидові газони та травосуміші. Характеристика основних рослин декоративних лук: родина злаки - Poaceae Borch; родина осокові - Cyperaceae Juss; родина бобові - Fabaceae Lindl. Різнотрав"я. Рослини паразити на газонах. Отруйні рослини на газонах.

Визначення якості газону, видового складу та стадії розвитку травостою. Методи влаштування газонів. Посів. Гідропосів. Посадка. Розкладка дернини. Рулонні килими та пластиуни. Складання оптимальних газонних травосуміші для газонів різного типу. Посів. Розрахунок норм висіву. Розрахунок об'єму земляних робіт і складання оптимальних ґрунтових суміші для газонів різного типу.

Зимове утримання. Прибирання газонів. Використання гербицидів. Підживлення. Скошування. Утримання газонів. Використання гербицидів. Поверхневе удобрення. Скошування. Полив. Прополка. Удобрення та підживлення. Біжучий та поточний ремонт. Прибирання. Використання ретандантів. Аерація дернини та інші прийоми механічного обробітку. Захист від

хвороб та шкідників.

Підготовка території під газони. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка. Влаштування та експлуатація партерних газонів. Влаштування та експлуатація звичайних садово-паркових газонів. Влаштування та експлуатація лучних газонів. Влаштування та експлуатація мавританських газонів. Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Підготовка території під газони. Меліорація ґрунту. Влаштування рослинних сумішей. Посів. Дернування. Посадка.

Розрахунок і складання агротехнічної карти на роботи по створенню газонної дернини. Розрахунок і складання агротехнічної карти на роботи по догляду за газонною дерниною.

Компоненти та елементи ландшафту. Природні та антропогенні ландшафти. Первісний, натуральний та культурний ландшафти. Генезис садово-паркового ландшафту.

Ландшафтна основа урбанізованих територій.

Міський ландшафт. Генезис міського ландшафту. Динаміка міського ландшафту. Історико-стильові особливості розвитку ландшафтної архітектури. Функціональні міські ландшафти. Техногенні ландшафти. Агроландшафти.

Роль рельєфу у вирішенні планувальної структури та художньої композиції об'єктів ландшафтної архітектури. Водойми та їх класифікація. Ґрунт і клімат як важливі екологічні фактори у формуванні садово-паркового ландшафту. Рослинність та її використання для формування пейзажів. Типи паркових насаджень. Принципи підбору рослинності для створення деревно-чагарникових насаджень та паркових фітоценозів.

Об'ємно-просторова структура об'єктів ландшафтного мистецтва і її зв'язок з компонентами природного ландшафту. Типи просторової структури. Співвідношення типів просторової структури. Композиція відкритих просторів (галявин і партерів). Відкриті, напіввідкриті та закриті ландшафти. Естетична оцінка ландшафтів, фітоценозів і рослин.

Основні принципи композиції: пропорція, контраст, нюанс, тотожність симетрія, асиметрія, колір, світло і тінь, перспектива, масштаб тощо. Планувальні і композиційні центри. Композиційні вісі. Взаємодія частин і цілого. Взаємозв'язок і взаємопроникнення окремих частин.

Поняття пейзажної картини і її композиції у ландшафтній архітектурі. Особливості сприйняття паркових пейзажів: фокус сприйняття, куліси, плани, фон. Вертикальний і горизонтальний кути зору. Класифікація пейзажних картин А.Кищука. Побудова пейзажів на рівнинній ділянці і на крутосхилі.

Міські багатофункціональні парки. Спеціалізовані парки і сади. Заміські

зони масового відпочинку. Лісопарки, лугопарки, гідропарки, неаціональні парки та заповідні ландшафти.

Використання і реконструкція природних та девастованих ландшафтів для різних форм відпочинку. Методи проектування. Склад вихідних матеріалів.

Проектування крупних паркових масивів в умовах міського ландшафту. Паркові насадження в системі населеного пункту. Вихідні дані для проектування. Зонування парку. Проектування окремих елементів парку: доріжки, алеї, майданчики, формування паркової рослинності, інженерна підготовка і обладнання.

Сади при громадських спорудах. Сади в житловій забудові. Сквери, бульвари, пішохідні зони, набережні. Сади на дахах. Зимові сади. Розсадники, кладовища, меліоративно-захисні насадження.

Співвідношення споруд з ландшафтом. Природні компоненти в структурі споруд. Площинні споруди в ландшафті.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоус В. І. Декоративне садівництво: підр. / В. І. Білоус. – Умань, 2005. – 296 с.
2. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво / В. І. Білоус. – К. : Наук. світ, 2001. – 299 с.
3. Гордієнко М.І. Лісові культури : підруч. / М.І. Гордієнко, Г.С. Корецький, В.М. Маурер – К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 328 с.
4. Декоративне садівництво і квітникарство: Навчально-методичний посібник / С.В. Роговський, Л.А. Козак, І.В. Тімонов та ін. – Білоцерківський НАУ, 2009. – 153 с.
5. Дерева, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі / [Кучерявий В. П., Дудин Р. Б., Ковальчук Н. П., Пилат О. С.].— Львів: вид-во “Кварт”, 2004. — 138 с.
6. Жирнов А. Д. Рослинні композиції садів і парків : навч.-метод. посіб. / А. Д. Жирнов, Я. В. Мельничук. – Львів : УкрДЛТУ, 1998. – 42 с.
7. Жирнов А . Д. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів: Навч. посібник . – Львів, 1999.
8. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник / В.Я. Заячук – Львів: ТзОВ Фірма Камула, 2005.
9. Заячук В.Я. Дендрологія. Покритонасінні: Навчальний посібник. / В.Я. Заячук – Львів: ТзОВ Фірма Камула, 2004.
10. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навч. Посіб. - К.: Вища шк., 2003. – 199 с.
11. Клюєва І. В. Ландшафтний дизайн / І. В. Клюєва. – Харків : Веста, 2010. – 160 с.
12. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : [підручн. для студентів вищих навч. закл.] / В. П. Кучерявий. – Вид. 2-е. – Львів : Світ, 2008. – 456 с.
13. Кучерявий В. П. Ландшафтна архітектура / В. П. Кучерявий – Львів : Новий світ-2000, 2017. – 521 с.
14. Кучерявий В. П. Історія ландшафтної архітектури / В. П. Кучерявий – Львів : Новий світ-2000, 2018. – 702 с.
15. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну : підручник / Н. Я. Крижанівська. – К. : Ліра-К, 2009. – 218 с.
16. Лісові культури: підруч. / М.І. Гордієнко, М.М. Гузь, Ю.М. Дебринюк, В.М. Маурер. – Львів: Камула, 2005. – 608 с.
17. Маурер В.М. Декоративне розсадництво. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 264с., іл.
18. Пушкар В.В., Жирнов А.Д., Вільгельм-Швадчак О.К. Дизайн квітників: Навчальний посібник. – К.: ДАКККіМ, 2003. – 92 с.
19. Пушкар В.В. Квітникарство відкритого ґрунту: Навчальний посібник. Частина 1- К.: ДАКККіМ, 2006. – 172 с.
20. Слепцов Ю.В., Якубенко Б.Є. Богданова В.Д. Квітникарство закритого ґрунту. Навчальний посібник. – Вінниця: ТОВ «Ніланд – ЛТД», 2014. – 82с.
21. Термена Б.К. Лісознавство з основами лісівництва: Навч. посібник . – Чернівці: Книги – XXI, 2004. – 160 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор В. В. Іванишин
21. 03. 2019р.

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 208 «Агроінженерія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
професор В.І. Дуганець

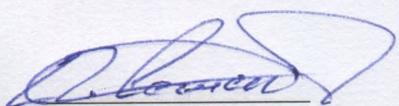
м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 208 «АгроІнженерія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «16 березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	9
Список рекомендованої літератури	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 208 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з агрономії.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	А	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Технічне обслуговування тракторів, комбайнів та сільськогосподарської техніки при їх використанні. Система технічного обслуговування автомобілів. Мийно-очисні, промивальні і змашувально-дозаправні роботи при технічному обслуговуванні тракторів, автомобілів і сільськогосподарської техніки. Експлуатаційна технологічність та пристосованість машин до технічного обслуговування

Основні несправності машин і їх зовнішні ознаки. Засоби технічного обслуговування і діагностування машин. Матеріально-технічна база технічного обслуговування машин. Організація і технологія зберігання машин. Організація і зміст технічного обслуговування машин за кордоном.

Загальні відомості про гідропривід. Класифікація гідроприводів. Загальні вимоги до гідроприводів. Переваги та недоліки гідроприводів. Робота найпростішого гідроприводу.

Робочі рідини та способи їх очищення. Основні характеристики робочих рідин: в'язкість, механічна і хімічна стійкість, кавітація. Основні вимоги до робочих рідин. Способи очищення і фільтрування в магнітному полі, в електричному полі і відосередковому силовому полі. Встановлення фільтрів у гідроприводів. Індикація забрудненості.

Об'ємні гідромашини. Шестеренчасті, поршневі, роторно-поршневі насоси та мотори. Гідроциліндри. Поворотні гідродвигуни. Вібратори. Запірна і запобіжна гідроапаратура. Напірні клапани. Редукційні клапани. Запірні пристрої. Гідрозамки. Встановлення в гідросистемах. Регулювання. Розрахунок різних видів клапанів.

Машини і знаряддя для основного обробітку ґрунту. Теорія плуга. Теоретичні основи побудови лемішно-полицею поверхні. Технологічні основи технологічного процесу оранки ґрунту лемішно-полиневим плугом. Машини і знаряддя для поверхневого обробітку ґрунту. Обґрунтування технологічних параметрів роботи машин для поверхневого обробітку ґрунту. Теорія і розрахунок активних ґрутообробних машин. Рівновага сільськогосподарських машин.

Посівні і садильні машини та машини для внесення добрив. Теорія та розрахунок посівних машин. Теорія і розрахунок машин для внесення добрив. Основи теорії і розрахунок машин для внесення органічних добрив. Основи теорії та розрахунку машин для хімічного захисту сільськогосподарських рослин

Теоретичні основи збиральних машин. Зернозбиральна техніка. Теоретичні основи роботи мотовил та підвідних пристрій. Різальні апарати збиральних машин. Молотильно-сепаруючі пристрії збиральних машин. Збиральна техніка. Теоретичні основи роботи машин для збирання гички. Теоретичні основи роботи машин для збирання коренеплодів. Теоретичні основи роботи картоплезбиральних машин.

Машини для післязбирального обробітку урожаю. Технологічні процеси роботи машин для очищення і сортування сільськогосподарських культур. Сушіння сільськогосподарських продуктів. Випробування сільськогосподарської техніки

Електроустановки спеціального призначення. Вимоги до електротехнічного персоналу. Електрична зварка. Електричне опромінювання (освітлення). Електротермічні установки. Установки з перетворювачами. Правила техніки безпеки при експлуатації електроустановок споживачів. Основні правила техніки безпеки під час обслуговування електроустановок. Вимоги до працівників. Виконання робіт в електроустановках.

Організаційні заходи, що створюють безпечні умови праці для працівників під час роботи. Перелік основних заходів. Працівники, відповідальні за безпеку робіт. Порядок видачі та оформлення наряду. Склад бригади, що працює за нарядом. Підготовка робочого місця і дозвіл до виконання робіт. Нагляд під час виконання робіт за нарядом. Закінчення робіт та закриття наряду. Оформлення робіт, що виконуються за розпорядженням і в порядку поточної експлуатації. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи в електроустановках електростанцій, підстанцій і на кабельних лініях електропередач. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи на повітряних лініях. Організація безпечної виконання робіт за нарядом на ПЛ, КЛ, ЗТДУ, у ВРУ і ЗРУ підстанцій. Організація безпечної виконання окремих робіт в електроустановках за розпорядженнями, та в порядку поточної експлуатації.

Технічні заходи, що створюють безпечні правила виконання робіт. Порядок підготовки робочого місця. Вимикання (зняття) напруги. Вивішування плакатів безпеки. Обгородження робочого місця. Перевірка відсутності напруги. Встановлення заземлень в розподільчих установках і ПЛ. Зберігання та облік заземлень. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках загального призначення. ПЛ електропередач. Роботи на КЛ електропередач. Робота на комутаційних апаратах і на КРУ. Роботи під час обслуговування електродвигунів. Робота з вимірювальними приладами, електролічильниками. Акумуляторні батареї та зарядні пристрої. Робота з електроінструментом., трансформаторами, перетворювачами, переносними світильниками, електричними машинами та електрозварювальними установками. Роботи в електроустановках пов'язана із застосуванням механізмів вантажопідіймальних машин. Робота відряджених працівників. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках спеціального призначення.

Електроустановки у вибухонебезпечних зонах. Перша допомога потерпілим від ураження електричним струмом. Загальні положення. Звільнення від електричного струму. Заходи першої допомоги потерпілому від ураження

електричним струмом. Головні правила, обов'язкові при здійсненні штучного дихання і зовнішнього масажу серця.

Класифікація вимірювальних пристріїв. Класифікація електровимірювальних пристріїв. Шкала електровимірювальних пристріїв. Класи точності засобів вимірювання. Повірка засобів вимірювання. Вимірювальні перетворювачі. Основні характеристики вимірювальних перетворювачів. Класифікація вимірювальних перетворювачів. Будова та робота основних вимірювальних перетворювачів.

Аналогові електровимірювальні пристрії. Пристрії магнітоелектричної системи. Пристрії електромагнітної системи. Пристрії електродинамічної, індукційної, електростатичної, термоелектричної систем. Пристрії вібраційної системи. Вимірювальні мости. Вимірювальні мости постійного струму. Вимірювальні мости змінного струму.

Цифрові вимірювальні пристрії. Загальна характеристика цифрових електровимірювальних пристріїв. Будова та принцип роботи основних структурних одиниць цифрових електровимірювальних пристріїв. Пристрії для спостереження швидкозмінних процесів. Динамічні процеси в електричних колах. Електронно-променевий осцилограф. Розширення меж електровимірювальних пристріїв. Шунти і добавочні опори. Вимірювальні трансформатори.

Основи гідрравліки. Фізичні властивості крапельних рідин. Основи гідростатики. Гідростатичний тиск та основне рівняння гідростатики. Основи гідродинаміки. Види і режими руху рідини. Рівняння Бернуллі для реальної рідини та його практичне застосування.

Насоси для сільськогосподарського водопостачання. Класифікація насосів. Будова та принцип дії динамічних насосів. Параметри і порівняльна характеристика насосів. Характеристики і режими роботи лопасних насосів та їх сумісна робота в водопровідній мережі. Характеристики водопровідних мереж. Характеристики лопасних насосів. Підбір насосів для роботи з конкретною водопровідною мережою. Параметри роботи насосів при їх послідовному та паралельному з'єднанні.

Основи теорії теплообміну. Основні способи передачі теплоти. Теплопровідність речовини. Закон Фур'є. Теплообмін на твердій поверхні. Закон Ньютона-Ріхмана. Конвективний теплообмін. Теплообмінні апарати. Рекуперативні теплообмінні апарати. Регенеративні теплообмінні апарати. Сумішні теплообмінні апарати.

Джерела теплової енергії. Органічне паливо і основи теорії горіння. Неорганічне паливо та перспективи його використання. Поновлюючі джерела енергії. Теплогенеруюче обладнання. Водогрійні і парові котли малої і середньої потужності. Призначення і будова теплогенераторів. Газові водолінії нагрівачі та газові опалювальні пристрії.

Обладнання для приготування концернів. Способи приготування і

зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми дробарок і плющилок. Основи теорії подрібнення. Спрощена методика розрахунку основних параметрів дробарок і плющилок та їх вплив на енергетичні показники роботи.

Подрібнювані стеблових і соковитих кормів Способи приготування і зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми мийок і подрібнювачів. Особливості процесу різання лезом та клином. Обладнання для змішування кормів Класифікація та принципові схеми дозаторів і змішувачів. Основи теорії процесу змішування. Обладнання для роздавання кормів Зоотехнічні вимоги. Класифікація та принципові схеми кормороздавачів.

Обладнання для машинного доїння корів Фізіологія процесу доїння. Принцип роботи доїльних апаратів. Зоотехнічні вимоги та правила машинного доїння. Класифікація і загальна будова доїльних установок. Обладнання для первинної обробки молока. Операції з ПОМ та зоотехнічні вимоги. Загальна будова та принцип роботи молокоочисників, охолоджувачів, холодильних машин та пастеризаційних установок.

Обладнання для видалення, транспортування та утилізації гною. Зоотехнічні вимоги до процесу. Класифікація та принципові схеми обладнання. Технології утилізації гною. Методика розрахунку деяких параметрів гноєприбиральних транспортерів.

Обладнання для нормалізації мікроклімату. Зоотехнічні вимоги до параметрів мікроклімату. Принципові схеми вентиляційно-опалювальних систем, їх загайна будова. Конструкції та принцип роботи тепло утилізаторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ванін В.В. Оформлення конструкторської документації. «Каравела 2003».2008.
2. Л.Ю.Збаравська, С.Б. Слободян, М.В. Торчук, Ж.А. Задорожна Фізика. Навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник для студентів аграрно-технічних закладів України Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006»., 2016. – 456 с.
3. Булгаков В.М. Інженерна механіка «Нова книга». 2006.
4. Сологуб М.А., Рожнецький І.О. і ін. Технологія конструкційних матеріалів. Київ. «Вища школа». 2002.
5. Цурпал І.А. Механіка матеріалів і конструкцій. «Вища освіта». 2005
6. В.А, Дідур, О.Д. Савченко, С.І. Пастушенко, С.І. Мовчан; Гідравліка, сільськогосподарське водопостачання та гідропневмопривод: Навчальний посібник за ред. В.А. Дідура. Запоріжжя: «Прем'єр». 2005.
7. В.А, Дідур, М.І. Стручаєв. Теплотехніка, тепlopостачання і використання теплоти в сільському господарстві К.: «Аграрна освіта». 2008.
8. Коновалюк Д. М. Деталі машин К. : «Кондор», 2004.
9. Безпека життєдіяльності За ред. Цапко В.Г. К: «Знання». 2008.
10. В.С. Бучок, В.Ф, Ясюк, В.О. Ковальчук. Трактори і автомобілі: навчальний посібник К.: «Аграрна освіта». 2008.
11. Войтюк Д.Г., Дубровін В.О., Іщенко Т.Д. та ін. Сільськогосподарські та меліоративні машини К.: «Вища школа», 2004.
12. А.В. Рудь, І.М. Бендера, Д.Г. Войтюк та ін. Механізація, електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва: підруч. У 2-х т: К.: «Агроосвіта». 2012.
13. Войтюк Д.Г., Барановський В.М., Булгаков В.М. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку К.: «Вища освіта». 2005.
14. Єрмолаєв С.О. Експлуатація енергообладнання та засоби автоматизації в системі АПК К.: «Мета». 2003.
15. Головчук А.Ф. Експлуатація та ремонт с-г техніки. У 3-х кн. К.: «Грамота», 2009.
16. І.М. Бендера, С.М. Грушецький, П.І. Роздорожнюк, Я.М. Михайлович. Технологія технічного обслуговування машин Кам'янець-Подільський : «ФОП Сисин О.В.» 2010.
17. Шабельник Б.П., Троянов М.М., Бойко І.Г. та ін. Механізації тваринницьких ферм за ред. М.М. Троянова. Харків : «ХДСТУСГ». 2002.
18. Ревенко І.І., Манько В.М., Кравчук В.І Машиновикористання у тваринництві К.: «Урожай» 2005.
19. Єрмолаєв С.О., Яковлєв В.Ф., Мунтян В.О. та ін. Проектування систем електропостачання в АПК Мелітополь.: «Люкс». 2009.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор

2019р.

ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 208 «Агроінженерія»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
професор

В.І. Дуганець

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 208 «АгроЯнженерія» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «04 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 208 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» кваліфікації магістр з агрономії.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як: склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Загальні відомості про гідропривід. Класифікація гідроприводів. Загальні вимоги до гідроприводів. Переваги та недоліки гідроприводів. Робота найпростішого гідроприводу.

Робочі рідини та способи їх очищення. Основні характеристики робочих рідин: в'язкість, механічна і хімічна стійкість, кавітація. Основні вимоги до робочих рідин. Способи очищення і фільтрування в магнітному полі, в електричному полі і відосередковому силовому полі. Встановлення фільтрів у гідроприводів. Індикація забрудненості.

Об'ємні гідромашини. Шестеренчасті, поршневі, роторно-поршневі насоси та мотори. Гідроциліндри. Поворотні гідродвигуни. Вібратори. Запірна і запобіжна гідроапаратура. Напірні клапани. Редукційні клапани. Запірні пристрої. Гідрозамки. Встановлення в гідросистемах. Регулювання. Розрахунок різних видів клапанів.

Класифікація вимірювальних приладів. Класифікація електровимірювальних приладів. Шкала електровимірювальних приладів. Класи точності засобів вимірювання. Повірка засобів вимірювання. Вимірювальні перетворювачі. Основні характеристики вимірювальних перетворювачів. Класифікація вимірювальних перетворювачів. Будова та робота основних вимірювальних перетворювачів.

Аналогові електровимірювальні прилади. Прилади магнітоелектричної системи. Прилади електромагнітної системи. Прилади електродинамічної, індукційної, електростатичної, термоелектричної систем. Прилади вібраційної системи. Вимірювальні мости Вимірювальні мости постійного струму. Вимірювальні мости змінного струму.

Цифрові вимірні прилади Загальна характеристика цифрових електровимірювальних приладів. Будова та принцип роботи основних структурних одиниць цифрових електровимірювальних приладів. Прилади для спостереження швидкозмінних процесів. Динамічні процеси в електричних колах. Електронно-променевий осцилограф. Розширення меж електровимірювальних приладів. Шунти і добавочні опори. Вимірювальні трансформатори.

Основи гіdraulіки. Фізичні властивості крапельних рідин. Основи гідростатики. Гідростатичний тиск та основне рівняння гідростатики. Основи гідродинаміки. Види і режими руху рідини. Рівняння Бернуллі для реальної рідини та його практичне застосування.

Насоси для сільськогосподарського водопостачання. Класифікація насосів. Будова та принцип дії динамічних насосів. Параметри і порівняльна характеристика насосів. Характеристики і режими роботи лопасних насосів та іх сумісна робота в водопроводній мережі. Характеристики водопровідних мереж. Характеристики лопасних насосів. Підбір насосів для роботи з конкретною

водопровідною мережою. Параметри роботи насосів при їх послідовному та паралельному з'єднанні.

Машини і знаряддя для основного обробітку ґрунту. Теорія плуга. Теоретичні основи побудови лемішно-полицевої поверхні. Технологічні основи технологічного процесу оранки ґрунту лемішно-полиневим плугом. Машини і знаряддя для поверхневого обробітку ґрунту. Обґрунтування технологічних параметрів роботи машин для поверхневого обробітку ґрунту. Теорія і розрахунок активних ґрутообробних машин. Рівновага сільськогосподарських машин.

Посівні і садильні машини та машини для внесення добрив. Теорія та розрахунок посівних машин. Теорія і розрахунок машин для внесення добрив. Основи теорії і розрахунок машин для внесення органічних добрив. Основи теорії та розрахунку машин для хімічного захисту сільськогосподарських рослин

Теоретичні основи збиральних машин. Зернозбиральна техніка. Теоретичні основи роботи мотовил та підвідних пристрій. Різальні апарати збиральних машин. Молотильно-сепаруючі пристрої збиральних машин. Збиральна техніка. Теоретичні основи роботи машин для збирання гички. Теоретичні основи роботи машин для збирання коренеплодів. Теоретичні основи роботи картоплезбиральних машин.

Машини для післязбирального обробітку урожаю. Технологічні процеси роботи машин для очищення і сортування сільськогосподарських культур. Сушіння сільськогосподарських продуктів. Випробування сільськогосподарської технікою

Електроустановки спеціального призначення. Вимоги до електротехнічного персоналу. Електрична зварка. Електричне опромінювання (освітлення). Електротермічні установки. Установки з перетворювачами. Правила техніки безпеки при експлуатації електроустановок споживачів. Основні правила техніки безпеки під час обслуговування електроустановок. Вимоги до працівників. Виконання робіт в електроустановках.

Організаційні заходи, що створюють безпечні умови праці для працівників під час роботи. Перелік основних заходів. Працівники, відповідальні за безпеку робіт. Порядок видачі та оформлення наряду. Склад бригади, що працює за нарядом. Підготовка робочого місця і допуск до виконання робіт. Нагляд під час виконання робіт за нарядом. Закінчення робіт та закриття наряду. Оформлення робіт, що виконуються за розпорядженням і в порядку поточної експлуатації. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи в електроустановках електростанцій, підстанцій і на кабельних лініях електропередач. Організаційні заходи, що убезпечують працівників під час роботи на повітряних лініях. Організація безпечної виконання робіт за нарядом на ПЛ, КЛ, ЗТДУ, у ВРУ і ЗРУ підстанцій. Організація безпечної виконання окремих робіт в електроустановках за розпорядженнями, та в порядку поточної експлуатації.

Технічні заходи, що створюють безпечні правила виконання робіт. Порядок підготовки робочого місця. Вимикання (зняття) напруги. Вивішування плакатів безпеки. Обгородження робочого місця. Перевірка відсутності напруги. Встановлення заземлень в розподільчих установках і ПЛ. Зберігання та облік заземлень. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках загального призначення. ПЛ електропередач. Роботи на КЛ електропередач. Робота на комутаційних апаратах і на КРУ. Роботи під час обслуговування електродвигунів. Робота з вимірювальними пристроями, електролічильниками. Акумуляторні батареї та зарядні пристрої. Робота з електроінструментом., трансформаторами, перетворювачами, переносними світильниками, електричними машинами та електrozварювальними установками. Роботи в електроустановках пов'язана із застосуванням механізмів вантажопідйомальних машин. Робота відряджених працівників. Правила безпеки під час виконання окремих видів робіт в електроустановках спеціального призначення.

Електроустановки у вибухонебезпечних зонах. Перша допомога потерпілим від ураження електричним струмом. Загальні положення. Звільнення від електричного струму. Заходи першої допомоги потерпілому від ураження електричним струмом. Головні правила, обов'язкові при здійсненні штучного дихання і зовнішнього масажу серця.

Основи теорії теплообміну. Основні способи передачі теплоти. Теплопровідність речовини. Закон Фур'є. Теплообмін на твердій поверхні. Закон Ньютона-Ріхмана. Конвективний теплообмін. Теплообмінні апарати. Рекуперативні теплообмінні апарати. Регенеративні теплообмінні апарати Сумішні теплообмінні апарати

Джерела теплової енергії. Органічне паливо і основи теорії горіння. Неорганічне паливо та перспективи його використання. Поновлюючі джерела енергії. Теплогенеруюче обладнання. Водогрійні і парові котли малої і середньої потужності. Призначення і будова теплогенераторів. Газові водонагрівачі та газові опалювальні прилади.

Обладнання для видалення , транспортування та утилізації гною. Зоотехнічні вимоги до процесу. Класифікація та принципові схеми обладнання. Технології утилізації гною. Методика розрахунку деяких параметрів гноєприбиральних транспортерів.

Обладнання для нормалізації мікроклімату. Зоотехнічні вимоги до параметрів мікроклімату. Принципові схеми вентиляційно-опалювальних систем, їх загайна будова. Конструкції та принцип роботи тепло утилізаторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспитуя, проведеноого у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ванін В.В. Оформлення конструкторської документації. «Каравела 2003».2008.
2. Л.Ю.Збаравська, С.Б. Слободян, М.В. Торчук, Ж.А. Задорожна Фізика. Навчально-методичний комплекс: навчально-методичний посібник для студентів аграрно-технічних закладів України Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006»., 2016. – 456 с.
3. Булгаков В.М. Інженерна механіка «Нова книга». 2006.
4. Сологуб М.А., Рожнецький І.О. і ін. Технологія конструкційних матеріалів. Київ. «Вища школа». 2002.
5. Цурпал І.А. Механіка матеріалів і конструкцій. «Вища освіта». 2005
6. В.А, Дідур, О.Д. Савченко, С.І. Пастушенко, С.І. Мовчан; Гідравліка, сільськогосподарське водопостачання та гідропневмопривод: Навчальний посібник за ред. В.А. Дідура. Запоріжжя: «Прем'єр». 2005.
7. В.А, Дідур, М.І. Стручаєв. Теплотехніка, тепlopостачання і використання теплоти в сільському господарстві К.: «Аграрна освіта». 2008.
8. Коновалюк Д. М. Деталі машин К. : «Кондор», 2004.
9. Безпека життєдіяльності За ред. Цапко В.Г. К: «Знання». 2008.
10. В.С. Бучок, В.Ф, Ясюк, В.О. Ковальчук. Трактори і автомобілі: навчальний посібник К.: «Аграрна освіта». 2008.
11. Войтюк Д.Г., Дубровін В.О., Іщенко Т.Д. та ін. Сільськогосподарські та меліоративні машини К.: «Вища школа», 2004.
12. А.В. Рудь, І.М. Бендера, Д.Г. Войтюк та ін. Механізація, електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва: підруч. У 2-х т: К.: «Агроосвіта». 2012.
13. Войтюк Д.Г., Барановський В.М., Булгаков В.М. Сільськогосподарські машини. Основи теорії та розрахунку К.: «Вища освіта». 2005.
14. Єрмолаєв С.О. Експлуатація енергообладнання та засоби автоматизації в системі АПК К.: «Мета». 2003.
15. Головчук А.Ф. Експлуатація та ремонт с-г техніки. У 3-х кн. К.: «Грамота», 2009.
16. І.М. Бендера, С.М. Грушецький, П.І. Роздорожнюк, Я.М. Михайлович. Технологія технічного обслуговування машин Кам'янець-Подільський : «ФОП Сисин О.В.» 2010.
17. Шабельник Б.П., Троянов М.М., Бойко І.Г. та ін. Механізації тваринницьких ферм за ред. М.М. Троянова. Харків : «ХДСТУСГ». 2002.
18. Ревенко І.І., Манько В.М., Кравчук В.І Машиновикористання у тваринництві К.: «Урожай» 2005.
19. Єрмолаєв С.О., Яковлєв В.Ф., Мунтян В.О. та ін. Проектування систем електропостачання в АПК Мелітополь.: «Люкс». 2009.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

професор

В.В. Іванишин

2019 р.

ПРОГРАМА

вступного фахового іспиту

для здобуття ступеня магістра

за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

на основі освітнього ступеня «Бакалавр»

та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

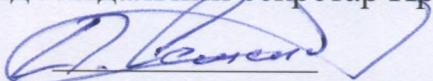
Голова фахової атестаційної комісії

доцент С.П. Керничний С.П. Керничний

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «21 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» кваліфікації магістр з ветеринарної медицини.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Протеїнотерапія: види, механізм дії та застосування у ветеринарній медицині. Травматичний ретикулоперитоніт. Пневмонії: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми. Катаральна бронхопневмонія. Гіпотонія і атонія (дистонія) передшлунків. Тимпанія рубця. Гостре розширення шлунка у коней. Гастроентерит: етіологія, патогенез, діагностика, лікування і профілактика. Закупорення стравоходу: діагностика, лікування та профілактика. Гепатодистрофія у високопродуктивних корів: етіологія, діагностика, лікування і профілактика. Нефрит і нефроз: етіологія, діагностика, лікування і профілактика. Кетоз корів: етіологія, патогенез, діагностика. Остеодистрофія: етіологія, патогенез, діагностика. Мікроелементози тварин: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітамінози В: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітаміноз А: етіологія, патогенез, діагностика. Диспепсія молодняку. Гіпопластична анемія поросят і телят. Д-гіповітаміноз (рахіт) молодняку. Панкреатит.

Нейрогуморальна регуляція статевої функції самок с/г тварин. Акушерська та гінекологічна диспансеризація самок. Післяродові ускладнення: етіопатогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування та профілактика. Субінволюція матки у корів. Післяродовий парез та еклампсія самок. Функціональні розлади яєчників у корів. Аборт: класифікація, перебіг, діагностика, профілактика. Мастит: класифікація, перебіг, діагностика, лікування, профілактика. Неплідність та яловість: визначення, класифікація, діагностика, профілактика. Регуляція статевої функції самок. Фізіологія запліднення та вагітності. Лікування та профілактика анафродизії. Гіпофункція, атрофія та склероз яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Кістозна патологія яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Штучне осіменіння самок різних видів тварин. Трансплантація ембріонів у молочному скотарстві. Андрологічна диспансеризація.

Травматизм тварин. Політравма. Лікування та профілактика термінальних станів. Раневий процес та ранова хвороба; сучасні методи лікування ран та стимулювання загоювання. Консервативне та оперативне лікування виразок і нориць. Хірургічна інфекція: раціональні методи антибактеріальної терапії та профілактики. Сепсис: сучасні методи комплексної інтенсивної терапії та профілактики. Алергодерматози: класифікація, етіопатогенез, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Атопічний дерматит. Піодермія. Ревматичне ураження м'язів та суглобів. Міопатоз. Дисплазія суглобів. Остеохондроз. Дискогенний параліч. Остеосинтез. Стимулювання загоювання переломів кісток. Сучасні методи діагностики та лікування пухлин, профілактики метастазування та рецидивування новоутворень. Інфекційні кератокон'юнктивіти.

Сучасні методи діагностики та лікування хвороб органа зору. Помутніння рогівки. Катаракта. Профілактика та лікування післякастраційних ускладнень у самців та самок. Сечокам'яна хвороба: діагностика, комплексне лікування та профілактика. Гнійно-некротичні ураження копит та копитець. Хвороби копит у коней. Ортопедична диспансеризація. Особливості хірургічного лікування дрібних домашніх та декоративних тварин: аналгезія, наркоз, сучасні методи лікування та профілактики післяопераційних ускладнень. Основи реанімації.

Інфекція та інфекційний процес. Поняття про імунітет та види імунітету. Сибірка. Діагностика та особливості перебігу у різних видів тварин. Туберкульоз. Сучасні методи діагностики і заходи боротьби. Сказ. Особливості епізоотології. Лептоспіroz. Хвороба Ауескі. Дерматомікоzi. Хвороби молодняку: колібактеріоз, сальмонельоз. Емфізематозний карбункул. Особливості диференційної діагностики. Лейкоз великої рогатої худоби. Сучасні методи діагностики і заходи боротьби. Класична чума свиней. Бешиха свиней. Диференційна діагностика. Хвороба Тешена. Інфекційна анемія коней. Ньюкаслська хвороба птиці. Методи специфічної профілактики. Пулороз – тиф птиці. Грип птиці. Сучасні аспекти епізоотології і діагностики. Міксоматоз і геморагічна хвороба кролів. Чума м'ясоїдних.

Гельмінтоовоскопічні та гельмінтоларвоскопічні методи лабораторної діагностики. Фасціольоз. Дикроцеліоз. Опісторхіоз м'ясоїдних. Аскароз свиней. Трихуроз. Езофагостомоз. Стронгілятози жуйних. Цистицеркоз свиней. Цистицеркоз великої рогатої худоби. Ценуроз овець. Монієзіоз овець. Дипилідіоз. Трихінельоз свиней. Сучасні методи діагностики. Телязіоз великої рогатої худоби. Саркоптоз свиней.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання освітнього рівня магістра.

Результат вступного фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених за кожне з тестових завдань.

Кількість балів за правильну відповідь на одне запитання становить 4 бали, якщо відповідь неправильна або відсутня оцінка складає 0 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця: Нова книга, 2006.
2. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин. – К.: Мета, 2002.
3. Касянчук В.В., Микитюк П.В., Олійник Л.В. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології переробки продуктів тваринництва : підр. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 480 с.
4. Якубчак О.М., Хоменко В.І., Мельничук С.Д. та ін. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва /За ред. О.М. Якубчак, В.І. Хоменка. – Київ, 2005. – 800 с.
5. Хоменко В.І. та ін. Практикум з ветсанекспертизи з основами технології та стандартизації продуктів тваринництва та рослинництва. – Київ : Ветінформ, 1998. – 271 с.
6. Ковбасенко В.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами техно-логії і стандартизації продуктів тваринництва : навч.посіб. – В 2-х т. – Київ : Фірма “Інкос”, 2006. – Т.1. – 416 с.
7. Ковбасенко В.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами техно-логії і стандартизації продуктів тваринництва: навч.посіб. – В 2-х т. – Київ : Фірма “Інкос”, 2006. – Т.2. – 416 с.
8. Судаков М.О. та ін. Внутрішні незаразні хвороби тварин : підручник. – Київ : Мета, 2002. – 352 с.
9. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.1. – 376 с.
10. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.2. – 544 с.
11. Левченко В.І., Влізло В.В, Кондрахін І.П. та ін. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин. За ред. В.І Левченка. – Біла Церква, 2004. – 608 с.
12. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Богатко Л.М. та ін. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин : Практикум. – Біла Церква, 2000. – 224 с.
13. Горбань М.І. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища школа, 1989.
14. Каришева А.Ф. Спеціальна епізоотологія. – Київ : Вища освіта, 2002.
15. Литвин В.П., Ярчук Б.М. Загальна епізоотологія. – Київ : Урожай, 1995.
16. Постой В.П. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища освіта, 2006.
17. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. – Київ : Вища освіта, 2006. – 246 с.
18. Артеменко Ю.Г. Ветеринарна паразитологія. – Київ : Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1998. – 286 с.

19. Ветеринарна медицина : навч. довід. – Навчально-методичний центр, 2006. – 317 с.
20. Галат В.Ф., Березовський А.Ф., Ткаченко В.Ю. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин : практикум. – Вінниця : Нова книга, 2007. – С. 175.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ

професор

В.В. Іванишин

2019р.

**ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії

доцент С.П. Керничний

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ

Протокол № 3 від «14 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» кваліфікації магістр з ветеринарної медицини.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Абітурієнти допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер результати якого оцінюються як:

склав – від 15 до 30 правильних відповідей;

не склав – від 1 до 14 правильних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на дану освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Протеїнотерапія: види, механізм дії та застосування у ветеринарній медицині. Пневмонії: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми. Катаральна бронхопневмонія. Гастроентерит: етіологія, патогенез, діагностика, лікування і профілактика. Закупорення стравоходу: діагностика, лікування та профілактика. Нефрит і нефроз: етіологія, діагностика, лікування і профілактика. Остеодистрофія: етіологія, патогенез, діагностика. Мікроелементози тварин: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітаміноз В: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітаміноз А: етіологія, патогенез, діагностика. Диспепсія молодняку. Д-гіповітаміноз (рахіт) молодняку. Панкреатит.

Нейрогуморальна регуляція статевої функції самок м'ясоїдних тварин. Акушерська та гінекологічна патологія самок м'ясоїдних тварин. Післяродові ускладнення: етіопатогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування та профілактика. Еклампсія самок. Функціональні розлади яєчників у сук. Аборт: класифікація, перебіг, діагностика, профілактика. Мастит: класифікація, перебіг, діагностика, лікування, профілактика. Неплідність: визначення, класифікація, діагностика, профілактика. Регуляція статевої функції самок. Фізіологія запліднення та вагітності. Лікування та профілактика анафродизії. Гіпофункція, атрофія та склероз яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Кістозна патологія яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Андрологічна диспансеризація.

Травматизм тварин. Політравма. Лікування та профілактика термінальних станів. Раневий процес та ранова хвороба; сучасні методи лікування ран та стимулювання загоювання. Консервативне та оперативне лікування виразок і нориць. Хірургічна інфекція: раціональні методи антибактеріальної терапії та профілактики. Сепсис: сучасні методи комплексної інтенсивної терапії та профілактики. Алергодерматози: класифікація, етіопатогенез, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Атопічний дерматит. Піодермія. Ревматичне ураження м'язів та суглобів. Міопатоз. Дисплазія суглобів. Остеохондроз. Дискогенний параліч. Остеосинтез. Стимулювання загоювання переломів кісток. Сучасні методи діагностики та лікування пухлин, профілактики метастазування та рецидивування новоутворень. Інфекційні кератокон'юнктивіti. Сучасні методи діагностики та лікування хвороб органа зору. Помутніння рогівки. Катаракта. Сечокам'яна хвороба: діагностика, комплексне лікування та профілактика.

Інфекція та інфекційний процес. Поняття про імунітет та види імунітету. Сказ. Особливості епізоотології. Лептоспіroz. Дерматомікози. Чума м'ясоїдних.

Гельмінтоовоскопічні та гельмінтоларвоскопічні методи лабораторної діагностики. Опісторхіоз м'ясоїдних. Сучасні методи діагностики.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання освітнього рівня магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених за кожне з тестових завдань.

Кількість балів за правильну відповідь на одне запитання становить 1 бал, якщо відповідь неправильна або відсутня оцінка складає 0 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається незадовільною.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця: Нова книга, 2006.
2. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин. – К.: Мета, 2002.
3. Судаков М.О. та ін. Внутрішні незаразні хвороби тварин : підручник. – Київ : Мета, 2002. – 352 с.
4. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.1. – 376 с.
5. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.2. – 544 с.
6. Левченко В.І., Влізло В.В, Кондрахін І.П. та ін. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин. За ред. В.І Левченка. – Біла Церква, 2004. – 608 с.
7. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Богатко Л.М. та ін. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин : Практикум. – Біла Церква, 2000. – 224 с.
8. Горбань М.І. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища школа, 1989.
9. Каришева А.Ф. Спеціальна епізоотологія. – Київ : Вища освіта, 2002.
10. Литвин В.П., Ярчук Б.М. Загальна епізоотологія. – Київ : Урожай, 1995.
11. Постой В.П. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища освіта, 2006.
12. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. – Київ : Вища освіта, 2006. – 246 с.
13. Артеменко Ю.Г. Ветеринарна паразитологія. – Київ : Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1998. – 286 с.
14. Ветеринарна медицина : навч. довід. – Навчально-методичний центр, 2006. – 317 с.

**Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет**

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор С.І. Іванишин 03.03. 2019р.
В.В. Іванишин

**ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»**

Голова фахової атестаційної комісії
доцент С.П. Керничний

м. Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «06 »вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	7
Список рекомендованої літератури	8

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» кваліфікації магістр з ветеринарної медицини.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Протеїнотерапія: види, механізм дії та застосування у ветеринарній медицині. Травматичний ретикулоперитоніт. Пневмонії: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми. Катаральна бронхопневмонія. Гіпотонія і атонія (дистонія) передшлунків. Тимпанія рубця. Гостре розширення шлунка у коней. Гастроентерит: етіологія, патогенез, діагностика, лікування і профілактика. Закупорення стравоходу: діагностика, лікування та профілактика. Гепатодистрофія у високопродуктивних корів: етіологія, діагностика, лікування і профілактика. Нефрит і нефроз: етіологія, діагностика, лікування і профілактика. Кетоз корів: етіологія, патогенез, діагностика. Остеодистрофія: етіологія, патогенез, діагностика. Мікроелементози тварин: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітамінози В: поширення, принципи діагностики і профілактики. Гіповітаміноз А: етіологія, патогенез, діагностика. Диспепсія молодняку. Гіпопластична анемія поросят і телят. Д-гіповітаміноз (рахіт) молодняку. Панкреатит.

Нейрогуморальна регуляція статевої функції самок с/г тварин. Акушерська та гінекологічна диспансеризація самок. Післяродові ускладнення: етіопатогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування та профілактика. Субінволюція матки у корів. Післяродовий парез та еклампсія самок. Функціональні розлади яєчників у корів. Аборт: класифікація, перебіг, діагностика, профілактика. Мастит: класифікація, перебіг, діагностика, лікування, профілактика. Неплідність та яловість: визначення, класифікація, діагностика, профілактика. Регуляція статевої функції самок. Фізіологія запліднення та вагітності. Лікування та профілактика анафродизії. Гіпофункція, атрофія та склероз яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Кістозна патологія яєчників: етіопатогенез, перебіг, діагностика, лікувально-профілактичні заходи. Штучне осіменіння самок різних видів тварин. Трансплантація ембріонів у молочному скотарстві. Андрологічна диспансеризація.

Травматизм тварин. Політравма. Лікування та профілактика термінальних станів. Раневий процес та ранова хвороба; сучасні методи лікування ран та стимулювання загоювання. Консервативне та оперативне лікування виразок і нориць. Хірургічна інфекція: раціональні методи антибактеріальної терапії та профілактики. Сепсис: сучасні методи комплексної інтенсивної терапії та профілактики. Алергодерматози: класифікація, етіопатогенез, сучасні методи діагностики, лікування та профілактики. Атопічний дерматит. Піодермія. Ревматичне ураження м'язів та суглобів. Міопатоз. Дисплазія суглобів. Остеохондроз. Дискогенний параліч. Остеосинтез. Стимулювання загоювання переломів кісток. Сучасні методи діагностики та лікування пухлин, профілактики метастазування та рецидивування новоутворень. Інфекційні кератокон'юнктивіти.

Сучасні методи діагностики та лікування хвороб органа зору. Помутніння рогівки. Катаракта. Профілактика та лікування післякастраційних ускладнень у самців та самок. Сечокам'яна хвороба: діагностика, комплексне лікування та профілактика. Гнійно-некротичні ураження копит та копитець. Хвороби копит у коней. Ортопедична диспансеризація. Особливості хірургічного лікування дрібних домашніх та декоративних тварин: аналгезія, наркоз, сучасні методи лікування та профілактики післяопераційних ускладнень. Основи реанімації.

Інфекція та інфекційний процес. Поняття про імунітет та види імунітету. Сибірка. Діагностика та особливості перебігу у різних видів тварин. Туберкульоз. Сучасні методи діагностики і заходи боротьби. Сказ. Особливості епізоотології. Лептоспіroz. Хвороба Ауескі. Дерматомікоzi. Хвороби молодняку: колібактеріоз, сальмонельоз. Емфізематозний карбункул. Особливості диференційної діагностики. Лейкоз великої рогатої худоби. Сучасні методи діагностики і заходи боротьби. Класична чума свиней. Бешиха свиней. Диференційна діагностика. Хвороба Тешена. Інфекційна анемія коней. Ньюкаслська хвороба птиці. Методи специфічної профілактики. Пулороз – тиф птиці. Грип птиці. Сучасні аспекти епізоотології і діагностики. Міксоматоз і геморагічна хвороба кролів. Чума м'ясоїдних.

Гельмінтоовоскопічні та гельмінтоларвоскопічні методи лабораторної діагностики. Фасціольоз. Дикроцеліоз. Опісторхіоз м'ясоїдних. Аскароз свиней. Трихуроз. Езофагостомоз. Стронгілятози жуйних. Цистицеркоз свиней. Цистицеркоз великої рогатої худоби. Ценуроз овець. Монієзіоз овець. Дипилідіоз. Трихінельоз свиней. Сучасні методи діагностики. Телязіоз великої рогатої худоби. Саркоптоз свиней.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання освітнього рівня магістра.

Результат вступного фахового іспиту, проведенного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених за кожне з тестових завдань.

Кількість балів за правильну відповідь на одне запитання становить 4 бали, якщо відповідь неправильна або відсутня оцінка складає 0 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця: Нова книга, 2006.
2. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин. – К.: Мета, 2002.
3. Касянчук В.В., Микитюк П.В., Олійник Л.В. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології переробки продуктів тваринництва : підр. – Вінниця : Нова Книга, 2007. – 480 с.
4. Якубчак О.М., Хоменко В.І., Мельничук С.Д. та ін. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва /За ред. О.М. Якубчак, В.І. Хоменка. – Київ, 2005. – 800 с.
5. Хоменко В.І. та ін. Практикум з ветсанекспертизи з основами технології та стандартизації продуктів тваринництва та рослинництва. – Київ : Ветінформ, 1998. – 271 с.
6. Ковбасенко В.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами техно-логії і стандартизації продуктів тваринництва : навч.посіб. – В 2-х т. – Київ : Фірма “Інкос”, 2006. – Т.1. – 416 с.
7. Ковбасенко В.М. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами техно-логії і стандартизації продуктів тваринництва: навч.посіб. – В 2-х т. – Київ : Фірма “Інкос”, 2006. – Т.2. – 416 с.
8. Судаков М.О. та ін. Внутрішні незаразні хвороби тварин : підручник. – Київ : Мета, 2002. – 352 с.
9. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.1. – 376 с.
10. Левченко В.І. та ін. Внутрішні хвороби тварин. – Біла Церква, 1999. – Ч.2. – 544 с.
11. Левченко В.І., Влізло В.В, Кондрахін І.П. та ін. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин. За ред. В.І Левченка. – Біла Церква, 2004. – 608 с.
12. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Богатко Л.М. та ін. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин : Практикум. – Біла Церква, 2000. – 224 с.
13. Горбань М.І. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища школа, 1989.
14. Каришева А.Ф. Спеціальна епізоотологія. – Київ : Вища освіта, 2002.
15. Литвин В.П., Ярчук Б.М. Загальна епізоотологія. – Київ : Урожай, 1995.
16. Постой В.П. Епізоотологія з мікробіологією. – Київ : Вища освіта, 2006.
17. Галат В.Ф., Березовський А.В., Сорока Н.М., Прус М.П. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин. – Київ : Вища освіта, 2006. – 246 с.
18. Артеменко Ю.Г. Ветеринарна паразитологія. – Київ : Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1998. – 286 с.

19. Ветеринарна медицина : навч. довід. – Навчально-методичний центр, 2006. – 317 с.
20. Галат В.Ф., Березовський А.Ф., Ткаченко В.Ю. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин : практикум. – Вінниця : Нова книга, 2007. – С. 175.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор В. В. Іванишин
21. 03. 2019р.

ПРОГРАМА

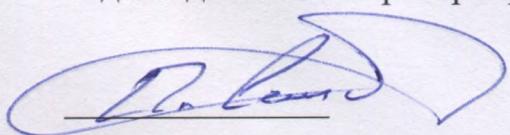
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю

275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
доцент С. П. Комарніцький

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » березня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	16
Список рекомендованої літератури	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)» галузі знань 27 «Транспорт» кваліфікації магістр з транспортних технологій.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Поняття про організацію дорожнього руху.

Проблеми організації дорожнього руху. Предмет, структура та задачі курсу.

Визначення поняття "дорожній рух". Характеристика системи "автомобіль - водій - дорога (А-В-Д)". Вихідна характеристика системи "А-В-Д". Формування транспортного потоку, поняття "транспортний потік". Характеристика системи "дорожні умови - транспортні потоки (ДУ-ТП)". Прямі і зворотні зв'язки системи "ДУ-ТП". Методи забезпечення ефективності взаємодії підсистем "дорожні умови" і "транспортні потоки".

Інтенсивність руху, поняття, одиниці вимірювання в залежності від задач, що вирішуються в організації дорожнього руху. Розподіл інтенсивності руху за часом та у просторі, аналіз розподілу по годинах доби, по місяцях року, по роках. Прогнозування інтенсивності руху, перспективні строки прогнозування, в тому числі, для інженерно-планувальних заходів. Загальні принципи автомобілізації в країнах та регіонах.

Склад транспортного потоку, його структура та принцип визначення. Сегрегація транспортного потоку за його складом, мета сегрегації. Зв'язок з інтенсивністю руху транспортного потоку, швидкістю руху та емоційним станом водіїв при русі в транспортному потоці з різним складом. Приклади сегрегації транспортних потоків в містах та автомобільних дорогах.

Миттєва та середня швидкості руху транспортного потоку. Експериментальний та теоретичний розподіл швидкостей руху в поперечному перерізі дороги та по довжині. Поняття "moda", середньоквадратичне відхилення в теоретичному розподілі швидкостей руху. Одно- та двомодальний закон розподілу швидкостей руху. Характеристика швидкості руху як техніко-економічного показника. Зв'язок швидкості руху з іншими характеристиками транспортного потоку.

Щільність руху. Зв'язок з іншими характеристиками транспортного потоку. Залежність "інтенсивність - швидкість - щільність" в дорожньому русі. Основна діаграма транспортного потоку, її характеристика та аналіз руху в різних умовах щільності. Використання основної діаграми транспортного потоку для оцінки умов руху. Поняття про ударну хвилю в транспортному потоці.

Інтервал слідування в транспортному потоці. Поняття про динамічний габарит транспортного засобу при його русі по дорозі. Використання поняття "інтервал слідування" для вирішення задач організації дорожнього руху.

Імовірнісна природа характеристик транспортного потоку. Дослідження транспортних потоків, способи і строки дослідження. Класифікація і задачі транспортних досліджень, пристрой і методи дослідження транспортних потоків. Визначення просторово-часових характеристик транспортних потоків.

Поняття про пропускну здатність смуги руху вулиць, вулично-дорожньої мережі, автомобільних доріг. Просторова, часова та імовірна природа пропускної здатності вулиць і доріг. Рівень завантаження магістралей, характеристики умов руху та стану транспортного потоку. Максимальна інтенсивність руху транспортного потоку високої щільності. Умови використання величин пропускної здатності та максимальної інтенсивності руху для рішення задач організації дорожнього руху.

Поняття про план, повздовжній профіль та поперечний переріз міських магістралей та автомобільних доріг. Площа взаємодії транспортних потоків на перехрестях вулично-дорожньої мережі, конфліктні точки. Види перехресть вулично-дорожньої мережі, пересічення потоків, класифікація видів пересічень. Кільцеві пересічення на перехрестях, радіус центрального острівця, взаємодія з рейковим транспортом. Умови використання смуг руху на кільцевих розв'язках в одному рівні та визначення стану потоку. Способи маневрування транспорту на підході до перехрестя. Каналізовані пересічення та примикання на вулично-дорожній мережі, принципи побудови.

Способи виконання лівоповоротного руху з використанням вулично-дорожньої мережі.

Організація дорожнього руху на розв'язках доріг у різних рівнях: класифікація розв'язок, схеми руху на розв'язках. Основні типи розв'язок у різних рівнях. Розташування розв'язок по довжині магістралей.

Структура розв'язки доріг в різних рівнях як набір систем "вхід потоку на з'їзд - рух потоку по з'їзду - вихід потоку зі з'їзду". Обґрунтування геометричних елементів з'їздів розв'язок доріг у різних рівнях: радіусів з'їздів ліворуч та праворуч, ширина проїзної частини при відокремлених та сумісних схемах руху, ширина земляного полотна, віражі, максимальний повздовжній похил на з'їзді, радіуси випуклих та угнутих вертикальних кривих, сполучення геометричних елементів з'їздів.

Перехідно-швидкісні смуги на розв'язках доріг: для "входу на з'їзд" та для "виходу зі з'їзду". Фізика процесу руху по з'їздах розв'язок з урахуванням можливостей утворення рухливих черг транспортних засобів. Розрахунок

геометричних параметрів переходно-швидкісних смуг на розв'язках доріг в різних рівнях.

Швидкісні смуги на з'їздах швидкісних магістралей та магістралей безперервного руху. Розрахунок геометричних параметрів цих смуг.

Нерівності поверхні проїзної частини. Шорсткість дорожніх одягів, ступінь шорсткості. Зчеплення колеса з поверхнею проїзної частини, коефіцієнт зчеплення в повздовжньому та поперечному напрямках. Аквапланування автомобіля на проїзній частині. Заходи щодо збереження коефіцієнту зчеплення. Рекомендовані значення коефіцієнту зчеплення. Візуальна оцінка стану поверхні проїзної частини на рівень безпеки руху на дорогах, умови руху та робота технічних засобів організації дорожнього руху.

Поняття про дорожньо-транспортні пригоди. Класифікація дорожньо-транспортних пригод з умов безпеки руху та з умов функціонування доріг по ширині та довжині. Картка дорожньо-транспортної пригоди. Аналіз дорожньо-транспортних пригод: кількісний, якісний, топографічний (лінійний графік, масштабна схема). Розподіл дорожньо-транспортних пригод, статистика даних. Місця концентрації дорожньо-транспортних пригод. Втрати від дорожньо-транспортних пригод.

Статистичні моделі прогнозування безпеки дорожнього руху (анкетування експертів, поплановий прогноз, факторний прогноз).

Розрахунок скорочення кількості дорожньо-транспортних подій при застосуванні заходів щодо підвищення безпеки руху.

Поняття про рівень безпеки руху, систематичні зміни кількості дорожньо-транспортних подій, випадкові зміни кількості дорожньо-транспортних подій.

Безпека руху на розв'язках доріг в одному та різних рівнях, видимість на перехрестях.

Аналіз інтенсивності та швидкості руху по довжині магістралі в умовах міста і поза ним: епюри інтенсивності та швидкості руху на автомобільних дорогах, рівень завантаження, вирівнювання епюри швидкості руху; епюра швидкості руху на вулицях з регулюванням на перехрестях та вулицях з наявністю нерегульованих перехресть, на вулицях з регульованими та нерегульованими пішохідними переходами та з трамвайними зупинками.

Залежність швидкості сполучення від максимальної швидкості на перегоні, його довжини та часу затримки на перехрестях, призначення максимальної швидкості на перегоні. Швидкість сполучення міського пасажирського транспорту в залежності від умов руху.

Просторово-часові характеристики транспортного потоку на магістралі (інтенсивність, швидкість та щільність руху), побудова графіків ізоліній та їх використання.

Оцінка умов руху: оцінка дорожніх умов, відповідність нормативам; оцінка відстані видимості перехресть, освітлення магістралей, за аварійністю; оцінка схеми руху за умовами конфліктності та допущень або обмежень на вулично-дорожній мережі, на перехрестях, на автомобільних дорогах при різній ширині проїзної частини, з використанням реверсу руху та смуги для зустрічного руху; взаємодія з міським пасажирським транспортом, вплив умов руху на міський пасажирський транспорт; аварійності в цілому та місць концентрації дорожньо-транспортних подій, класифікація ДТП за ступенем зайнятості проїзної частини.

Втрати транспорту на магістральній мережі міст та затримки руху на них, накопичення автомобілів в зоні критичних ділянок та можлива величина інтенсивності руху на критичній ділянці, поняття критичної швидкості та критичної щільності руху.

Прогнозування заторів на вулично-дорожній мережі міст, кінематичні хвилі на ділянках з різною щільністю, ударні хвилі в транспортному потоці.

Аналіз аварійності: виявлення причин виникнення місць концентрації ДТП. Випадкові та систематичні зміни кількості ДТП. Поняття ризику, фактору ризику, імовірності ДТП, наслідків ДТП та особистої безпеки в дорожньому русі.

Задачі транспортного планування міст. Вплив міського транспорту на формування і розвиток міст. Історичні етапи розвитку міського транспорту. Закономірності автомобілізації міст. Сутність транспортної проблеми і шляхи її вирішення. Класифікація і типологія міст.

Класифікація міського транспорту. Технічні характеристики міського транспорту. Основні показники роботи міського транспорту. Основні економічні показники міського транспорту. Особливості руху на входах автомобільних доріг в місто. Принципові схеми зв'язку автомобільних доріг з територією міста.

Основні геометризовані схеми транспортних мереж. Транспортні характеристики планувальних структур.

Сельбищна територія. Промислова (виробнича) територія. Ландшафтно-рекреаційна територія.

Класифікація міських шляхів сполучення. Вулично-дорожня мережа. Основні нормативи на проектування елементів міських доріг і вулиць.

Класифікація майданів. Форми і розміри майданів.

Пропускна здатність смуги руху міської магістралі. Пропускна здатність багатосмугової проїзної частини. Пропускна здатність вулиць із світлофорним регулюванням. Пропускна здатність нерегульованих перехресть. Пропускна здатність регульованих перехресть.

Функціональне призначення елементів поперечного профілю, технічні вимоги до них. Трамвайне полотно у складі поперечного профілю вулиці. Основні принципи компонування поперечних профілів. Типові поперечні профілі міських доріг і вулиць.

Розрахунок ширини проїзної частини. Визначення ширини тротуару

Класифікація пересічень. Ступінь складності пересічень. Вимоги до частоти пересічень на вулично-дорожній мережі міст.

Функціональна сутність кільцевого пересічення. Основні задачі при проектуванні кільцевих пересічень. Основні елементи кільцевих пересічень. Розрахунок діаметру центрального острівця.

Поняття про центри транспортного тяжіння. Класифікація пересувань населення міста. Основні поняття, що характеризують переміщення людей в міському просторі. Основні характеристики пересувань населення міста. Поняття про рухливість населення. Методи збору інформації про рухливість населення.

Задачі організації пішохідного руху. Закономірності формування пішохідних потоків. Параметри пішохідних потоків. Пішохідні переходи в містах. Зупинки наземного міського транспорту. Класифікація і планувальні параметри зупинок. Розміщення зупинок на вулично-дорожній мережі.

Класифікація автомобільних стоянок. Розміщення стоянок на території міста. Розрахунок потреби в автостоянках.

Освітлення міських вулиць. Принципи розміщення підземних комунікацій.

Методи вертикального планування. Відведення води з вулиць.

Дорожні знаки (ДЗ), їх класифікація та призначення. Типорозміри, символи, кольоровий код ДЗ. Правила установки, зона дії, повторення та дублювання ДЗ. Застосування ДЗ у різних умовах руху. Застосування ДЗ в особливих умовах руху. Дорожня розмітка (ДР), класифікація та призначення. Форма, колір та розміри ДР. Особливості управління дорожнім рухом за допомогою ДР. Застосування ДР у різних умовах руху.

Поняття про ізольоване та системне СФР. Транспортна затримка на нерегульованому перехресті. Критерії застосування СФР. Структура циклу СФР: фази, такти, переходні інтервали. Інформаційний зміст сигналів світлофорів. Класифікація світлофорів. Дислокація світлофорів; дублери і повторювачі. Організація пофазового роз'їзду. Головні принципи управління світлофорною сигналізацією.

Потік насичення і втрачений час у циклі регулювання. Фазові коефіцієнти і ступінь насичення фаз. Розрахунок тривалості додаткових тактів. Розрахунок переходних інтервалів. Розрахунок оптимальної тривалості циклу СФР. Розрахунок тривалості основних тактів. Побудова циклограм для сигнальних груп перехрестя. Методика інженерних розрахунків оптимальних режимів СФР.

Вплив СФР на режими руху транспортних потоків на перегона. Мета, принципи, суть і визначення КР. Класифікація систем КР. Передумови впровадження КР. Методи визначення швидкості координації. Прогресивні системи КР „зелена хвиля”. Методи розрахунку програм КР. Побудова графіків координації світлофорних об'єктів. Поняття програми координації, методи розрахунку.

Значення вантажних перевезень для економіки країни. Вантажні перевезення в Україні. Види вантажних перевезень. Класифікація вантажів різних видів транспорту. Методи дослідження властивостей вантажу. Об'ємно-масові характеристики і фізико-хімічні властивості вантажу. Якість і втрати вантажу. Транспортні характеристики наливних, газоподібних, навальних і сипких, тарно-штучних, негабаритних і великовагових вантажів. Вплив транспортних особливостей вантажу на режими зберігання, перевантаження та транспортування, вимоги до транспортних засобів і упаковки.

Види транспортної тари та її призначення. Визначення необхідної її кількості. Параметри і особливості використання контейнерів. Правила маркування вантажів. Вибір типу рухомого складу для перевезення вантажів. Захисно-профілактичні та протидіючі заходи щодо внутрішніх і зовнішніх агресивних факторів. Наслідки взаємодії різних видів вантажу. Оцінка сумісності вантажів при зберіганні та транспортуванні.

Характеристика і систематизація вантажопотоків. Прогнозування вантажопотоків. Складові процесу перевезення вантажів. Варіанти організації транспортного процесу. Техніко-експлуатаційні показники роботи рухомого складу. Маршрути перевезення вантажів. Вплив експлуатаційних факторів на

продуктивність транспортного засобу. Структура собівартості вантажних перевезень, принципи формування тарифів на перевезення. Вплив на величину собівартості перевезень експлуатаційних факторів.

Нормативно-правове забезпечення вантажних перевезень. Документи на перевезення вантажів. Правила перевезення конкретного вантажу на різними видами транспорту. Основні етапи проектування технологічного процесу перевезення вантажів. Методи організації руху і роботи екіпажів транспортних засобів при вантажних перевезеннях. Час руху і простою ТЗ під навантаженням-розвантаженням, а також додаткових робіт. Розробка графіків роботи водіїв на лінії на основі нормативно-правових джерел для визначених умов експлуатації ТЗ.

Основні типи рухомого складу вантажного автомобільного, залізничного, водного і повітряного транспорту. Спеціалізований рухомий склад. Перевезення вантажів змінними напівпричепами і кузовами. Вимоги до рухомого складу, що здійснюють міжнародні та міські перевезення безпечних і небезпечних вантажів, швидкопусувних, габаритних і великовагових вантажів. Методики обґрунтування вибору рухомого складу за умов перевезення конкретного вантажу.

Фактори, що визначають вибір транспортно-технологічних схем. Послідовність основних операцій технологічного процесу доставки вантажів. Класифікація операцій ТТСДВ. Порядок складання ТТСДВ. Особливості складання ТТСДВ в залежності від виду рухомого складу, перевантажувального та складського обладнання, що використовується при доставці вантажів. Вибір оптимальної ТТСДВ.

Принципи планування вантажних перевезень. Задачі оптимізації та їх місце при плануванні перевезень. Моделювання транспортних мереж і розрахунок найкоротших відстаней. Формульовання і методи вирішення транспортної задачі, задач маршрутизації. Оптимізація дрібнопартіонних вантажів. Розрахунок оптимальної структури парку ТЗ. Моделювання роботи транспортних і навантажувально-розвантажувальних засобів як системи масового обслуговування.

Структура процесу управління вантажними перевезеннями. Служба експлуатації транспортної організації. Диспетчерське керівництво перевезеннями. Організація контролю роботи водіїв на лінії. Облік і аналіз результатів виконання перевезень. Автоматизація управління вантажним перевезеннями.

Основні поняття якості обслуговування. Показники якості перевезень. Управління якістю обслуговування. Заходи щодо підвищення якості перевезень.

Поняття про транспортну систему. Характеристика видів транспорту, що входять до складу транспортної системи. Характеристика транспортної системи України.

Поняття «єдина транспортна мережа» та її характеристика.

Взаємодія різних видів транспорту у транспортних вузлах. Поняття «транспортний вузол». Залежність взаємодії різних видів транспорту від економічних, технічних, технологічних, організаційних та управлінських умов.

Координація роботи різних видів транспорту. Вплив організаційної структури та методів керування на координаційну діяльність.

Суть поняття «транспортно-технологічної системи». Класифікація транспортно-технологічних систем. Роль автомобільного транспорту у функціонуванні транспортно-технологічних систем.

Основні етапи переміщення вантажів із сфери виробництва в сферу споживання. Формування схем переміщення вантажів. Різні схеми переміщення вантажів за участю одного чи декількох видів транспорту. Основні елементи систем постачання. Перелік факторів, що впливають на вибір схеми перевезень вантажів.

Технологічна структура систем доставки вантажів. Взаємозв'язок основних операцій з вантажами в системах виробництва, матеріально-технічного постачання та споживання, пов'язаних з їх переміщенням. Фактори, які впливають на зниження витрат та трудомісткості робіт в транспортно-технологічних системах. Ефективність функціонування транспортно-технологічних систем. Взаємодія транспортних підприємств, вантажовідправників, вантажоодержувачів. Координація дій транспорту, промислових підприємств, постачально-збутових та торгових організацій.

Основні недоліки функціонування транспортно-технологічних систем. Застосування різних методів для зменшення недоліків функціонування транспортно-технологічних систем. Використання структурних, організаційних, інформаційних, статистичних методів для підвищення ефективності функціонування транспортно-технологічних систем.

Продукція вантажного автомобільного транспорту. Транспортний процес. Циклічний характер транспортного процесу. Операції з транспортними засобами і вантажами. Зміна станів автомобіля в процесі експлуатації.

Маршрути перевезень вантажів. Характеристика маятниковых і кільцевих маршрутів. Перевезення вантажів із використанням змінних напівпричепів, великотоннажних контейнерів, змінних кузовів. Характеристика розвізних, збірних, розвізно-збірних маршрутів.

Цикл перевезень. Оборт автомобіля. Класифікація циклів перевезень. Транспортна робота циклу перевезень. Система показників, що характеризують транспортну роботу простого циклу перевезень і розвізних маршрутів. Схема і епюра транспортної роботи циклу перевезень.

Продуктивність автомобільних транспортних засобів і фактори, що її визначають (простий цикл перевезень). Трудомісткість перевезень.

Фактори, що визначають продуктивність автомобіля на розвізних маршрутах.

Методика аналізу впливу експлуатаційних факторів на результативні показники використання рухомого складу. Суть методу визначення відносних приrostів.

Факторне дослідження продуктивності автомобіля для простого циклу перевезень. Залежність годинної продуктивності автомобіля від експлуатаційних факторів для розвізних маршрутів. Порівняльний аналіз впливу факторів на продуктивність автомобіля за допомогою характеристичних графіків.

Повна собівартість автомобільних перевезень та перелік її складових. Собівартість автомобільних перевезень, яка враховується автотранспортними підприємствами.

Залежність собівартості перевезень від експлуатаційних факторів для простого циклу перевезень і розвізних маршрутів. Порівняльний аналіз впливу факторів на собівартість перевезень за допомогою характеристичних графіків.

Фактори, що визначають перевізні можливості парку рухомого складу і ефективність його використання. Показники чисельності рухомого складу і використання часу перебування його в автотранспортному підприємстві. Обліковий склад парку рухомого складу. Інвентарна кількість рухомого складу. Показники, які визначають середню годинну продуктивність автомобіля для простого циклу перевезень. Розрахунок середніх значень показників продуктивності парку автомобілів, які використовуються на розвізних маршрутах. Факторний аналіз ефективності використання парку рухомого складу.

Визначення оптимальних по вантажопідйомності структур парку автомобілів при перевезенні дрібних відправок та об'єднаних партій вантажів.

Управління використанням парку транспортних засобів. Оптимізація перевізних можливостей транспортних засобів, які закріплюються за об'єктом із сильно варіючим попитом на перевезення.

Постановка задачі масового обслуговування. Замкнута система масового обслуговування та показники її функціонування. Одноканальна і багатоканальна замкнуті системи масового обслуговування.

Елементи теорії масового обслуговування. Поняття про вхідний потік вимог, режим обслуговування, дисципліну чекання. Найпростіший потік вимог і його властивості.

Чисельні характеристики замкнутої пуассонівської системи масового обслуговування. Визначення кількості постів обслуговування. Параметри функціонування одноканальної та багатоканальної систем масового обслуговування. Показники ефективності спільної роботи транспортних і навантажувально-розвантажувальних засобів.

Загальні поняття термінів та визначень ринку пасажирських перевезень. Структура системи та види перевезень. Тенденції розвитку. Роль та місце пасажирських перевезень в суспільному виробництві та культурно-побутовому житті населення.

Основи організаційно-правової бази пасажирських перевезень. Державне управління ринку пасажирських перевезень. Цілі та завдання. Суб'єкти управління, структура та повноваження. Форми та методи управління пасажирськими автомобільними перевезеннями.

Загальні засади організації пасажирських перевезень. Правила надання послуг, порядок і умови організації автомобільних перевезень, види пасажирських автомобільних перевезень, режимів руху та використаних транспортних засобів. Визначення умов щодо організації маршруту, особливостей дослідження процесу організації пасажирських автомобільних перевезень та вивчення попиту населення на перевезення.

Облік роботи транспорту на маршрутах. Облік виконання договорів за видами послуг, що надаються. Визначення рівня транспортного обслуговування і розрахунок його характеристики. Нормативно-правові акти, документи за видами транспорту та сполучення.

Класифікація рухомого складу. Експлуатаційні особливості рухомого складу. Техніко-експлуатаційні та результуючі показники використання рухомого складу.

Характеристика лінійних споруд. Обладнання та екіпіровка рухомого складу і лінійних споруд пасажирського транспорту.

Попит на перевезення та рухливість населення та способи їх задоволення. Методи визначення транспортної рухливості населення. Параметри пасажиропотоків на маршрутах.

Основи маршрутної технології. Техніко-експлуатаційні показники маршрутів. Організація, зміна та закриття маршрутів. Зупиночні, контрольні та технічні пункти на маршрутах. Оптимізація маршрутної системи.

Показники роботи рухомого складу та водіїв. Характер та особливості протікання процесу перевезень пасажирів як функціонування інтегрованої системи. Формування маршрутів пасажирських перевезень. Схеми, графи і матриці транспортних зв'язків (мереж) циклів перевезень.

Нормування швидкостей руху на маршрутах. Визначення необхідної кількості рухомого складу та його розподіл по маршрутах. Режими роботи водіїв. Основи диспетчерського управління перевезеннями.

Основи управління якістю перевезень пасажирів. Показники та норми якості при здійсненні пасажирських перевезень. Сертифікація послуг при перевезенні пасажирів на автомобільному транспорті. Системи управління якістю та міжнародні стандарти.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Доля В.К. Методы организации перевозок пассажиров в городах. – Х.: Изд-во «Основа», 1992. – 144 с.
2. Збірник законодавчих та нормативних документів, що регламентують діяльність підприємств автомобільного транспорту всіх форм власності (випуск 1). – К.: 1997. – 496 с.
3. Збірник законодавчих та нормативних документів, що регламентують діяльність підприємств автомобільного транспорту всіх форм власності (випуск 2). – К.: Юмана, 1998. – 528 с.
4. Ігнатенко О.С., Марунич В.С. Організація автобусних перевезень у містах: Навч. посібник. – К.: УТУ, 1998. – 196 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

В.В. Іванишин

2019р.

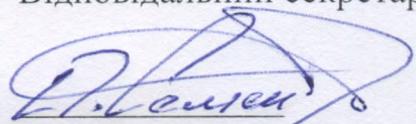
ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
професор А.Д. Чикуркова

Програму вступного фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «11 » вересня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» кваліфікації магістр з публічного управління та адміністрування.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Загальна характеристика чинного законодавства про державну службу в Україні. Державна служба як інститут служіння інтересам народу, суспільству, державі. Державна служба як інститут адміністративного права. Визначення та ознаки державної служби, їх характеристика. Основні напрями реформування державної служби в Україні. Функції державної служби: визначення, види, характеристика. Конституційно-правові принципи державної служби. Організаційно-функціональні принципи державної служби. Поняття, ознаки та правові засади служби в органах місцевого самоврядування. Принципи та загальна характеристика проходження служби в органах місцевого самоврядування. Загальна характеристика військової державної служби. Особливості державної служби в органах законодавчої, виконавчої, судової влади.

Поняття і види державних службовців. Співвідношення понять «державний службовець» і «політичний діяч». Поняття та правовий статус посадової особи. Права та обов'язки державних службовців. Політичні та соціально-майнові права державних службовців. Службовий обов'язок і особиста відповідальність державного службовця. Професіоналізм і компетентність державного службовця. Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу. Адміністративна відповідальність державних службовців. Дисциплінарна відповідальність державних службовців. Матеріальна відповідальність державних службовців. Спосіб заміщення вакантної посади державного службовця. Поняття та принципи атестації державного службовця. Поняття, правова природа та принципи дисциплінарного провадження.

Завдання і принципи управління держаною службою. Система органів управління державною службою. Правовий статус Головного управління державної служби України. Державний контроль у сфері державної служби. Етичні вимоги до державних службовців. Особливості державної (публічної) служби в США. Особливості державної (публічної) служби в країнах Західної Європи. Теорії формування еліт. Сутність понять «Адміністративна еліта», «Управлінська еліта» та «Політичні еліти». Особливості функціонування патронатної державної служби. Державна кадрова політика та її принципи. Основні положення Стратегії державної кадрової політики на 2012-2020 роки. Кадрові процеси та кадровий резерв у державній службі. Методичні рекомендації з розроблення профілів професійної компетентності посад. Місія, цілі діяльності та структура центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Європейські інструменти підтримки розвитку державної служби в Україні.

Нормативно-правова база профспілкової діяльності у сфері державної служби. Хабар та хабарництво, форми надання хабарів. Відповідальність за одержання хабарів. Національна Стратегія боротьби з корупцією. Особова справа

державного службовця: основні вимоги та порядок ведення. Дипломатична служба та її специфіка. Класифікація посад на державній службі. Особливості проходження державної служби в органах законодавчої влади. Бюрократія та бюрократизм як атрибути державної служби. Атестація посадових осіб місцевого самоврядування. Види державної служби. Ознаки, відмінності та специфіка. Врегулювання конфлікту інтересів. Компетенційні спори у сфері державної служби. Перелік запитань з дисципліни «Державне управління».

Суспільство як складна самокерована система. Управління як системне суспільне явище Поняття управління і соціального управління. Морально-етичні, соціально-політичні, економічні та адміністративні методи державного управління Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Державне управління як суспільне явище, його інститути, форми та методи їх діяльності. Державна влада та державне управління. Держава як центральний інститут політичної організації суспільства. Цілі, завдання, функції та принципи державного управління. Принципи та методи державного управління. Сутність і зміст управлінської діяльності.

Організаційна структура державного управління. Система органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні. Апарат держави як система державних органів. Державна служба в системі державного управління. Підготовка та прийняття управлінського рішення в державному управлінні. Контроль та облік у державному управлінні. Інформаційна відкритість державних органів і реалізація прав громадян у державному управлінні. Бюрократизм і корупція в системі державного управління, шляхи їх подолання. Реформування організаційної структури державного управління та його нормативно-правове врегулювання. Держава як суспільно-правове явище. Влада як соціальний феномен. Політична влада, механізми її здійснення. Основні засади теорії адміністративної діяльності в системі державного управління. Реалізація концепції поділу влади в Україні. Поняття та види державних органів в Україні. Законодавча влада в Україні. Структурна характеристика органів виконавчої влади в Україні. Проблеми ефективності державного управління. Взаємозв'язок індивідуальної відповідальності та соціального контролю у державному управлінні.

Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту. Погляди на сутність менеджменту. Співвідношення категорій «управління» та «менеджмент». Ролі менеджера в організації. Якості менеджера. Рівні та сфери менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Етапи розвитку менеджменту. Школи та підходи у менеджменті. Риси ситуаційного підходу до управління. Сучасні напрямки розвитку науки управління. Результативність і ефективність діяльності організації. Сутність та етапи процесу управління по цілям. Класична модель ухвалення рішення. Іrrаціональна модель ухвалення рішення. Етапи раціональної

технології ухвалення рішення. Принципи школи людських стосунків. Комп'ютеризація управлінських процесів. Організації та їх різновиди. Процес менеджменту. Характеристика і класифікація функцій менеджменту. Планування як загальна функція менеджменту. Організаційна діяльність як загальнба функція менеджменту. Процес побудови організаційних структур. Оцінювання та аналіз організаційних структур управління. Мотивування як загальна функція менеджменту. Основні теорії мотивації та межі їх застосування. Стимулювання праці як інструмент управління персоналом. Сучасні підходи до побудови систем винагороди робітників в організації. Контроль як загальна функція менеджменту. Сутність і види контролю на підприємстві. Процес і методи контролю. Характеристики ефективної системи контролю. Регулювання як загальна функція менеджменту. Характеристика процесів регулювання. Економічні методи менеджменту. Технологічні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Управлінські рішення в менеджменті. Процес прийняття управлінських рішень. Підходи до оптимізації управлінських рішень. Інформація та а комунікація у менеджменті. Перешкоди на шляху ефективних комунікацій та методи їх подолання. Керівництво та лідерство. Стилі керівництва. Конфлікти як об'єкти керівництва. Сучасні типи ефективних лідерів. Відповіальність та етика в менеджменті. Ефективність системи менеджменту.

Нормативно-правова база адміністративного (загального) діловодства. Основні терміни та визначення адміністративного (загального) діловодства. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації (ОРД). Організаційні документи: статут, положення, інструкція, правила. Розпорядчі документи: постанова; ухвала; наказ; вказівка; розпорядження. Загальна характеристика довідково-інформаційних документів. Службові листи (супровідне, інформаційне, гарантійне, рекламаційне, претензійне, лист-підтвердження, лист-запит, лист-відповідь, тощо). Службові записи (доповідна записка, пояснювальна записка). Протокол, журнал реєстрації документів, номенклатура справ. Довідка, телеграма, телефонограма. Класифікування документів. Реєстрування документів. Вимоги до оформлення реквізитів документів ОРД. Формуляр-зразок ОРД. Вимоги до складання й оформлення документів ОРД. Особливості оформлення реквізитів конкретних документів ОРД. Аналіз складу реквізитів конкретного документа.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного фахового випробування, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 129 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 130 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 130 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К. : Юстиніан, 2007. 288 с.
2. Воронкова В.Г Менеджмент в держаних організаціях : навч. посіб. К Професіонал, 2004. 256 с.
3. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. 336 с.
4. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. 2-е вид., випр. та допов. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
5. Желюк Т. Л. Державна служба : навч. посібн. Луцьк : ВД «Професіонал, 2000. 558 с.
6. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ре В.Б. Авер'янова. - К. : Факт, 2003. - 384 с.
7. Державне управління: підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред.. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. О. Вашенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
8. Електронний посібник по теорії та історії державного управління. Частина 2. / С. М. Коник та ін. (Папка 3. Biblioteka. Файл: TIDU_Eл.Посіб._Частина 2.pdf)
9. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011. – Т. 1-3.
10. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник. К. : Знання, 2009. 582 с.
11. Желюк Т.Л. Державна служба : навч. посіб. Луцьк : Професіонал, 2000. 558 с.
12. Круш П.В. Регіональне управління : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007.248 с.
13. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003. 432 с.
14. Малиновський В. Державне управління : навч. посібн. Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.
15. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник. К. : Знання, 2009. 582 с.
16. Оболенський О.Ю. Державне управління та державна служба : словник-довідник. К. : КНЕУ, 2005. - 478 с.
17. Оболенський О.Ю. Державна служба : підручник. К. : КНЕУ, 2006. 472 с.
18. Ординський В.Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2008. 296 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор С. О. Іванишин
2019р.

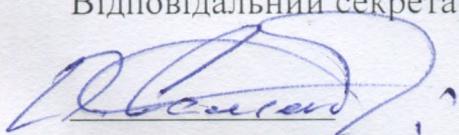
ПРОГРАМА
вступного додаткового фахового іспиту
для здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова фахової атестаційної комісії
професор А.Д. Чикуркова

Кам'янець – Подільський-2019

Програму вступного додаткового фахового іспиту розроблено фаховою атестаційною комісією для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «26 » березня 2019 року
Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення професійної готовності вступників	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний додатковий фаховий іспит передбачає перевірку професійної готовності вступника до опанування освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» кваліфікації магістр з публічного управління та адміністрування.

Питання вступного додаткового фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітнім ступенем «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст».

Вступний додатковий фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Час виконання тестових завдань становить 60 хвилин.

Завдання вступного додаткового фахового іспиту складається із 30 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	відповідь			
	A	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

Вступники допускаються до вступного іспиту з іноземної мови та фахового іспиту за умови успішного проходження додаткового вступного іспиту (тест з професійної готовності) який має кваліфікаційний характер та результати якого оцінюються як:

склав – від 15 до 30 вірних відповідей;

не склав – від 0 до 14 вірних відповідей.

Якщо абітурієнт не склав додаткового вступного іспиту, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі на цю освітню програму.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Соціальна природа поняття «державне управління», його мета та зміст. Державне управління як системне суспільне явище. Системні характеристики державного управління. Теорія систем та управління. Фундаментальні процеси управління: планування, організація, управління, зв'язок. Визначення моделі системи державного управління. Етапи формування моделі системи державного управління на основі системного підходу. Об'єкт державного управління та предмет вивчення.

Основні теорії державного управління. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Сутність сучасної держави. Основні риси держави. Категорія влади. Державна влада як складова державно-владного механізму. Поняття та сутність функцій державного управління. Види функцій державного управління. Реалізація функцій в державному управлінні: основні проблеми.

Державне управління як система, що розвивається. Рівні державного управління: загальнодержавне управління, управління на регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти та об'єкти державного та регіонального управління. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання.

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Функціональна структура державного управління. Сутність і класифікація функцій державного управління.

Поняття та класифікація методів державного управління. Сутнісні характеристики (риси) організаційної структури державного управління. Унітарна та федеративна організація державного управління. Основи побудови організаційної структури державного управління.

Моделі державного управління: світовий досвід. Структура державного управління у провідних країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аналізи; центральні, регіональні та місцеві органи управління. їх ієархія, проблеми взаємодії. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.

Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва. Державне регулювання структурної перебудови національної економіки. Конкурентна та інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти. Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Управління зовнішньоекономічним сектором.

Особливості управління соціальною сферою. Соціальна політика держави: необхідність, сутність, цілі та принципи. Основні об'єкти та складові політики. Моделі соціальної політики. Методи впливу держави на розвиток соціальних відносин. Основні напрями національної політики держави щодо економічно активного населення. Діяльність держави щодо вразливих верств населення.

Формування системи соціального захисту. Завдання державного регулювання розвитку елементів соціальної інфраструктури.

Державне управління в адміністративно-політичній сфері. Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації. Національна безпека та державне управління.

Система органів публічної влади. Законодавча влада в системі державного управління. Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження.

Державне управління і виконавча влада: поняття, співвідношення, взаємозв'язок. Роль виконавчої влади в управлінні. Види органів виконавчої влади та питання їх класифікації, уряд і державне управління.

Судова влада у системі державного управління. Поняття і роль судової влади у суспільстві. Судові системи та судові органи. Здійснення судової влади.

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіону. Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади. Центральні органи виконавчої влади у системі державного управління. Історія формування і функціонування. Організаційна структура та завдання, їх права, компетенція, функції.

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Сутність і особливості менеджменту органу державної влади, регламент його діяльності. Стратегічне управління та формування програми діяльності органу

державної влади. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади. Підготовка та прийняття рішень в органах державної влади. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Роль та місце керівника в управлінні органами державної влади. Сутність лідерства в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Специфіка юридичної відповідальності в державному управлінні.

Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація. Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців. Проходження державної служби та управління державною службою. Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Управління державною службою. Державна кадрова політика. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.

Поняття ефективності в управлінні. Чинники та критерії ефективності державного управління. Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління.

Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління. Основні напрями взаємодії центральних та регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами, установами і організаціями. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами: органами Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка професійної готовності вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти магістра.

Результат вступного додаткового фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 1 бал. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 1 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 14 балів вважається – «*не склав*».

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 30 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 15 до 30 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 15 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К. : Юстиніан, 2007. 288 с.
2. Воронкова В.Г Менеджмент в державних організаціях : навч. посіб. К Професіонал, 2004. 256 с.
3. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К. : Магнолія плюс, Львів: «Новий світ – 2000», 2003. 336 с.
4. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. 2-е вид., випр. та допов. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
5. Желюк Т. Л. Державна служба : навч. посібн. Луцьк : ВД «Професіонал, 2000. 558 с.
6. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ре В.Б. Авер'янова. - К. : Факт, 2003. - 384 с.
7. Державне управління: підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред.. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
8. Електронний посібник по теорії та історії державного управління. Частина 2. / С. М. Коник та ін. (Папка 3. Biblioteka. Файл: TIDU_Ел.Посіб._Частина 2.pdf)
9. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011. – Т. 1-3.
10. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник. К. : Знання, 2009. 582 с.
11. Желюк Т.Л. Державна служба : навч. посіб. Луцьк : Професіонал, 2000. 558 с.
12. Круш П.В. Регіональне управління : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007.248 с.
13. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003. 432 с.
14. Малиновський В. Державне управління : навч. посібн. Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 558 с.
15. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник. К. : Знання, 2009. 582 с.
16. Оболенський О.Ю. Державне управління та державна служба : словник-довідник. К. : КНЕУ, 2005. - 478 с.
17. Оболенський О.Ю. Державна служба : підручник. К. : КНЕУ, 2006. 472 с.
18. Ординський В.Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2008. 296 с.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

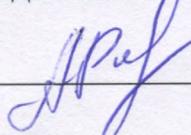
Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор

В.В. Іванишин

04.03.2019р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту з іноземної мови
(англійська, французька, німецька)
для вступників
за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова предметної екзаменаційної комісії

доцент А.О. Роляк

Кам'янець – Подільський-2019

Програма вступного іспиту з іноземної мови (англійська, французька, німецька) складена предметною екзаменаційною комісією для вступників за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «04 » березня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **О.М. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми з іноземних мов	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту з «Іноземної мови» (англійська / німецька / французька) для вступників за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»:

- визначає дескрипторами міжнародних рівнів владіння іноземними мовами (відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти – ЗЄР, 2001р.);
- відповідає національним кваліфікаційним рівням навчальних досягнень, визначеними в освітньо-професійній програмі;
- охоплює професійний та академічний зміст (сфери предметних знань); ситуативний зміст (контекст, у якому представлені матеріали, види діяльності і таке інше); прагматичний зміст (необхідні практичні та корисні вміння);
- ураховує результати допроектного дослідження викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах України (2004-2017рр.).

Вступний іспит з іноземної мови для вступників проводиться на основі програми навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська, німецька, французька) усіх спеціальностей у формі тесту.

Об'єктом контролю є рівень засвоєння практичних навичок та вмінь з іноземної мови.

Форма контролю: виконання тесту.

Тест складається з 30 завдань, завдання позначаються римськими цифрами, варіантів вибору – 4.

Завдання диференційовані наступним чином: 10 – початкового рівня складності, 10 – середнього рівня складності, 6 – високого рівня складності та 4 – фахового спрямування.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

(АНГЛІЙСЬКА, ФРАНЦУЗЬКА, НІМЕЦЬКА)

АНГЛІЙСЬКА МОВА

1. Іменник. Злічувані і незлічувані іменники. Число іменника. Відмінювання іменників. Загальний відмінок. Присвійний відмінок. Рід іменника.
2. Артикль. Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Невживання артиклів *a/an, the*. Місце артикля в реченні.
3. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Порівняльні конструкції з прикметниками. Прикметники, що закінчуються на *-ing* та *-ed*. Прикметники, що вживаються з прийменниками.
4. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.
5. Займенник. Особові займенники. Вживання займенника *it*. Присвійні займенники. Зворотні займенники. Взаємні займенники. Вказівні займенники. Питальні займенники. Сполучні займенники. Відносні займенники. Означальні займенники. Неозначені займенники. Заперечні займенники. *Much, Many, Little, Few*.
6. Дієслово. Неправильні дієслова. Уживання дієслів з прийменниками. Способи дієслова. Прості часи в активному стані. Тривалі часи в активному стані. Дієслова, що не вживаються в часових формах *Continuous. Be going. to*. Доконані часи в активному стані. Порівняльне вживання видо-часових форм дієслова.
7. Пасивний стан. Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну.
8. Модальні дієслова. *Can i Could. May i Might. Must i Have to. Shall. Should, Ought to. Will. Would. Need. Dare. Be to*. Порівняльне вживання модальних дієслів.
9. Наказовий спосіб.
10. Умовний спосіб.
11. Неособові форми дієслова. Інфінітив. Уживання інфінітива без частки *to*. Дієприкметник. Герундій. Уживання герундія або інфінітива.
12. Прислівник. Творення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Порівняльні конструкції з прислівниками. Місце прислівників у реченні.
13. Прийменник. Місце прийменника в реченні.
14. Сполучник.
15. Типи речень. Типи питальних речень. Загальні запитання. Спеціальні запитання. Альтернативні запитання. Розділові запитання. Окличні речення. Спонукальні речення.
16. Порядок слів в англійському розповідному реченні. Місце додатка в реченні. Місце означення в реченні. Місце обставини в реченні. Зворотній порядок слів, або інверсія.
17. Складносурядне речення.

18. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови.

19. Узгодження часів. Непряма мова. Непрямі запитання.

НІМЕЦЬКА МОВА

1. Артикль. Відмінювання означеного та неозначеного артиклів. Вживання означеного та неозначеного артиклів.

2. Іменник. Рід іменника. Число іменника. Відмінювання іменників.

3. Порядок слів у простому поширеному розповідному реченні. Порядок слів у питальних реченнях. Порядок слів у складносурядних і складнопідрядних реченнях.

4. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників.

5. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.

6. Займенник. Особові, присвійні, зворотні, вказівні, відносні займенники.

7. Дієслово. Способи дієслова. Часові форми активного та пасивного стану дієслова дійсного способу. Наказовий спосіб. Умовний спосіб. Модальні дієслова. Дієслова із відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами. Зворотні дієслова.

8. Узгодження часів.

9. Інфінітив. Вживання інфінітива з частиною *zu*. Дієприкметник I та II. Модальні конструкції *haben+zu+інфінітив*, *sein+zu+інфінітив*.

10. Інфінітивні групи. Інфінітивні звороти *um...zu*, *statt...zu*, *ohne...zu*.

11. Залежний інфінітив та інфінітивні групи.

12. Прислівник. Ступені порівняння прислівників.

13. Прийменник. Прийменники, що вимагають родового, давального або знахідного відмінків. Прийменники подвійного керування.

14. Складносурядне речення.

15. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

1. Речення: порядок слів у розповідному реченні; форми утворення ствердження, заперечення, питання; питальні слова, короткі відповіді.

2. Наказовий спосіб (*Indicatif*), умовний спосіб (*Imperatif*), (*Subjonctive*) -

висловлення припущення у теперішньому, майбутньому та минулому (три типи умовних речень).

3. Дієслово: часові форми (*Présent, Imparfait, Futur Simple, Passé Composé, Plusque Parfait, Passé Simple*), випадки вживання.

4. Прислівники та прислівникові сполучення часу (вживання з основними часовими формами французького дієслова); узгодження часів у непрямій мові; пасивний стан (*Forme Passive*).

5. Іменник: утворення множини.

6. Займенники: особові, присвійні, зворотні, неозначені, вказівні займенники.

7. Прикметник: ступені порівняння прикметників; вживання порівняльних конструкцій.

8. Прислівник: прислівники місця, способу дії, часу, міри та ступеня; ступені порівняння прислівників.

9. Прийменник: прийменники часу, місця, напряму, вживання прийменників з дієсловами, прикметниками та іменниками.

Лексика

За повний курс навчання в бакалавраті вступник має набути активний словниковий запас слів та словосполучень, лексики повсякденного спілкування, загальнонаукової та загальнофахової лексики. Вона є основою для розширення потенційного словника вступників. Потенційний словник розширюється за рахунок інтернаціональної та професійної лексики. До словникового запасу включаються лексичні одиниці, які мають особливості вживання у різних граматичних конструкціях та відтінки значення, фразеологічні одиниці, фразеологічні дієслова; правильні та неправильні дієслова, найбільш вживані синоніми і антоніми, умовні скорочення. Лексика, що включається до тесту, лежить у межах змістового компоненту навчальної дисципліни «Іноземна (англійська, німецька, французька) мова (за професійним спрямуванням)» і відрізняється для вступників на різні спеціальності для здобуття ступеня магістра.

Професійно-орієнтована тематика охоплює знання фахових програмних тем.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання

Тестові завдання	Бали	Максимальна кількість балів
1 - 10	5 балів (за кожне завдання)	50
11 - 20	5 балів (за кожне завдання)	50
21 – 26	10 балів (за кожне завдання)	60
27 - 30	10 балів (за кожне завдання)	40

Абітурієнт рекомендується до зарахування:

- а) якщо набрав 100-140 балів, його відповідь оцінюється на оцінку «задовільно»;
- б) якщо набрав 145-180, його відповідь оцінюється на оцінку «добре»;
- в) якщо абітурієнт дав правильні відповіді на 27-30 завдань і набрав більше 180 балів його відповідь оцінюється на оцінку «відмінно».

Абітурієнт не рекомендується до зарахування:

- а) якщо набрав менше мінімальної кількості балів.

Мінімальна кількість балів для допуску до участі в конкурсі складає 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

1. Богатирець В.В., Куделько З.Б., Лучак М.М., Макар В.Ю. Public Administration. – Чернівці: Книги ХХІ, 2009. – 375 с.
2. Куліш В. Прискорений курс англійської мови. – Київ: А.С.К., 1998. – 287с.
3. Роляк А.О. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (для студентів економічних спеціальностей заочної форми навчання). – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2013. – 24 с.
4. Роляк А.О. Англійська мова за професійним спрямуванням (для студентів економічних спеціальностей). Частина 2. – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2014. – 42 с.
5. Роляк А.О. Англійська мова. Тексти для читання (для студентів агрономічних спеціальностей). – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2015. – 44 с.
6. Роляк А.О. НМК нормативної навчальної дисципліни «АНГЛІЙСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» підготовки фахівців ОКР «бакалавр» напряму 6.100102 «Процеси машини та обладнання агропромислового виробництва». – Методична розробка. – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2016. – 278 с.
7. MacKenzie I. English for business studies. – Cambridge University Press, 2007. – 176 p.
8. Riley D. Check your vocabulary for business, 2007. – 186 p.
9. Raymond Murphy English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for intermediate students. – Cambridge University Press 1985. – 327 p.
10. Soars Liz and John. Headway Pre-Intermediate. – Oxford: OUP, 2007. – 160 p.
11. Soars Liz and John. Headway Intermediate. – Oxford: OUP, 2003. – 160 p.

Німецька мова

1. Бориско Н.Ф. З. Бізнес-курс німецької мови. – Київ: Логос, 2004. – 352 с.
2. Бринзюк І.Е. Німецька мова. Теми з перекладом. – Х.: Ранок, 1998. – 128 с.
3. Вікторовський В.Г. Енциклопедія німецьких тем. – 2-ге вид., випр. та доп. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
4. Дорофєєва Ж. В., Луговська І. Б. Німецька мова для студентів усіх спеціальностей. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2007. – 128 с.
5. Дорофєєва Ж.В. Німецька мова. Практикум. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г, 1997. – 28 с.
6. Adelheid Hoffgen Deutsch lernen für den Beruf; Verlag für Deutsch
7. Christian Fandrych.Sage und schreibe. Ernst Klett Sprachen. – Stuttgart, 2004. –

438 р.

8. Ulrike Tallowitz.Klipp und Klapp. Ernst Klett Sprachen. – Stuttgart, 2004. – 307с.
9. Газета «Deutsch». Goethe-Institut

Французька мова

1. Бурбело В. Б., Венгреновська Г. Ф, Словник французько-український та українсько-французький. – Ірпінь: ВТФ Перун, 1996. – 517с.
2. Крючков Г. Г., Мамотенко М. П. Прискорений курс французької мови. – Київ: А.С.К., 2005. – 382с.
3. Матвиишин В. Г. Бизнес-курс французского языка. – Киев: Логос, 2001. – 382с.
4. Ніколаєва С. Ю. та ін. Тестові завдання з французької мови : Навч. посібник для учнів ст. класів, абітурієнтів, студентів.-К.: Освіта, 1998.-142с.
5. Функе Михелине Французский за 30 дней. – Киев: Методика, 1998. – 288с.
6. Abry Dominique, Chalaron Marie-Laure La grammaire des premiers temps. – Presses Universitaires de Grenoble, 2000. – 258с.
7. Assimil. Французский без труда сегодня / А. Булжер, Ж.-Л. Шерель.-М., 2006. –622с.
8. Odile Thiévenaz Grammaire du Français. CLE International, Paris, 1997.

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова Приймальної комісії ПДАТУ
професор В.В. Іванишин
21. 03. 2019р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту з іноземної мови
(англійська, французька, німецька)

за спеціальностями: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування»,
072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та
281 «Публічне управління та адміністрування»

при вступі за спеціальними умовами участі в конкурсному відборі
за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра
на основі освітнього ступеня «Бакалавр»
та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

Голова предметної екзаменаційної комісії

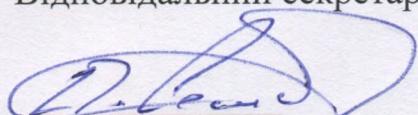
доцент А.О. Роляк

Програма вступного іспиту з іноземної мови складена предметною екзаменаційною комісією відповідно до програми єдиного вступного іспиту 2019 року для вступників за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра за спеціальностями: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст».

Спеціальні умови щодо участі у конкурсному відборі при вступі для здобуття вищої освіти викладені у розділі VIII Правил прийому на навчання до Подільського державного аграрно-технічного університету на 2019 рік.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні Приймальної комісії ПДАТУ
Протокол № 3 від «11 » серпня 2019 року

Відповідальний секретар Приймальної комісії ПДАТУ

доцент **O.M. Семенов**

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми з іноземних мов	5
Критерії оцінювання	8
Список рекомендованої літератури	9

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма єдиного вступного іспиту з «Іноземної мови» (англійська / німецька / французька) для вступників за освітньо-професійними програмами підготовки ступеня магістра за спеціальностями: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»:

- визначає дескрипторами міжнародних рівнів владіння іноземними мовами (відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовою освіти – ЗЄР, 2001р.);
- відповідає національним кваліфікаційним рівням навчальних досягнень, визначеними в освітньо-професійній програмі;
- охоплює професійний та академічний зміст (сфери предметних знань); ситуативний зміст (контекст, у якому представлені матеріали, види діяльності і таке інше); прагматичний зміст (необхідні практичні та корисні вміння);
- ураховує результати допроектного дослідження викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах України (2004-2017рр.).

Вступний іспит з іноземної мови для вступників проводиться на основі програми навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська, німецька, французька) усіх спеціальностей у формі тесту.

Об'єктом контролю є рівень засвоєння практичних навичок та вмінь з іноземної мови.

Форма контролю: виконання тесту.

Тест складається з 30 завдань, завдання позначаються римськими цифрами, варіантів вибору – 4.

Завдання диференційовані наступним чином: 10 – початкового рівня складності, 10 – середнього рівня складності, 6 – високого рівня складності та 4 – фахового спрямування.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

(АНГЛІЙСЬКА, ФРАНЦУЗЬКА, НІМЕЦЬКА)

АНГЛІЙСЬКА МОВА

1. Іменник. Злічувані і незлічувані іменники. Число іменника. Відмінювання іменників. Загальний відмінок. Присвійний відмінок. Рід іменника.
2. Артикль. Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Невживання артиклів *a/an, the*. Місце артикля в реченні.
3. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Порівняльні конструкції з прикметниками. Прикметники, що закінчуються на *-ing* та *-ed*. Прикметники, що вживаються з прийменниками.
4. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.
5. Займенник. Особові займенники. Вживання займенника *it*. Присвійні займенники. Зворотні займенники. Взаємні займенники. Вказівні займенники. Питальні займенники. Сполучні займенники. Відносні займенники. Означальні займенники. Неозначені займенники. Заперечні займенники. *Much, Many, Little, Few*.
6. Дієслово. Неправильні дієслова. Уживання дієслів з прийменниками. Способи дієслова. Прості часи в активному стані. Тривалі часи в активному стані. Дієслова, що не вживаються в часових формах *Continuous. Be going. to*. Доконані часи в активному стані. Порівняльне вживання видо-часових форм дієслова.
7. Пасивний стан. Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну.
8. Модальні дієслова. *Can i Could. May i Might. Must i Have to. Shall. Should, Ought to. Will. Would. Need. Dare. Be to*. Порівняльне вживання модальних дієслів.
9. Наказовий спосіб.
10. Умовний спосіб.
11. Неособові форми дієслова. Інфінітив. Уживання інфінітива без частки *to*. Дієприкметник. Герундій. Уживання герундія або інфінітива.
12. Прислівник. Творення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Порівняльні конструкції з прислівниками. Місце прислівників у реченні.
13. Прийменник. Місце прийменника в реченні.
14. Сполучник.
15. Типи речень. Типи питальних речень. Загальні запитання. Спеціальні запитання. Альтернативні запитання. Розділові запитання. Окличні речення. Спонукальні речення.
16. Порядок слів в англійському розповідному реченні. Місце додатка в реченні. Місце означення в реченні. Місце обставини в реченні. Зворотній порядок слів, або інверсія.
17. Складносурядне речення.

18. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови.

19. Узгодження часів. Непряма мова. Непрямі запитання.

НІМЕЦЬКА МОВА

1. Артикль. Відмінювання означеного та неозначеного артиклів. Вживання означеного та неозначеного артиклів.

2. Іменник. Рід іменника. Число іменника. Відмінювання іменників.

3. Порядок слів у простому поширеному розповідному реченні. Порядок слів у питальних реченнях. Порядок слів у складносурядних і складнопідрядних реченнях.

4. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників.

5. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.

6. Займенник. Особові, присвійні, зворотні, вказівні, відносні займенники.

7. Дієслово. Способи дієслова. Часові форми активного та пасивного стану дієслова дійсного способу. Наказовий спосіб. Умовний спосіб. Модальні дієслова. Дієслова із відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами. Зворотні дієслова.

8. Узгодження часів.

9. Інфінітив. Вживання інфінітива з частиною *zu*. Дієприкметник I та II. Модальні конструкції *haben+zu+інфінітив*, *sein+zu+інфінітив*.

10. Інфінітивні групи. Інфінітивні звороти *um...zu*, *statt...zu*, *ohne...zu*.

11. Залежний інфінітив та інфінітивні групи.

12. Прислівник. Ступені порівняння прислівників.

13. Прийменник. Прийменники, що вимагають родового, давального або знахідного відмінків. Прийменники подвійного керування.

14. Складносурядне речення.

15. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

1. Речення: порядок слів у розповідному реченні; форми утворення ствердження, заперечення, питання; питальні слова, короткі відповіді.

2. Наказовий спосіб (*Indicatif*), умовний спосіб (*Imperatif*), (*Subjonctive*) -

висловлення припущення у теперішньому, майбутньому та минулому (три типи умовних речень).

3. Дієслово: часові форми (*Présent, Imparfait, Futur Simple, Passé Composé, Plusque Parfait, Passé Simple*), випадки вживання.

4. Прислівники та прислівникові сполучення часу (вживання з основними часовими формами французького дієслова); узгодження часів у непрямій мові; пасивний стан (*Forme Passive*).

5. Іменник: утворення множини.

6. Займенники: особові, присвійні, зворотні, неозначені, вказівні займенники.

7. Прикметник: ступені порівняння прикметників; вживання порівняльних конструкцій.

8. Прислівник: прислівники місця, способу дії, часу, міри та ступеня; ступені порівняння прислівників.

9. Прийменник: прийменники часу, місця, напряму, вживання прийменників з дієсловами, прикметниками та іменниками.

Лексика

За повний курс навчання в бакалавраті вступник має набути активний словниковий запас слів та словосполучень, лексики повсякденного спілкування, загальнонаукової та загальнофахової лексики. Вона є основою для розширення потенційного словника вступників. Потенційний словник розширюється за рахунок інтернаціональної та професійної лексики. До словникового запасу включаються лексичні одиниці, які мають особливості вживання у різних граматичних конструкціях та відтінки значення, фразеологічні одиниці, фразеологічні дієслова; правильні та неправильні дієслова, найбільш вживані синоніми і антоніми, умовні скорочення. Лексика, що включається до тесту, лежить у межах змістового компоненту навчальної дисципліни «Іноземна (англійська, німецька, французька) мова (за професійним спрямуванням)» і відрізняється для вступників на різні спеціальності для здобуття ступеня магістра.

Професійно-орієнтована тематика охоплює знання фахових програмних тем.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання

Тестові завдання	Бали	Максимальна кількість балів
1 - 10	5 балів (за кожне завдання)	50
11 - 20	5 балів (за кожне завдання)	50
21 – 26	10 балів (за кожне завдання)	60
27 - 30	10 балів (за кожне завдання)	40

Абітурієнт рекомендується до зарахування:

- якщо набрав 100-140 балів, його відповідь оцінюється на оцінку «задовільно» (130-140 балів для спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»);
- якщо набрав 145-180, його відповідь оцінюється на оцінку «добре»;
- якщо абітурієнт дав правильні відповіді на 27-30 завдань і набрав більше 180 балів його відповідь оцінюється на оцінку «відмінно».

Абітурієнт не рекомендується до зарахування:

- якщо набрав менше мінімальної кількості балів.

Мінімальна кількість балів для допуску до участі в конкурсі на спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» – складає 130 балів, для всіх інших спеціальностей – 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

1. Богатирець В.В., Куделько З.Б., Лучак М.М., Макар В.Ю. Public Administration. – Чернівці: Книги ХХІ, 2009. – 375 с.
2. Куліш В. Прискорений курс англійської мови. – Київ: А.С.К., 1998. – 287с.
3. Роляк А.О. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (для студентів економічних спеціальностей заочної форми навчання). – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2013. – 24 с.
4. Роляк А.О. Англійська мова за професійним спрямуванням (для студентів економічних спеціальностей). Частина 2. – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2014. – 42 с.
5. Роляк А.О. Англійська мова. Тексти для читання (для студентів агрономічних спеціальностей). – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2015. – 44 с.
6. Роляк А.О. НМК нормативної навчальної дисципліни «АНГЛІЙСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» підготовки фахівців ОКР «бакалавр» напряму 6.100102 «Процеси машини та обладнання агропромислового виробництва». – Методична розробка. – Кам.-Под.: ПДАТУ, редакційно-видавничий відділ, 2016. – 278 с.
7. MacKenzie I. English for business studies. – Cambridge University Press, 2007. – 176 p.
8. Riley D. Check your vocabulary for business, 2007. – 186 p.
9. Raymond Murphy English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for intermediate students. – Cambridge University Press 1985. – 327 p.
10. Soars Liz and John. Headway Pre-Intermediate. – Oxford: OUP, 2007. – 160 p.
11. Soars Liz and John. Headway Intermediate. – Oxford: OUP, 2003. – 160 p.

Німецька мова

1. Бориско Н.Ф. З. Бізнес-курс німецької мови. – Київ: Логос, 2004. – 352 с.
2. Бринзюк І.Е. Німецька мова. Теми з перекладом. – Х.: Ранок, 1998. – 128 с.
3. Вікторовський В.Г. Енциклопедія німецьких тем. – 2-ге вид., випр. та доп. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
4. Дорофєєва Ж. В., Луговська І. Б. Німецька мова для студентів усіх спеціальностей. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2007. – 128 с.
5. Дорофєєва Ж.В. Німецька мова. Практикум. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г, 1997. – 28 с.
6. Adelheid Hoffgen Deutsch lernen für den Beruf; Verlag für Deutsch
7. Christian Fandrych.Sage und schreibe. Ernst Klett Sprachen. – Stuttgart, 2004. –

438 р.

8. Ulrike Tallowitz.Klipp und Klapp. Ernst Klett Sprachen. – Stuttgart, 2004. – 307c.
9. Газета «Deutsch». Goethe-Institut

Французька мова

1. Бурбело В. Б., Венгреновська Г. Ф, Словник французько-український та українсько-французький. – Ірпінь: ВТФ Перун, 1996. – 517с.
2. Крючков Г. Г., Мамотенко М. П. Прискорений курс французької мови. – Київ: А.С.К., 2005. – 382с.
3. Матвиишин В. Г. Бизнес-курс французского языка. – Киев: Логос, 2001. – 382с.
4. Ніколаєва С. Ю. та ін. Тестові завдання з французької мови : Навч. посібник для учнів ст. класів, абітурієнтів, студентів.-К.: Освіта, 1998.-142с.
5. Функе Михелине Французский за 30 дней. – Киев: Методика, 1998. – 288с.
6. Abry Dominique, Chalaron Marie-Laure La grammaire des premiers temps. – Presses Universitaires de Grenoble, 2000. – 258с.
7. Assimil. Французский без труда сегодня / А. Булжер, Ж.-Л. Шерель.-М., 2006. –622с.
8. Odile Thiévenaz Grammaire du Français. CLE International, Paris, 1997.